

Sonkajärven kunnan TILINPÄÄTÖS 2022

Lumiveistoksia ja kunnantalo

Valtuusto 12.6.2023

Sisällysluettelo

1 Toimintakertomus	6
1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	6
1.1.1 Kunnanjohtajan katsaus 2022	6
1.1.2 Kunnanhallituksen katsaus kuntastrategiassa asetettujen tavoitteitten ja toimenpiteitten toteutumisesta	8
1.1.3 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	10
1.1.4 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	12
1.1.5 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	18
1.1.6 Kunnan henkilöstö	20
1.1.7 Ympäristöasiat	21
1.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	22
1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista	25
1.2 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	29
1.2.1 Sisäisen valvonnan järjestäminen	29
1.2.2 Riskienhallinnan järjestäminen	33
1.2.3 Keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella	34
1.2.4 Selonteon valmistelu ja käsittely	34
1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	35
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	36
1.3.2 Toiminnan rahoitus	37
1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset	38
1.5 Kokonaistulot ja menot	41
1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous	42
1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	42
1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus	43
1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	45
1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	45
1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	45
1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	47
1.7 Tilikauden tuloksen käsittely	52
2 Talousarvion toteutuminen	53
2.1 Käyttötalouden toteutuminen	53
2.1.1 Keskusvaalilautakunta	54
2.1.2 Tarkastuslautakunta	55

2.1.3 Kunnanhallitus ja valtuusto	57
2.1.4 Sivistyslautakunta	73
2.1.5 Sukevan aluelautakunta	94
2.1.6 Tekninen lautakunta.....	96
2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	126
2.3 Investointiosan toteutuminen.....	127
2.4 Rahoitusosan toteutuminen.....	130
2.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta.....	131
3 Tilinpäätöslaskelmat.....	136
3.1 Tuloslaskelma	136
3.2 Rahoituslaskelma.....	137
3.3 Tase.....	138
3.4 Konsernilaskema.....	140
4. Tilinpäätöksen liitetiedot.....	145
Liite 1 Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät	145
Liite 2 Tuloslaskelman esittämistavan muutos.....	146
Liite 3 Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin	146
Liite 4 Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus	147
Liite 5 Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset	147
Liite 6 Toimintatuotot.....	147
Liite 7 Verotulot.....	147
Liite 8 Valtionosuudet.....	147
Liite 9 Palvelujen ostot	148
Liite 10 Valtuustoryhmille annetut tuet	148
Liite 11 Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista.....	148
Liite 12 Selvitys olennaisista tuottoihin ja kuluihin sisältyvistä pakollisten varausten muutoksista	148
Liite 13 Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot.....	148
Liite 14 Satunnaiset tuotot ja kulut	148
Liite 15 Osinkotuotot ja peruspääoman korkotuotot.....	149
Liite 16 Poistoeron muutokset	149
Liite 17 Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset	149
Liite 18 Arvonkorotusten periaatteet ja arvonnäytysmenetelmät.....	149
Liite 19 Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti	149
Liite 20 Tytäryhteisöjen tiedot	151
Liite 21 Kuntayhtymien tiedot	151

Liite 22 Muiden yhteisöjen tiedot	151
Liite 23 Saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä tai muita yhteisöiltä.....	152
Liite 24 Siirtosaamisiin liittyvät olennaiset erät	152
Liite 25 Oman pääoma	152
Liite 26 Poistoerot	153
Liite 27 Pitkäaikaiset velat	154
Liite 28 Joukkovelkakirjalainat.....	154
Liite 29 Pakolliset varaukset	154
Liite 30 Velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille tai muille yhteisöille	154
Liite 31 Käyttötililimiitti	155
Liite 32 Muut velat.....	155
Liite 33 Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	155
Liite 34 Velat, joiden vakuudeksi kunta on antanut omaisuuttaan.....	155
Liite 35 Muihin omiin sitoumuksiin annetut vakuudet	155
Liite 36 Samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annetut vakuudet.....	155
Liite 37 Muut vakuudet	155
Liite 38 Vuokravastuut.....	156
Liite 39 Kunnan antamat vastuusitoumukset sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta	156
Liite 40 Muut kunnan antamat vastuusitoumukset ja muut vastuut.....	156
Liite 41 Taseen ulkopuoliset järjestelyt	157
Liite 42 Henkilöstön lukumäärä.....	157
Liite 43 Taseeseen aktivoidut henkilöstömenot.....	158
Liite 44 Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	158
Liite 45 Tilintarkastusyhteisölle suoritetut palkkiot	158
Liite 46 Kunnan olennaiset liiketoimet, joita ei ole toteutettu kaupallisin ehdoin	158
5 Eriytetyt tilinpäätökset ja muut eriytetyt laskelmat.....	159
5.1 Vesihuoltolaitoksen tilinpäätös	159
5.1.1 Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut.....	159
5.1.2 Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus	165
5.1.3 Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksen liitetiedot.....	167
Pysyvien vastaavien arvostus	167
5.2 Markkinaehtoisen toiminnan laskelma	169
6 Tilinpäätöksen tunnuslukujen laskentakaavat	170
Tilinpäätöksen allekirjoitus.....	180
Sonkajärven kunnan henkilöstökertomus 2022.....	181

1 Sonkajärven kunnan henkilöstöpolitiikka ja henkilöstöohjelma	182
2 Henkilöstön määrä ja rakenne.....	182
Henkilöstön määrä henkilötyövuosina vuonna 2022.....	185
Henkilöstön ikärakenne 31.12.2022.....	185
Ikäjohtaminen.....	186
Henkilöstön määrä ammattiryhmittäin 31.12.2022.....	186
Henkilöstön määrä sopimusaloittain 31.12.2022.....	186
Henkilöstön eläköityminen.....	187
Työurasuunnittelu	188
Henkilöstön vaihtuvuus	188
3 Terveellinen toimintakyky ja työhyvinvointi.....	188
Sairauspoissaolot (sis. myös työtapaturmista aiheutuneet sairauslomat)	188
Työtapaturmasta johtuvat poissaolot	190
Perhevapaat.....	190
Työsuojelu ja yhteistoiminta	190
Koulutus- ja virkistystoiminta	191
Työterveyshuolto.....	191
Työtyytyväisyys ja tuloksellisuus	192
4 Yli kuntarajojen ulottuva yhteistyö henkilöstöasioissa	192
5 Palkkaus ja henkilöstökustannukset.....	192
Valtuuston, kunnanhallituksen ja lautakuntien kokoukset ja jäsenet vuonna 2022.....	194

1 Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Kunnanjohtajan katsaus 2022

Vuosi 2022 jää aikakirjoihin ennen kaikkea Ukrainan sodan ja sen vaikutusten takia. Sodan seuraukset Euroopalle ja koko maailmalle ovat olleet valtaisan. Venäjä hyökkäsi Ukrainaan 24.2.2022 ja sen jälkeen sitä kohtaan asetetut pakotteet ja sen asettamat vastapakotteet alkoivat nopeasti vaikuttaa. Venäjän raja sulkeutui ja kaupankäynti ja matkailu käytännössä loppuivat. Sota nosti voimakkaasti öljyn, sähkön ja kaasun hintaa. Maailmaa koetteli energiakriisi, jollaista ei ole koettu vuoden 1973 jälkeen. Sodan seurauksena korot nousivat, inflaatio alkoi laukata ja kuluttajien ostovoima heikentyä. Teollisuudessa komponenttipula häytti tuotantoa. Euroopassa koettiin valtava pakolaisaalto ukrainalaisten paetessa sotatoimialueilta. Myös Sonkajärvellä on tullut ukrainalaisia pakolaisia. Pahinta tilanteessa on se, että sodalle ja inhimilliselle kärsimykselle ei edelleenkään näy loppua. Suomessa sodan talousvaikutukset ovat näkyneet erityisesti ostovoiman heikkenemisenä. Kuluttajahintojen nousu on ollut voimakasta ja korkojen kova ja nopea kohoaminen on ajanut kotitalouksia tiukoille. Vaikka kansantaloudella on mennyt heikosti, on työllisyystilanne ollut yllättävän hyvä. Puutetta työvoimasta on ollut erityisesti hoitoalalla. Sodan seurauksena Suomessa tapahtui suuri muutos, kun Suomi päätti hakea puolustusliitto NATO:n jäsenyyttä.

Sonkajärven Teollisuuskiinteistöt Oy osti alkuvuodesta Omatalon kiinteistöt ja vuokrasi ne edelleen Omatalo Oy:lle. Tällä turvattiin taloteollisuuden toiminnan jatkuminen Sonkajärvellä. Työllisyystilanne Sonkajärvellä ja Ylä-Savossa on ollut hyvä ja enemmänkin on ollut pulaa osaavasta työvoimasta.

Tuulivoimahankkeet aktivoituivat vuonna 2022 ja kunta hyväksyi osaltaan hankkeitten kaavoituksen aloittamisen. Tuulivoimahankkeissa on muistettava, että kaavoituksen aloittamisesta vie ainakin 5–6 vuotta ennen kuin sähkön tuotanto alkaa. Tuulivoimaloitten määrä lopullisessa toteutuksessa jää myös usein alkusuunnittelua vähäisemmäksi. Tuulivoima on kunnan kannalta merkittävä kiinteistöveron tuoja ja sillä on merkittävä työllistävä vaikutus rakentamisaikana ja myös tuotantovaiheessa. Tuulivoiman rakentamisen kannalta Itä-Suomi on haasteellinen alue, sillä tutkavaikutusten takia itärajan lähelle ei tuulivoimaa saa rakentaa. Tämä osaltaan rajaa tuulivoiman rakentamista myös Sonkajärven itäosissa.

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.1.2023, ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymällä oli viimeinen toimintavuosi. Vuoden 2022 aikana neuvoteltiin kuntayhtymän jatkosta. Neuvotteluissa päädyttiin siihen, että kuntayhtymä puretaan ja lisälmen kaupunki ostaa tasearvolla kuntayhtymän omistamat kiinteistöt. Hyvinvointialueelle eivät siirtyneet ympäristöterveydenhuolto, ympäristönsuojelu ja eläinlääkintä. Näitten osalta sovitettiin, että lisälmen kaupunki tuottaa palvelut isäntäkuntamallilla.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän purku, omaisuusjärjestelyt ja jäljelle jääneitten toimintojen jatko saatiin tehtyä hyvässä yhteistyössä ja yksimielisesti. Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa valitettavasti kiinteistöjen vuokra-asiassa Sonkajärvi joutui riitauttamaan asian. Hyvinvointialue päätti heikommista kiinteistöjen vuokraehdoista kuin vuokra-asetus määrittelee. Käytännössä hyvinvointialue maksaa kunnille eri perusteiden vuokraa ja Sonkajärven osalta ehdot ovat vuokra-asetusta heikommalla. Kiista on tällä hetkellä hallinto-oikeuden ratkaistavana.

Sonkajärven kunnan tilinpäätös vuodelta 2022 oli ylijäämäinen 1,1 miljoonaa euroa. Tulosta heikensivät sote-menon ylitykset. Sekä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän menot että Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin (KYS) menot ylittyivät huomattavasti. Ylitykset ovat erityisen harmillisia siksi, että vuoden 2022 sote-menot vaikuttavat Sonkajärven tulevien vuosien valtionosuuksiin heikentävästi. Mitä suuremmat sote-menot vuonna 2022, sitä pienemmät valtionosuudet kunnalle jatkossa. Raskaista sote-ylityksistä huolimatta Sonkajärven taloustilanne on vakaa. Taseessa on kertynyt ylijäämää ja kunnan maksuvalmius on hyvä. Lainakanta on myös pienentynyt.

Suurin investointi vuonna 2022 oli terveyskeskuksen kolmen miljoonan peruskorjaus. Sonkajärvellä on nyt nykyaikaiset ja toimivat sosiaali- ja terveydenhuollon tilat. Laadukkaille ja kattaville hyvinvointialueen järjestä-mille palveluille on erinomaiset edellytykset.

Vuosi 2022 oli merkittävä vuosi myös siksi, että Sonkajärven kunta täytti 100 vuotta. Juhlavuoteen sisältyi monia tapahtumia ja tilaisuuksia. Lämmin kiitos eri yhdistyksille, yhteisöille ja kuntalaisille juhluvuoden tapahtumien järjestämisessä. Sonkajärveläinen yhteistyö ja yhteisöllisyys näytti jälleen voimansa. Tästä on hyvä lähteä seuraavalle sadalle vuodelle.

Simo Mäkinen
Kunnanjohtaja

1.1.2 Kunnanhallituksen katsaus kuntastrategiassa asetettujen tavoitteitten ja toimenpiteitten toteutumisesta

Valtuusto hyväksyi Kuntastrategian 2022–2025 kokouksessa 02.05.2022. Uuden kuntastrategian mukaan Sonkajärven visiona on olla ihmisille ja yrityksille viihtyisä, turvallinen ja elinvoimainen asuin- ja toimintaympäristö. Sonkajärvellä on yhdessä tekemisen taitoa, toki jokaisen taitoja arvostaen. Sonkajärvi tarjoaa vaihtoehtoja ja mahdollisuuden asua maaseutumaisessa ja luonnonläheisessä ympäristössä, jossa palvelut ovat hyvin saatavilla.

Kuntastrategiassa Sonkajärven kunnan kannalta keskeisiksi menestystekijöiksi ja niihin liittyviksi tavoitteiksi on tunnistettu:

- 1) Elinvoimainen kunta
  - Elinvoiman monipuolinen kehittäminen
  - Maa- ja metsätalouden vahva asema
  - Yritystoiminnan edellytysten parantaminen
  - Kunnan infrastruktuurin kehittäminen
- 2) Hyvinvoiva kuntalainen
  - Yhdessä tehden
  - Kunnalliset vapaa-ajan lähipalvelut
  - Asuinkunta työssäkäyntialueella
- 3) Seudullinen yhteistyö ”SeutuSonkajärvi”
  - Hyvä seudullinen yhteistyö
  - Oppilaitosyhteistyön vahvistaminen
- 4) Vahva talous itsenäisen kunnan perusta
  - Kunnan elinvoimaisuus turvaa kunnan vahvan talouden
  - Järjestämme keskeiset kunnalliset palvelut lähellä
- 5) Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö
  - Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö on kunnan voimavara

Vuoden 2022 toimintaa ohjannut talousarvio 2022 on tehty vanhan kuntastrategian pohjalta. Edeltävä kuntastrategia oli hyväksytty vuosille 2017–2021. Kunnanvaltuusto päivitti sitä 17.12.2018. Edeltävän kuntastrategian mukaisena tahtotilana oli, että Sonkajärvi on ihmisille ja yrityksille viihtyisä, turvallinen ja elinvoimainen asuin- ja toimintaympäristö. Kunnan tehtävänä oli toteuttaa asuinkuntastrategiaa, jossa tavoitteena oli luoda kuntalaisille mahdollisuus elää hyvää elämää. Tavoitteena oli järjestää kaikille kuntalaisille hyvät ja helposti saavutettavissa olevat palvelut. Tämä koski kunnallisia palveluja, kuten sosiaali- ja terveystalouksia, päivähoitoa, koulua, kirjastoa, kulttuuripalveluita ja liikuntamahdollisuuksia.

Vanhan strategian mukaisena tavoitteena oli, että Sonkajärvellä on mahdollisuus hyvään elämään, yrittämiseen, työntekoon ja harrastuksiin. Sonkajärven kunnan arvoiksi oli määritelty avoimuus, oikeudenmukaisuus, tasa-arvo sekä yhteistyö- ja palveluhenkisyys. Keskeiset menestystekijät olivat: 1) elinkeinoelämän kehittäminen, 2) asuminen ja ympäristö, 3) kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, 4) seutukunnallinen yhteistyö, verkostokunnan rakentaminen, 5) tasapainoinen kuntatalous ja 6) osaava ja motivoitunut henkilöstö.

Uusi kuntastrategia jatkaa edeltävän kuntastrategian viivoittamalla tiellä. Keskeisistä menestystekijöistä asuminen ja ympäristö sekä kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on yhdistetty yhdeksi menestystekijäksi, hyvinvoivaksi kuntalaiseksi. Vuoden 2022 toimintaa ohjannut talousarvio 2022 on tehty vanhan kuntastrategian pohjalta, mutta uuden kuntastrategian tavoitteet on otettu huomioon kunnan toiminnassa, valmistelussa ja päätöksenteossa soveltuvilta osin.

Tasapainoisen kuntatalouden osalta strategiset tavoitteet on saavutettu hyvin. Vuosikate oli 2,5 milj. euroa ja tilikauden tulos 1,2 milj. euroa. Taseeseen kertynyt ylijäämä on vuoden 2022 jälkeen 9,0 milj. euroa. Toimintakulut ylittivät alkuperäisen talousarvion 1,2 milj. eurolla. Suurimman poikkeaman arvioidusta aiheuttivat sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän oman toiminnan ennakoitu maksuosuus ylittyi 755 000 eurolla ja ostetun erikoissairaanhoidon kustannukset 653 000 eurolla. Mikäli sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset olisivat pysyneet arvioidussa, toimintakulut olisivat jääneet 151 000 euroa alle talousarvion. Toimintakulujen ylittymisestä huolimatta tilikauden tulos on hyvä, mikä on toimintatulojen ja verotulojen suotuisan kehityksen ja Savon Energiaholdingin osinkojen ansiota. Kunnan toimintatuotot olivat 183 000 euroa ennakoitua paremmat. Verotulot ylittivät alkuperäisen talousarvion 778 000 eurolla.

Tilikauden 2022 nettoinvestoinnit olivat -2,9 milj. euroa. Uutta pitkäaikaista velkaa ei otettu ja pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin -0,7 milj. eurolla. Lainakanta 31.12.2022 oli 7,186 milj. euroa eli 1 959 euroa per asukas. Kunnan omavaraisuusaste oli 68,0 %.

Hyvinvointialueuudistuksen lisäksi merkittävä Sonkajärven kunnan tulevaisuuteen vaikuttava, vuonna 2022 käynnistynyt kehityskulku on tuulivoimatuotannon valmistelu Sonkajärvelle. Loppuvuodesta 2021 ja vuoden 2022 aikana Sonkajärven kunta vastaanotti ehdotuksia kaavoitusprosessin käynnistämiseksi yhteensä viiden eri tuulivoimahankealueen osalta: Huttusenlehto, Honkamäki-Viidankangas, Myllykangas, Metsärinne ja Likapyöree. Kunnanvaltuusto päätti 14.11.2022, että Sonkajärven kunta ei tee Huttusenlehdon tuulivoimapuisto-kokevaa kaavoitus- ja yhteistyösopimusta. Tätä poikkeusta lukuun ottamatta ehdotetut tuulivoimahankkeet ovat edenneet kaavoitusvaiheeseen. Tuulivoimapuistoilla voi vuosikymmenen loppupuolella olla merkittävä vaikutus kunnan saamiin kiinteistöverotuloihin. Tuulivoimahankkeita koskevassa päätöksenteossa joudutaan etsimään tarkoituksenmukaista tasapainoa kunnan taloutta, elinvoimaa ja ympäristön viihtyisyyttä koskevien strategisten tavoitteiden välillä.

Venäjän hyökkäyssodalla on ollut suoria vaikutuksia Sonkajärvellä. Kevästä 2022 alkaen Sonkajärvellä on asunut sodan liikkeelle ajamia pakolaisia. Kunnanhallitus hyväksyi 6.6.2022 Sonkajärven kunnan ja Kuopion vastaanottokeskuksen välisen kuntamallisopimuksen, jonka perusteella Sonkajärven kunta majoittaa ja ohjaa Ukrainasta tulleita tilapäisen suojelun saajia. Vuoden kunnassa oleiltuaan majoittujat voivat hakea Sonkajärveltä kotikuntastatusta. Tilapäisen suojelun hakijoissa on merkittävä elinvoimapotentialiaali siitä huolimatta, että jäävätkö tulijat Sonkajärvelle pysyvästi vai eivät. Majoittujat käyttävät alueen palveluita, vuokraavat alueen asuntoja, vastaavat paikalliseen työvoimantarpeeseen, rikastuttavat luokkansa koulupäiviä ja ovat tuovat oman panoksensa sonkajärveläisten yhteisöjen toimintaan ja tapahtumiin.

Yksi kuntastrategian tavoitteista on varmistaa henkilöstö hyvinvointi ja saatavuus. Vuoden 2022 aikana tapahtui merkittävää kehitystä sairaspöissaolojen määrässä. Sairaspöissaolojen yhteenlaskettu määrä kalenteripäivinä on laskenut 2 643 päivästä 1 898 päivään. Tämä on siitä huolimatta, että lyhyiden, 1–10 päivän pöissaolojen määrä on kaksinkertaistunut koronaepidemian kierrettyä organisaatiota. Kuten myöhemmin ti-linpäätöskirjassa olevasta henkilöstökertomuksesta ilmenee, pudotus on ollut nimenomaan pidemmissä sairaspöissaoloissa. Vuoden 2022 aikana toteutetun työtyytyväisyyskyselyn tulokset olivat myös hyvät. Työtyytyväisyyskyselyssä saatujen vastausten mediaani oli 8.0.

Sonkajärven kunnan hallintosääntö on hyväksytty valtuustossa 14.11.2016. Hallintosäännön päivittäminen oli suunnitteilla vuonna 2022. Hallintosäännön uudistaminen palvelee suoraan tai välillisesti kaikkia

kuntastrategian tavoitteita. Valitettavasti hallintosäännön uudistaminen ei tapahtunut aiotussa aikataulussa vuoden 2022 aikana. Syynä uudistuksen viivästymiseen olivat henkilöstössä tapahtuneet muutokset. Hallintosääntö uudistetaan mahdollisimman pian vuoden 2023 aikana.

Kiinteistöselvityksessä 2018 kuvattiin kiinteistöjen lähtötilannetta, ennusteita tulevien vuosien kehityksestä ja suosituksia kiinteistökustannuksia vähentäviksi toimenpiteiksi. Kiinteistöselvityksen pohjalta kunnanhallitus 24.5.2021 § 87 teki päätöksen Taitotalon purkamisesta. Purkutyö valmistui alkuvuodesta 2022.

Kunnanvaltuusto hyväksyi 28.06.2021 § 18 talouden tasapainottamissuunnitelman. Vuodelle 2022 suunnitelluista toimenpiteistä toteutui: aluesihteerin tehtävien jakaminen nykyiselle henkilöstölle ja teknisen työpajan tilojen purkaminen. Vuodelle 2022 suunnitelluista toimenpiteistä ei toteutunut: Sukevan koulun keittiön elintarvikehankintojen alihankkijan vaihto ja SOTE-järjestöavustusten pienentäminen. Työllistämistä ja toiminnan tehostamista koskevat säästökohteet ovat jatkuvan työstön alla osana jatkuvaa toiminnan kehittämistä.

1.1.3 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Valtuusto:

21 valtuutettua, pj. Ilpo Kärkkäinen, vpj. Hannele Luukkonen
Paikkajakautuma: KESK 10, PS 5, SDP 3, VAS 1, KOK 1, KD 1

Kunnanhallitus:

pj. Riitta Tommila, vpj. Eino Luukkonen

Kunnanjohtaja:

Simo Mäkinen

Toimielimet ja niiden esimiehet:

Valtuusto ja kunnanhallitus/kunnanjohtaja Simo Mäkinen
Sukevan aluelautakunta/aluesihteerin Marja-Terttu Tölli
Sivistyslautakunta/rehtori Merja Väisänen-Räty
Tekninen lautakunta/kunnaninsinööri Jari Sihvonen

Tilivelvolliset toimielinten jäsenet:

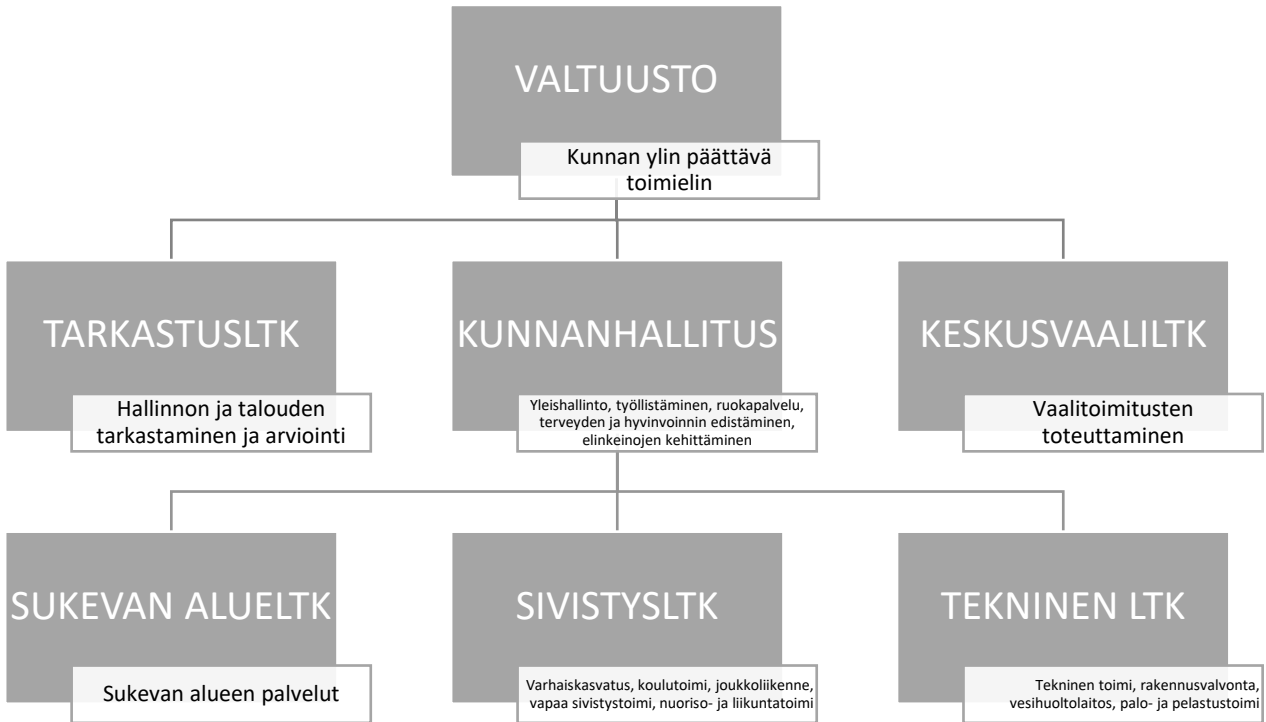
- kunnanhallitus
- tarkastuslautakunta (määrärahojen käytön osalta)
- keskusvaalilautakunta
- Sukevan aluelautakunta
- sivistyslautakunta
- tekninen lautakunta

Tilivelvolliset viranhaltijat:

Vaalit:	Keskusvaalilautakunnan sihteeri
Yleishallinto:	Kunnansihteeri Kunnanjohtaja Henkilöstöasioista vastaava (henkilöstöasioiden osalta)

Työllistäminen:	Työllisyyskoordinaattori Kunnansihteeri
Ruokapalvelu:	Ruokapalvelupäällikkö Kunnansihteeri
Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kunnanjohtaja
Elinkeinojen kehittäminen:	Kunnanjohtaja
Sukevan aluelautakunta:	Aluesihteeri Kunnaninsinööri
Koulutoimi:	Rehtorit Sivistyslautakunnan esittelijä
Joukkoliikenne:	Sivistyslautakunnan esittelijä
Varhaiskasvatus:	Varhaiskasvatuksen vastaava Sivistyslautakunnan esittelijä Päiväkotien johtajat
Vapaa sivistystoimi:	Kirjastotoimenjohtaja/kansalaisopiston rehtori Sivistyslautakunnan esittelijä Kulttuurisihteeri
Nuoriso- ja liikuntatoimi:	Nuoriso- ja liikuntasihteeri Sivistyslautakunnan esittelijä
Tekninen toimi:	Kunnaninsinööri Kunnanrakennusmestari
Rakennusvalvonta:	Rakennustarkastaja Kunnaninsinööri
Palo-, pelastus- ja suojelutyö:	Rakennustarkastaja Kunnaninsinööri
Vesihuoltolaitos:	Vesihuoltomestari Kunnaninsinööri

Sonkajärven kunnan hallinto-organisaatio 2022

1.1.4 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys

Vahva talous- ja työllisyyskehitys pienensi julkisen talouden alijäämää vuonna 2022. Verotulot kasvoivat voimakkaasti ja koronavirusepidemian hoidosta aiheutuneet menot olivat edellisvuosia pienemmät.

Maailmantaloudessa näkymät olivat synkät Venäjän hyökkäyssodan ja Euroopan energiakriisin vuoksi. Inflaatio oli nopeaa ja kuluttajien luottamus talouteen heikkoa. Maailmantalouden kasvu hidastuu vuoden 2022 2,9 prosentista 1,9 prosenttiin vuonna 2023, mutta elpyy 3 prosentin kasvuun vuonna 2024.

Suomelle tärkeiden kauppakumppanien talousnäkymät vuodelle 2023 ovat heikentyneet kiristyvän rahapolitiikan ja energian hintojen nousun takia. Toisaalta vuoden 2022 viennin ja tuonnin kasvu on ollut odotettua parempaa, kun Venäjän markkinaa on pystytty korvaamaan niin viennin kuin tuonnin puolella. Venäjän merkitys Suomen ulkomaankaupassa on enää vähäinen ja kaupan odotetaan loppuvan lähitulevaisuudessa lähes kokonaan.

Kuluttajahintojen ja lainakorkojen nopea nousu leikkasi kotitalouksien ostovoimaa vuoden 2022 loppupuolella. Vaikutuksen odotetaan jatkuvan myös vuonna 2023. Venäjän hyökkäyssota ja sen aiheuttama epävarmuus energiemarkkinoilla ovat laskeneet kuluttajien luottamusta, mikä näyttäisi siirtäneen etenkin kestokulutushankintoja myöhempään ajankohtaan. Yksityisen kulutuksen ennustetaan kasvaneen kokonaisuudessaan kasvaa 2,3 prosenttia vuonna 2022, sillä hintojen noususta huolimatta palveluiden kulutus on kasvanut vahvasti covid-19 epidemian väistyttyä. Vuonna 2023 yksityinen kulutus vähenee puoli prosenttia työllisyys-tilanteen heikentyessä ja kotitalouksien reaalitulojen kasvaessa vain niukasti. Hintojen nousun hidastuessa vuonna 2024 kotitalouksien ostovoima paranee jo reippaammin, ja yksityisen kulutuksen kasvu nopeutuu 1,3 prosenttiin.

Vuoden 2021 aikana elpynyt tuotanto jatkui positiivisena vielä vuoden 2022 kaksi ensimmäistä neljänestä ennen talouden hiipumista vuoden jälkimmäisellä puoliskolla. Hyvä kehitys näkyi erityisesti palveluissa, joissa useimmat palvelut kasvoivat vielä syksyyn asti verrattuna edellisen vuoden vastaaviin lukuihin. Taloudellisen aktiviteetin hidastuminen on lähtenyt liikkeelle syksyn aikana erityisesti kaupan alalta ja rahoituspalveluista. Vuoden aikana laajentunut kustannusten ja hintojen nousu ennakoii myös tuotannon volyyymien hidastuvaa kasvua. Liikevaihdolla mitattuna kaikki päätoimialat ovat kasvaneet suhteessa edelliseen vuoteen. Hintojen nousu on ollut nopeaa kaikilla teollisuuden toimialoilla, erityisesti metsä- ja kemianteollisuudessa sekä energiahuollossa. Taustalla on koronakriisin jälkeinen kysynnän kasvu sekä Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset energian ja raaka-aineiden hintoihin. Voimakas hintojen nousu näkyy lyhyellä tähtäimellä yritysten kannattavuuden parantumisenä, mutta voi myös aiheuttaa nopeita muutoksia kysynnässä. Epävarmuus tulevasta markkinatilanteesta lisääntyä hintojen muuttuessa voimakkaasti.

Työllisyys on huippukorkealla. Työllisyys lisääntyy vuonna 2022 vielä viime vuottakin enemmän, 2,7 prosenttia. Erityisen ripeää työllisten määrän kasvu on ollut eläkeiän saavuttaneiden naisten ja nuorten miesten piirissä sekä liike-elämän palvelutoimialoilla. Kokoaikaisia palkansaajia on tänä vuonna työllistyneistä suurempi osa kuin viime vuonna, vaikka yhä myös osa-aikaisten määrä on lisääntynyt. Tehdyn työn eli työtuntien määrä lisääntyykin vain noin puolet työllisten määrästä eli 1,6 prosenttia. Työntuntien määrä ei ole Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan vielä saavuttanut koronaa edeltävää tasoaan.

Työmarkkinat ovat muutoksen kynnyksellä. Yhtäältä työllisten määrä on yhä lisääntynyt ja avoimia työpaikkoja on ennätysmäärä - myös suhteessa työttömien työnhakijoiden määrään - mutta samalla työttömyyden lasku osoittaa pysähtymisen merkkejä. Työmarkkinoilla on siten runsaasti työvoimaa, kun työmarkkinoiden imu vetää uusia henkilöitä työelämään. Työmarkkinoiden kohtaanto näyttää edelleen heikentyneen, ja osaamisen puutteet heikentävät talouden kasvuedellytyksiä. Avoimien työpaikkojen määrä on korkea samalla kun työttömien määrä kääntyy kasvuun.

Taloukasvu jäänee vaikeaksi lähivuosina ja julkisen talouden tulojen ja menojen välinen epätasapaino pysynee suurena. Julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen on alentunut parina viime vuonna vahvan nimellisen BKT:n kasvun siivittämänä. Ensi vuodesta alkaen julkinen velkasuhde alkaa kasvaa uudelleen jo valmiiksi korkeahkolta tasolta. Valtionhallinnon ja paikallishallinnon mittavat alijäämät sekä nopeasti kohoavat velanhoitokustannukset pitävät velkasuhteen nousevalla uralla. Julkisen talouden suunta riippuu eduskuntavaaleissa 2023 valittavan, toimintansa aloittavan hallituksen toimista.

Hyvinvointialueet aloittavat toimintansa alijäämäisinä. Alijäämä johtuu muun muassa mittavista investoinneista sekä henkilöstömenojen kasvusta. Työeläkelaitosten ylijäämä asettuu lähivuosina noin puoleentoista prosenttiin. Eläkemenojen kasvu jatkuu, mutta toisaalta noussut korkotaso lisää työeläkelaitosten omaisuus-tuloja. Muiden sosiaaliturvarahastojen rahoitusasemaa vahvistaa ennustejaksolla työttömyystilanteen kohe-neminen ja sosiaaliturvarahastot pysyvät lievästi ylijäämäisinä.

Lähde: Taloudellinen katsaus talvi 2022, Valtiovarainministeriön julkaisuja 2022:80, julkaistu 20.12.2022

Kuntatalouden kehitys

Julkisyhteisöjen rakenne muuttuu vuoden 2023 alussa, kun sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy kunnilta hyvinvointialueille. Tämä helpottaa kuntien rakenteellisia, väestön ikääntymisestä johtuvia menopaineita, mutta silti kuntahallinto jää painelaskelmassa alijäämäiseksi. Ikääntyvä rakennuskanta, muuttoliike ja infrarakentaminen pitävät kuntien investointimenot korkeina.

Paikallishallinnon alijäämän arvioidaan heikkenevän vuonna 2022 0,4 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Verorahoitusta on kertynyt vuonna 2022 kunnille hyvin siitäkin huolimatta, että yhteisöveron jako-osuuden

korotus ja covid-19-tukiin liittyvät valtionosuuslisäykset päättyivät. Paikallishallinnon menot ovat kuitenkin kasvaneet tuloja nopeammin. Kulutusmenojen kasvua ovat ylläpitäneet vuonna 2022 palvelutarpeen kasvun lisäksi hoito- ja palveluvelan purkaminen sekä hallitusohjelman mukaiset kuntien tehtävien laajennukset, joissa kustannukset nousevat vuosittain. Lisämenoja on aiheutunut myös Venäjän hyökkäyssotaa pakenevien ukrainalaisten maahanmuutosta, josta syntyviä kuluja muun muassa opetuksessa ja kotouttamisessa hallitus on sitoutunut korvaamaan kunnille.

Vuonna 2023 sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät siirretään hyvinvointialueille ja niitä vastaava rahoitus valtiolle. Kuntien tulot sekä menot lähes puolittuvat uudistuksen seurauksena. Kuntahallintoon (paikallishallinto pl. hyvinvointialueet) luettavat tehtävät painottuvat uudistuksen jälkeen entistä vahvemmin varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden yhteenlaskettu palveluntarve on laskeva koko 2010-luvun jatkuneen syntyvyyden alenemisen vuoksi. Kehitysarviossa palvelutarpeen laskua on totuttuun tapaan hieman pehmenetty, sillä pienissä kunnissa mahdollisuudet kouluverkon sopeuttamiseen ovat rajalliset ja lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste on ollut viime vuosina kasvussa. Julkisen talouden niukat resurssit kuitenkin haastavat kuntia pohtimaan myös alueellisia ratkaisuja. Kaikkien palveluiden ei tarvitse olla oman kunnan alueella, mutta niiden tulee olla laadukkaita ja saavutettavissa.

Vuonna 2023 hallituskausi päättyy ja monet hallituksen määräaikaiset toimet lakkaavat. Kuntataloudesta poistuu esimerkiksi covid-19-avustuksia ja opetuksen laatu- ja tasa-arvohankkeita. Kuntahallinnon kulutusmenojen hinta jatkaa kuitenkin kasvuaan. Kulutuksen hintaan vaikuttaa etenkin kunta-alan palkankorotukset, jotka on sidottu vähintään yleiseen linjaan vuosille 2023 ja 2024. Lisäksi kunta-alan palkkoja nostaa viisivuotinen palkkaohjelma vuosille 2023–2027, jolla palkat nousevat yhteensä noin 5,1 prosenttia. Palkkaratkaisuilla on suuri merkitys kuntahallinnon kustannuskehitykselle, sillä henkilöstökulut muodostavat jatkossakin sen suurimman kuluerän.

Kuntahallinnosta siirtyy hyvinvointialueiden mukana investointeja arviolta 1,2 mrd. euron edestä. Kuntahallinnon investointipaineet pysyvät mittavina jatkossakin muun muassa rakennuskannan iän, väestön muuttoliikkeen ja ilmastonmuutoksen edellyttämän vihreän siirtymän vuoksi. on kuitenkin mahdollista, että talouden epävarmat näkymät sekä kasvavat korot ja kustannukset siirtävät investointeja tuleville vuosille. Kuntahallinnon alijäämän arvioidaan pysyvän n. 0,4 prosentissa suhteessa BKT:hen vuonna 2023.

Vaikka väestön ikääntymisestä aiheutuvat sosiaali- ja terveydenhuollon kasvavat menopaineet poistuvat kuntien vastuulta sote-uudistuksen myötä, jää kuntahallinnon tulojen ja menojen välille painelaskelmassa kasvavaa epätasapainoa. Kuntahallinnon alijäämä kasvaa 0,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuosina 2024–2025 ja 0,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen tarkastelujakson lopulla vuosina 2026–2027. Sote-uudistuksen seurauksena kuntataloudesta siirtyy n. 5,1 mrd. euroa velkaa hyvinvointialueille vuonna 2023. Kuntahallintoon jää mittavat velat, jotka kasvavat alijäämien myötä. Alijäämän kasvun tasaantuminen näkyy kuitenkin velkasuhteen kasvun hidastumisena viime vuosikymmenen keskimääräiseen kasvuvauhtiin verrattuna.

Lähde: Taloudellinen katsaus talvi 2022, Valtiovarainministeriön julkaisuja 2022:80, julkaistu 20.12.2022

Pohjois-Savon kehitys

Pohjois-Savon vahvuutena on useilla eri seuduilla olevat kansainväliset vientiyritykset. Kuopion seudun menestymisen takana yhtenä osatekijänä on monipuolinen ja useampaan vahvaan toimialaan pohjautuva elinkeinorakenne. Teollisuudesta puu- ja elintarviketeollisuus ovat merkittävimpiä toimialoja, mutta myös matkailu- ja palvelualoilla on suuri merkitys seudun talouteen. Ylä-Savon vahvuutena puolestaan on seudun metalli- ja teknologia-alan veturiyritykset, joiden rinnalle on syntynyt mittava alihankintaverkosto. Orastavasta taantuman pelosta huolimatta Ylä-Savossa on edelleen vilkas kone- ja metallialan osaajien kysyntä. Seudulla on myös vahvaa maa- ja metsätaloutta. Varkauden seudun vahvuudet ja mahdollisuudet löytyvät

energiaosaamisesta. Tulevaisuuteen suuntautuissa energiateknologian ratkaisuihin seudulla on osaamista. Suuremmilla energiateknologiyrityksillä on vahva ja pitkäkestoinen tilauskanta, mikä kantaa lähiajan haastavien aikojen yli. Seudulla on suuntauduttu uusiutuvien energialähteiden kehittämiseen sekä tuottamiseen. Sisä-Savon seudun vahvuuksina puolestaan ovat kasvuhakuiset puunjalostus- ja metallialan perheyrietykset sekä kasvava elintarviketeollisuus.

Uhkakuvina sekä Ylä-Savossa että Varkauden seudulla voidaan nähdä elinkeinorakenteen yksipuolisuus, sillä seudut ovat kohtalaisen paljon muutamien veturiyritysten varassa. Yhtenä heikkoutena, Kuopion seutua lukuun ottamatta, on maakunnan väestökehitys ja seutujen ikärakenne. Elinkeinoelämän kilpailukyvyyn ja erityisesti vientiyrietysten näkökulmasta myös alueen saavutettavuus huolestuttaa. Maakunnan saavutettavuuden turvaaminen niin teiden, raideliikenteen kuin lentoliikenteenkin osalta nähdään tärkeäksi.

Vuosille 2022–2025 laaditussa maakuntaohjelmassa Pohjois-Savon kehittämisen teemoiksi on valittu kone- ja energiateknologia, metsäteollisuus, elintarvikkeet, hyvinvointiteknologia, matkailu, älykäs vesijärjestelmä ja biojalostus. Maakunnan talouden kannalta tällä hetkellä vahvimpina edellä mainituista osa-alueista korostuvat kone- ja energiateknologia, metsäteollisuus sekä elintarvikkeet. Muut kehittämisen kärjet puolestaan ovat nousevia, tulevaisuuden aloja, joita tullaan kehittämään.

Pitkittynyt epävarma tilanne on vaikuttanut maakunnan yrityksiin eri tavalla. Osa yrityksistä on löytänyt Venäjän viennin tilalle korvaavia vientimarkkinoita, mutta kohtalaisen moni yrityksistä kamppailee kannattavuusongelmien kanssa. Vaikka materiaali- ja komponenttihintojen uskotaankin tasaantuvan loppuvuoden aikana, yritysten tuloksentekeyty heikkenee. Puskurit on jo kulutettu, joten käyttöpääoman tarve on ajankohtainen. Synkkenevästä tilanteesta huolimatta konkurseja ei ole ollut normaalitilannetta enempää.

Lähde: Alueelliset kehitysnäkymät syksyllä 2022, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 2022:59, julkaistu 24.10.2022

Alueen kehitys

Vuonna 2022 Sonkajärvellä oli syntyneitä 20 ja kuolleita 81 eli luonnollinen väestönlisäys oli -61 henkilöä. Kuntien välinen nettomuutto oli -48 henkilöä ja nettomaahanmuutto 4 henkilöä. Luku ei sisällä ukrainalaisia tilapäisen suojelun saajia. Tilapäisen suojelun saajat voivat hakea kotikuntaa oleskeltuaan vuoden ajan Sonkajärvellä. Väestön kokonaismuutos oli -108 henkilöä. Sonkajärven väkiluku oli 31.12.2022 yhteensä 3 669 henkilöä.

Taulukko 1. Väestömuutosten ennakkotiedot Pohjois-Savossa kunnittain v. 2022, julkaistu 10.3.2023, Pohjois-Savon liitto (foresavo.fi)

	Elävänä syntyneet	Kuolleet	Luonnollinen väestönlisäys	Kuntien välinen nettomuutto	Nettomaahanmuutto	Kokonaismuutos	Väkiluku
Kuopio	996	1268	-272	769	557	1047	122 590
Siilinjärvi	174	206	-32	-32	13	-50	21 243
Kuopion seutukunta	1170	1474	-304	737	570	997	143 833
Iisalmi	147	308	-161	-106	109	-160	20 798
Keitele	8	51	-43	-30	9	-67	2 028
Kiuruvesi	62	158	-96	-74	12	-160	7 599

Lapinlahti	50	156	-106	-63	14	-153	9 094
Pielavesi	21	94	-73	-64	7	-130	4 139
Sonkajärvi	20	81	-61	-48	4	-108	3 669
Vieremä	17	64	-47	-37	18	-63	3 427
Ylä-Savon seutukunta	325	912	-587	-422	173	-841	50 754
Rautalampi	18	63	-45	-48	24	-69	2 964
Suonenjoki	31	125	-94	-36	1	-126	6 765
Tervo	4	34	-30	-13	5	-38	1 441
Vesanto	8	44	-36	-12	1	-47	1 894
Sisä-Savon seutukunta	61	266	-205	-109	31	-280	13 064
Varkaus	121	320	-199	-37	32	-209	19 764
Joroinen	32	75	-43	-58	14	-81	4 543
Leppävirta	71	166	-95	-40	28	-104	9 176
Varkauden seutukunta	224	561	-337	-135	74	-394	33 483
Kaavi	12	55	-43	-47	0	-89	2 689
Rautavaara	3	45	-42	2	3	-37	1 476
Tuusniemi	8	54	-46	17	4	-25	2 395
Koillis-Savon seutukunta	23	154	-131	-28	7	-151	6 560
Pohjois-Savo	1803	3367	-1564	43	855	-669	247 694

Sonkajärven väkiluku on edeltävän vuosikymmenen aikana ollut laskeva. Väestönmuutoksen laskennallinen keskiarvo on ollut -82,4 henkilöä vuodessa.

Taulukko 2. Asukasmäärä 31.12. vuosina 2013–2022.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Sonkajärvi	4 454	4 336	4 271	4 204	4 075	3 967	3 895	3 841	3 776	3 669
Muutos, hlö	-39	-118	-65	-67	-129	-108	-72	-54	-65	-108
Ylä-Savo	56 804	56 302	55 678	55 058	54 312	53 627	52 916	52 175	51 604	50 754
Pohjois-Savo	248 419	248 438	248 112	247 709	246 689	245 602	244 456	243 576	248 396	247 694

Sonkajärvellä 20,8 % työpaikoista on alkutuotannossa, 15,7 % jalostuksessa ja 63,5 % palveluissa. Työpaikoja on yhteensä 1 160. Merkittävimmät työllistäjät ovat maa-, metsä- ja kalatalous, terveys- ja sosiaalipalvelut ja julkinen hallinto.

Taulukko 3. Työpaikat kunnittain ja toimialoittain 31.12.2020, kunnittaiset kuviot, julkaistu 16.8.2022, Pohjois-Savon liitto (foresavo.fi)

Toimiala	Pohjois-Savo	Ylä-Savo	Sonkajärvi
Toimialat yhteensä	95 722	18 882	1 160
Maatalous, metsätalous ja kalatalous (A)	5 478	2 390	238
Kaivostoiminta ja louhinta (B)	282	130	13
Teollisuus (C)	10 975	3 478	46
Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta (D)	354	33	0
Vesi-, viemäri-, jätevesi- ja jätehuolto ja muu ymp. puht.pito (E)	557	103	11
Rakentaminen (F)	6 909	983	110
Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus (G)	9 352	1 706	58
Kuljetus ja varastointi (H)	4 513	1 008	47

Majoitus- ja ravitsemistoiminta (I)	2 851	473	26
Informaatio ja viestintä (J)	2 010	146	2
Rahoitus- ja vakuustointiminta (K)	1 378	229	6
Kiinteistöalan toiminta (L)	912	136	5
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta (M)	4 510	408	34
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta (N)	6 965	869	47
Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakol. sos.vakuutus (O)	4 481	775	148
Koulutus (P)	7 331	1 279	66
Terveys- ja sosiaalipalvelut (Q)	21 233	3 693	241
Taiteet, viihde ja virkistys (R)	1 383	180	11
Muu palvelutoiminta (S)	2 344	484	27
Kotital. toiminta työnantajina; kotital. eriyttämätön toiminta (T)	681	122	8
Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta (U)	0	0	0
Toimiala tuntematon	1 223	257	16
Alkutuotanto (A), % työpaikoista	5,8	12,8	20,8
Jalostus (B–F), % työpaikoista	20,2	25,4	15,7
Palvelut (G–U), % työpaikoista	74,0	61,8	63,5
Yhteensä, %	100,0	100,0	100,0

Tuorein tilastointivuosi Tilastokeskuksen Työllisyysaste-tietokannassa on vuosi 2020. Tällöin Sonkajärven työllisyysaste oli 142,2 koko maan työllisyysasteen ollessa 193,9.

Taulukko 4. Lähde: Työllisyysaste (%) 2012–2020, 18–64-vuotiaiden työllisten osuus vastaavan ikäisestä väestöstä, Tilastokeskus

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Koko maa	131,9	136,8	140,6	143,2	141,8	136,8	132,5	132,8	142,2
Sonkajärvi	190,2	201,1	199,0	201,5	191,0	191,9	187,9	174,8	193,9

1.1.5 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Keskeiset tehtävämuutokset

Vuonna 2021 eduskunta hyväksyi lain hyvinvointialueista (611/2021) ja lain sosiaali- ja terveydenhuolto ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulosta (616/2021). Laeilla säädettiin hyvinvointialueiden perustamisesta ja sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien siirtämisestä kunnilta hyvinvointialueille. Uudistusta valmisteltiin vuoden 2022 aikana ja palvelujen järjestämisvastuu siirtyi hyvinvointialueille 1.1.2023.

Vuoden 2022 loppuun saakka sosiaali- ja terveystalouden järjestämisestä Sonkajärven alueella vastasi Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä. Pelastustoimen palveluiden tuottamisesta vastasi Kuopion kaupungin alainen Pohjois-Savon pelastuslaitos. Siirtyneiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen ja pelastustoimen osuus Sonkajärven kunnan alkuperäisen vuoden 2022 talousarvion toimintakuluista oli noin 53 %. Taloudellisesti on kyse merkittävästä muutoksesta. Henkilöstön ja toiminnallisten muutosten osalta vaikutus jäi Sonkajärven kunnan osalta pienemmäksi kuin niiden kuntien osalta, jotka järjestivät palvelut omana toimintanaan ennen uudistusta.

Toiminnalliset muutokset

Siitä huolimatta, että Sonkajärven kunta ei tuottanut sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja omana toimintana, uudistuksella oli rahoitusaseman muutoksen lisäksi monia muita vaikutuksia kuntaan.

Hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä sosiaali- ja terveydenhuollon tukipalvelut siirtyivät hyvinvointialueen vastuulle. Mosaiikin keittiön henkilökunta siirtyi Pohjois-Savon hyvinvointialueen tukipalveluyhtiön Servica Oy:n palvelukseen. Mosaiikin keittiö vuokrattiin Servica Oy:lle. Ateriamäärien, henkilökunnan ja omaan toimintaan käytettävissä olevien tilojen tippumisella on merkittävä vaikutus ruokapalvelujen järjestämiseen kuntaan jäävien tarpeiden osalta.

Kunnanvaltuusto teki 14.11.2022 päätöksen hyväksyä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän purkamisen. Ympäristöterveydenhuollon, ympäristön suojelun ja eläinlääkinnän palvelut siirtyivät purkamisen yhteydessä vastuukunnalle eli Iisalmen kaupungille. Kunnanvaltuusto hyväksyi palvelujen siirtoa koskevan sopimuksen 19.09.2022. Purkamisen yhteydessä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän omistamat kiinteistöt myytiin Iisalmen kaupungille. Kuntayhtymän loppuselvitys hyväksytään omistajakuntien valtuustoissa toukokuun 2023 aikana.

Hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä hyvinvointialueelle siirtyi järjestämisvastuu ja tehtävän hoitamiseen tarvittava rahoitus. Uudistus ei sisältänyt kiinteistöjen omistajuuden siirtoa hyvinvointialueelle. Voimaantulon 22 §:n mukaan kunnan järjestämän perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, sosiaalitoimen ja pelastustoimen käytössä olevat toimitilat siirtyvät hyvinvointialueen hallintaan 1.1.2023 vuokrasopimuksin. Lainsäätäjä on kirjannut hallituksen näkemyksen julkistalouden kannalta kohtuullisesta vuokrausjärjestelykokonaisuudesta (272/2022) vuokra-asetukseen. Sonkajärven kunta ja Pohjois-Savon hyvinvointialueella on eriyvä näkemys siitä, kuinka voimaantulolaki ja vuokra-asetusta tulisi soveltaa Sonkajärven kunnan omistamien sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöjen osalta. Sonkajärven kunta on tehnyt Itä-Suomen hallinto-oikeuteen valituksen hyvinvointialueen aluehallituksen vuokrausperiaatteita koskevasta päätöksestä. Kunnanhallitus on hyväksynyt tehdyn valituksen kokouksessaan 27.02.2023 § 30.

Sonkajärven kunnassa toteutetaan mittava terveystalouden peruskorjaus. Peruskorjauksen alkuperäinen kokonaiskustannusarvio oli 2,8 milj. euroa ja sen oli määrä valmistua vuoden 2022 loppuun mennessä. Tämänhetkisen tiedon mukaan peruskorjaus valmistuu huhtikuun 2023 aikana. Alkuperäinen kustannusarvio

ylittyy noin 10 %. Peruskorjauksen edetessä on ilmennyt tarve alkuperäisestä vuoden 2019 suunnitelmasta poikkeaville lisätoille, kuten esimerkiksi kapseloinneille. Maaliskuun 2023 kustannusarvio peruskorjauskokonaisuudelle on 3,2 milj. euroa. Peruskorjausinvestoinnin suuruus kasvattaa tarvetta saada tiloista ylläpito- ja rahoituskustannukset kattavaa vuokraa pitkällä aikavälillä.

Kunnanhallitus teki 17.1.2022 periaatepäätöksen Sonkajärven vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisestä. Tällä hetkellä kunnan vesihuoltolaitos toimii erillisenä taseyksikkönä. Vesihuoltolaitoksen yhtiöittämistä käsiteltiin yhteensä kahdeksassa valtuuston, kunnanhallituksen tai teknisen lautakunnan kokouksessa loppuvuoden 2021 ja vuoden 2022 aikana. Valtuusto hyväksyi vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisen ja yhtiön perustamisasiakirjaluonnokset kokouksessaan 14.11.2022 § 41. Päätöksen toimeenpano eli yhtiön perustaminen ja toiminnan siirron valmistelu tehdään vuoden 2023 aikana. Yhtiön toiminta alkaa valtuuston päätöksen mukaisesti 1.1.2024.

Sonkajärven kunta on osakkaana Sonkajärven Teollisuuskiinteistöt Oy:ssä, joka solmi vuokrasopimuksen Omatalo Oy:n kanssa 31.1.2022. Omatalo Oy on jatkanut vuokraamassaan toimitilassa talopakettien valmistusta, joka keskeytyi vuonna 2020 tapahtuneessa konkurssissa.

Valtioneuvoston valtionavustuksesta eräisiin julkiselle sosiaali- ja terveydenhuollolle covid-19-epidemiasta vuonna 2022 aiheutuviin lisäkustannuksiin annetun asetuksen (844/2022) mukaan kunnille myönnettiin korona-avustuksia vuonna 2022 lisäkustannuksista, jotka aiheutuivat covid-19-testauksesta, rokottamisesta covid-19-tautia vastaan, covid-19-taudin sairaalahoidosta tai muista välittömistä kustannuksista. Jos kunta on kuntalain (410/2015) 8 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla sopinut avustettavien toimintojen järjestämistä vastuun siirtämisestä kuntayhtymälle, voidaan asetuksen mukaan avustus myöntää tälle toiselle kuntayhtymälle. Sonkajärven kunnan valtionosuushakemuksesta vastasi Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä, joka vastasi sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen tuotannosta Sonkajärven kunnan alueella. Sonkajärven kunta sai koronatukia 279 000 euroa. Vuoteen 2021 verrattuna koronatuet pienenevät 357 000 euroa.

Savon Energiaholdingin osingot olivat 583 000 euroa.

Kun koronatuet ja osingot lasketaan yhteen, voidaan todeta, että Sonkajärven kunnan rahoituspohjaan sisältyi vuonna 2022 yhteensä noin 862 000 euroja satunnaisia, normaalia poikkeavia eriä.

1.1.6 Kunnan henkilöstö

Sonkajärven kunnan henkilöstö vuoden 2022 lopussa oli 153 henkilöä (2021: 155, 2020:160). Luvussa ovat mukana vakinaiset, määräaikaiset, sijaiset ja työllistetyt. Vakinaisen henkilökunnan määrä on vähentynyt neljällä henkilöllä, kun taas määräaikaisten työntekijöiden määrä on kasvanut seitsemällä henkilöllä. Sijaisten määrä on kasvanut yhdellä, kun taas työllistettyjen ja oppisopimuksella olevien määrä on pienennetty seitsemällä. Vakinaisesta henkilöstöstä noin 6 % työskentelee osa-aikaisena. Miehiä henkilöstöstä on 24 %, naisia 76 %. Palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma tilikaudella oli 5 419 000 euroa. (2021: 5 459 000, 2020: 5 161 000).

Työtyytyväisyyttä mitataan kyselyllä joka toinen vuosi. Poikkeuksellisesti työtyytyväisyyskysely jäi toteuttamatta koronavuosina 2020–2021. Edeltävät kyselyt ovat siis vuosilta 2016, 2018 ja 2022. Vuonna 2022 toteutetun työtyytyväisyyskyselyn vastausprosentti oli 51 % (2018: 90,1 %; 2016: 92,5 %). Vastausprosentissa oli siis merkittävä pudotus. Kysymyspatteristo oli pääosin sama kuin aiempina kyselyvuosina, mutta vuonna 2022 kysely toteutettiin sähköisesti Webropol-työkalulla. Seuraavalla toteutuskertaa varten tulee pohtia keinoja vastausprosentin nostamiseen entiselle tasolle. Muutos vaikutti vastaajamäärään, ei niinkään kyselyn tuloksiin. Kunnan toiminta sai henkilöstöltä kokonaisarvosanan 7,8 (2018: 7,6; 2016: 7,8). Parhaimmat tulokset kyselyssä olivat henkilöstön työmotivaatio, henkilöstön oma-aloitteisuus, henkilöstön osaaminen, luottamus työtovereiden kanssa ja kunnan työsuojelun ja työterveydenhuollon toimivuus (8,4–8,6) Heikoimmat arvostamat kunta sai palkkauksesta, yksikköjen välisestä yhteistyöstä, kunnan julkikuvasta ja tiedottamisesta (6,2–7,1).

Henkilöstöllä oli vuonna 2022 sairauspoissaoloja 1 898 kalenteripäivää (2021: 2 643). Sairauspoissaolot ovat siis vuonna 2022 alentuneet 745 kalenteripäivällä vuodesta 2021. Sairauspoissaolojen väheneminen näkyy selvimmin pitkissä poissaoloissa. Pitkien sairauspoissaolojen (yli 90 päivää) osuus kaikista poissaoloista oli 0 % vuonna 2022, kun niiden osuus vuonna 2021 oli 38,5 %. Sen sijaan työtapaturmasta johtuvien poissaolojen määrä kasvoi. Poissaolotapauksia oli 11 (2021: 6), ja poissaoloaika työpäivinä oli yhteensä 92 työpäivää (2021: 17). Sairauspoissaoloprosentti kalenteripäivinä oli 4,78 %. Eniten sairauspoissaoloja aiheuttavat mielenterveyden häiriöt. 17,59 %:lla henkilöstöstä ei ollut lainkaan sairauspoissaolopäiviä vuonna 2022.

Yhteistoiminta työnantajan ja henkilöstön välillä sekä työsuojelun yhteistoiminta on yhdistetty yhteistyöryhmäksi, jonka kokoonpano on kunnanjohtaja, kaksi kunnanhallituksen edustajaa, työsuojelupäällikkö/ henkilöstöasioista vastaava, kolme järjestöjen edustajaa, kaksi työsuojeluvaltuutettua sekä tarvittaessa työterveyshoitaja asiantuntijajäsenenä. Yhteistoimintaryhmän tehtävä on myös henkilöstön työhyvinvoinnin edistäminen muun muassa koordinoimalla, seuraamalla ja arvioimalla kunnassa tehtävää työhyvinvointitoimintaa. Yhteistyöryhmä kokoontui kaksi kertaa vuoden 2022 aikana.

Tilikaudella 2022 kuntatyönantaja hankki ennaltaehkäisevät ja lakisääteiset sekä sairaanhoidon työterveyspalvelut Pihlajalinna Oy:ltä.

Tarkempi selvitys henkilökunnan määrästä, henkilöstömenoista ja muista henkilöstöä kuvaavista tunnusluvuista ja niiden muutoksista on henkilöstökertomuksessa.

1.1.7 Ympäristöasiat

Muiden kuin kunnan kiinteistöjen jätehuollon kustannukset olivat 10 793,93 euroa. Summaan sisältyvät myös Palosuon entisen kaatopaikan valvonta- ja tarkkailunäytteiden kustannukset.

Investointi (1 000 €)	2017 1 000 €	2018 1 000 €	2019 1 000 €	2020 1 000 €	2021 1 000 €	2022 1 000 €
Sonkajärven vedenpinnan nosto				4	10	
Tulot						
Menot				-9	-20	-8
Pikku-Siikalammen kosteikko			14			
Tulot						
Menot			-40			
Pappilan jv-pumppaamo				-27		
Sukevan vesitornin peruskorjaus			-18	-3	-23	-12
Vanhon vesijohtojen uusiminen		-75	-43	-8	-61	-128
Sj. taajaman sadevesiviemäri			-25	-6	-55	-10
Sukevan jv-verkoston vuotokorjaus					-16	-142
Taivallahden jv-pumppaamoiden uusiminen			-36			
Siikalammen jv-pumppaamoiden pumpput						-18
Sukevan vankilan siirtoviemäri ja jvp-saneeraus		-2	-21	-54		-8
Sukevan pienpumppaamoiden jv-automaatio		-2	-30	-38	-55	
Sukevan Pölkkyän jvp-saneeraus			-34			
Suksimiehentien jv-pumppaamon saneeraus						
Sonkalahden jvp:n uusiminen						
Sj-lisalmi jvp:n pumppaamoiden uusiminen					-11	-7
Sonkajärven vesihuollon sähköinen kartta	-10					
Sonkajärven vesijohtoverkoston runkoventtiilikai- vojen rakentaminen ja sulkujen uusiminen	-2	-15	-49	-44	-55	-119
Sukevan jätevedenpuhdistamon peruskorjaus ja automaation päivitys	-35			-16	-32	-40
Sonkajärven pienpumppaamoiden liittäminen jv- automaatioon		-31			-7	
Sonkajärven tasasaltaan sähköjärjestelmän sa- neeraus					-13	-24
Sonkajärvi-lisalmi siirtoviemärin	Tulot	13				
tasasaltaan pumppujen saneeraus	Menot	-64			-24	

Sonkajärven vesihuoltolaitoksen suurimpia investointeja vuoden 2022 aikana olivat seuraavat:

Vesihuoltolaitoksen monivuotinen projekti etäluettavien mittareiden vaihtotyöstä laitoksen asiakkaiden kiinteistöihin saatiin suurimmalta osin päätökseen. Vanha mittarikanta oli ollut kiinteistöissä pääosin vanhentunut ja uusien etäluettavien vesimittareiden vaihto on ollut ajankohtainen.

Sukevan jätevedenpuhdistamolla toteutettiin automaatio-ohjauksen logiikoiden uusinta sekä turvesuodatusaltaat tyhjennettiin ja pohjaturve uusittiin.

Sukevan runkovesilinja uusittiin (muoviputki $\varnothing$ 110 PEH/ PN10) syksyllä 800 metrin matkalta välillä Asematie – Sukevantie- Raudanjoentie. Samalta osuudelta entinen betoninen viemäriinjoja korjattiin sujuttamalla muoviputki $\varnothing$ 200 entisen betoniputken sisään sekä uusittiin kaikki tonttiventtiilit.

Viemäriinjoja ja -kaivoja korjattiin Kortekankaalla, Raudanjoentien varrella ja Toritiellä.

Sonkajärvellä Siikalammen jätevesipumppaamo uusittiin.

1.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuonna 2022 Sonkajärven kunnan peruspalvelujen valtionosuus, veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvaus ja opetustoimen muu rahoitus vuonna muodostui seuraavasti:

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	10 741 938
Verotuloperusteinen valtionosuuksien tasaus	2 871 095
Verotulomenetysten korvaukset, ml. verolykkäysten takaisinperintä, päätös 8.7.2022	2 823 722
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	-219 252

Kuntien valtionosuustulot tulevat tänä ja seuraavina vuosina tippumaan hyvinvointialueuudistuksen takia. Sonkajärven kunta on ollut monien muiden pienten, vanhenevien kuntien tavoin ollut taloudeltaan valtionosuuspainoitteinen kunta. Odotettavissa on, että lainsäätäjä tämän vuosikymmenen kuluessa uudistaa valtionosuusjärjestelmää. Valtionosuusjärjestelmä uudistamiseen vaikuttavat valtakunnallisen taloudellinen ja poliittinen kehitys. Valtionosuusuudistusta odottaessa Sonkajärven kunnan tulee parhaansa mukaan pyrkiä sopeutumaan nykyiseen järjestelmään ja tulotasoon. Sopeutumista voidaan tehdä joko säästämällä tai muita tulomuotoja keräämällä. Kunnanhallitus on kokouksessaan 27.2.2023 antanut viranhaltijoille tehtävän selvittää, voitaisiinko Sonkajärven kunnassa tehdä kiinteistöveroselvitys. Selvityksen tavoitteena olisi huolehtia kuntalaisten yhdenvertaisesta kohtelusta kiinteistöveron kantamisessa, mutta myös lisätä kunnan verotuloja.

Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainassa muutti täysin vuoden 2022 kulkua ennakoidusta. Mitään varmuutta ei ole siitä, miten sota ja sen vaikutukset leviävät kuluvaan tai tulevien vuosien aikana. Sota on johtanut muun muassa jyrkkään hintojen ja korkojen nousuun, joka on näkynyt myös julkistaloudessa:

Julkisten menojen hintaindeksi (2015=100), Tilastokeskus	Q1	Q2	Q3	Q4	Vuosimuutos, %
Yhteensä	107,8	109,5	111,1	113,3	6,2
1. Käyttökustannukset	108,0	109,5	111,2	112,0	4,6
1.1 Henkilöstökustannukset	104,7	105,5	106,9	107,3	2,5
1.1.1. Palkat ja palkkiot	109,7	110,6	112,1	112,5	2,6
1.1.2. Sosiaalivakuutusmaksut	88,0	88,7	89,9	90,2	2,3
1.2. Tavaroiden ja palvelujen ostot	112,6	114,9	117,0	118,2	7,0
1.2.1. Aineet, tarvikkeet ja tavarat	116,5	119,4	122,0	126,2	13,4
1.2.2. Palvelujen ostot	111,4	113,5	115,4	115,6	4,8
1.3. Muut käyttökustannukset	110,2	111,9	113,6	114,9	5,2
1.3.2. Muut käyttökustannukset, muut	110,2	111,9	113,6	114,9	5,2
1.4. Poistot ja arvonalentumiset	104,3	106,3	108,6	110,0	6,7
1.4.1. Poistot	104,3	106,3	108,6	110,0	6,7
2. Investointimenot	129,3	130,9	130,9	136,8	9,9
3. Rahoitusmenot	58,8	75,1	60,9	222,0	541,6

Ukrainansota on katkaissut kauppayhteydet Venäjälle. Taloudellisen yhteistyön loppumisella on suuri vaikutus erityisesti Itä-Suomen tulevaisuudennäkymiin. Vaikka Sonkajärven elinkeinoelämä ei ole painottunut yhtä vahvasti Venäjän vientiin kuin rajakaupunkien kuten Lappeenrannan tai Imatran, tuntuu muutos myös tällä alueella esimerkiksi matkailijoiden vähenemisen tai naapurikuntien suurille yritysille koituvien häviöiden

kautta. Itä-Suomen tulevaisuuden kannalta on ensisijaisen tärkeää, miten valtio tukee alueen elinvoimaa ja sopeutumista uuteen geopolitiittiseen tilanteeseen. Erityisesti Itä-Suomeen kohdistuvien paineiden lisäksi paikallisilla toimijoilla on taakkoinaan yleinen hintojen ja korkojen nousu, tulevaisuudennäkymien epävarmuus, kuluttajien ostovoiman heikkeneminen ja työvoimapula.

Taloudellisten vaikutusten lisäksi ukrainansota on näkynyt Sonkajärvellä tilapäisen suojelun saajien majoittamisena. Odotettavissa on, että majoittujia on kunnan vuokraamissa asunnoissa ainakin vuoden 2023 ajan. Sodan kestosta ja kulusta riippuu milloin jos koskaan majoittajat voivat ja haluavat palata koteihinsa Ukrainaan. Maahanmuuttoviraston päätöksistä puolestaan riippuu, majoittuvatko ukrainalaiset koko pakolaisiainansa kuntamallin kautta järjestetyissä asunnoissa kuten Sonkajärvellä.

Koronapandemian vaikutukset ovat lievenneet vuoden 2022 kuluessa. Koska tartunnan saaneita ei enää testata, viruksen levinneisyydestä ei ole tietoa. Rokotekattavuus on hyvällä tasolla. Ellei taudista synny ja lähde leviämään uutta erityisen vaarallista varianttia, koronan vaikutukset Sonkajärven kuntaan jäävät jatkossa pieniksi. Koronatartunnat aiheuttavat edelleen sairauspoissaoloja, mutta karanteeneja ja sulkutiloja ei enää määrättäne vuosien 2020–2021 tapaan.

Hyvinvointialueuudistuksessa sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisvelvollisuus siirtyi kunnilta hyvinvointialueille. Talvelujen asiakaskunta on kuitenkin ennallaan. Sonkajärväläisten talvelujen toteuttamistavasta päätetään jatkossa Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluevaltuustossa ja aluehallituksessa. Kustannuspaineet ja talvelujen laadun ja saatavuuden vaikutus kunnan alueen elinvoimaan ovat olleet ennenkin ajoittain vastakkaisiin suuntiin vetäviä voimia. Tämä jännite korostunee edelleen jatkossa, kun talveluiden järjestämisestä aiheutuvat kustannukset ja talvelujen aikaansaamat elinvoimahyödyt kohdistuvat eri toimijoihin.

Työllisyystalvelut siirtyvät 1.1.2025 alkaen kuntien ja kuntien perustamien työllisyysalueiden vastuulle. Kevään ja kesän 2023 aikana linjataan maakunnallisesti, millaisia työllisyysalueita Pohjois-Savoon perustetaan. Työllisyysalueiden perustamiseen kuuluvat perusratkaisut ja uudistuksen toteuttamisen onnistuminen vaikuttanevat merkittäväällä tavalla Sonkajärven kunnan elinvoimaan ja yhteistyösuhteisiin muiden kuntien kanssa. Menneenä vuosikymmenenä yhteydenpito Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän omistajakuntien kanssa on syventynyt entisestään yhteisesti hoidettavien tehtävien myötä. Työllisyysalueiden kokoonpanolla voi täten olettaa olevan vaikutuksia myös siihen, miten muukin yhteistyö alueen kuntien kanssa kehittyä. Yhtenä Sonkajärven kuntastrategian menestystekijöistä on seudullinen yhteistyö eli ”SeutuSonkajärvi”. Kuntienvälisellä yhteistyöllä on ratkaiseva vaikutus siihen, kuinka Sonkajärvi pystyy sopeutumaan tulevien vuosien haasteisiin.

Alla olevissa taulukoissa näkyvät Sonkajärven kunnan vuoden 2023 talousarvion ja vuosien 2024–2025 taloussuunnitelman mukaiset verotulo- ja valtionosuusennusteet.

1000 €	2023	2024	2025
Tulovero	5 077	4 759	4 781
Yhteisövero	1 863	1 679	1 787
Kiinteistövero	1 041	1 041	1 041
YHTEENSÄ	7 981	7 478	7 609

1000 €	2023	2024	2025
Kunnan perustalvelujen valtionosuus	1 064	2 408	2 599
Hyvinvointialueuudistuksen muutosrajoitin	1 311	1 283	1 283
Järjestelmämuutoksen tasaus	785	706	646
Veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvaus	855	849	876

Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-114	-114	-114
YHTEENSÄ	4 294	5 132	5 290

Talousarvion laatimissa käytettyjen ennusteiden ja vuoden 2022 toteumien pohjalta voidaan laskea, että verotulot laskenevat vuodelle 2023 noin 7,0 milj. euroa eli noin 47 %. Valtionosuudet puolestaan laskevat vuodelle 2023 noin 11,9 milj. euroa eli noin 74 %.

Sonkajärven kunnan ja yleisemmin Ylä-Savon väestökehityksen trendi on laskeva. Tilastokeskuksen ennusteen mukaan Sonkajärven väestömäärä vuoden 2022 lopussa oli 3 669. Vuonna 2040 väestömäärän arvioidaan olevan 2 882. Vähennystä on 21 %. Tulevaisuudessa nuorten ikäluokkien koko pienenee entisestään ja vastaavasti vanhempien ikäluokkien merkitys korostuu. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämistä vastuun siirryttyä hyvinvointialueelle, väestön ikääntymisen luoma kustannuspaine kevenee kuntien osalta. Tämä ei kuitenkaan poista kaikkia ikärakennesyntyisiä rahoitushaasteita. Jatkossa koulutoimen ja varhaiskasvatuksen palvelut järjestetään yhä pienemmille ikäluokille, mutta palvelutuotannon minimikustannukset säilyvät samoina. Lisäksi työikäisten määrä vaikuttaa kunnan tuloverokertymiin. Ikärakenteen muutoksella on vaikutuksia kaikkiin kunnan palveluihin ja tulonlähteisiin, ei vain edellä mainittuihin. Tulevina vuosina on tarpeen kriittisesti tarkastella, millaisen palveluverkon tulorahoitus pohja jatkossa mahdollistaa. Kunnan on tarvittaessa kyettävä tekemään muutoksia palvelurakenteeseensa, kuntalaisten riittävien peruspalveluiden ja kunnan itsenäisyyden varmistamiseksi. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2021 väestöllinen huoltosuhde oli 90,6 (2011: 62,1, 2001: 59,4). Väestöllinen huoltosuhde kuvaa lasten ja vanhusikäikäisten määrän suhdetta työikäisen väestön määrään.

2023	2024	2025	-	2030	2035	2040
3 619	3 556	3 497	-	3 248	3 050	2 882

Väestöennuste 2023–2025 ja 2030, 2035, 2040. Tilastokeskus.

	2001	2011	2021
Alle 15-vuotiaiden osuus, %	16,2	13,8	11,7
15–64-vuotiaiden osuus, %	62,7	61,7	52,5
65 vuotta täyttäneiden osuus, %	21,1	24,5	35,8

Ikäryhmien -15, 15–64 ja 65- suhteet vuosina 2001, 2011 ja 2021 Sonkajärvellä, Tilastokeskus

1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Strategiset riskit

Strategiset riskit liittyvät kunnan pitkän aikavälin tavoitteisiin, menestystekijöihin ja niihin kohdistuviin epävarmuustekijöihin.

Hyvinvointialueuudistus on vähentänyt kunnan strategisia riskejä, jotka liittyvät kasvaviin sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksiin. Muilta osin päätöksenteon siirtyminen pois kunnalta on lisännyt strategisia riskejä. Hyvinvointialue tekee jatkossa päätökset sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluverkosta Sonkajärven kunnan alueella. Sonkajärven kunta ei pysty vaikuttamaan hyvinvointialueen päätöksentekoon suoraan vaan lähinnä lausunnoin ja yhdyspintayhteistyön kautta. Palvelujen saatavuus ja saavutettavuus vaikuttavat merkittäväällä tavalla kunnan elinvoimaan.

Uudistukset eivät pääty hyvinvointialueiden perustamiseen. Marinin hallitus on antanut hallituksen esityksen julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi. Eduskunta hyväksyi lain työvoimapalveluiden järjestämisestä 1.3.2023. Työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy kunnille vuoden 2025 alusta. Kunta voi silloin järjestää kunnan järjestämisvastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi työllisyysalue yhdessä jonkin toisen tai useamman muun kunnan kanssa siten, että työllisyysalueen kuntien yhteenlaskettu työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyysalueen tulee muodostaa maantieteellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Työllisyysalueen muodostavien kuntien tulee sopia työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien tehtävien järjestämisestä kuntalain (410/2015) tarkoittamassa lakisääteisessä yhteistoiminnassa. Palveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa on otettava huomioon yhteistoiminnassa mukana olevien kuntien toiminta, työllisyysalueen väestörakenne, asiakkaiden palvelun tarve sekä muut palvelujen antamista koskevat olosuhteet. Työllisten vähimmäismäärästä poikkeamiseen voidaan hakea lupaa. Työllisyysalueiden perustamiseen kuuluvat perusratkaisut ja uudistuksen toteuttamisen onnistuminen vaikuttanevat merkittäväällä tavalla Sonkajärven kunnan elinvoimaan ja yhteistyösuhteisiin muiden kuntien kanssa.

Kunnan investointipaineet ovat merkittävät. Teknisen lautakunnan valmisteleman kymmenen vuoden investointikehikon (2021–2030) mukaan investointien nettosumma on noin 16,0 miljoonaa euroa, eli keskimäärin 1,6 miljoonaa euroa per vuosi. Sonkajärven kunnan poistotaso on noin 1,4 milj. euroa per vuosi. Investointipaine on siis suurempi kuin vuosittaiset poistot. Kunnan tulorahoitus ei tule riittämään investointeihin, vaan niitä on katettava lainalla, jolloin kunnan lainamäärä kasvaa. Sonkajärven kunnan on tulevana vuosina tarkasteltava, pystyykö hyvinvointialueuudistuksen jälkeinen tulotilanne mahdollistamaan investointien toteuttamista investointikehikon mukaisesti, ja tarpeen mukaan päivitettävä tilannekuvaa ja suunnitelmaa tarkastelun lopputuleman perusteella.

Toiminnalliset riskit

Toiminnalliset riskit koskevat muun muassa päivittäistä toimintaa, prosesseja ja tietojärjestelmiä, henkilöstön osaamista ja saatavuutta, suhdannevaihteluita ja lainsäädännön muutoksia.

Kunnan henkilöstön ikääntyminen on keskeinen toiminnallinen riski. Vakituisten henkilöstön eläkepoistumarvio vuosina 2023–2027 on keskimäärin 4 henkilöä/vuosi. Lisäksi työkyvyttömyyseläkkeitä on vuosittain

arviolta 1–2 kpl. Eläkepoistuma vuosina 2023–2027 on arviolta yhteensä 16 % vakituisesta henkilöstöstä. Kunnassa on edistettävä ikääntyvän henkilöstön jaksamista ja löydettyjä keinoja osaamisen siirtämiseen. Ikääntyminen mahdollistaa toisaalta myös organisaatio- ja henkilöstörakenteen uudelleentarkastelemisen. Työyhteisöille on varmistettava riittävä tuki muutostilanteissa. Osaavan henkilöstön rekrytointi kuntaan on tietyillä osaamisalueilla haastavaa. Osa kunnan toimintayksiköistä on verrattain pieniä. Yksikön koko rajoittaa esimerkiksi sijaisjärjestelyjen tekemistä. Ohut organisaatio tarkoittaa myös sitä, että yksittäisen työntekijän tehtäväkuvaan voi kuulua erikoistuminen laajenevaan määrään erityyppisiä tehtäviä, mikä voi aiheuttaa haasteita rekrytointiin ja perehdyttämiseen. Henkilöstön jaksamista, työkykyä ja osaamista on tarpeen tukea.

Kunnan toiminnan sähköistymiseen liittyy henkilöstön osaamiseen liittyviä riskejä. Tulevina vuosina kunnan suunnitelmassa on siirtyä kokonaisuudessaan sähköiseen arkistointiin ja sähköisten lomakkeiden käyttöön. Mitä enemmän toiminnot siirtyvät sähköiseen muotoon, sen suurempi merkitys henkilöstön tietojärjestelmiä ja tietoturva koskevalla osaamisella. Muutoksessa tulee huolehtia henkilöstön riittävästä perehdyttämisestä, jotta henkilöstön jäsenet osaavat toisaalta toimia tietoturvallisesti ja tehokkaasti mutta toisaalta myös jaksavat työssään ja saavat onnistumisen kokemuksia päivittäisessä työssään.

Ulkoisilla muuttamuksilla, kuten ukrainansodalla välittömine ja välillisine seurauksineen, voi olla vaikeasti enustettavia toiminnallisia vaikutuksia. Arkipäiväisiä, todennäköisesti realisoituvia toiminnallisia riskejä ovat ainakin toimitusvaikeudet.

Taloudelliset riskit

Taloudelliset riskit liittyvät muun muassa talouden tasapainoon, tulorahoituksen riittävyyteen, investointeihin ja rahoitukseen. Rahoitusriskit voidaan ryhmitellä korkoriskiksi, valuutariskiksi, likviditeettiriskiksi ja luottoriskiksi.

Kunnan taloudelliset riskit ovat merkittävät. Laajalti tarkastellen toiminnan rahoituspohja pienenee jatkuvasti väkiluvun laskun ja kertaluontoisesti hyvinvointialueuudistuksen vuoksi. Riskinä on, että kunnan yleisessä toimivallassa olevaan, alueen tarpeista lähtevään, ei-lakisääteiseen toimintaan on jatkossa yhä haastavampaa löytää pelivaraa. Kunnan taloudellisen kantokyvyn näkökulmasta on keskeistä, miten kunta pystyy sopeuttamaan palveluverkkonsa väestökehityksen mukaisesti.

Hyvinvointialueen päätöksillä voi olla vaikutusta kunnan talouteen vuokratuottojen kautta. Mikäli hyvinvointialue lakkaa vuokraamasta kunnan kiinteistöjä tai neuvottelee ylläpito- ja rahoituskustannukset alittavasta vuokrasta, kunnan kiinteistöomistukset voivat kääntyä taloudelliseksi taakaksi. Sonkajärven kunta ja Pohjois-Savon hyvinvointialueella on eriävä näkemys siitä, kuinka voimaannapolakia ja vuokra-asetusta tulisi soveltaa Sonkajärven kunnan omistamien sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöjen osalta. Sonkajärven kunta on tehnyt Itä-Suomen hallinto-oikeuteen valituksen hyvinvointialueen aluehallituksen vuokrausperiaatteita koskevista päätöksistä. Kunnanhallitus on hyväksynyt tehdyn valituksen kokouksessaan 27.02.2023 § 30. Kunnan saama vuokratuotto riippuu niin tuomioistuimen ratkaisusta asiassa kuin hyvinvointialueen tekemistä palveluverkkopäätöksistä vuokra-asetuksen mukaisen kolmen vuoden siirtymäajan jälkeen.

Vuodenvaihteen 2023 jälkeen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämiskustannuksia vastaavat tulot siirtyvät hyvinvointialueelle. Uudistuksen yhteydessä kuntien kunnallisveroprosentteja alennetaan 12,64 prosenttiyksiköllä ja valtion verotusta kiristetään vastaavasti. Myös sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja vastaava osuus valtionosuuksista siirtyy tehtävien mukana. Sote-uudistuksen lopullisissa valtionosuuksien siirtolaskelmissa käytetään kuntien sosiaali- ja terveystoimen ja pelastustoimen vuosien 2021–2022 kustannusten keskiarvoa skaalattuna vuoden 2022 tasolle. Siirtolaskelmat tarkistetaan tilinpäätöstietoja vastaaviksi kesällä tai alkusyksystä 2023. Vaikutukset Sonkajärven valtionosuustuloihin riippuvat siis osin vuoden 2022 sosiaali- ja terveystoimen palvelujen kustannustoteumasta. Koska Ylä-Savon SOTE

kuntayhtymän oman toiminnan ennakoitu maksuosuus ylittyi 755 000 eurolla ja ostetun eri-koissairaanhoidon kustannukset 653 000 eurolla, heikkenee kunnan rahoitusasema talousarvion 2023 taustalla olleesta tilannekuvasta. Maksuylitysten lopputulos tuli tietoon kunnalle vasta vuoden 2023 puolella.

Hintojen ja korkojen kehitys oli vuonna 2022 nopeampaa kuin vuosiin. Ei ole mitään takeita siitä, etteikö muutos talousarvio- ja taloussuunnitelmavuosina voisi olla yhtä lailla vauhdikasta. Kunnan tulee aktiivisesti ylläpitää tilannekuvaa sekä hintojen että korkojen kehityksen osalta, jotta kunnan reaktio pysyy muutoksen tahdissa. Tilannekuvaa tulee ylläpitää niin operatiivisessa toiminnassa kuin luottamushenkilöviestinnässä talousarvion toteumaraporttien ja talousarviomuutosten muodossa.

Kunnan takausten kokonaismäärä oli 31.12.2022 yhteensä 3,5 milj. euroa, joista suurimmat takausvastuut olivat Sonkakoti Oy:lle 2,9 milj. euroa, Iskola Oy:lle 0,3 milj. euroa, Ylä-Savon Vesi Oy:lle 0,2 milj. euroa ja Ylä-Savon Jätehuolto Oy:lle 0,2 milj. euroa. Takauksiin ei liity tällä hetkellä merkittäviä riskejä.

Kunnan osakkeiden ja osuuksien yhteismäärä vuonna 2022 oli 4,7 milj. euroa, joista tytäryhteisöjen osakkeita on 0,9 milj. euroa ja kuntayhtymien osuuksia 2,7 milj. euroa. Kuntayhtymien osuuksista suurimmat ovat Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä (1,2 milj. euroa) ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri (1,2 milj. euroa).

Konserniyhteisöihin liittyvät riskit

Pohjois-Savon pelastuslaitokselle on saapunut vaatimuksia korkeimman oikeuden päätökseen KKO:2015:48 liittyen. Korkein oikeus on antamassaan ennakkopäätöksessä ottanut kantaa Varsinais-Suomessa toimineen palomiehen varallaoloon ja sen korvattavuuteen. Korkein oikeus oli tuolloin päätöksessään todennut, että varallaolo tulee lukea työajaksi, jos työntekijä on tällöin tosiasiallisesti samalla tavalla työhön sidottu kuin varsinaisia työtehtäviä suorittaessaan. KKO oli todennut, että valmiusajan pituus on keskeinen lähtökohta arvioitaessa työntekijän sidonnaisuutta työhönsä. Korkeimman oikeuden antamasta ratkaisusta lähtien useisiin Suomen kaupunkeihin ja pelastuslaitoksiin on saapunut lukuisia varallaolovaatimuksia, joissa varallaoloa tehneet henkilöt vaativat, että heidän tekemänsä varallaoloaika tulisi katsoa korkeimman oikeuden tuomioon viitaten myös työajaksi. Myös Pohjois-Savon pelastuslaitokselle on saapunut lukuisia varallaolovaatimuksia. Yhteensä varallaolovaatimuksia on saapunut 137 henkilöltä. Kunnat vastaavat korvausten maksamisesta, koska korvausperuste on syntynyt aikana, jolloin palvelujen järjestämisvelvollisuus oli kunnilla. Ensimmäiset työtuomioistuimen päätökseen perustuvat korvaukset maksettiin vuonna 2022. Pohjois-Savon pelastuslaitoksen toiminnasta vastannut Pohjois-Savon pelastuslaitos on kirjannut vaatimuksista 3,2 milj. euron pakollisen varauksen vuoden 2022 tilinpäätökseen. Vuoden 2023 puolella työtuomioistuin on antanut jo neljä välituomiota koskien Pohjois-Savon pelastushenkilöstön varallaolojuttuja. Työtuomioistuin on katsonut kaikissa asioissa, että vaatimuksenesittäjien varallaoloaika on koko vaatimuksia koskevan ajan katsottava työajaksi. Kyseisissä neljässä tuomiossa vaatijoina on yhteensä 26 pelastustoimen henkilöä, joiden vaatimukset ajoittuvat eripituisille ajoille vuosien 2013–2021 aikana. Vaatimukset ovat yhteensä noin 5,8 milj. euroa ilman henkilösivukuluja ja korkoja. Mikäli uusimpien ratkaisujen perusteella maksettavat korvaukset toteutuvat vaaditun mukaisina, Sonkajärven kunnan maksuosuus Pohjois-Savon pelastuslaitoksen tekemän varauksen käyttämisen jälkeen on noin 81 000 euroa. Osa varallaolokorvausasioista on vielä käsittelemättä työtuomioistuimessa eli Sonkajärven kunnan maksettava osuus korvauksista voi kasvaa vielä talousarviovuoden kuluessa.

Sonkajärven tuote- ja yrityskehitysrahasto on Aluekehityssäätiön hallinnoima rahasto, jonka hallitukselle Säätiön hallitus on myöntänyt päätösvaltaa rahaston tavoitteiden toteuttamiseksi. Säätiön hallitus on hyväksynyt rahaston vuosikatsauksen vuodelta 2022. Rahasto myönsi Aluepro Oy:lle pääomainsa 37 000,00 euroa (hallituksen päätös 11.10.2019) toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Tämä velka oli 37 000,00 euroa 31.12.2022.

Sonkajärven kunta maksoi Aluekehityssäätiön tililimiitin. Sonkajärven kunnalle jäi takauksen maksun myötä regressioikeus ja näin ollen Aluekehityssäätiö jäi velkaa 336 000,00 euroa Sonkajärven kunnalle. Tällä hetkellä velan määrä on 328 800,00 euroa. Velkaa lyhennetään 100,00 euroa kuukaudessa.

Aluekehityssäätiön 200 000,00 euron lainan vakuudeksi on Sonkajärven tuote- ja yrityskehitysrahasto antanut 90 000,00 euron talletusvakuuden Säästöpankki Optialle. Jäljellä olevan velan määrä on 60 000,00 euroa.

1.2 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

1.2.1 Sisäisen valvonnan järjestäminen

Kunnan tehtävien, toimivallan ja vastuiden jako on dokumentoitu kunnan hallintosääntöön. Kunnan sisäisen valvonnan ohje on tullut voimaan 1.1.2017 ja riskienhallintaohje 1.1.2019.

Muita kunnan toimintaa ja hallintoa ohjaavia keskeisiä ohjeita ovat:

- omistajapolitiikka
- konserniohjeet
- tietoturva- ja tietosuojaohjeistukset sekä -koulutukset
- hankintaohje
- henkilöstöohjelma
- viestintästrategia
- asiakirjahallinnon ja arkistotoimen toimintaohje

Kunnanhallituksen ja kunnanjohtajan velvollisuutena on osana taloudenhoidon tehtävää järjestää kunnan ja kuntakonsernin kokonaisvaltainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta, ohjeistaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen ja toimeenpano, valvoa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanoa sekä raportoida sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä toimintakertomuksessa.

Kunnanhallitus:

1. valmistelee sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevan ohjeen ja menettelytavat;
2. vastaa riskienhallinnan järjestämisestä siten, että kunnan toiminnan olennaiset riskit tunnistetaan ja kuvataan ja että riskien toteutumisen vaikutukset, todennäköisyys ja mahdollisuudet hallita riskiä arvioidaan;
3. valvoo, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimeenpannaan ohjeistuksen mukaisesti ja tuloksellisesti sekä
4. antaa toimintakertomuksessa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä sekä selvityksen konsernivalvonnasta ja merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä (raportointivastuu).

Valtuuston tehtävänä on hyväksyä sisäisen valvonnan ohje osana hallintosääntöä.

Toimielimien velvollisuutena on järjestää toimielimen ja tulosalueiden sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä ohjata ja valvoa niiden toimeenpanoa sekä raportoida niistä ohjeiden mukaisesti.

Toimielimet vastaavat alaisensa toiminnan tuloksellisuudesta. Niiden tulee seurata ja arvioida tulosalueiden toimintaa ja taloutta sekä varmistaa niiden toimintaan liittyvien riskien tunnistamisen, arvioinnin ja hallinnan menettelytapojen toteutuminen.

Kunnan johtoryhmän tehtävä on toimeenpanna sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja määräykset sekä koordinoita sisäisen valvonnan raportointia toimintakertomuksessa.

Johtavien ja tilivelvollisten viranhaltijoiden velvollisuutena on toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta tulosalueillaan sekä raportoida siitä ohjeiden mukaisesti. Johtavien ja tilivelvollisten viranhaltijoiden velvollisuutena on siten ohjata ja seurata alaistaan toimintaa ja henkilöstöä asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Viranhaltijoiden tulee toimeenpanna riittävät sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat menettelytavat ja valvoa niiden toimivuutta.

Konserniyhteisöjen velvollisuutena on järjestää sisäinen valvonta ja riskienhallinta organisaatiossaan huolellisesti. Riskienhallinnassa on otettava huomioon kunnan omistajapoliittiset tavoitteet ja konserniohje hyvän hallintotavan mukaisesti. Konserniyhteisöjen tulee raportoida kunnanhallitukselle ja kunnanjohtajalle konserniyhteisön merkittävistä riskeistä sekä riskienhallinnan toimivuudesta ja riittävydestä.

Henkilöstön velvollisuutena on toimia tavoitteiden ja annettujen ohjeiden mukaisesti sekä ylläpitää ja kehittää ammatillista osaamistaan sekä raportoida havaitsemistaan epäkohdista esimiehilleen.

Vuoden 2022 aikana sisäisessä valvonnassa puututtiin työvaatehankinnoissa havaittuihin epäkohtiin. Kunnanjohtaja antoi päätöksellään 7.11.2022 § 13 työvaateohjeistuksen, jolla työvaatehankintoja ohjattiin henkilöstöä yhdenvertaisesti kohtelevaan ja kustannustehokkaaseen toimintatapaan. Työvaateohjeistuksen lisäksi työvaatehankinnat kilpailutettiin kustannustehokkaiden hankintojen varmistamiseksi. Työvaatehankintojen lisäksi sisäinen valvonta kiinnitti huomiota asiointipisteen kassasta tehtäviin käteismaksuihin. Kuittia vastaan tehtävät ulosmaksut käteiskassasta ovat jatkossa mahdollisia vain, jos maksusta täytetään paperinen maksuosoitus, josta löytyvät maksun tiliointitiedot ja hyväksyjän allekirjoitus. Maksuosoitus tarvitaan myös pienistä ulosmaksuista. Palkanlaskennan osalta sisäisessä valvonnassa puututtiin pieniin, mutta perustelemattomiin erotuksiin tehtäväkohtaisissa palkoissa. Henkilöstön yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi kunnanjohtaja teki henkilöstöpäätöksen 17.10.2022 § 12, jossa työsuorituksen arviointijärjestelmää koskevia menettelytapaohjeita täydennettiin siten, että henkilökohtainen arviointi tehdään palvelusuhteen kestänyt 12 kuukautta. Henkilökohtaiset arvioinnit suoritettiin loppuvuodesta 2022 ja alkuvuodesta 2023 niiden henkilöstön jäsenten osalta, joille ei vielä makseta henkilökohtaista lisää ja joiden työsuhde on kestänyt 12 kuukautta. Päätökset henkilökohtaisten arviointien pohjalta jaettavista henkilökohtaisista lisistä tehdään kevään 2023 aikana.

Päätöksentekoprosessin sisäinen valvonta

Kunnan päätöksenteko perustuu hyvän hallinnon mukaisesti julkisuusperiaatteeseen ja avoimuuteen. Päätöksentekoa ohjaavat lainsäädäntö ja hallintosääntö. Kuntalaisten asianmukainen kohtelu edellyttää, että henkilöstö toimii hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti ja tuntee kuntalain, hallintolain ja julkisuuslain lisäksi riittävästi muuta lainsäädäntöä omalta vastuualueeltaan.

Päätöksentekoprosessin sisäisen valvonnan kannalta on tärkeää, että päätöksentekoprosessissa käytetään sähköistä asianhallintajärjestelmää. Viranhaltijapäätökset on tehty asianhallintajärjestelmällä, jotta ne ovat olleet otto-oikeus- ja oikaisuvaatimuskelpoisia. Päätökset on asetettu asianmukaisesti nähtäville ja lähetetty tiedoksi asianosaisille.

Oikaisuvaatimuksia tuli vuoden 2022 aikana yksi: Oikaisuvaatimus varhaiskasvatuksen vastaavan 18.8.2022 tekemään päätökseen kuntalisän maksamisesta

Henkilöstöasioiden sisäinen valvonta

Kuntakonsernin tärkein voimavara on sen osaava ja ammattitaitoinen henkilöstö. Työkyvyn seuraaminen ja arviointi sekä ammattiosaamisen ylläpitäminen ovat tärkeä osa työyhteisön kehittämistä ja työyhteisön hyvinvoinnista huolehtimista. Työyhteisön hyvinvoinnista huolehtiminen on myös riskienhallintaa. Toimiva työterveyshuolto, työsuojelutoiminta ja hyvin toteutettu yhteistoiminta edesauttavat työkyvyn säilymistä ja henkilöstön viihtyvyyttä. Henkilöstön on myös itse huolehdittava oman osaamisensa ylläpitämisestä.

Henkilöstöasioiden hoito perustuu valtuuston hyväksymään henkilöstöohjelmaan. Ohjelman toteutumista arvioidaan henkilöstökertomuksessa. Avainhenkilöiden tunnistaminen sekä osaamisen ja tehtävien jakaminen varmistavat toiminnan jatkuvuuden.

Viestintä on tärkeä osa johtamista. Periaatteena on, että henkilöstön on saatava tietoa henkilöstöä koskevista asioista sekä niiden kehityksestä. Erityisesti on tiedotettava henkilöstölle heidän omiin työtehtäviinsä ja niiden suorittamiseen liittyvistä muutoksista sekä työpaikkaan ja työoloihin liittyvistä asioista. Lähiesimiesten tapaamisia on järjestetty tarpeen mukaan.

Johtamista, henkilöstön osaamista ja ammattitaitoa sekä työyhteisön hyvinvointia arvioidaan muun muassa kehityskeskustelujen, työpaikkakokousten ja osaamiskartoitusten avulla. Näiden toteuttamisesta vastaa toimielimen tai tulos-/vastuualueen esimies.

Henkilöstökertomus on laadittu tilinpäätöksen 2022 yhteydessä.

Talouden suunnittelun sisäinen valvonta

Talouden suunnittelu- ja seurantajärjestelmän perustana on valtuuston vuosittain hyväksymä talousarvio ja -suunnitelma sekä siihen liittyvät käyttösuunnitelmat. Talousarvioon kirjattujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden määrittelyprosessi on avainasemassa luotaessa perustaa seurantaan liittyvälle sisäiselle valvonnalle. Suunnittelu- ja seurantajärjestelmä on tilivelvollisten käytössä oleva sisäisen valvonnan väline, jonka avulla talouden suunnittelu ja seuranta toteutetaan.

Talousarvion ja -suunnitelman valmistelussa riskejä pienennetään hyödyntämällä kattavasti toiminnan ja talouden seurantajärjestelmiä ja sisäistä laskentaa sekä hyödyntämällä talouteen, palvelujen kysyntään, lainsäädännön kehitykseen ja väestöpohjaan liittyviä ennakkotietoja, tilastoja ja ennusteita. Talouden suunnittelun valvontatoimenpiteillä pyritään varmistamaan talousarvion ja -suunnitelman perustuminen realistisiin suunnitelmiin sekä talousarvion valmistelussa käytettävän raportoinnin luotettavuus.

Talousarvio laaditaan yhteistyössä luottamushenkilöiden, henkilöstön ja mahdollisuuksien mukaan kuntalaisten kanssa. Talousarviokäsittelystä ja sitä koskevista päätöksistä tiedotetaan aktiivisesti. Kunnan internet- sekä sosiaalisen median sivustoja hyödynnetään tiedottamisessa.

Talousarvion toteutumisen seurannassa on vuonna 2022 noudatettu sisäisen valvonnan yleisohjeen määräyksiä. Tilikauden aikana tiedossa olleista menojen lisäyksistä tai tulojen alituksista on tehty talousarvion muutosesitys tilikauden aikana.

Kirjanpidon ja maksuliikenteen sisäinen valvonta

Kirjanpidossa ja tilinpäätöksen laadinnassa on noudatettava kuntalakia, kirjanpitolakia, hyvää kirjanpitolapaa ja kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamia yleisohjeita sekä muuta asiaa koskevaa lainsäädäntöä. Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot tilikauden toiminnasta, taloudesta, taloudellisesta kehityksestä ja taloudellisista vastuista. Tämä edellyttää oikein tehtyjä kirjauksia sekä toimintakertomuksessa, tuloslaskelmassa, taseessa ja liitetiedoissa oikeita ja riittäviä tilinpäätöstietoja.

Kirjanpito perustuu valtuuston hyväksymään talousarvioasetelmaan. Se on järjestetty toimielimittäin, tulos- ja vastuualueittain, tulosityksiköittäin sekä tilierittelyittäin. Sen perusteella voidaan seurata talousarvion ja käyttösuunnitelmien toteutumista ja saada kunnan toiminnassa, johtamisessa ja tilastoinnissa tarvittavat tiedot.

Kunnassa on noudatettu hyvää kirjanpitolapaa sekä kirjanpitoa ja maksuliikennettä koskevia lakeja, sääntöjä ja ohjeita. Menotositteet ovat yksilöitävissä ja varmennettavissa kirjanpitojärjestelmästä, josta käyvät ilmi myös tositteiden asiatarkastajat ja hyväksyjät. Kirjanpidon kuukausiraportit ovat olleet tilivelvollisten viranhaltijoiden saatavissa ajantasaisesti. Kunnanhallitus on käsitellyt vuoden 2021 tilinpäätöksen ja toiminta-

kertomuksen kokouksessaan 28.3.2022 ja valtuusto 6.6.2022. Vuoden 2022 välitilinpäätös on laadittu tilanteen 30.6.2022 perusteella ja saatettu tiedoksi kunnanhallitukselle ja valtuustolle.

Omaisuuksien hallinnon sisäinen valvonta

Kunnan omaisuus kirjataan kunnan taseeseen. Kunnan omaisuutta ja rahavaroja on hoidettava riskittömästi ja tuloa tuottavasti. Kunnan henkilöstön velvollisuutena on huolehtia siitä, ettei kunnan omaisuutta katoa ja että se pidetään kunnossa ja että sitä käytetään taloudellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Kunnan omaisuuteen kohdistuneet vahingot tai rikokset on tarvittaessa ilmoitettava poliisille.

Kunta on vakuuttanut kunnan omaisuuden, henkilöstön, kunnan ulkopuolisille aiheuttamat vahingot ja asiakaskunnan vakuutusyhtiön kanssa tehdyn riskien kartoituksen perusteella.

Tietohallinnon ja tietoturvan sekä tietosuojan sisäinen valvonta

Sonkajärven kunnan tietohallinto-ohjelma 2018–2021 on tullut voimaan 1.6.2018. Ohjelmassa on määritelty tietohallinnon toimijoiden tehtävät ja vastuut. Ohjelman lisäksi kunnan tietohallinnossa noudatetaan kunnanhallituksen hyväksymiä tietoturvaohjeistuksia, asiakirjahallinnon ja arkistotoimen toimintaohjetta, tietosuoja- ja tietoturvapoliittikkaa sekä muita kunnanhallituksen ja valtuuston hyväksymiä ohjeita.

Kunta on tehnyt tiivistä yhteistyötä Savon ICT Palvelut Oy:n kanssa tietohallintoon ja tietoturvaan liittyen. Kunnan tietohallintovastaava (kunnansihteeri) on osallistunut säännöllisesti tietohallintovastaavien tapaamiseen ja vastannut tiedonkulusta Savon ICT Palvelut Oy:n ja kunnan henkilöstön välillä. Tietoturvapoikkeamasta ilmoittaminen on ohjeistettu kunnan intranet-sivuilla.

Kunnassa on tietosuojavastaava (arkistonhoitaja), ja koko henkilöstö sekä luottamushenkilöt on koulutettu tietosuoja-asioihin EU:n tietosuoja-asetuksen voimaantulon jälkeen. Tietosuoja ja turvaa koskevat seuraavat ohjeistukset:

- Tietosuoja- ja tietoturvapoliittikka
- Henkilötietojen käsittely Sonkajärven kunnassa
- Henkilöstön tietosuoja- ja tietoturvaperiaatteet
- Luottamushenkilön tietosuoja- ja tietoturvaperiaatteet

Rekisteritietojen tarkastuspyyntö ja henkilörekisteriin talletetun henkilötiedon korjaamisvaatimus –lomakkeet löytyvät kunnan internet-sivuilla.

Tietoturvapoikkeamailmoituksia tehtiin kunnassa vuonna 2022 kaksi. Asian tiimoilta käytiin läpi omat toimintatavat, ja opit otetaan huomioon tietosuojaohjeistuksen laadinnassa.

Muut asiat

Kunnan avustusten myöntämisessä on noudatettu talousarviota sekä annettuja ohjeita ja määräyksiä. Takauspäätökset on yksilöity ja takauspäätöksiin on liitetty tiedot takausta hakevan organisaation taloudellisesta tilanteesta. Vakuuksien käsittelyssä on noudatettu voimassa olevia säännöksiä.

1.2.2 Riskienhallinnan järjestäminen

Sonkajärven kunnan riskienhallintaprosessi koostuu kahdeksasta vaiheesta, jotka perustuvat riskienhallinnan kansainvälisiin suosituksiin ja standardeihin:

1. Toimintaympäristön määrittäminen
2. Tavoitteiden asettaminen ja perustehtävät
3. Riskien tunnistaminen
  - a. Riskien itsearviointi
  - b. Vuosittain tehtävä
  - c. Huomioidaan toimintaympäristön muutokset
4. Riskien arvioiminen
  - a. Riskien tunnistamisen yhteydessä
  - b. Arvioidaan todennäköisyyttä ja vaikuttavuutta asteikolla 1–4
5. Riskeihin vastaaminen (hallintatoimet)
  - a. Riskien priorisointi
  - b. Toimenpiteiden valinta
6. Valvontatoimenpiteet (kontrollit)
7. Raportointi
8. Seuranta

Riskienhallintaprosessin vaiheet 1 ja 2 dokumentoidaan kuntastrategiaan sekä vuosittain laadittavaan talousarvioon. Toimintaympäristö määritellään Sonkajärven kuntastrategiassa sekä vuosittaisessa talousarviossa, mutta siihen liittyviä muutoksia seurataan jatkuvasti ja niihin reagoidaan tarpeen mukaan. Sonkajärven kunnan perustehtäviä säätelevät useat lait ja asetukset. Tavoitteet asetetaan Sonkajärven kunnan kuntastrategiassa ja muissa strategioissa ja suunnitelmissa. Tavoitteita täsmennetään vuosittain talousarviossa.

Vaiheet 3–6 dokumentoidaan erilliseen vuosittain päivitettävään riskienhallintaohjelmaan. Riskienhallintaohjelma laaditaan toimielintasolla ja sen laatimisesta vastaavat toimielinten esittelijät. Ohjelman laatimiseen osallistuvat tulosalueiden esimiehet. Riskienhallintaohjelma käsitellään ao. toimielimessä talousarviovuoden keväällä ja tarvittaessa. Mikäli kesken tilikauden havaitaan merkittäviä uusia riskejä, tulee niistä raportoida välittömästi ao. toimielimelle. Riskit tulee käsitellä toimielimessä riskienhallintaprosessin vaiheiden 3–6 mukaisesti ja dokumentoida ne riskienhallintaohjelmaan. Vuonna 2022 sivistyslautakunta hyväksyi toimielintasoisen riskienhallintaohjelman päätöksellä 15.02.2022 § 13 ja tekninen lautakunta päätöksellä 17.02.2022 § 3. Kunnanhallitus ei ole käsitellyt toimielintasoista riskienhallintaohjelmaa vuonna 2022. Syynä kunnanhallituksen riskienhallintaohjelman 2022 puuttumiseen oli inhimillinen erehdys.

Vaiheet 7 ja 8 toteutetaan tilinpäätösprosessin yhteydessä. Riskienhallinnan toimeenpanosta, tuloksellisuudesta ja olennaisimmista riskeistä raportoidaan toimintakertomuksessa. Seurannalla tarkoitetaan riskienhallinnan tehokkuuden arviointia ja riskienhallinnan kehittämistä. Seurannasta vastaa kunnanhallitus.

Vuoden 2022 loppupuolella kunnassa otettiin käyttöön koulutusportaali, jonka kautta henkilöstölle määrättiin käytäväksi kaksi pakollista tietosuoja- ja tietoturvakoulutusta tammikuun 2023 loppuun mennessä. Koulutusten tarjoamisella pyritään ennaltaehkäisemään tietosuoja- ja tietoturvapoikkeamia päivittäisessä toiminnassa. Lisäksi Johtoryhmä osallistui marraskuussa 2022 TAISTO-harjoitukseen, jossa harjoitellaan tietoturvahyönteihin reagoimista poikkeustilanteissa. Näiden ohella tietoturvaa pyrittiin vuoden 2022 aikana parantamaan rajaamaan sisäänkirjautumista maantieteellisiä sijainteja, ottamalla käyttöön uusi VPN-palvelu ja kaksivaiheinen tunnistautuminen.

1.2.3 Keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella

Tilinpäätöksessä 2021 määriteltiin, että vuonna 2022 sisäisessä valvonnassa keskitytään sopimuksiin. Sopimusten osalta tarkistetaan, että sopimukset on tehty voimassa olevan hankintalainsäädännön, hankintatoimea koskevia ohjeistusten ja hankintaohjeen mukaisesti. Lisäksi arvioidaan, miten sopimukset tukevat kunnan taloudellista ja tuloksellista toimintaa. Vuoden 2022 aikana sopimuksia kartoitettiin sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvelvollisuuden siirtoon liittyneiltä osin. Sopimusten kartoittaminen muilta osin jäi kuluvan talousarviovuoden ja suunnitelmavuosien tehtäväksi. Myös kiinteistöomaisuuden hallintaan keskittyminen ja valmistautuminen häiriö- ja poikkeustilanteisiin ovat edelleen ajankohtaisia teemoja. Omaisuuden osalta arvioidaan, onko kunnan kiinteistöomaisuus palvelutehtävän kannalta välttämätöntä tai tarpeellista.

1.2.4 Selonteon valmistelu ja käsittely

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko on valmisteltu johtoryhmässä käytyjen keskustelujen pohjalta. Johtoryhmässä ovat edustettuna toimielimien esimiehet/esittelijät. Selonteko sisältää kokonaiskat-
sauksen kunnan sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan. Pienessä organisaatiossa selonteon valmistelu on luonteva toteuttaa kuntatasoisen yhteisen keskustelun ja dokumentoinnin pohjalta.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelmassa. Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään lisäksi tuloslaskelman eristä ja välituloksista laskettuja tunnuslukuja.

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. *Vuosikate* osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien käyttöomaisuuden poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tulokseen saattavat olennaisesti vaikuttaa satunnaiset tuotot tai kulut, mistä syystä tulorahoituksen riittävyyden arviointia ei voida määritellä sen perusteella. Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä. Ylijäämäinen tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää tilinpäätöstä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään. Ylijäämää lisääviä tai alijäämää vähentäviä eriä ovat varausten ja rahastojen vähentäminen.

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan kassavarojen muutokset tilikaudella.

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

TULOSLASKELMA

	2022	2021
	<i>1 000 €</i>	<i>1 000 €</i>
Toimintatuotot	3 828	4 330
Valmistus omaan käyttöön	20	0
Toimintakulut	-33 156	-30 346
Toimintakate	-29 309	-26 016
Verotulot	14 983	15 273
Valtionosuudet	16 218	16 185
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	9	2
Muut rahoitustuotot	629	488
Korkokulut	-66	-44
Muut rahoituskulut	-2	-3
Vuosikate	2461	5887
Poistot ja arvonalentumiset	-1310	-1309
Tilikauden tulos	1 151	4 579
Tilinpäätössiirrot	-85	-2 034
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 066	2 545

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	11,6	14,3
Vuosikate/Poistot, %	188	450
Vuosikate euroa/asukas	671	1 559
Asukasmäärä	3 669	3 776

1.3.2 Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA

		2022		2021
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
VUOSIKATE	2 461		5 887	
TULORAHOITUKSEN KORJAUSET	2	2 463	-63	5 825
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
INVESTOINTIMENOT	-2 957		-2 019	
RAHOITUSOSUUKSET INVESTOINTIMENOIHIIN	0		10	
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	6	-2 951	16	-1 994
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		-488		3 831
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET				
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	-5		0	
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	0	-5	8	8
LAINAKANNAN MUUTOKSET				
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-720	-720	-845	-845
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET				
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOMIEN MUUTOKSET	5		5	
SAAMISTEN MUUTOS	519		-156	
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	1 599	2 123	89	-61
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		1 398		-898
RAHAVAROJEN MUUTOS		910		2 933
	RAHAVARAT 31. 12.	5 448		4 538
	1. 1.	4 538	910	1 605
			1 605	2 933
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT				
		2022		2021
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000€		6 621		7 847
Investointien tulo-rahoitus, %		83,2		293,0
Laskennallinen lainanhoitokate		2,6		5,7
Lainanhoitokate		3,2		5,7
Kassan riittävyys, pv		54		50
Asukasmäärä		3 669		3 776

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

TASE

	12/2022	12/2021
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	99	121
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT	99	121
AINEELLISET HYÖDYKKEET	23 695	22 188
MAA- JA VESIALUEET	1 521	1 529
RAKENNUKSET	15 349	15 707
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	2 860	3 130
KONEET JA KALUSTO	244	337
MUUT AINEELLISET HYÖDYKKEET	8	8
ENNAKKOMAKS JA KESKENER HANKIN	3 713	1 478
SIJOITUKSET	4 913	4 753
OSAKKEET JA OSUUDET	4 653	4 497
MUUT LAINASAAMISET	75	75
MUUT SAAMISET	185	181
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	28 706	27 062
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
VALTION TOIMEKSIANNOT	182	212
LAHJOITUSRAHASTOJEN VARAT	359	266
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHTEENSÄ	541	479
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
SAAMISET	699	1 219
LYHYTAIKAISET SAAMISET	699	1 219
MYYNTISAAMISET	434	463
LAINASAAMISET	8	15
MUUT SAAMISET	141	209
SIIRTOSAAMISET	117	532
RAHAT JA PANKKISAAMISET	5 448	4 538
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	6 147	5 757
VASTAAVAA YHTEENSÄ	35 395	33 298

	12/2022	12/2021
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
PERUSPÄÄOMA	9 934	9 934
MUUT OMAT RAHASTOT	44	44
EDELL TILIKAUS YLI-/ALIJÄÄMÄ	7 954	5 409
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	1 066	2 545
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	18 997	17 932
POISTOERO JA VAPAAEHT VARAUKS		
POISTOERO	1 429	1 543
VAPAAEHTOISET VARAUKSET	3 650	3 450
POISTOERO JA VAPAAEHT VARAUKS YHTEENSÄ	5 079	4 993
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
VALTION TOIMEKSIANNOT	182	212
LAHJOITUSRAHASTOJEN PÄÄOMAT	359	261
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	541	474
VIERAS PÄÄOMA		
PITKÄAIKAINEN	6 632	7 196
LAINAT RAHOITUS- JA VAKUUTUSL	6 364	6 881
LAINAT JULKISYHTEISÖILTÄ	260	307
MUUT VELAT	8	8
LYHYTAIKAINEN	4 146	2 703
LAINAT RAH.-JA VAKUUT.LAITOKS.	517	677
LAINAT JULKISYHTEISÖILTÄ	45	41
SAADUT ENNAKOT	2	1
LYHYTAIKAISET OSTOVELAT	593	636
MUUT VELAT	1 552	146
SIIRTOVELAT	1 437	1 201
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	10 778	9 899
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	35 395	33 298

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	68,0	68,9
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	30,8	27,7
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 euroa	9 019	7 954
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	2 458	2 106
Lainakanta 31.12., 1000 euroa	7 186	7 906
Lainakanta 31.12., euroa/asukas	1 959	2 094
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 euroa	8 463	9 302
Lainat ja vuokravastuut 31.12., euroa/asukas	2 307	2 463
Lainasaamiset, 1000 euroa	75	75
Asukasmäärä	3 669	3 776

1.5 Kokonaistulot ja menot

TULOT	1000 EUROA	MENOT	1000 EUROA
TOIMINTA		TOIMINTA	
TOIMINTATUOTOT	3 828	TOIMINTAKULUT	33 156
VEROTULOT	14 983	- VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	-20
VALTIONOSUJEDET	16 218	KORKOKULUT	66
KORKOTUOTOT	9	MUUT RAHOITUSKULUT	2
MUUT RAHOITUSTUOTOT	629	TULORAHOITUKSEN KORJUSERÄT	
TULORAHOITUKSEN KORJUSERÄT		- PYSYVIEN VASTAAVIEN	-3
- PYSYVIEN VASTAAVIEN	-1	HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTAPPIOT	
HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSVOITOT		INVESTOINNIT	
INVESTOINNIT		INVESTOINTIMENOT	2 957
PYSYVIEN VASTAAVIEN	6	RAHOITUSTOIMINTA	
HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT		ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	5
KOKONAISTULOT YHTEENSÄ	35 671	PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	720
		KOKONAISMENOT YHTEENSÄ	36 885

Täsmäytys:

Kokonaistulot - Kokonaismenot = 35 671 - 36 885 = -1 213

Rahavarojen muutos -

Muut maksuvalmiuden muutokset = 910 - 2 123 = -1 213

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

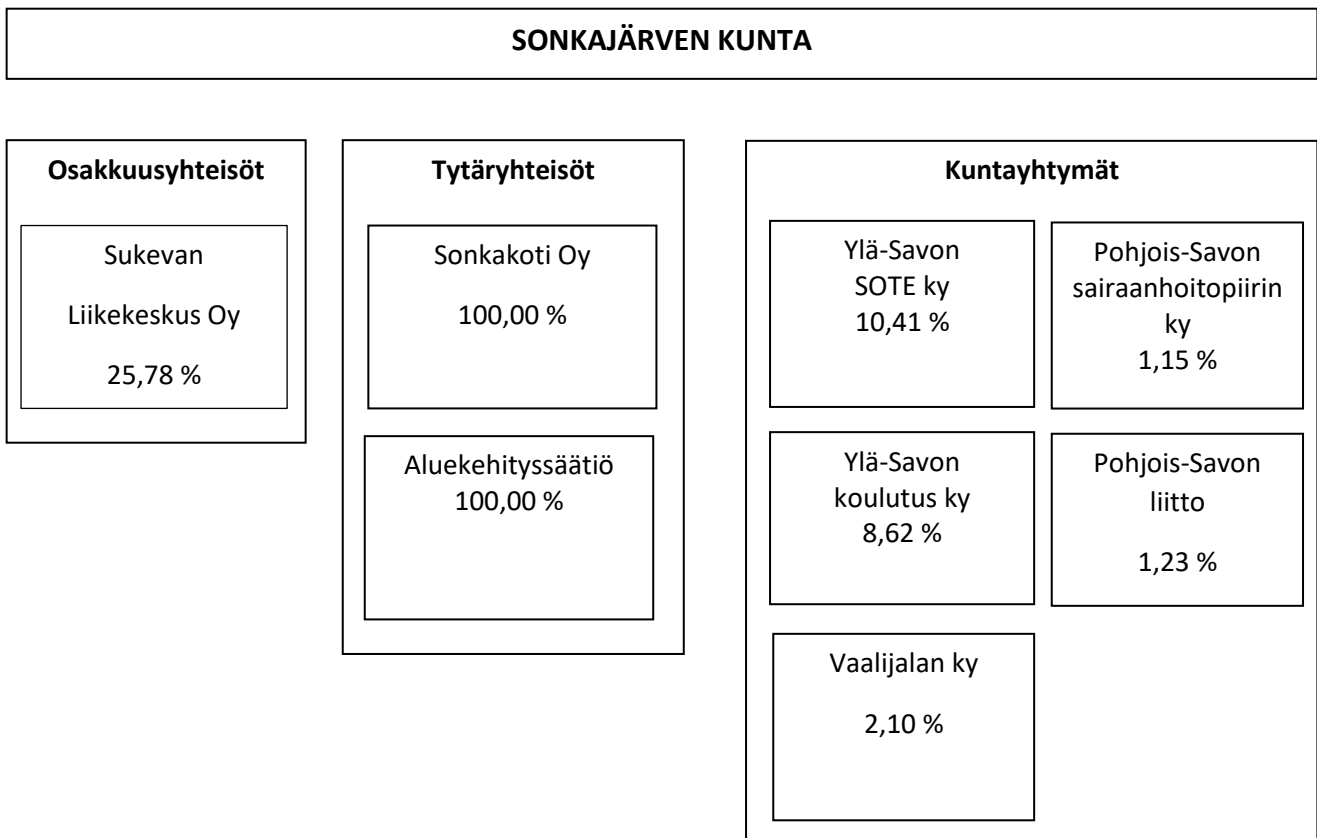
Kuntalain 114 §:n mukaan kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös tulee laatia samalta päivältä kuin kunnan tilinpäätös.

Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

Sonkajärven kuntakonserniin on vuonna 2022 kuulunut kaksi tytäryhteisöä, yksi osakkuusyhteisö sekä viisi kuntayhtymää.

Tytäryhteisöt ovat Sonkakoti Oy sekä Aluekehityssäätiö. Osakkuusyhteisö on Sukevan Liikekeskus Oy. Kuntayhtymät ovat Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä, Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä, Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä, Pohjois-Savon liitto sekä Vaalijalan kuntayhtymä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään tytäryhteisöt ja kuntayhtymät.

KONSERNIRAKENNE 31.12.2022

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Omistajapolitiikka ja konserniohje ohjaavat konsernin toiminnan ohjausta. Tilikaudella 2022 omistajaohjaus tytäryhteisöille on ollut riittävää ja tiedonkulku on järjestetty tarkoituksenmukaisella tavalla. Kunnanhallitus on kokouksissaan linjannut Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ajankohtaisia asioita ja ohjeistanut siten kuntayhtymän luottamushenkilöedustajia. Kunnanjohtaja sekä luottamushenkilöt toimivat tytäryhteisöjen hallituksissa ja toteuttavat siten omistajapolitiittista ohjausta tytäryhteisöihin. Lisäksi tapauskohtaisesti yhteisöedustajia voidaan ohjeistaa, yhtiöiden edustajia kuulla suullisesti ja järjestää suunnittelukokouksia merkittävistä konsernia koskevista asioista.

SONKAKOTI OY

Sonkakoti Oy on Sonkajärven kunnan omistama kiinteistöyhtiö, jonka vastuulla on tuottaa ja ylläpitää vuokra-asuntoja Sonkajärven kunnan alueella. Yhtiöllä on hallinnassaan 300 vuokra-asuntoa, joista 80 % sijaitsee Sonkajärven taajamassa ja loput Sukevan taajamassa.

SONKAKOTI OY:N STRATEGIA 2022–2030

- Vuokra-asuntojen määrä ja laatu vastaa kysyntää
- Remontin yhteydessä asunnot korjataan esteettömiksi
- Etätöiden mahdollistaminen (Laajakaista ja kaapeliTV)
- Sähköiset palvelut
- Huippu palvelua asukkaille
- Pihamaat / yleisilme pidetään siistinä
- Asuntojen edullisuus

Strategian toteutumista seurataan seuraavilla mittareilla:

- Käyttöaste %
- Laajakaistallisten asuntojen määrä %
- Esteettömien asuntojen määrä %
- Lainasalkun koko euroa / neliömetri
- Energiankulutus
- Asukastyytyväisyyskysely

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Asuinrakennukset, kpl	54	53	54
Asuinrakennukset, rakennustilavuus, m ³	59 743	59 444	59 743
Asuinhuoneistoala, m ²	15 685	15 685	15 685
Huoneistot, kpl	300	300	300

Toimistorakennukset, kpl	1	1	1
Toimistorakennus, kunnantalo, rak.tilavuus m ³	2 400	2 400	2 400
Toimistorakennus, kunnantalo, m ²	665	665	665
Liikevaihto, 1 000 €	1 833	1 881	1 849
Henkilökunta, henkilöitä	4	4	4
Keskivuokra, asuinhuoneistot €/m ²	8,68	8,78	8,78
Vuokra, kunnantalo €/m ² , alv 0 %	14,40	14,40	14,40
Vuokra, kunnantalo €/m ² , alv 24 %	17,85	17,85	17,85
Asuntojen vaihtuvuus, %	22	20	20,7
Asuntojen käyttöaste, %	96,9	97	97,1
Omavaraisuusaste, %	26,53	25	30,29
Maksuvalmius, quick ratio	0,27	0,5	0,44
Vuokrasaatavat, 1 000 €	18	15	17
Lainakanta, 1 000 €	5 542	5 051	5 050
Lainanlyhennykset, 1 000 €	478	491	492
Poistot, 1 000 €	320	318	303
Rahoitustuotot ja kulut, 1 000 €	52	47	53

ALUEKEHITYSSÄÄTIÖ

Vuonna 2022 säätiöllä ei ollut hankkeita/toimintaa.

Konsernin liikevaihto v. 2022 oli 171 000 euroa ja Aluekehityssäätiön liikevaihto oli 8700 euroa. Konsernin tulos oli 1 320,84 € ylijäämäinen ja Aluekehityssäätiön tulos oli 674,34 € ylijäämäinen. Säätiö ei saanut toimintatukea vuonna 2022.

Aluekehityssäätiön rahastoja ja omistuksia 31.12.2022 olivat:

Ylä-Savon instituutti -rahasto

Aluekehityssäätiön yhteydessä toimiva Ylä-Savon Instituutti -rahasto tukee sääntöjensä mukaisesti säätiön toimintaperiaatteita. Rahaston varat muodostuvat mm. lahjoituksista ja Säätiön tuotoista.

Sonkajärven tuote- ja yrityskehitysrahasto

Sonkajärven tuote- ja yrityskehitysrahasto on Aluekehityssäätiön hallinnoima rahasto, jonka hallitukselle Säätiön hallitus on myöntänyt päätösvaltaa rahaston tavoitteiden toteuttamiseksi. Säätiön hallitus on hyväksynyt rahaston vuosikatsauksen vuodelta 2022.

Rahasto myönsi Alupro Oy:lle pääomalainaa 37 000,00 euroa (hallituksen päätös 11.10.2019) toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Tämä velka oli 37 000,00 euroa 31.12.2022.

Omistukset ja osakkuudet

Aluekehityssäätiö on enemmistöosakas Alupro Oy -nimisessä yhtiössä (80,5 %).

Sonkajärven kunta maksoi Aluekehityssäätiön tililimiitin. Sonkajärven kunnalle jäi takauksen maksun myötä regressioikeus ja näin ollen Aluekehityssäätiö jäi velkaa 336 000,00 euroa Sonkajärven kunnalle. Tällä hetkellä velan määrä on 328 800,00 euroa. Velkaa lyhennetään 100,00 euroa kuukaudessa.

Aluekehityssäätiön 200 000,00 euron lainan vakuudeksi on Sonkajärven tuote- ja yrityskehitysrahasto antanut 90 000,00 euron talletusvakuuden Säästöpankki Optialle. Jäljellä olevan velan määrä on 60 000,00 euroa.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Kunnanvaltuuston hyväksyi Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän purkamista koskevan sopimuksen 23.01.2023 § 3. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä lakkasi olemasta 28.2.2023 ja loppuselvitys laaditaan ja hyväksytään kevät-kesän 2023 aikana.

Hyvinvointialueuudistuksen voimaannanolain (616/2021) 20 §:n mukaisesti Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri siirtyi varoineen ja velkoineen sekä sitoumuksineen osaksi Pohjois-Savon hyvinvointialuetta 1.1.2023.

Hyvinvointialueuudistuksen voimaannanolain (616/2021) 20 §:n mukaisesti myös Vaalijalan kuntayhtymän toiminta siirtyi pääosin Pohjois-Savon hyvinvointialueelle varoineen, velkoineen ja sitoumuksineen. Vaalijalan kuntayhtymä jakautui siten, että sosiaali- ja terveydenhuollon osa muuttui osaksi hyvinvointialuetta 1.1.2023. Vaalijalan kuntayhtymän koulutoiminta jatkuu uudessa kuntayhtymässä. Kunnanvaltuusto hyväksyi jakautumissopimuksen 02.05.2022 § 1. Kunnanhallitus teki päätöksen 21.02.2022 § 42, että Sonkajärven kunnalla ei ole halukkuutta liittyä perustettavan uuden kuntayhtymän jäsenkunnaksi.

1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Seuraava konsernirakenteessa tapahtuva muutos on vesihuoltolaitoksen yhtiöittäminen. Kunnanvaltuusto teki päätöksen 14.11.2022 § 41 hyväksyä vesihuoltolaitoksen yhtiöittäminen ja yhtiön perustamisasiakirjat. Kunnanvaltuuston päätöksen mukaisesti yhtiön on määrä aloittaa toimintansa 1.1.2024. Sonkajärven Vesi Oy:stä tulee kunnan sataprosenttisesti omistama tytäryhteisö.

1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kuntakonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa sekä lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan.

Kunnan konserniohjeessa luodaan puitteet Sonkajärven kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen omistusohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjeella pyritään yhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, kunnan yhteisöistä saaman tiedon laadun parantamiseen ja tiedonkulun tehostamiseen.

Valtuusto määrittelee kunnan tavoitteet ja niiden mukaisen omistajapolitiikan linjaukset, päättää kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista ja hyväksyy konserniohjeet.

Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kunnanhallitus nimeää edustajat tytär- ja osakkuusyhteisö-

jen yhtiökokouksiin tai vastaaviin kokouksiin sekä antaa ohjeet kuntaa eri yhteisöjen ja säätiöiden hallintoelimi-
missä edustaville henkilöille kunnan kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin.

Tilikauden aikana ei ole raportoitu merkittävästä poikkeamista.

Kunnanhallitus seuraa kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toimintaa ja tekee tarvittaessa toimenpide-eh-
dotuksia havaitsemistaan epäkohdista. Kunnanhallitus myös vastaa tytäryhtiöiden valvonnan järjestämi-
sestä, antaa konserniohjetta yksityiskohtaisemmat ohjeet tai delegoi ohjeiden antamisvaltuudet kunnan
muulle viranomaiselle sekä antaa tilinpäätöksen yhteydessä valtuustolle selvityksen konserniyhteisöjen toi-
minnasta ja taloudesta.

Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan konsernipolitiikkaa, vastaa konserniohjeen mukaan
kunnanjohtajalle kuuluvista tehtävistä, seuraa omistajapolitiikan toteutumista ja raportoi tarvittaessa kun-
nanhallitukselle. Kunnanjohtaja seuraa kuntakonsernin ja konserniohjeiden toimivuutta ja tekee tarvittaessa
ehdotuksia konsernin rakenteen ja ohjeiden kehittämisestä kunnanhallitukselle. Kunnanjohtajalla on oikeus
osallistua tytäryhtiöiden hallituksen tai vastaavan toimielimen kokoukseen, jossa hänellä on läsnäolo- ja pu-
heoikeus.

Konserniraportoinnissa tytäryhtiöt ovat noudattaneet konserniohjeen määräyksiä ja toimittaneet toimielin-
tensä esityslistat ja pöytäkirjajäljennökset kunnanjohtajalle. Tytäryhtiöt ovat myös raportoineet toiminnas-
taan ja taloudestaan välitilinpäätöksen 30.6.2022 ja tilinpäätöksen 2022 yhteydessä. Konsernitilinpäätös
2022 on laadittu kunnan tilinpäätöksen yhteydessä. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty tytäryhteisöt,
osakkuusyhtiöt sekä kuntayhtymät. Konsernitilinpäätös käsittää konsernitaseen, -tuloslaskelman, rahoitus-
laskelman ja niiden liitetiedot.

Keskitetysti järjestettyjä toimintoja kuntakonsernissa voivat olla muun muassa rahoitus- ja sijoitustoiminta,
maksuliikenteen hoito, hankinnat ja riskienhallinta, vakuuttaminen, henkilöstöpolitiikka ja tietohallinto.
Myös tiedottaminen ja markkinointi voidaan kuntakonsernissa hoitaa keskitetysti. Keskitettyjä konsernitoi-
mintoja ei tilikaudella ole ollut, lukuun ottamatta ICT-palveluita, jotka ostetaan Savon ICT Palvelut Oy:itä ja
joita käyttää joiltakin osin myös Sonkakoti Oy.

Tytäryhteisöjen riskienhallinta on järjestetty noudattamaan mahdollisuuksien mukaan yhtenäistä riskienhal-
lintapolitiikkaa kunnan kanssa. Riskien vakuuttamisessa on noudatettu yhtenäisiä toimintaperiaatteita. Kon-
sernivalvonta on järjestetty tytäryhtiöiden toimintaympäristö ja kokonaisuus huomioiden tarkoituksenmu-
kaisella ja riittävällä tavalla.

1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

	Vuosi 2022		Vuosi 2021	
Toimintatuotot		30 896 609		30 499 184
Toimintakulut		-60 426 631		-56 420 046
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)		21 583		18 252
Toimintakate		-29 509 439		-25 902 610
Verotulot		14 936 660		15 227 618
Valtionosuudet		17 815 626		17 705 520
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	12 399		4 265	
Muut rahoitustuotot	633 156		445 397	
Korkokulut	-165 872		-132 658	
Muut rahoituskulut	-50 938	428 745	-42 778	274 226
Vuosikate		3 671 591		7 304 754
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 441 606		-2 541 082	
Omistuksen eliminointierot				
Arvonalentumiset	-39 807	-2 481 413	-4 149	-2 545 231
Satunnaiset erät		-7 638		91 345
Tilikauden tulos		1 182 540		4 850 868
Tilinpäätössiirrot		-79		2 354
Tilikauden verot		-1 000		-547
Laskennalliset verot		-42 951		-20 842
Vähemmistöosuudet		-775		-4 587
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		1 137 735		4 827 246

Konsernituloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot/Toimintakulut %	51,1	54,1
Vuosikate/Poistot, %	148,0	287,0
Vuosikate, €/asukas	1 001	1 935
Asukasmäärä 31.12.	3 669	3 776

Konsernin rahoituslaskelma

	Vuosi 2022		Vuosi 2021	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	3 671 591		7 304 754	
Satunnaiset erät	-7 638		91 345	
Tilikauden verot	-1 000		-547	
Tulorahoituksen korjauserät	-96 819	3 566 134	30 343	7 425 895
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-4 943 538		-4 287 778	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	6 761		43 568	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	32 978	-4 903 799	52 760	-4 191 450
Toiminnan ja investointien rahavirta		-1 337 665		3 234 445
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-4 708		-515	
Antolainasaamisten vähennys		-4 708		-515
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 180 152		1 603 689	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 644 080		-1 743 829	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 038 013	574 085	5 408	-134 732
Oman pääoman muutokset		114 952		50 611
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	20 505		-19 219	
Vaihto-omaisuuden muutos	38 288		19 423	
Saamisten muutos	265 282		72 139	
Korottomien velkojen muutos	1 799 918	2 122 993	200 328	272 671
Rahoituksen rahavirta		2 807 322		188 035
Rahavarojen muutos		1 469 656		3 422 480
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	9 581 376		8 111 720	
Rahavarat 1.1.	8 111 720	1 469 656	4 689 240	3 422 480
Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut				
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä				
5 vuodelta, €		4 001 394		5 432 617
Investointien tulorahoitus, %		74,4		172,1
Laskennallinen lainanhoitokate		8,4		2,8
Kassan riittävyys		52		47

Konsernitase

<u>VASTAAVAA</u>	Vuosi 2022	Vuosi 2021
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	154 998	176 574
Muut pitkävaikutteiset menot	135 377	160 074
Ennakkomaksut	2 520	103
	<u>292 895</u>	<u>336 751</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	1 944 512	1 952 081
Rakennukset	26 219 074	26 700 807
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 019 105	3 295 046
Koneet ja kalusto	1 080 118	1 164 506
Muut aineelliset hyödykkeet	52 207	43 727
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	5 902 592	2 772 349
	<u>38 217 608</u>	<u>35 928 517</u>
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	232 487	199 745
Muut osakkeet ja osuudet	1 140 110	964 336
Muut lainasaamiset	18 173	18 173
Muut saamiset	200 600	195 892
	<u>1 591 370</u>	<u>1 378 147</u>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	73 435	72 144
Lahjoitusrahastojen varat	402 151	298 669
Muut toimeksiannot	250 014	272 167
	<u>725 600</u>	<u>642 981</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	105 393	125 355
Muu vaihto-omaisuus	72 853	91 179
	<u>178 246</u>	<u>216 533</u>
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	0	-3 310
Muut saamiset	-6	1 027
Siirtosaamiset	189	194
	<u>183</u>	<u>-2 089</u>
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 265 371	1 090 305
Lainasaamiset	20 667	70 514
Muut saamiset	515 202	423 776
Siirtosaamiset	455 880	940 079

50

	2 257 120	2 524 674
Rahoitusarvopaperit		
Sijoituks rahamarkkinainstrum	0	219 377
Muut arvopaperit	221 552	302 345
	<u>221 552</u>	<u>521 723</u>
Rahat ja pankkisaamiset	9 359 824	7 589 997
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>52 844 399</u>	<u>49 137 233</u>

VASTATTAVAA**Vuosi 2022****Vuosi 2021****OMA PÄÄOMA**

Peruspääoma	9 933 975	9 933 975
Säätöiden ja yhdistysten peruspääomat	1 655	2 845
Arvonkorotusrahassto	29 503	34 766
Muut omat rahastot	845 861	847 395
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	11 051 585	6 107 777
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 137 735	4 827 245
	<u>23 000 314</u>	<u>21 754 003</u>

VÄHEMMISTÖOSUUDET

67 612

66 823

PAKOLLISET VARAUKSET

Muut pakolliset varaukset	244 453	304 703
	<u>244 453</u>	<u>304 703</u>

TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT

Valtion toimeksiannot	74 783	73 344
Lahjoitusrahastojen pääomat	405 804	301 334
Muut toimeksiantojen pääomat	18 740	20 334
	<u>499 327</u>	<u>395 013</u>

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	17 798 369	17 964 326
Lainat julkisyhteisöiltä	435 249	521 275
Muut velat	7 750	7 750
Laskennalliset verovelat	135 566	116 507
	<u>18 376 934</u>	<u>18 609 858</u>

Lyhytaikainen

Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 489 041	1 639 169
Lainat julkisyhteisöiltä	107 587	131 392

Saadut ennakot	103 182	100 168
Ostovelat	2 472 911	1 852 094
Muut velat	1 602 863	304 953
Siirtovelat	3 827 574	3 950 391
Laskennalliset verovelat	52 600	28 667
	<u>10 655 758</u>	<u>8 006 834</u>

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

	<u>52 844 399</u>	<u>49 137 233</u>
--	--------------------------	--------------------------

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste %	43,7	44,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	45,5	41,8
Kertynyt ylijäämä (alijäämä) 1000 €	12 189	10 935
Kertynyt ylijäämä (alijäämä) €/asukas	3 322	2 896
Konsernin lainat €/asukas	5 677	5 364
Konsernin lainakanta 31.12. 1000 €	20 830	20 256
Lainat ja vuokravastuut 31.12. 1000 euroa	21 872	21 334
Lainat ja vuokravastuut 31.12. euroa/asukas	5 961	5 650
Konsernin lainasaamiset 31.12. 1000 €	18	18
Kunnan asukasmäärä	3 669	3 776

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Tuloslaskelman mukaan tilikauden tulos on 1 150 889 euroa.

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että tilikauden 2022 tulokseen vaikuttavina toimenpiteinä toteutetaan seuraavat toimenpiteet:

1. Tehdään suunnitelman mukaisia poistoja vastaavat, poistoeroa vähentävät kirjaukset yhteensä 114 753,39 euroa: Rutakon koulu, Sonkajärvi-lisalmi siirtoviemäri, Mosaiikin keittiön investointi, Sukevan kyläkeskuksen katto ja Arkistotilat terveyskeskuksessa.
2. Tehdään investointivarausta lisäävä kirjaus 200 000,00 euroa (-) investointia 4312 Sonkajärven torin rakentaminen varten.
3. Tilikauden ylijäämä 1 065 641,98 euroa kirjataan taseen omaan pääomaan edellisten tilikausien yli/alijäämätilille.

2 Talousarvion toteutuminen

Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Toteutumisvertailussa noudatetaan vastaavaa rakennetta. Toteutumisvertailu on laadittu sillä tarkkuudella, jolla valtuusto on hyväksynyt tavoitteen, määrärahan tai tuloarvion yksittäiselle tehtävälle, hankkeelle tai muulle meno- tai tuloerälle.

2.1 Käyttötalouden toteutuminen

Käyttötalousosan toteutumisvertailu noudattaa talousarvion toimielin- ja tulosaluerakennetta. Talouden toteutumisen lisäksi esitetään tavoitteiden toteutuminen mahdollisine poikkeamineen. Valtuusto on hyväksynyt käyttötalousosan talousarviossa määrärahat ja tuloarviot toimielintasolla (sitova taso) sekä asettanut tavoitteet tulosalueittain.

2.1.1 Keskusvaalilautakunta

Tulosalue: Vaalit

Kustannuspaikat: Eduskuntavaalit, presidentinvaalit, EU-vaalit, kuntavaalit

Tilivelvolliset: Keskusvaalilautakunta, keskusvaalilautakunnan sihteeri

Valtiollisten ja kunnallisten vaalien toimittaminen; vaalipäivän äänestys ja ennakoäänestys (yleinen, koti- ja laitosäänestys).

Tuloarviot ja määrärahat

	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos) - Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2022 / Ta- lousarvio 2022 (Mu- tos)
10 Keskusvaalilautakunta					
TOIMINTATUOTOT (€)	8 000,00	0,00	8 000,00	8 712,90	108,9 %
TOIMINTAKULUT (€)	-8 000,00	0,00	-8 000,00	-7 056,03	88,2 %
TOIMINTAKATE (€)	0,00	0,00	0,00	1 656,87	
Kokonaiskustannukset (€)	-8 000,00	0,00	-8 000,00	-7 056,03	88,2 %

Perustelut

Suomen ensimmäiset aluevaalit toimitettiin 23.1.2022. Vaaleissa valittiin aluevaltuustot 21 hyvinvointialueelle, joiden vastuulla on sosiaalihuollon, terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestäminen 1.1.2023 lukien. Sonkajärvi kuuluu Pohjois-Savon hyvinvointialueeseen. Jatkossa aluevaalit toimitetaan samaan aikaan kuntavaalien kanssa.

Kunnassa oli aluevaaleissa 3227 äänioikeutettua, näistä ennakkoon äänesti 29,3 % ja varsinaisena vaalipäivänä äänesti 17,7 %. Äänestysprosentti kunnassa oli kokonaisuudessaan 47,1 %. Koko Pohjois-Savon hyvinvointialueen äänestysprosentti oli 45,9 %. Kunnalle suoritettiin oikeusministeriön 10.3.2022 päätöksen mukaisesti kertakorvaus vaalimenoista, joka oli 2,70 euroa jokaiselta vuoden 2022 aluevaalien lainvoimaiseen äänioikeusrekisteriin otetulta kunnan asukkaalta.

2.1.2 Tarkastuslautakunta

Tulosalue: Tarkastustoimi

Kustannuspaikka: Tarkastustoimi

Tilivelvolliset: Tarkastuslautakunta

Valtuuston päätettävien hallinnon ja talouden tarkastusta koskevien asioiden valmistelu sekä valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi kunnassa ja kuntakonsernissa. Lisäksi tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyttä.

Tuloarviot ja määrärahat

	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos) - Ta- lousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2022 / Talous- arvio 2022 (Muutos)
11 Tarkastuslautakunta					
TOIMINTAKU- LUT (€)	-27 200,00	-5 000,00	-32 200,00	-29 677,06	92,2 %
TOIMINTA- KATE (€)	-27 200,00	-5 000,00	-32 200,00	-29 677,06	92,2 %
Laskennalliset kulut (€)	-830,00	0,00	-830,00	-833,22	100,4 %
Kokonaiskus- tannukset (€)	-28 030,00	-5 000,00	-33 030,00	-30 510,28	92,4 %
Työsuunnitel- man painopis- tealueet (lkm)	12,00	0,00	12,00	14,00	116,7 %
Koulutukset (kpl)	2,00	0,00	2,00	2,00	100,0 %
Tilintarkasta- jan antamat suulliset ja kirjalliset ra- portit (lkm)	4,00	0,00	4,00	3,00	75,0 %
Tarkastus (kpl)	6,00	0,00	6,00	9,00	150,0 %

Ostetut tilintarkastuspäivät, tilintarkastaja (pv)	9,00	0,00	9,00	8,20	91,1 %
Ostetut tilintarkastuspäivät, avustava tilintarkastaja (pv)	6,00	0,00	6,00	8,80	146,7 %

Perustelut

Toimikauden alussa on laadittu tarkastuslautakunnan työsuunnitelma painopistealueineen, jonka pohjalta tarkennetaan vuosittainen työohjelma. Tarkastuslautakunta on seurannut toimielinten ja viranhaltijoiden päätöksiä sekä kuullut arviointityön pohjaksi viranhaltijoita ja toimielinten puheenjohtajia sekä tytäryhteisöjen, henkilöstön, Sonkajärven Yrittäjien ja MTK:n edustajia. Kunnanhallituksen vuoden 2021 toimintakertomukseen sisältyvä selvitys kunnanvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta on tarkastettu.

Yhteenvedona vuoden 2021 tarkastuksista on laadittu 17.5.2022 arviointikertomus vuodelta 2021, jonka kunnanvaltuusto on käsitellyt 6.6.2022. Arviointikertomuksessa on edellisten vuosien arviointikertomuksen johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi. Kunnanhallituksen selvitys vuoden 2021 arviointikertomuksessa esitetystä havainnoista on käsitelty tarkastuslautakunnan kokouksessa 14.12.2022. Tarkastuslautakunta on antanut 7.9.2022 väliarviointiraportin vuodelta 2022, jonka kunnanvaltuusto on käsitellyt 19.9.2022.

Tarkastuslautakunta on käsitellyt sidonnaisuusilmoitusten päivitykset 14.12.2022 ja antanut ne kunnanvaltuustolle tiedoksi. Kunnanvaltuusto merkitsi sidonnaisuusilmoitusten päivitykset tiedoksi 23.1.2023.

Tilintarkastuspalvelut ja tarkastuslautakunnan sihteeritehtävät on ostettu BDO Audiator Oy:ltä. Sopimus päättyy, kun vuoden 2022 tilintarkastus on tehty. Tarkastuslautakunta käynnisti 10.5.2022 Sonkajärven kunnan ja tytäryhteisöjen hallinnon ja talouden tilintarkastuspalveluiden sekä tarkastuslautakunnan sihteeritehtävien kilpailutuksen vuosille 2023–2026 ja optiomahdollisuus vuosille 2027–2028. Kunnanvaltuusto valitsi 14.11.2022 tilintarkastajaksi BDO Audiator Oy:n ja päätti, että tarkastuslautakunnan sihteeritehtävät hankitaan BDO Audiator Oy:ltä.

2.1.3 Kunnanhallitus ja valtuusto

Tulosalue: Elinkeinojen kehittäminen

Kustannuspaikat: Elinkeinotoimi, maaseututoimi, lomatoimi

Tilivelvolliset: Kunnanhallitus, kunnanjohtaja

Elinkeinojen kehittäminen kuntastrategian mukaisesti. Maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävät hoitaa maaseutuhallinnon palvelujen järjestämissopimuksen mukaisesti Iisalmen kaupunki.

Tavoitteet

Menestys- kijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021– 2023	Toteuma 2022
Elinkeinoelämän kehittäminen	Tiivis yritysyhteistyö ja yritysvaikutusten arviointi päätöksenteossa	Tapaamme yrittäjiä säännöllisesti ja huomioimme yritysvaikutukset päätöksenteossa	Yritysvaikutusten arviointi on tehty, kpl/v ja % kaikista päätöksistä	Yritysvaikutusten arviointi on tehty niissä päätöksissä, joilla on vaikutusta yritystoimintaan Kaksi tapaamista/v	Elinvoimakoordinaattorin pitkäkestoisia asiakkuuksia syntyi arviolta 15 kappaletta. Muita yritystapaamisia tai yhteydenottoja päivittäin. Vuonna 2023 toteutetaan myös yrittäjäkahvitapaamisia. Yritysvaikutusten arvioinnissa ja lomakkeiden tallentamisessa ei ole ollut yhteistä käytäntöä, joten arviointien lukumäärä ei ole laskettu.
Elinkeinoelämän kehittäminen	Yritystoiminta on monipuolista	Tavoittelemme yritysten lukumäärän kasvattamista ja huomioimme yrittäjäyhteyden osana opetuksen suunnittelua perus- ja lukio-opetuksessa	Yritysten lukumäärä ja määrän muutos vuosittain (%)	Yritysten lukumäärä ja määrän muutos vuosittain (%)	Toimipaikkojen lukumäärä 264 (2021) ja 264 (2020), ei muutosta.
Elinkeinoelämän kehittäminen	Maa- ja metsätalouden/alkutuotannon asema pysyy vahvana	Turvaamme maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä	• Maitomäärä, litraa/v, maidon tuotantomäärän muutos, % • Naudanlihan tuotanto, kg/v, naudanlihan tuotantomäärän muutos, %	• Maitomäärä, litraa/v, maidontuotantomäärän muutos, % • Naudanlihan tuotanto, kg/v, naudanlihan tuotantomäärän muutos, %	Maito: 20,453 milj. litraa (2022), 20,852 milj. litraa (2021) eli laskua 1,9 %, Naudanliha: 724 542 kg (2022), 774 479 kg (2021, laskua 6,4 %
Elinkeinoelämän kehittäminen	Matkailun osuus	Kehitämme matkailuelinkeinoja	Matkailua harjoittavien yritysten lukumäärä	Matkailua harjoittavien yritysten lukumäärä ja määrän muutos, %	Tarkasta lukumäärästä ei ole tilastotietoa. Lukumäärä on arviolta pysynyt ennallaan.

	elin-keinora- kenteesta kas-va		ja määrän muu- tos, %		
Seutukun- nallinen yh- teistyö/ver- kosto-kun- nan rakenta- minen	Ylä-Savon seutukunnan elinvoimai- suuden pa- rantaminen ja yhteisten voimavaro- jen hyödyn- täminen	Teemme tii- vistä seudul- lista yhteis- työtä seudun elinvoiman pa- rantamiseksi	Ylä-Savon seu- tukunnan vä- estö- ja työpaik- kakehitys	Väestön vähene- minen pysähtyy Työpaikkojen määrä lisääntyy	Väestönmuutos oli -108 henkilöä. Viimeisimpänä tilastointivuonna 2020 työpaikkoja oli yhteensä 1 160. Vuonna 2019 työ- paikkoja oli 1 207. Väes- töä ja työpaikkoja koske- viin tavoitteisiin ei päästy.

Tuloarviot ja määrärahat

	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Talousarvio 2022 (Muutos)	Talousarvio 2022 (Muutos)	Talinpäätös 2022 / Ta- lousarvio 2022 (Muutos)
190 Elinkeinojen kehittäminen					
TOIMINTATUOTOT (€)	47 300,00	0,00	47 300,00	62 185,37	131,5 %
TOIMINTAKULUT (€)	-320 590,00	0,00	-320 590,00	-243 996,08	76,1 %
TOIMINTAKATE (€)	-273 290,00	0,00	-273 290,00	-181 810,71	66,5 %
Laskennalliset kulut (€)	-1 350,00	0,00	-1 350,00	-2 802,68	207,6 %
Kokonaiskustannukset (€)	-321 940,00	0,00	-321 940,00	-246 798,76	76,7 %

Perustelut

Sonkajärven kunta toimii Iisalmen, Lapinlahden, Vieremän ja Sonkajärven kuntien muodostamassa maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueessa. Järjestävänä kuntana toimii Iisalmen kaupunki. Sonkajärvellä on oma palvelupiste. Maaseutuhallinnon tehtäviä hoitaa yhteinen maaseutulautakunta, jossa myös Sonkajärvellä on edustus. Maaseututoimen palveluorganisaationa toimii Ylä-Savon maaseutupalvelut. Kunnan maksuosuus Iisalmen kaupungille oli 74 000 euroa vuonna 2022. (2021: 74 000 euroa).

Lomituspalveluita hallinnoi Iisalmen kaupunki.

Sonkajärven kunnan koordinoimassa yhteismarkkinoinnissa mukana olivat Sonkajärven kunta, Lohirannan rompepäivät, Paisua Tuajamateatteri, Jyrkän Ruukin kesäteatteri, Eukonkannot ja Sonkajärvi Soi. Ylä-Savon koulutuskuntayhtymän maksuosuus oli 18 000 euroa. Iisalmi ja tienoot -yhteistyön maksuosuus oli 3 900 euroa.

Keväällä 2022 kuntaan palkattiin kolmen vuoden määräaikainen elinvoimakoordinaattori. Elinvoimakoordinaattorin tehtävänä on edistää yrittäjyyttä, matkailua, kylientoimintaa ja elinvoimaa sekä muita kuntastrategian mukaisia tavoitteita.

Tulosalue: Ruokapalvelu

Kustannuspaikat: Mosaiikin keittiö, Sonkajärven koulukeskuksen keittiö ja Sukevan koulun keittiö

Tilivelvolliset: Kunnanhallitus, ruokapalvelupäällikkö, kunnansihteeri

Ruokapalvelu valmistaa ravitsevaa, terveellistä ja taloudellista ruokaa sosiaali- ja terveystoimen ja kunnan sivistystoimen yksiköihin asiakkaiden erityistarpeet huomioiden.

Tuloarviot ja määrärahat

	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos) - Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2022 / Talousarvio 2022 (Muutos)
170 Ruokapalvelu					
TOIMINTA-TUOTOT (€)	1 263 490,00	0,00	1 263 490,00	1 204 027,60	95,3 %
TOIMINTAKULUT (€)	-1 170 760,00	0,00	-1 170 760,00	-1 115 670,04	95,3 %
TOIMINTAKATE (€)	92 730,00	0,00	92 730,00	88 357,56	95,3 %
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-47 210,00	0,00	-47 210,00	-47 193,59	100,0 %
Laskennalliset tuotot (€)	0,00	0,00	0,00	-758,02	
Laskennalliset kulut (€)	-58 479,00	0,00	-58 479,00	-60 900,24	104,1 %
Kokonaiskustannukset (€)	-1 276 449,00	0,00	-1 276 449,00	-1 223 763,87	95,9 %
Ateriasuoritteet, koulukeskus (kpl)	104 898,00			138 950,00	
kustannus € / ateriasuorite, Mosaiikki (€)	5,09			4,92	
kustannus € / ateriasuorite, koulukeskus (€)	3,95			4,01	
kustannus € / ateriasuorite, Sukevan koulu (€)	5,88			5,05	
Asiakaskyselyn toteuttaminen	2 022,00			2 023,00	

ruokahuollon
yksiköissä joka
toinen vuosi
(vuosi)

Suosittelun mu-
kaiset ruokaoh-
jeet käytössä
(Kouluruokasu-
ositus 2017,
ikäntyneiden
ruokasuositus
2020, sairaala-
ruokasuositus
2010) 0 = ei käy-
tössä, 1 = käy-
tössä (arvo)

1,00

1,00

Lähiruoan
käyttö (%)

17,00

19,00

Perustelut

Ruokapalvelut onnistuivat pysymään talousarviossa siitä huolimatta, että hintojen nousu oli vuonna 2022 erityisesti elintarvikkeissa nopeaa. Tilastokeskuksen mukaan elintarvikkeiden kuluttajahintaindeksi muutos vuonna 2022 oli 10,50 %. Kuluttajahinnat kehittyvät nopeammin kuin pidempiin sopimuskausiin sidotut hinnat, mutta kuluttajaindeksi antaa indikaatiota markkinoiden kokonaiskehityksestä vuoden aikana. Sansian kautta kilpailutettuihin elintarvikesopimukseen tuli merkittäviä hinnankorotusilmoituksen vuoden aikana.

Ruokapalvelujen osalta hyvinvointialueuudistuksen valmisteluun osallistuminen vei huomattavasti henkilöstön työaika. Vaikka sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palvelujen tuotanto ei siirtynyt Sonkajärven kunnalta hyvinvointialueelle, ruokapalveluista siirtyi suoraan henkilöstöä ja sopimuksia hyvinvointialueen sidosyksikölle Servica Oy:lle. Siirron toteuttamiseen liittyen ruokapalveluille osoitettiin runsaasti kyselyjä ja tiedusteluja vuoden aikana. Mosaiikin keittiön poistuminen vahvuudesta vaikuttaa myös jäljelle jääneiden toimintojen ylläpitämiseen, mikä vaati vastaavasti suunnittelu- ja selvitystyötä.

Tulosalue: Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

Kustannuspaikat: SOTE kuntayhtymä, kunnan muu sosiaali- ja terveydenhuolto

Tilivelvolliset: Kunnanhallitus, kunnanjohtaja

SOTE kuntayhtymä: Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä tuotti sosiaali- ja terveydenhuollon lakisääteiset palvelut ja ympäristöterveydenhuollon, ympäristönsuojelun ja eläinlääkinnän palvelut. Myös erikois- ja erityistason sairaanhoidon ja kehitysvammaisten erityishuollon palvelut järjestettiin Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän kautta.

Kunnan muu sosiaali- ja terveydenhuolto: Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstön eläkemenoperusteiset eläkemaksut. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestävyydet.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021–2023	Toteuma 2021
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kuntalaisten terveys ja hyvinvointi kohe-nevat	Kaikkialla maini-tut toimenpi-teet:	Sairasta-vuusindeksi	Kelan sairastavuusin-deksi vuonna 2015 oli 127,1 (koko maa: 100,0), sairastavuusin-deksi ei nouse vuoden 2015 tasosta	Kelan sairastavuusin-deksiä ei enää päivi-tetä. Viimeisin päivi-tys on ollut 24.8.2018. Kelanvaki-oitu sairastvuusin-deksi vuonna 2018 oli 121,8
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Sosiaali- ja terveyden-huollon lä-hipalvelut ovat kunta-laisten saa-tavilla	Turvaamme toi-mivat sosiaali- ja terveyden-huollon palvelut	Sosiaali- ja terveyden-huollon lä-hipalvelut toteutuvat sopimuk-senmukai-sella tavalla	Sosiaali- ja terveyden-huollon toteutuneet kustannukset < talous-arvio	Sosiaali- ja terveyden-huollon kustannukset ylittivät talousarvion 1,4 milj. eurolla. Alku-peräisessä talousarvi-ossa palvelujen mak-suosuuteen oli va-rattu 18,2 milj. euroa. Toteuma oli 19,6 milj. euroa. Tavoite ei to-teutunut, koska ta-lousarvio ylittyi mer-kittävästi.
Seutukunnalli-nenyhteis-työ/verkosto-kunnan raken-taminen	Turvataan-kunnan ja seutukun-nan edut SOTE-/maakunta-uudistuk- sessa	Teemmetiivistä yhteistyötä muiden kuntien kanssa SOTE-/maakuntauudis-tuksen valmis-telussa ja to-teuttamisessa	SOTE-uudis-tuksen jäl-keinen pal-velura-kenne on kattava ja laadukas	SOTE-uudistuksen jäl-keinen palvelurakenne on kattava ja laadukas	Palvelurakenne on toistaiseksi säilynyt ennallaan.

Tuloarviot ja määrärahat

	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos) - Ta- lousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2022 / Ta- lousarvio 2022 (Muutos)
180 Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen					
TOIMINTA- KULUT (€)	-18 553 800,00	-724 000,00	-19 277 800,00	-20 029 755,94	103,9 %
TOIMINTA- KATE (€)	-18 553 800,00	-724 000,00	-19 277 800,00	-20 029 755,94	103,9 %
Kokonais- kustannuk- set (€)	-18 553 800,00	-724 000,00	-19 277 800,00	-20 029 755,94	103,9 %
Ylä-Savon kuntayhty- män mak- suosuus, 1000€ (€)				19,00	
Ylä-Savon maksu- osuus (€/as)				5 334,00	
Asukasluku (hlö)	3 777,00	0,00	3 777,00	3 777,00	100,0 %

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä							
Sonkajärvi (1 000 €)	TP2021	TA2022	TP2022	Muutos vrt. TA2022(%)	Muutos vrt. TA2022 (1 000 €)	Muutos vrt. TP2021(%)	Muutos vrt. TP2021 (1 000 €)
Aikuispsykososiaaliset palvelut	732	904	835	-7,7 %	-69	13,9 %	102
Aikuissosiaalityö	95	134	152	13,5 %	18	61,0 %	58
Erikoissairaanhoido oma	690	664	752	13,3 %	88	9,0 %	62
Erikoissairaanhoido ostettu	4 051	4 633	5 286	14,1 %	653	30,5 %	1 235
Hoito- ja hoivapalvelut	6 357	6 375	7 190	12,8 %	816	13,1 %	833
Kuntoutus	179	236	194	-17,8 %	-42	8,1 %	15
Perhepalvelut	1 196	1 340	1 340	0,0 %		12,0 %	143
Suun terveydenhuolto	366	391	370	-5,2 %	-20	1,1 %	4
Vammaispa-	1 950	2 109	2 078	-1,5 %	-31	6,6 %	128
velut							
Vastaanottopalvelut	1 291	1 038	1 226	18,0 %	187	-5,0 %	-65
Ympäristötoimi	201	238	247	3,7 %	9	22,8 %	46
PALVELUT YHTEENSÄ	17 108	18 062	19 670	8,9 %	1 608	15,0 %	2 561
Palveluille kohdistamattomat kustannukset, josta	-210	99	-101	-201,8 %	-201	-51,9 %	109
valtionavustus covid-19 kustannuksiin	-394		-279		-279		114
MAKSUOSUUS	16 898	18 161	19 569	7,8 %	1 408	15,8 %	2 671
Ennakot	17 290		18 161				
Erotus	-392		1 408				
Oma toiminta	12 847	13 528	14 283	5,6 %	755	11,2 %	1 435

Yhteenveto

Sonkajärven kunnan vuoden 2022 maksuosuus on yhteensä 19,6 miljoonaa euroa. Talousarviossa 2022 Sonkajärven kunnan maksuosuudeksi oli arvioitu 18,2 miljoonaa euroa, joka ylittyi 1,4 miljoonaa euroa/7,8 %. Merkittävimmät poikkeamat olivat ostetussa erikoissairaanhoidossa (ylitys 653 t€) ja hoito ja hoivapalveluissa (ylitys 816 t€). Sonkajärven kunnan osuus valtion korona-avustuksesta oli 279 tuhatta euroa.

Ostetun erikoissairaanhoidon ylityksestä on pyydetty erilliselvitys Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriltä. Selvitys on toimitettu Sonkajärven kunnalle 15.2.2023. Kuntayhtymän oman toiminnan ylityksen osalta on vastaavasti laadittu ja toimitettu selvitys kunnalle 15.2.2023.

Aikuispsykososiaaliset palvelut

Maksuosuus alittui 69 000 euroa/-7,7 %. Kasvua vuoteen 2021 verrattuna oli 102 000 euroa/13,9 %. Alitus aiheutuu palveluasumisen arvioitua vähäisemmästä tarpeesta.

Aikuissosiaalityön palvelut

Maksuosuus ylittyi 18 000 euroa/13,5 %. Kasvua vuoteen 2021 verrattuna oli 58 000 euroa/61,0 %. Ylitys aiheutuu tuetun asumisen menojen ohjautumisesta asumisen tukeen, vaikka määrärahavaraus oli aikuispsykososiaalisissa palveluissa.

Oma erikoisairaanhoido

Maksuosuus ylittyi 88 000 euroa/13,3 %. Kasvua vuoteen 2021 verrattuna oli 62 000 euroa/9,0 %. Jäsenkuntien maksuosuuksien ylittymiseen vaikutti sekä toimintatuottojen alittuminen että toimintakulujen ylittyminen.

Ostettu erikoisairaanhoido

Maksuosuus ylittyi 653 000 euroa/14,1 %. Kasvua vuoteen 2021 verrattuna 1 253 000 euroa/30,5 %. Ostetun erikoisairanhoidon kustannusten huomattava kasvu johtuu lisääntyneestä palvelutarpeesta. Muualta ostetun erikoisairanhoidon käyttö on jatkunut edelleen vuoden 2022 aikana, koska osa asiakkaista on käyttänyt mahdollisuuttaan valita hoitopaikkansa terveydenhuoltolain mukaisesti. SHP:ltä on saatu erillinen lisäselvitys maksuosuuden ennakoitua suuremmasta kasvusta.

Hoito- ja hoivapalvelut

Asumispalvelut

Maksuosuus ylittyi 650 000 euroa/23 %. Kasvua vuoteen 2021 verrattuna oli 497 000 euroa/16,9 %. Tuotettujen hoitopäivien määrä ylitti omassa tuotannossa ja ostopalveluissa talousarviossa arvioidun yhteensä 2 226 päivällä/10 %, mikä johtui ennakoitua suuremmasta palvelutarpeen kasvusta. Kustannuksia nostivat toimintakulujen ylittyminen muun muassa henkilöstökulujen ja hoitotarvikekulujen osalta. Henkilöstökulujen kasvu aiheutui henkilöstön huomattavasti lisääntyneistä poissaoloista, sijaisten saatavuusongelmasta ja niiden aiheuttamista erilliskustannusten kasvusta. Sonkajärven maksuosuuteen vaikuttivat erityisesti Tuulikanteen seudullisen käyttöasteen jääminen suunniteltua alhaisemmaksi ja henkilöstövajasta johtuneet asiakaspaikkojen täyttämättä jättämiset. Nämä nostivat oman toiminnan hoitopäivän hintaa. Tehostetun palveluasumisen peittävyys yli 75 vuotta täyttäneistä oli 9,22 %.

Kotihoito

Maksuosuus alittui 51 000 euroa/ 2,3 %. Edellisvuoteen nähden kustannukset kasvoivat 123 t€/6,0 %. Kotihoidon asiakasmäärä oli 147 asiakasta, mikä oli 53 asiakasta/26,5 % arvioitua alhaisempi. Hoitoisuudesta johtuen etäpalvelujen käyttö oli muita kuntia vähäisempää, mikä johti suurempaan kustannustasoon. Muihin kuntiin verrattuna talousarviomäärärahojen kasvu oli myös vähäisempi, mikä vaikuttaa talousarviovertailuun. Kustannustasoon vaikutti osaltaan myös omaishoitajien määrän kasvu. Omaishoidon kustannukset ylittivät 58 996 euroa eli 15,3 % arvioidun, palvelutarpeen kasvun vuoksi.

Osastopalvelut

Maksuosuus ylittyi 186 000 euroa/16,7 %. Kasvua vuoteen 2021 verrattuna oli 181 000 euroa/16,1 %. Hoitopäivien määrä kasvoi edellisvuodesta 865 kpl/38,7 %, kun keskimäärin kuntayhtymässä kasvu oli 12,4 %. Suhteessa muihin kuntiin sonkajäreläisten palvelutarve kasvoi merkittävästi. Osastopalveluiden kokonaiskustannusten kasvu johtui covid-19-pandemiasta. Koronapandemian vaikutus näkyy pienemmän potilasmäärän

vuoksi toimintatuottojen alittumisena ja kustannusten ylittymisenä sijaiskustannusten, siivouspalveluiden, laboratoriokulujen ja hoitotarvikkeiden osalta.

Geriatría ja hoitotarvikejakelu

Maksuosuus ylittyi 39 000 euroa/17,3 %. Kasvua vuoteen 2021 verrattuna oli 32 000 euroa/14,3 %. Kustannusten kasvu johtuu palvelutarpeen kasvusta. Geriatripalvelu on tuotettu osa-aikaisen virkalääkärin ja erikoistuvien lääkäreiden toimesta. Hoitotarvikejakelun tuoteryhmistä eniten kustannuksia nostivat diabeteksen hoitotarvikkeet.

Kuntoutuspalvelut

Maksuosuus alittui 42 000 euroa/17,8 %. Kasvua vuoteen 2021 verrattuna oli 15 000 euroa/8,1 %. Kustannusten alittuminen johtuu palvelutarpeen muutoksesta, palvelujen ja henkilöstökulujen alittumisesta.

Perhepalvelut

Maksuosuus toteutui talousarvion mukaisena. Kasvua vuoteen 2021 verrattuna oli 143 000 euroa/12,0 %. Kodin ulkopuolelle sijoitusten ja sosiaalityön suurempi tarve oli tiedossa talousarviota laadittaessa.

Suun terveydenhuolto

Maksuosuus alittui 20 000 euroa/5,2 %. Kasvua vuoteen 2021 verrattuna oli 4 000 euroa/1,1 %. Kustannusten alittuminen johtuu palvelutarpeen muutoksista, muun muassa terveystakeskuksen remontin aiheuttamat muutokset palvelutoiminnassa.

Vammaispalvelut

Maksuosuus alittui 31 000 €/ - 1,5 %. Kasvua vuoteen 2021 verrattuna oli 128 000 euroa/6,6 %. Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen osalta ylitys oli 23 000 euroa/4,9 % talousarvioon verrattuna. Kulut ylittivät vaikeavammaisten subjektiivisten palvelujen osalta. Kehitysvammahuollossa toteuma oli 50 000 euroa/-3,2 % talousarviota pienempi palveluasumisen alittumisen vuoksi.

Vastaanottopalvelut

Maksuosuus ylittyi 187 000 euroa /18,0 %. Alitusta vuoteen 2021 verrattuna oli 65 000 euroa/5,0 %. Sekä talousarvion ylittyminen että kustannusten pieneminen johtuivat pääasiassa koronan aiheuttamista lisäkustannuksista, joita ei oltu huomioitu talousarviossa mutta jotka pienenevät edellisvuodesta. Näitä kustannuksia olivat esimerkiksi rokottamisen ja testaamisen kustannukset.

Kunnan muu sosiaali- ja terveydenhuolto

Kunta maksoi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestöille avustuksia talousarvion 2022 mukaisesti Päiväkeskus Pysäkille ja Arjen Askeleelle. Lisäksi kunta maksoi avustusta Sonkajärven-Sukevan Seudun Vammaisten Tuki-yhdistykselle 10 000 euroa.

Tulosalue: Työllistäminen

Kustannuspaikat: Työpaja, työllistämishankkeet, työmarkkinatuen kuntaosuus, nuorten kesätyöllistäminen, oppisopimuskoulutus, työllisyyden kuntakoikeilu

Tilivelvolliset: Kunnanhallitus, työllisyyssihteeri, kunnansihteeri

Työllistämisen tulosalue tarjoaa nuorille ja pitkäaikaistyöttömille mahdollisuuksia työllistymiseen ja työelämään tai koulutukseen sijoittumiseen. Panostamalla nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen edistetään kuntalaisten ja erityisesti nuorten hyvinvointia ja ehkäistään syrjäytymistä. Työllisyyden kuntakoikeilu palvelee Sonkajärveläisiä, jotka siirtyvät TE- palveluista kunnan asiakkaiksi.

Tavoitteet

Menestyskijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021-2023	Toteuma 2022
Elinkeinoelämän kehittäminen	Työllisyyden parantaminen, työttömyysprosentti alle 11	Turvaamme oman työllistämisyksikön toiminnan	Työttömyysprosentti	Työttömyysprosentin vuosittainen keskiarvo alle 11 %	9,9
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy	Ehkäisemme lasten ja nuorten syrjäytymistä ja tuemme nuorten työllistymistä ja opiskelua	Nuorten kesätyöllistämiseen varatun määrärahan käyttö	Nuorten kesätyöllistämiseen varatulla määrärahalta työllistetty vähintään 38 nuorta	41

Tuloarviot ja määrärahat

	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos) - Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2022 / Talousarvio 2022 (Muutos)
160 Työllistäminen							
TOIMINTA-TUOTOT (€)	246 400,00	0,00	246 400,00	203 754,62	203 754,62	203 754,62	82,7 %
TOIMINTAKULUT (€)	-819 290,00	0,00	-819 290,00	-663 396,38	-663 396,38	-663 396,38	81,0 %
TOIMINTAKATE (€)	-572 890,00	0,00	-572 890,00	-459 641,76	-459 641,76	-459 641,76	80,2 %
Laskennalliset tuotot (€)	0,00	0,00	0,00	573,30	573,30	573,30	
Laskennalliset kulut (€)	-48 212,00	0,00	-48 212,00	-29 402,41	-29 402,41	-29 402,41	61,0 %
Kokonaiskustannukset (€)	-867 502,00	0,00	-867 502,00	-692 798,79	-692 798,79	-692 798,79	79,9 %
Työllistettyjen määrä (kpl)	30,00			21,00	21,00	21,00	
Työttömät työnhakijat (lkm)	200,00			154,00	154,00	154,00	

Asiakkaat, 300 pv passiivista työmarkkinatu- kea saaneet (hlö)	45,00	47,00	47,00	47,00
Valmennettavat (lkm)	55,00	77,00	77,00	77,00
Valmennettavat, alle 29v (lkm)	20,00	26,00	26,00	26,00

Perustelut

Työllistämisen tulosalueen tavoitteissa ja toimenpiteissä huomioidaan kuntastrategian ja sähköisessä hyvinvointikertomuksessa esitetyt valtuustokauden tavoitteet ja toimenpiteet. Tilastoihin on tullut lisänä työllisyyden kuntakokeilun tilastot, koska ne kuuluvat työllistämisen tulosalueeseen (Tunnuslukutaulukossa on vain kunnan tilastot entiseen tapaan, mutta sanallisessa osiossa löytyy koko toimiala).

Työllistämistoiminnassa huomioidaan asiakkaan (työllistettävän) kokonaisvaltainen elämäntilanne. Suunnitellut palvelut, toiminnot sekä palkkatuen määrä ovat aina asiakaskohtaiset ja ne määräytyvät työllistymis- tai aktivointisuunnitelman mukaisiksi palveluiksi. Kunnan työllistämistoiminnan painopisteenä on pitkäaikais-työttömien (yli 300 päivää työttömänä työmarkkinatukea saaneet) ja nuorten työllistäminen kunnan työyksiköihin, työpajoille ja paikkakunnan yrityksiin. Heille haetaan myös mahdollisuuksia avoimilta työmarkkinoilta tai erilaisia koulutusvaihtoehtoja heidän palvelutarpeensa mukaisesti. Kunta on varautunut työllistämään pitkäaikaistyöttömiä ja nuoria myös ilman valtion tukea pienentääkseen työttömyyden kustannuksia.

Kunnan työllistämisen tulosalue ja työllisyyden kuntakokeilu on tehnyt edelleen aktiivista, monialaista yhteistyötä eri tahojen kanssa niin paikallisesti kuin seutukunnallisesti työllisyyden, urasuunnittelun ja yrittäjyyden edistämiseksi. Työllisyyden kuntakokeilun asiakkaina ovat kaikki nuoret sekä ne työttömät, joiden työmarkkinatuen maksaa Kela.

Kunnan työllistämisen toiminnallisten tavoitteiden osalta pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työllistämässä saavutettiin tavoitteet. Työllistettyjen määrä oli pienempi kuin edellisvuonna, joka selittyy sillä, että tässä näkyvät kuntakokeilussa tehty työ ja useat työttömät ovat työllistyneet oman alansa töihin paikkakunnan tai lähialueen yrityksiin tai järjestöihin. Työttömiä työnhakijoita työllistettiin kuntaan 21 hlöä (v. 2021 31). He ohjautuivat kunnan eri yksiköihin sekä työpajalle ohjaustehtäviin. Osa kuntaan työllistetyistä suorittaa oppisopimuskoulutusta. Näiden lisäksi kuntakokeilun kautta paikallisiin yrityksiin tehtiin 8 palkkatukipäätöstä eli yhteensä 29 palkkatukityöllistämistä.

Työkokeilusopimuksia tehtiin kunnan yksiköihin 10 ja alueemme yrityksiin 16 kpl. Veloitetyöllistettynä kunnassa oli 3 työtöntä. Vuonna 2022 kaikki veloitetyöllistetyt eivät ottaneet vastaan heille tarjottua työtä. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistui kunnassa 33 työtöntä ja heidän lisäksensä seurakunnissa, ArjenAskeleessa ja Päiväkeskus Pysäkillä oli yhteensä 11 henkilöä.

Työllisyysviikolla (vko8) oli koululla nuorten kesätyöinfo ja työllisyyden kuntakokeilussa avoimet ovet.

Työmarkkinatuen kuntaosuus

Kunnan maksuosuus 300–999 päivää työmarkkinatukea saaneista on 50 % ja yli 1 000 päivää työmarkkinatukea saaneista 70 %. Työmarkkinatuen kuntaosuudeksi varattiin määrärahaa 0,20 milj. euroa (2021: 0,21 milj. euroa). Toteutuneiden

työmarkkinatuen kuntaosuuksien summa oli 0,153milj. (2021: 0,204milj)

Talousarvioon on tavoitteeksi kirjattu yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneita keskimäärin 50 henk./kk, joka alittui v. 2022, jolloin heitä oli 47henkilöä / kk (2021: 51 henk./kk). Keskimääräinen työttömyysprosentti Sonkajärvellä oli 9,9 % (2021: 12,3 %). 31.12.2022 mitattava työttömyysprosentti oli 11,7 % (2021: 12,2 %). Siihen, että joulukuussa on suurempi työttömyys kuin keskimääräisesti vaikuttaa mm. joulukuun lomautukset, joita oli 30 (2021:34), marraskuussa 2022 lomautettuja oli 12 (marraskuu 2021:17). Voitaneenkin todeta, että lomautuksia on vähemmän kuin edellisenä vuotena. Vuoden 2022 keskiarvo 14 lomautusta / kk (2021: 25 lomautusta/kk)

Työpajatoiminta

Kunnan työllistämisyksikön tulee suunnitella, kehittää ja toteuttaa uusia aktivointimahdollisuuksia yhteistyössä eri työyksiköiden ja toimijoiden kanssa. Työpajalla valmennettavat tarvitsevat työhön ja koulutukseen aktivoimisen lisäksi myös sosiaalista tukea. Vuoden 2022 aikana työpajan tehtävä painottuivat kuntouttavaan valmennukseen työpajoilla. Työelämään valmennusta sekä oppisopimuskoulutusta tehtiin ensisijaisesti pajan seinien ulkopuolella (esimerkiksi kunnan eri toimintayksiköissä ja työkokeilut seutukunnan yrityksissä). Työpajalla valmennettavien määrä oli 77hlöä (2021: 75). Yritysten, yhdistysten, järjestöjen ja säätiöiden pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työllistämisen tukemiseen harkinnanvaraisella työllistämisen kuntalisällä varattiin määrärahaa 5000 €+ hyvinvointipilottiin 11 000 €, Tukea myönnettiin pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen yritykseen sekä ArjenAskeleen kanssa toteutettavaan Hyvinvointityön pilottihankkeeseen.

Nuorten kesätyöllistäminen

Nuorten kesätyöllistämiseen varattiin 17 000 €. Tukia myönnettiin 41, joista yksi työskenteli nuorena yrittäjänä ja muut alueen yrityksissä. Tämän määrärahan lisäksi työllistämisen budjetista palkattiin 14 kesätyöntekijää, jolloin kaikille kunnasta kesätyötä hakeneille nuorille saatiin työpaikka vähintään 2 viikoksi. (3 päiväkoitiin, 1 vanhustyöhön, 4 taidepolun rakentamiseen ja 6 ulkotöihin)

Työllistämishankkeet

Nuorten työpajatoiminnan kehittämishanke

Kunta haki Itä-Suomen aluehallintovirastolta avustusta nuorten työpajatoimintaan ohjaajien palkkakustannuksiin (yksilö- ja työvalmentajan 50 % ja työpajaohjaajan 100 %) palkkauskustannuksiin. Avustusta saatiin 30 000 €. Nuorten työpajatoiminta tarjoaa alle 29-vuotiaille nuorille mahdollisuuksia ohjattuun ja tuettuun työtoimintaan. Nuorilla on mahdollisuus tutustua työelämään ja saada/ylläpitää ammattitaitoa erilaisissa työtehtävissä. Nuorten työpajatoiminnan tavoitteena on selkiyttää ammatinvalintaa tai ylläpitää jo olevaa ammattitaitoa. Vuonna 2022 hanke painottui edelleenkin seinättömään työpajatoimintaan, opinnollistamiseen sekä opintojen loppuun suorittamiseen.

YTYÄ! Ylä-Savossa on työtä -hanke

Hankkeen tavoitteena oli nostaa esille Ylä-Savon alueen työmahdollisuuksia sekä ohjata ja kouluttaa motivoitunutta henkilöstöä alueen työllistäville toimialoille. 1.1-31.12.2022 mukana on ollut 26 sonkajärveläistä työnhakijaa, joista 13 työllistyi ja 11 lähti opiskelemaan. Hankkeen omarahoitusosuus vuodelle 2022 oli 5 000 euroa.

lisalmen seudun monialainen yhteispalvelu

Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun (TYP) tavoitteena on edistää työttömien työllistymistä tarjoamalla heille heidän palvelutarpeensa mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja. Monialaisella yhteispalvelulla tarkoitetaan yhteistoimintamallia, jossa työ- ja

elinkeinotoimisto, kunnat ja Kela yhdessä arvioivat yhteispalvelua tarvitsevien työttömien palvelutarpeet, suunnittelevat palvelut työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi ja vastaavat yhdessä työttömien työllistämisen etenemisestä ja seurannasta. Iisalmen seudun monialaiseen yhteispalveluun varattiin kuntaosuutta 2 500 euroa. Varsinaisen Typ- palvelun tarve on kuntakokeilun myötä vähentynyt ja Typ- asiakkaaksi on ohjattu heitä, jotka tarvitsevan Kelan palveluita mm. Nuorten Nuotti- valmennus. Suurin hyöty yhteistyöstä on sosiaalitoimen kanssa tehtävä yhteistyö, jota tehdään aktivointisuunnitelmien laajentamiseksi. Tähän työhön olemme saaneet palveluohjaajan työaikaan 1–2 kuntakokeilun työpäivää/ viikko.

Kuntakokeilu 142 asiakasta (31.12.2022)

Tulosalue: Yleishallinto

Kustannuspaikat: Valtuusto, kunnanhallitus, avustukset, jäsenmaksut ja maksuosuudet, hankerahat, edustus ja suhdetoiminta, toimikunnat ja työryhmät, keskustuimisto, asiointipiste, ICT-palvelut, asumispalvelut, henkilöstöpalvelut, talouspalvelut, muu toiminta, pakolaisten palvelut

Tilivelvolliset: Kunnanhallitus, kunnanjohtaja, kunnansihteeri

Yleishallinto vastaa kunnan hallinnosta, talous- ja henkilöstöhallinnon palveluista sekä kunnanhallituksen ja valtuuston päätösten valmistelusta ja toimeenpanosta sekä asianhallinnasta ja arkistotoimesta.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021–2023	Toteuma 2022
Asuminen ja ympäristö	Kunnan viestintä on positiivista, kiinnostavaa ja säännöllistä	Käytämme verkkosivuja ja sosiaalista mediaa kuntamarkkinoinnissa	Asiakaspalautteet	Asiakaspalautteet kerätään ja analysoidaan	Asiakaspalautteet on vastaanotettu ja niihin on reagoitu kohdullisessa ajassa.
Tasapainoinen kuntatalous	Tilikauden ylijäämä. Alijäämää ei synny.	Laadimme talousarvion siten, ettei alijäämää synny ja hoidamme taloutta sen mukaisesti	Tilikauden ylijäämä. Alijäämää ei synny.	Tilikauden ylijäämä > 0 euroa	Tilikauden tulos oli 1,2 milj. euroa ja ylijäämä 1,1 milj. euroa. Tavoite on saavutettu.
Tasapainoinen kuntatalous	Velkamäärä ei kasva yli maan keskitason (kunta ja konserni)	Laadimme talousarvion siten, ettei velkamäärä kasva yli maan keskitason	Asukaskohtainen velkamäärä alle maan keskiarvon per asukas	Asukaskohtainen velkamäärä alle maan keskiarvon per asukas	Asukaskohtainen velkamäärä oli 1 959 euroa/asukas (kunta). Vuonna 2021 keskimäärin Manner-Suomessa oli 3 466 euroa/asukas (kunta). Tavoite saavutettu.
Osaavaja motivoitunut henkilöstö	Henkilöstö jaksaa työssä eläkeikään asti	Tuemme henkilöstön työssä jaksamista erilaisten työjärjestelyiden avulla	Työssä laskennalliseen eläkeikään saakka tai enemmän	Toteuma > 80% eläkkeelle jääneistä/vuosi	Toteuma oli 66 %. Kuudesta eläkkeelle jääneestä neljä jäi vanhuuseläkkeelle, yksi työkyvyttömyyseläkkeelle, yksi osatyökyvyttömyyseläkkeelle. Tavoitetta ei saavutettu.

Osaava ja motivoitunut henkilöstö	Hyvinvoiva, osaava ja työstä innostunut henkilöstö	Kehitämme johtamista ja esi- miestyötä	Työtyytyväisyyskyselytulokset, sairauspoissa- olot	Työtyytyväisyyskyselyn- tulokset eivät heikenny, sairauspoissaolot eivät kasva	Työtyytyväisyys- kysely toteutet- tiin syksyllä 2022. Työtyytyväisyys- kyselyn tulos oli 7,8 (2018: 7,6). Sairauspoissa- oloja oli 1 898 kalenteripäivää (2021: 2 643 ka- lenteripäivää). Tavoite saavu- tettu.
Osaava ja motivoitunut henkilöstö	Ammattitai- toinen henki- löstö.	Tarjoamme henkilöstölle ammattillista koulutusta.	Koulutussuun- nitelman mu- kaiset koulu- tustunnit	Toteuma 80 %	Palkallisia osaa- misen kehittä- misen koulutuspäi- viä oli yhteensä 146.

Tuloarviot ja määrärahat

	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos) - Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Tilinpäätös 2022 / Ta- lousarvio 2022 (Mu- tos)	Tilinpäätös 2022 / Ta- lousarvio 2022 (Mu- tos)
120 Yleishallinto					
TOIMINTA- TUOTOT (€)	96 120,00	60 000,00	156 120,00	170 436,66	109,2 %
TOIMINTAKU- LUT (€)	-1 661 550,00	-60 000,00	-1 721 550,00	-1 654 124,70	96,1 %
TOIMINTAKATE (€)	-1 565 430,00	0,00	-1 565 430,00	-1 483 688,04	94,8 %
Poistot ja ar- vonalentumiset (€)	-12 320,00	0,00	-12 320,00	-12 311,28	99,9 %
Laskennalliset tuotot (€)	953 680,00	0,00	953 680,00	882 028,50	92,5 %
Laskennalliset kulut (€)	-74 954,00	0,00	-74 954,00	-79 555,97	106,1 %
Kokonaiskus- tannukset (€)	-1 748 824,00	-60 000,00	-1 808 824,00	-1 745 991,95	96,5 %
Kokoukset, val- tuusto (kpl)	5,00			6,00	
Kokoukset, hal- litus (kpl)	15,00			15,00	
Kokoukset, van- hus- ja	4,00			4,00	

vammaisneuvosto (kpl)		
Kokoukset, kyläparlamentti (lkm)	4,00	3,00
Kokoukset, nuorisovaltuusto (kpl)	5,00	

Perustelut

Kunnan uudistetut verkkosivut otettiin käyttöön 29.9.2022. Verkkosivujen uudistaminen työllisti erityisesti toimialojen palvelusihteereitä kevään, kesän ja syksyn 2022 aikana. Verkkosivuja hiotaan edelleen palautteen perusteella, mutta vastaanotto on ollut hyvä. Vuoden 2023 aikana kunnan verkkosivuja on tarkoitus kehittää lisäämällä sähköisiä lomakkeita ja sujuvoittamalla liikuntatilojen sähköistä varaamista.

Ukrainansotaa pakenevat ovat hakeneet turvaa myös Suomesta ja Sonkajärveltä. Kunta teki keväällä 2022 Kuopion vastaanottokeskuksen kanssa kuntamallisopimuksen, jonka mahdollistamana Sonkajärven kunta on majoittanut tulijoita vuokraamissaan asunnoissa. Kunta sai korvausta tulijoiden majoittamisesta yhteensä 74 000 euroa. Saadusta korvauksesta 51 000 euroa meni vuokratuloihin ja 14 000 euroa muihin majoituksesta ja ohjauksesta aiheutuneisiin kuluihin.

Hyvinvointialueuudistus, asianhallintajärjestelmän uuden version käyttöönotto, tiedonhallinnan ja arkistoinnin kehittäminen, vesihuoltolaitoksen yhtiöittäminen päätöksenteko ja valmistelu työllistivät henkilöstöä merkittävästi.

Rintamaveteraanien leskien siivousavustuksiin osoitettiin 1 500 euroa. Mansikkavirran kyläyhdistykselle myönnettiin 1 160 euron avustus Suolahden kunnostushankkeeseen. Vesihuoltoavustuksia jaettiin 2 480 euroa ja vauvarahoja 9 600 euroa.

Löytöeläinten hoitokustannukset olivat 6 164 euroa.

Yleishallinnon tulosalueen merkittävimmät kuluerät olivat henkilöstökulut, joka sisältää sekä palkat että palk-kiot sivukuluineen, yhteensä noin 740 000 euroa. Palvelujen ostot olivat noin 590 000 euroa. Palvelujen ostoista merkittävimmät olivat ICT-kulut noin 190 000 euroa, työterveyshuollon kustannukset 90 000 euroa, verotuskustannukset noin 82 000 euroa sekä hanke- ja jäsenmaksut noin 61 000 euroa. Näistä Suomen Kuntaliiton jäsenmaksu oli noin 12 000 euroa ja Pohjois-Savon liiton jäsenmaksu noin 33 000 euroa. Ylä-Savon Veturin hankeraha oli noin 12.000 euroa. Muista toimintakuluista merkittävimpiä olivat sisäiset vuokrat 110 000 euroa.

2.1.4 Sivistyslautakunta

Tulosalue: Joukkoliikenne

Kustannuspaikat: Joukkoliikenne

Tilivelvolliset: Sivistyslautakunta, joukkoliikenteen yhdyshenkilö

Järjestetään joukkoliikennettä kunnan alueella ja asiointiliikennettä lähiseuduille mahdollisimman kattavasti, mutta kustannustehokkaasti yhteistyössä koulutoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kuljetusten kanssa

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021–2023	Toteuma 2022
Asuminen ja ympäristö	Kunnassa on hyvät liikenneyhetydet	Riittävän joukkoliikennepalvelun tuottaminen	Asiakastyytyväisyys	Vähintään nykyinen palvelutaso	Asiakastyytyväisyyskyselyn perusteella Pali -liikenne riittävä ja palvelutaso hyvä.
Seutukunnallinen yhteistyö, verkostokunnan rakentaminen	Joukkoliikenne on sujuvaa ja kustannustehokasta yli kuntarajojen	Liikennesuunnittelu maakunnallisesti ja seudullisesti	Kustannustenkasvu ennakoitavaa ja hallittua	Kustannusnousu <5 %	Kuntien välisen liikenteen vähenemisen vuoksi kustannukset alituitvat.

Tuloarviot ja määrärahat

	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos) - Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2022 / Talousarvio 2022 (Muutos)
350 Joukkoliikenne					
TOIMINTATUOTOT (€)	9 000,00	0,00	9 000,00	13 891,23	154,3 %
TOIMINTAKULUT (€)	-83 400,00	0,00	-83 400,00	-70 136,76	84,1 %
TOIMINTAKATE (€)	-74 400,00	0,00	-74 400,00	-56 245,53	75,6 %
Laskennalliset kulut (€)	-2 300,00	0,00	-2 300,00	0,00	0,0 %
Kokonaiskustannukset (€)	-85 700,00	0,00	-85 700,00	-70 136,76	81,8 %
Toimintakate / asukas (€)	-20,31	0,00	-20,31	-14,89	73,3 %

Perustelut

Sonkajärvi voi järjestää joukkoliikennettä oman kuntansa alueella. Sen sijaan kuntien välisen joukkoliikenteen järjestäjänä toimii ELY-keskus. Kuntien välisen joukkoliikenteen järjestämiseen on pyritty vaikuttamaan (mm. Sukevalisalmi), mutta vähäisen matkustajamäärän vuoksi tämä ei ole toteutunut. Pohjois-Savon ELY-

keskuksen joukkoliikennehankinnat perustuvat määrävuosin laadittavaan palvelutasoselvitystyöhön, jossa taustatietojen (mm. pendelöintimäärät, 2. asteen opiskelijoiden määrä, asukas pohja) pohjalta määritellään eri yhteysvälien palvelutaso ja vuoromäärät.

Vähäisen käyttäjämäärän vuoksi joitakin markkaehtoisen liikenteen vuoroja jäi pois Sonkajärvi-lisalmi väliltä. ELY:n hankkimana toteutettiin osa korvaavista vuoroista. Vuorojen vähentyessä kuntakohtaiset maksuosuudet pienenevät.

Sonkajärven kunta järjesti Pali-liikennettä, joka toimi kutsutaksiperiaatteella liikennöiden eri viikonpäivinä eri reiteillä sekä taajamassa. Vuonna 2022 järjestettiin asiakastyytyväisyyskysely Pali-liikenteestä. Tulosten perusteella asiakkaat ovat erittäin tyytyväisiä Palveluliikenteen toteutukseen sekä reittien että palvelutason osalta.

Tulosalue: Koulutoimi

Sonkajärven Yhtenäiskoulu, luokat 1–6 ja 7–9, Sonkajärven lukio, koulutoimen hallinto, koululaisten iltapäivätoiminta, esiopetus

Tilivelvolliset: Sivistyslautakunta, koulujen rehtorit

Kustannuspaikat: Rutakon koulu, Sukevan koulu, Lyseotien koulu, Sonkajärven lukio, koulutoimen hallinto, koululaisten iltapäivätoiminta, esiopetus

Tilivelvolliset: Sivistyslautakunta, koulujen rehtorit

Sonkajärven koulut toimivat kahdessa keskuksessa: Sonkajärven koulukeskuksessa ja Sukevan perhepalvelukeskuksessa. Perusopetuksen tehtävänä on taata kaikille kunnassa asuville lapsille tasapuoliset ja suotuisat olosuhteet kasvulle, oppimiselle ja kehitykselle.

Sonkajärven lukiokoulutuksen tarkoituksena on tarjota opiskelijoille monipuoliset jatko-opintovalmiudet kotipaikkakunnan yleislukiassa. Koulujen yhteistyön avulla toiminta on taloudellista ja herkästi muutoksiin sopeutuvaa.

Tavoitteet

Menes- tystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo2021- 2022	Toteuma 2022
Asuminen ja ympäristö	Kunnassa on laadukas perus- ja lukio-opetus sekä varhaiskasvatus.	Varmistamme laadukkaan perus- ja lukio-opetuksen sekä varhaiskasvatuksen toteuttamisen siten, että perusopetusta järjestetään molemmissa kuntataajamissa Sonkajärvellä ja Sukevalla sekä lukio-opetusta Sonkajärvellä.	Päästötodistuksen saaneet, % ikäluokasta Lukioon ensisijaisesti hakevien määrä, % ikäluokasta	Päästötodistuksen saaneet 100 % ikäluokasta Lukioon ensisijaisesti hakevien määrä 40 % ikäluokasta	Perusopetusta järjestettiin Sukevalla ja Sonkajärvellä. Päätösvaiheen oppilaista jokainen sai päästötodistuksen (100 %) ja jatko-opintopaikan. Sonkajärven kunnan lukioon hakeutui 39 % ikäluokasta.
Kuntalais- ten ter- veyden ja hyvin- voinnin edistämi- nen	Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy	Ehkäisemme lasten ja nuorten syrjäytymistä ja tuemme nuorten työllistymistä ja opiskelua kaikin mahdollisin keinoin.	Oppilashuollon palvelut ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti	Oppilashuollon palvelut ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti	Koulukuraattorin ja -psykkarin osalta toteutunut suunnitelusti 2,5 pv/vk. Koulu-psykologin palveluissa vajetta vuoden lopussa. Koulutsempparitoiminta vakainas-tettiin. Päätösvaiheen oppilaista 13 % sai tehostettua oppilaan-ohjausta. Työllistymistä tuetaan koulun TET-jaksoilla ja

					työhön hakeutumisen ohjauksella osana opetusta. Hyvinvointiteemaan liittyviä toimintoja järjestettiin läpi lukuvuoden.
Kuntalais- ten ter- veyden ja hyvin- voinnin edistämi- nen	Kyläyhdis- tykset ja muut yhdis- tykset tuke- vat kuntaa terveyden ja hyvin- voinnin edistämi- seen liitty- vässä työssä	Teemme yhteis- työtä kyläyhdis- tysten ja mui-den yhdistysten kanssa ja myön- nämme yhdistyk- sille avustuksia toiminnan järjes- tämiseen	Yhdistyksille myönnettyjen avustusten määrä, eu- roa/vuosi	28 000 euroa	Yhdistyksille on ja- ettu toiminta- ja ta- pahtuma-avustuksia varattu määrä 28 000 euroa. Liikuntatoi- men ja kyläyhdistys- ten välinen toiminta on ollut aktiivista.

Tuloarviot ja määrärahat

	Talousarvio 2022 (Muu- tos) - Ta- lousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muu- tos) - Ta- lousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Tilinpäätös 2022 / Ta- lousarvio 2022 (Muu- tos)	Tilinpäätös 2022 / Ta- lousarvio 2022 (Muu- tos)
300 Koulutoimi					
Koko Koulutoimi					
TOIMINTA- TUOTOT (€)	216 810,00	0,00	216 810,00	314 939,83	145,3 %
TOIMINTAKULUT (€)	-4 382 430,00	0,00	-4 382 430,00	-4 342 797,30	99,1 %
TOIMINTAKATE (€)	-4 165 620,00	0,00	-4 165 620,00	-4 027 857,47	96,7 %
Laskennalliset tuotot (€)	198 920,00	0,00	198 920,00	76 440,08	38,4 %
Laskennalliset kulut (€)	-420 807,00	0,00	-420 807,00	-280 454,41	66,6 %
Kokonaiskustan- nukset (€)	-4 803 237,00	0,00	-4 803 237,00	-4 623 251,71	96,3 %
Esiopetus, Koulu- keskus (hlö)	25,00			25,00	

Esiopetus, Sukevan koulu (hlö)	4,00	7,00
Oppilaat, maahanmuuttajat 20.9. (hlö)		8,00
Kouluruokailu / oppilas (€)	-11 166,25	-1 138,03
Kuljetuskustannukset / kuljetettava oppilas (€)		-2 885,18
Oppilaat, Sukevan koulu (hlö)	32,00	34,00
Oppilaat, Sonkajärven yhtenäiskoulu lk:t 1-6 (hlö)	172,00	169,00
Oppilaat, Sonkajärven yhtenäiskoulu lk:t 7-9 (hlö)	102,00	105,00
Opettajia (virassa) (hlö)	33,00	33,00
Vakituiset koulunkäynninohjaajat (hlö)	8,00	8,00
Kuljetusoppilaiden määrä (%)	62,00	
Toisen asteen opiskelupaikan saaneet kevään yhteishaussa, % ikäluokasta (%)	100,00	100,00
Tutkintotavoitteiset opiskelijat, 20.9 (hlö)	42,00	42,00
Toimintakulut / varsinainen opiskelija (€)	-114 362,79	-110 077,42

Koulutoimi

Kunnan kahdessa perusopetustoimipisteessä järjestettiin perusopetusta ja lähilukio-opetusta, joka hyödyn-
tää nykyaikaisia opetusmetodeja, kuten etä- ja virtuaalioppimista. Opiskelijat voivat suorittaa lisäksi kurs-
seja/opintojaksoja SnellmanEdun kautta mm. vieraisa kielissä. Sonkajärven lukio on ollut mukana Ylä-Savon
Mahis-toiminnassa, jonka tavoitteena on mahdollistaa nuorten opiskelu sekä lukiossa että ammattikoulussa.
Opiskelijan on mahdollista suorittaa kaksoistutkinto, jolloin opiskelija suorittaa ammatillisen tutkinnon ja yli-
oppilastutkinnon. Kaksoistutkintoa suorittavien opiskelijoita oli syksyllä 2022 viisi.

Perusopetusta järjestetään kahdessa yksikössä: Sonkajärven keskustaajamassa yhtenäiskoulujärjestelmässä
(vuosiluokat 0–9 sekä lukio) ja Sukevan koulussa, jossa opetusta toteutetaan vuosiluokilla 0–6. Yhtenäiskou-
lujärjestelmässä resurssit pystytään käyttämään tehokkaasti ja oppilasmäärään suhteutettuna. Koulutoimen
alaisuudessa järjestetään aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä koulujen kerhotoimintaa yhdessä alueen muiden
toimijoiden kanssa. Kerhotoimintaa on järjestetty lisäksi Vapaan sivistystyön organisoiman Suomen harras-
tamisen malli -hankkeen kautta.

Koulutoimi palautui edelleen koronapandemian vaikutuksista. Koulun opetuksellisten tavoitteiden lisäksi toi-
minnan painopisteenä on ollut pandemia-ajasta palautuminen, tulevaisuususkon vahvistaminen sekä hyvin-
voinnin ja vuorovaikutuksen edistäminen. Keväällä alkanut Ukrainan sota edellytti uutta suunnittelua ja huo-
mioimista, ja vuoden loppua kohden varautuminen monihäiriötilanteeseen korostui. Toiminnalliset ja talou-
delliset tavoitteet saavutettiin kuitenkin menestyksellisesti.

Perusopetus

Pandemia vaikutti edelleen v. 2022 aikana. Sairastavuus vaikutti toimintaan, mutta opetus pystyttiin järjes-
tämään täysipainoisesti ja tavanomaisesti ilman poikkeusjärjestelyjä. Vaikutukset näkyivät kuitenkin lasten
ja nuorten kohdalla hyvinvointi- ja oppimisvajeena.

Haetuilla opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen avustuksilla saatiin lisäresurssia opetus- ja
ohjaushenkilöstöön ja rakenteellisiin ratkaisuihin. Oppilaille ja opiskelijoille järjestettiin opintokäyntejä ja ret-
kiä, joihin sisältyi mahdollisuuksia vapaamuotoisempaan kanssakäymiseen. Hyvinvointiteemaan liittyviä ta-
pahtumia toteutettiin lukuvuoden mittaan erityisesti yläkoulu- ja lukio-opiskelijoille.

Sukeva

Sukevan koulu toimi kolmiopettajaisena. Oppilashuollon palvelut toteutuivat myös Sukevan koulussa suun-
nitellusti. Sukevan oppilasmäärä on edelleen vähenevä.

Vuosiluokat 1–6

Alemmilla vuosiluokilla viime vuosien haasteet näkyivät lasten toiminnassa. Ryhmäkoot ovat valtakunnalli-
sessa mittakaavassa kohtuulliset ja osin varsin pienetkin. Työntekijöiden työssäjaksamista edistettiin yhtei-
sillä tapahtumilla ja työnohjauksella erikseen opettajille ja koulunkäynninohjaajille.

Vuosiluokat 7–9

Peruskoulun ylimmillä luokilla painopiste on ollut perustaitojen saavuttamisessa ja jatko-opintoihin valmis-
tautumisessa. Opiskeluilmapiiri on ollut hyvä ja häiriökäyttäytyminen hyvin vähäistä, ja opettajien kokemus
työskentelystä on ollut hyvä.

Perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 osallistuttiin Biotalous – ja luova yrittäjyys hanke jatkui läpi vuoden. Hank-
keen avulla perusopetusikäiset pääsivät tutustumaan lähiseudun biotalousmahdollisuuksiin ja sen tuomiin
uusiin

mahdollisuuksiin työllistyä yrittäjinä. Peruskoulun 6. ja 9. luokkalaiset osallistuivat Yrittäjäkylä - toimintakokoukseen ja saivat käytännön kokemusta yrittäjyydestä. Yrittäjyyskasvatusta tarjottiin valinnaisaineena, mutta se ei toteutunut koska valintoja ei tullut.

Sonkajärven perusopetuksessa ei ollut yhtään kouluakäymätöntä oppilasta. Pitkittyneissä poissaoloissa vahvojen tukitoimien ja koulun moniammatillisen työn avulla kaikki oppilaat säilyttivät kuitenkin kontaktin koulun ja opinnot edistyivät haasteista huolimatta.

Perusopetuksen oppilaista päästötodistuksen sai 100 %. Tehostettua oppilaanohjausta sai 13 % yhdeksäsluokkalaisista. Tutustumiskäyntejä eri toisen asteen oppilaitoksiin toteutettiin laajalti.

Maahanmuuttaja-opetus käynnistettiin valmistavana opetuksena toukokuussa 2022. Maahanmuuttajaoppilaiden opetuksesta vastasi yläkoulun laaja-alainen erityisopettaja sekä muu tukihenkilöstö. Ukrainalaisten nuorten sopeutuminen kouluyhteisöön on sujunut hyvin. Maahanmuuttajaopetus toteutettiin siihen haetulla hankerahoituksella.

Lukio

Lukio-opetuksen toiminta-aika muuttui lv. 2021–2022 alusta siten, että opetusta voi olla ajalla 7.55–16.00. Pääosa opetuksesta erityisesti pakollistuen opintojaksojen ja kurssien osalta pystytään toteuttamaan ajalla 8.45–15.05, jolloin lukio-opiskelijat voivat hyödyntää kunnan järjestämää koulukuljetusta.

Lähiopetuksen puuttuminen keväällä 2020 ja koronasairastamisesta johtuvat poissaolot saattoivat aiheuttaa oppimisvajetta ja opiskeltavien asioiden kertaamisen tarvetta. Opetus- ja kulttuuriministeriöltä on haettu ja saatu hankerahoitusta täydentävän opetuksen järjestämistä vasten.

Tämän rahoituksen avulla toteutettiin erityisesti abiturienteille suunnattuja kertauskursseja, sekä toteutettiin tukiopetusta ja lisäopintojaksoja lukio-opiskelijoille. Oppimisen tukea lisättiin resurssiomalla erityisopettajan työpanosta lukio-opiskelijoille sekä tehostamalla oppilashuollon palvelujen tuomista opiskelijoiden saataville. Lukioon hakeutuvien määrässä saavutettiin tavoitetaso. Opiskelumahdollisuutta Sonkajärven lukiossa tuodaan vahvasti esille mm. oppilaanohjauksessa sekä opinto-ohjaajan ja lukiolaisten itsensä esittelemänä infoa Sonkajärven lukiosta. Oppilailta (8. ja 9. luokkalaiset) on lisäksi mahdollisuus tutustua lukion oppitunteihin. Tammikuussa on järjestetty lukiomessut, jossa opiskelijat ovat esittelemässä opiskelua lukiossa ja tapahtumia. Lukion toimintaa esitellään myös Sonkajärven lukion Instagramissa, johon julkaisuja tulee noin useita viikossa. Instagramilla on satoja seuraajia, joten suuri joukko seuraa ja näkee reaaliajassa lukion toimintaa, mikä toimii tehokkaana markkinointikeinona nuorille myös laajemmalla alueella. Syksyllä 2022 järjestettiin Vieremän Rientolassa Sonkajärven ja Vieremän yhteinen yhteishakupäivä, jonka toteutuksessa Sonkajärvellä oli keskinen rooli. Tapahtumassa Sonkajärven lukolla oli oma esittelypisteensä, jossa vierailivat kaikki Sonkajärven ja Vieremän 8.–9. luokkalaiset.

Vuoden 2022 aikana toteutettiin Monitaiteellinen produktio, jonka tuotoksena syntyi nuorten itsensä valmistama näytelmä.

Kansainvälistä toimintaa käynnistettiin pandemiatauon jälkeen. Vuonna 2023 Sonkajärven lukio toimii kansainvälisessä hankkeessa yhdessä Puolan, Latvian ja Portugalin kanssa.

Oppilashuolto ja oppimisen tuki

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppilailta tulee olla mahdollisuus oppilashuollolliseen ohjaukseen ja tukeen. Koulukuraattorin ja psykologin toiminta järjestettiin Ylä-Savon SOTE-kuntayhtymän kautta.

Koulupsykologin palvelut toimivat hyvin 11/2022 saakka, jonka jälkeen niitä ei käytännössä ole ollut. Oppilaat ovat jääneet ilman tarvitsemiaan psykologin tutkimuksia. Opiskeluhuollon palveluille on suuri tarve. Koulutsempparin/etsivän nuorisotyöntekijän tehtävä vakinaistettiin. Osa palkkakuluista katetaan etsivän nuorisotyön hankerahoituksella. Toimintamalli on osoittautunut tehokkaaksi ja ennaltaehkäiseväksi toimintamuodoksi, sillä etsivä nuorisotyöntekijä kohtaa jokaisen nuoren jo perusopetusvaiheessa. Koulutoimeen on haettu lisäksi valtion erityisavustusta oppimisen tuen ja oppilashuollon henkilöstön palkkaamista varten. Opetuksen järjestämisessä tulee huomioida oppilaan lievätkin oppimisen vaikeudet ja oppilaalle tulee järjestää riittävä tuki (ns. kolmiportainen tuki). Syyslukukaudella on perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 toiminut hankerahoituksella palkattu koulunkäynninohjaaja, joka on toiminut yleisen ja tehostetun tuen toteuttamisessa. Tuki toteutui hyvin erityisopettajan, koulunkäynninohjaajan ja koulutsempparin muodostaman tiimin avulla. Erityisen tuen antamisesta vastaa erityisopettaja.

Sonkajärvi on mukana OKM:n Sitouttavan koulu yhteistyön pilottihankkeessa yhdessä Siilinjärven, Lapinlahden ja Iisalmen kanssa. Hankkeen tavoitteena on ennaltaehkäistä pitkittyneitä koulupoissaoloja ja kehittää toimintamalleja kouluviihtyvyyden ja hyvinvoinnin tukemiseksi. Vuoden 2022 aikana kehitettiin Läsnaolomalli, johon on kirjattu toimenpideohjelma koulupoissaoloihin liittyen. Hankkeen avulla on palkattu yhteinen koulu yhteistyöntekijä yhdessä Lapinlahden kanssa. Hankkeelle on saatu jatkorahoitus v. 2023 loppuun.

Oppivelvollisuuslaki ja opetuksen maksuttomuus

Oppivelvollisuuslain myötä oppivelvollisuus pidentyi 18 vuoteen saakka. Lain tarkoitus on taata jokaiselle opiskelijalle jatko-opintopaikka, ja perusopetuksen jälkeinen tutkinto. Oppivelvollisuus laajeni ja toisen asteen opinnoista tuli maksuttomia laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluville nuorille. Sonkajärven osalta lakimuutos koskee kaikkia päättövaiheessa olevia nuoria, ja opetuksen maksuttomuus oman lukion opiskelijoita. Päättövaiheessa oleville nuorille tulee tarjota mahdollisuus tehostettuun oppilaanohjaukseen 8.–9.luokilla. Lukio-opetuksessa maksuttomuus koskee oppimateriaaleja ja -tarvikkeita sekä kouluruokailua. Lukiossa oppivelvollisuuden ja maksuttomuuden piiriin kuului kaksi ikäluokkaa.

Lakimuutos kasvattaa koulutoimen kustannuksia. Valtiovallan kompensatio kustannuksen kattamiseksi on sisällytetty kunnan yleiskatteelliseen valtionosuuteen. Oppivelvollisuuslain, hakeutumiselvoituksen ja jatko-opintokoulutusten käytännön toteuttamisessa on runsaasti avoimia kysymyksiä. Sonkajärvi oli mukana seudullisessa Ohjauksen tuen hankkeessa. Hankerahoituksella palkattu koordinaattori selvitti, suunnitteli ja valmisteli lain edellyttämiä käytännön toimia hankkeessa mukana olevien kuntien kanssa.

Koulukuljetus

Koulukuljetus on järjestetty lakiin perustuvien koulukuljetussäädösten mukaisesti perusopetusikäisille. Myös lukio-opiskelijoilla on mahdollisuus käyttää kuljetusta. Koulukuljetus kilpailutettiin v. 2022.

Sivistystoimen riskien arviointi

Toimintaan vaikuttavat riskit liittyivät toiminnan laatuun ja rekrytointihaasteisiin. Pätevän henkilöstön saaminen ei kaikilta osin toteutunut. Myöskään koronatilanteeseen liittyvät uhkakuvat eivät toteutuneet täysimääräisenä, vaan opetusta pystyttiin järjestämään suunnitellusti. Kunnan perusopetuksen oppilasmäärä jatkaa vähenemistään ja siltä osin riskit todentuivat.

Varsin todennäköisenä riskinä on opiskeluhuollon palvelujen toteutuminen. Opiskeluhuollon siirryttyä hyvinvointialueelle haasteet tiedonkulussa, resurssien satavuudessa ja yhteisten toimintamallien osalta ovat suuret.

Tulosalue: Nuoriso- ja liikuntatoimi

Kustannuspaikat: Nuorisotoimi, liikuntatoimi

Tilivelvolliset: Sivistyslautakunta, nuoriso- ja liikuntasihteerit

Nuoriso- ja liikuntatoimen tulosalueet toimivat sivistystoimen alaisuudessa. Niiden toiminnasta vastaa nuoriso- ja liikuntasihteerit, jonka esimiehenä on yläkoulun ja lukion rehtori/sivistystoimen esimies. Etsivä nuorisotyöntekijä on palkattu hankkeen kautta, mutta hänenkin tehtävänsä on liitetty nuoriso- ja liikuntatoimen alueeseen.

Nuoriso- ja liikuntatoimen tulosalueet toimivat sivistystoimen alaisuudessa. Niiden toiminnasta vastaa nuoriso- ja liikuntasihteerit, jonka esimiehenä on yläkoulun ja lukion rehtori/sivistystoimen esimies. Etsivä nuorisotyöntekijä on palkattu hankkeen kautta, mutta hänenkin tehtävänsä on liitetty nuoriso- ja liikuntatoimen alueeseen.

Nuorisotoimen tehtävänä on nuorten omaan ajan käyttöön kohdistuvan aktiivisen kansalaisuuden edistäminen, nuorten kasvun, itsenäistymisen ja terveiden elintapojen tukeminen, sosiaalinen vahvistaminen sekä nuorten kasvu- ja elinolojen parantaminen.

Liikuntatoimen tehtävänä on ylläpitää kuntalaisille perusliikuntapalveluja, valvoa liikuntapaikkojen ja alueiden olosuhteita sekä edistää kuntalaisten liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa. Liikuntatoimi toimii myös eri seurojen ja järjestöjen välisen yhteistoiminnan ylläpitäjänä.

Tavoitteet

Menes- tystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021– 2023	Toteuma 2022
Kunta- laisten tervey- den ja hyvin- voinnin edistämi- nen	Lasten ja nuorten syrjäyty- misen eh- käisy	Ehkäisemme las- ten ja nuorten syrjäytymistä ja tuemme nuorten työllistymistä ja opiskelua kaikin mahdollisin kei- noin.	Etsivän nuoriso- työn resursointi, euroa/vuosi	Etsivän nuorisotyön asiakasmäärä ei kasva	Asiakasmäärä laske- nut
Kunta- laisten- tervey- den ja hyvin- voinnin edistämi- nen	Kunnassa on hyvät mahdollis- uudet omaehtoi- seen lii- kunnan harrasta- miseen	Järjestämme kun- talaisille hyvät lii- kuntamahdollis- uudet ja kannus- tamme kuntalai- sia omaehtoiseen liikkumiseen	Liikuntahallin, kun- tosalin ja jäähallin käyttäjämäärä (hlö/vuosi)	Liikuntahallin, kuntosa- lin ja jäähallin käyttäjä- määrä (hlö/vuosi)	Asiakasmäärä kasva- nut

Tuloarviot ja määrärahat

	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos) - Ta- lousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2022 / Ta- lousarvio 2022 (Muuo- tos)
385 Nuoriso- ja liikuntatoimi					
TOIMINTATUOTOT (€)	45 290,00	0,00	45 290,00	45 872,19	101,3 %
TOIMINTAKULUT (€)	-408 990,00	-10 000,00	-418 990,00	-406 041,22	96,9 %
TOIMINTAKATE (€)	-363 700,00	-10 000,00	-373 700,00	-360 169,03	96,4 %
Laskennalliset tuo- tot (€)	0,00	0,00	0,00	3,43	
Laskennalliset ku- lut (€)	-27 114,00	0,00	-27 114,00	-25 696,82	94,8 %
Kokonaiskustan- nukset (€)	-436 104,00	-10 000,00	-446 104,00	-431 738,04	96,8 %
Liikuntahallin va- rausprosentti (ilta- käyttö), ma-pe (%)	65,00			70,00	
Jäähallin käyttö- tunnit vuodessa (h)	1 100,00			1 130,00	
Jäähallin käyttäjä- määrä (hlö)	16 000,00			9 000,00	
Liikuntatapahtu- mat krt/vuosi (krt)	10,00			24,00	
Kuntosalin lunas- tetut avaimet kpl/vuosi (kpl)	550,00			963,00	
Tapahtumat (kpl)	10,00			10,00	
Liikuntatoimen yh- teistyön kehittämi- nen yli kuntarajo- jen. Yhteiset kisat, hankinnat, tapah- tummat, lkm/v (lkm)	3,00			1,00	
Nuorisotilojen kä- vijämäärät (ka)/ilta, Sonka- järvi (hlö)	20,00			15,00	
Nuorisotilojen kä- vijämäärät	15,00			15,00	

(ka)/ilta, Sukeva (hlö)		
Nuorisotilat avoinna kertaa, Sonkajärvi (krt)	80,00	75,00
Nuorisotilat avoinna kertaa, Sukeva (krt)	40,00	36,00
Tapahtumat, osal- listujat (hlö)	300,00	300,00
Nuorisovaltuuston toiminnassa olevat nuoret/kpl (hlö)	15,00	7,00
Katupäivystys il- toja krt/vuosi (krt)	10,00	6,00

Perustelut

Nuoriso- ja liikuntatoimen vuoden 2022 talous on toimintakatteen mukainen. Nuoriso- ja liikuntatoimen toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet vain osittain tavoitteiden mukaisesti.

Nuorisotilatoimintaa tai nuorten tapahtumia ja retkiä järjestettiin tavoitteiden mukaisesti. Katupäivystystä tehtiin kesäkaudella tapahtumien sekä viikonloppujen yhteydessä yhteensä 6 kertaa. Nuorisotilat Sonkajärvellä ja Sukevalla ovat olleet avoinna lähes suunnitellusti, mutta Sonkajärvellä tavoiteltuun kävijämäärään ei ole päästy. Nuorisotilat ovat olleet avoinna Sonkajärvellä maanantaisin ja keskiviikkoisin kello 15.00–17.00 Sitouttava kouluyhteisötyö -hanketyöntekijän toimesta. Perjantai-iltojen yökahvila toimintaa on järjestetty säännöllisesti Sonkajärvellä kello 18.00–22.00 ja syksystä alkaen vuoroviikoin Sonkajärven helluntaiseurakunnan kanssa. Sukevalla nuorisotila on ollut säännöllisesti avoinna keskiviikkoisin kello 18.00–21.00.

Etsivä nuorisotyöntekijä on toimenkuvansa mukaisesti toiminut koulutsempparina 60 % ja etsivänä nuorisotyöntekijänä 40% työajastaan. Näin nuorille on tarjottu mahdollisuus apuun tutun ihmisen kanssa esimerkiksi opiskelujen nivelvaiheessa. Etsivän nuorisotyön asiakasmäärä ei ole kasvanut edellisiin vuosiin verrattuna. Etsivän nuorisotyöntekijän toimi vakinaistettiin vuoden 2022 aikana. Oppivelvollisuusiän noustua 18-vuoteen nuoriso- ja liikuntasihteeri on toiminut oppivelvollisuusrekisterin kuntavalvojana Sonkajärvellä. Oppivelvollisuusiän mukaisia koulupudokkaita Sonkajärvellä ei ollut yhtään vuonna 2022.

Nuorille on järjestetty mahdollisuus osallistua heitä koskevien asioiden käsittelyyn ja nuorisovaltuuston toimintaa on pyritty tukemaan mm. tarjoamalla heille koulutuksia ja sekä sen roolia on pyritty korostamaan mm. kuulemalla nuorisovaltuustoa järjestöavustuksia jaettaessa.

Liikuntatapahtumia ja -retkiä on järjestetty yhdessä kunnan varhaiskasvatuksen kuin myös paikallisten seurojen kanssa vuoden aikana yhteensä 24 kappaletta. Sonkajärvellä järjestettiin vuoden 2022 aikana kolmet SM- kilpailut: ilma-aseiden, hiihtosuunnistuksen sekä junioreiden jousiammunnan SM-kilpailut. Muita mainittavia liikuntatapahtumia, joissa liikuntatoimi oli jollakin tapaa mukana ovat jalkapallon tyttöjen T18 kakkosarjan ottelu, lentopallon miesten ykkösarjan ottelu, jääkiekossa kaksi Karhun kosketus -hyväntekeväisyssottelua sekä hyväntekeväisyyspersoona Sukevan Sulstaanin hyväntekeväisyystapahtumat Sukevalla ja Sonkajärvellä. Paikallisten seurojen viikonlopputurnauksissa ja kilpailuissa näkyy selvä kasvu edellisiin koronavuosiin nähden.

Kuntosalille lunastettuja avainten määrä kasvoi edelleen. Maksuttomien perhevuorojen määrä pysyi edellisvuodessa mutta maksuttomat vanhus- ja vammaisjärjestöjen vuorot kasvoivat hieman. Loppuvuodesta sivistystoimi päätti myöntää myös seuratoiminnan ulkopuolella oleville eläkeläisten sekä toisen asteen opiskelijoiden ryhmille mahdollisuuden hakea maksuttomia sisäliikuntavuoroja. Voimaa vanhuuteen –hankkeen myötä elämään on jääneet mm. vertaisohjaajan toimintana kerran viikkoon liikuntahallilla kokoontuva musiikkiliikuntaryhmä. Eläkeläisen vesijumppareissuja järjestettiin 8 kertaa ja aamutulia 18 kertaa.

Jäähallin käyttäjämäärät jatkoivat laskuaan siitä huolimatta, että iisalmelaiset juniorijoukkueet ovat ottaneet Sonkajärven jäähallin vakioharjoittelupaikakseen.

Yksityisen omistaman mutta Sonkajärven kunnan ylläpitämällä tenniskentällä kävi kesän aikana yhteensä 247 pelaajaa.

Nuoriso- ja liikuntajärjestöille sekä kyläyhdistykselle myönnettiin harkinnanvaraisia avustuksia yhteensä 28 000 €. Seurojen toimintaa pyrittiin tukemaan myös yhteistyötä tiivistämällä.

Nuoriso- ja liikuntatoimen riskien arviointi

Toimintaan liittyvät riskit toteutuivat joitakin kertoja asiakastilanteissa häiriökäyttäytymisen muodossa nuorisotiloilla sekä katupäivystystilanteissa niin yksin kuin työparin kanssa toimiessa.

Tulosalue: Vapaa sivistystoimi

Kustannuspaikat: Kansalaisopisto, kirjasto, kulttuuritoimi

Tilivelvolliset: Sivistyslautakunta, kansalaisopiston rehtori, kirjastotoimenjohtaja, kulttuuri-sihtööri

Kansalaisopisto

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021–2023	Toteuma 2022
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kunnassa on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen opiskeluun ja kulttuurielämyksiin	Järjestämme kuntalaisille kansalaisopiston palvelut sekä kulttuuri-tapahtumia	Kansalaisopiston kurssien lukumäärä/v	Kansalaisopiston kursien lukumäärä 80 kpl	198 (99 kpl / lukukausi)

Kansalaisopiston tavoitteena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.

Kansalaisopisto tarjoaa mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle, kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi, yhteisöllisyydelle ja osallisuudelle. Opiston tavoitteena on edistää yksilön persoonallisuuden monipuolista kehittymistä ja hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävä kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista.

Kirjasto

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021–2023	Toteuma 2022
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kirjastopalvelut ovat kuntalaisten käytävissä Sonkajärvellä ja Sukevalla	Järjestämme kattavat kirjastopalvelut Sonkajärven ja Sukevan kunnassa	Kirjastojen lainausten, kävijöiden ja verkkokäyntien määrä/v	Kasvu 2 %	Lainaukset - 4,85 %, Käynnit - 2,58 %, Verkkokäynnit +31,80 %

Yleisiä kirjastoja koskevan lain (29.12.2016/1492) mukaisesti kirjastotoiminnan tavoitteena on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa sekä tarjota mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen. Kirjastotoiminta tukee ja edistää aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus. Sonkajärven kunnankirjasto toimii näiden tavoitteiden edistämiseksi osana Ylä-Savon kirjastoverkko Rutakkoa.

Kulttuuritoimi

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021–2023	Toteuma 2022
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kunnassa on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen opiskeluun ja kulttuurielämyksiin	Järjestämme kuntalaisille kansalaisopiston palvelut sekä kulttuuri-tapahtumia	Kulttuuritapahtumien lukumäärä/v	Kulttuuritapahtumien määrä 10 kpl	10

Kulttuuritoimi yhdessä aktiivisten kulttuuritoimijoiden ja järjestöjen kanssa edistää ja kehittää kulttuurin harrastusta tarjoamalla tiloja, tukemalla toimintaa ja järjestämällä tapahtumia.

Tuloarviot ja määrärahat

	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos) - Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2022 / Talousarvio 2022 (Muutos)
360 Vapaa sivistystoimi					
Koko Vapaa sivistystoimi					
TOIMINTATUOTOT (€)	90 420,00	0,00	90 420,00	103 191,13	114,1 %
TOIMINTAKULUT (€)	-775 140,00	0,00	-775 140,00	-792 119,53	102,2 %
TOIMINTAKATE (€)	-684 720,00	0,00	-684 720,00	-688 928,40	100,6 %
Laskennalliset kulut (€)	-100 801,00	0,00	-100 801,00	-83 545,75	82,9 %
Kokonaiskustannukset (€)	-875 941,00	0,00	-875 941,00	-875 665,28	100,0 %
3600 Kansalaisopisto					
TOIMINTATUOTOT (€)	56 000,00	0,00	56 000,00	71 118,71	127,0 %
TOIMINTAKULUT (€)	-327 360,00	0,00	-327 360,00	-363 089,85	110,9 %
TOIMINTAKATE (€)	-271 360,00	0,00	-271 360,00	-291 971,14	107,6 %
Laskennalliset kulut (€)	-29 803,00	0,00	-29 803,00	-26 156,57	87,8 %
Kokonaiskustannukset (€)	-357 163,00	0,00	-357 163,00	-389 246,42	109,0 %

Opiskelijat (hlö)	750,00			846,00	
Opetustunnit (lkm)	3 500,00			4 193,00	
Asiakastyytyväisyys (l)	4,00				
€/ OPPITUNTI (€)	77,53			69,63	
€ / OPISKELIJA (€)	361,81			345,12	
3700 Kirjasto					
TOIMINTATUOTOT (€)	31 800,00	0,00	31 800,00	24 503,30	77,1 %
TOIMINTAKULUT (€)	-329 850,00	0,00	-329 850,00	-328 657,79	99,6 %
TOIMINTAKATE (€)	-298 050,00	0,00	-298 050,00	-304 154,49	102,0 %
Laskennalliset ku- lut (€)	-54 958,00	0,00	-54 958,00	-48 252,97	87,8 %
Kokonaiskustan- nukset (€)	-384 808,00	0,00	-384 808,00	-376 910,76	97,9 %
Lainaukset (kpl)	58 000,00			53 336,00	
Käynnit (kpl)	40 000,00			36 000,00	
Verkkokäynnit (kpl)	11 000,00			14 953,00	
Tapahtumien ja käyttäjäkoulutus- ten osallistuja- määrä (lkm)	1 000,00			1 361,00	
€ / ASUKAS (€)	78,91	0,00	78,91	80,53	102,0 %
3800 Kulttuuritoimi					
TOIMINTATUOTOT (€)	2 620,00	0,00	2 620,00	7 569,12	288,9 %
TOIMINTAKULUT (€)	-117 930,00	0,00	-117 930,00	-100 371,89	85,1 %
TOIMINTAKATE (€)	-115 310,00	0,00	-115 310,00	-92 802,77	80,5 %
Laskennalliset ku- lut (€)	-16 040,00	0,00	-16 040,00	-9 136,21	57,0 %
Kokonaiskustan- nukset (€)	-133 970,00	0,00	-133 970,00	-109 508,10	81,7 %
Lasten- ja koulu- konserttien määrä (kpl)	10,00			2,00	
Kulttuurimatkat (kpl)	2,00			1,00	
Matkat, osallistujat (hlö)	100,00				

Musiikkiopiston opiskelijamäärä (hlö)	22,00			10,00	
€ / ASUKAS (€)	30,53	0,00	30,53	24,57	80,5 %
Museokäynnit (kpl)	5 000,00				
Näyttelyt (kpl)	12,00			12,00	
Avustettavien järjestöjen määrä (kpl)	3,00			5,00	

Perustelut

Vapaan sivistystoimen talous on toteutunut talousarvion mukaisesti. Toimintatuottojen toteuma on 113,98 %, mikä johtuu eri hankkeille saatujen arvioitua suurempien valtionavustusten määrästä. Toimintakulujen toteuma on 101,78 % ja toimintakate 100,17 %.

Kansalaisopiston kurssitoiminta on toteutunut normaalisti; kursseja on toteutunut koko vuoden aikana 198 (99/lukukausi). Tämän lisäksi kansalaisopiston kustannuspaikalla olevia Harrastamisen Suomen mallin maksuttomia kerhoja koululaisille on järjestetty suunnitelmien mukaisesti (kevällä 16 ja syksyllä 15 kerhoa). Toiminta on tavoittanut yhä useamman koululaisen, sillä kerholaisten määrä on kasvanut edellisvuodesta lähes 53 %:a (97 -> 148).

Kansalaisopisto osallistui kotiseututalon ympäristöön Sonkajärven 100-vuotisjuhlavuoden kunniaksi rakennetun Elämäkaari-taidepolun toteuttamiseen järjestämällä kesällä kädentaito- ja veistopajoja, joissa työstettiin puusta polkuun sisältyvää aikuisuuden osiota.

Kirjaston lainaus- ja tapahtumatoiminta alitti hieman tavoitteensa. Lainoja oli reilut 53 300 kpl (-4,85 %) ja kirjastokäyntejä 36 000 (-2,57 %). Yhtenä selittävänä tekijänä on pääkirjastossa lokakuun alusta joulukuun loppuun tehty kantavien pilarien palonsuojamaalaus, jolloin esimerkiksi varhaiskasvatus- ja koululaisryhmät eivät voineet asioida kirjastossa lainkaan. Lasku onkin merkittävintä lasten kaunokirjallisuuden lainaamisessa.

Erilaisia kirjallisuutta ja lukemista edistäviä tapahtumia (esim. kirjavinkkaus koululaisille) ja muita kulttuuri-tapahtumia, kuten Taikayö, kirjastossa järjestettiin 27 kpl ja niihin osallistui 1 300 henkilöä. Tämän lisäksi kansalaisopisto järjesti kuukausittain luentoja ja viikoittain osallistujille maksutonta digineuvontaa.

Kirjasto aloitti kesäkuussa Seniorikirjastotyön toimintamallin kehittämishankkeen, johon on saatu valtionavustusta 30 000 euroa. Hankkeeseen oli palkattuna työntekijä ja hankkeen merkittävimpänä tuloksena kirjastopalvelujen vieminen heille, jotka eivät kykene itse asioimaan kirjastossa. Hanke toteutetaan yhdessä Vieremän kunnankirjaston kanssa ja se jatkuu vielä vuonna 2023.

Vuoden lopussa aloitettiin lasten ja nuorten lukemista edistävä hanke *Tarina kantaa*: osallisuutta, hyvinvointia ja elämyksiä kirjallisuudesta ja sanataiteesta. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa lasten ja nuorten lukutaitoa hyödyntämällä sanataiteen ja muita lukemaan innostamisen menetelmiä sekä antaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus osallistua joka lukuvuosi vähintään kaksi kertaa lukemista ja lukutaitoa tukevaan tapahtumaan.

Kulttuuritoimessa kulttuurisihteeri eläköityi heinäkuun lopussa. Loppuvuoden ajan tehtävää hoiti osa-aikaisesti (55 %) määräaikainen viranhaltija. Joulukuussa valtuusto myönsi määrärahan kulttuurisihteerin osa-aikaisen (70 %) viran palkkakustannuksiin kuluvalle vuodelle.

Kulttuuritoimi oli suunnittelemassa ja toteuttamassa kunnan 100-vuotisjuhlavuoden tapahtumia ja viestintää. Merkittävimpiä kunnan järjestämiä tapahtumia juhlavuonna olivat kaikille kuntalaisille avoin kansanjuhla kesäkuussa, heinäkuun alun tapahtumaviikko kotiseututalolla, Taikayö-tapahtuma elokuussa, kunnan 100-vuotisjuhla syyskuussa sekä Wanhan ajan joulu -tapahtuma joulukuussa. Kulttuuritoimi osallistui ja tuki aktiivisesti yhdistyksiä ja muita toimijoita niiden järjestämässä tapahtumissa vuoden aikana.

Pullomuseon kokoelmatyöhön oli Museoviraston myöntämällä avustuksella palkattuna osa-aikainen työntekijä huhtikuun lopusta alkaen.

Tulosalue: Varhaiskasvatus

Kustannuspaikat: Sonkajärven päiväkodit, Männikön päiväkoti, perhepäivähoito, lasten kotihoidontuki

Tilivelvolliset: Sivistyslautakunta, lautakunnan esittelijä, varhaiskasvatuksen vastaava viranhaltija, päiväkodinjohtajat

Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien ja muiden lapsiperheitä tukevien tahojen kanssa. Varhaiskasvatus on lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävä ja syrjäytymistä ehkäisevä palvelu. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun.

Varhaiskasvatusta järjestetään Sonkajärvellä kolmessa kunnallisessa päiväkodissa: Nallemuori, Nallela ja Männikkö sekä kolmessa perhepäivähoitokodissa. Esiopetusta järjestetään Sonkajärven Yhtenäiskoulun esiopetusryhmässä. Samassa ryhmässä tarjotaan myös esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta. Sukevan alueella esiopetusta järjestetään Sukevan koululla. Syksystä 2022 alkaen esiopetus ja esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus siirretään Männikön päiväkodin yhteyteen.

Vuorohoitoa järjestetään Nallemuorin ja Männikön päiväkodeissa.

Kunnassamme maksetaan myös kotihoidon tuen kuntalisää, jonka suuruudesta ja myöntämiskriteereistä päättää sivistyslautakunta.

Sonkajärvellä toimii lapsiperheiden kohtaamispaikka Perheentalo, jossa perheet voivat tavata toisiaan sekä kuntamme lapsiperhetyötä tekeviä henkilöitä. Perheentalon toimintaa toteutetaan järjestöjen ja kunnan yhteistyönä.

Tavoitteet

Menes- tystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021–2023	Toteuma 2022
Asuminen ja ympäristö	Kunnassa on laadukas perus- ja lukio-opetus sekä varhaiskasvatus	Varmistamme laadukkaan perus- ja lukio-opetuksen sekä varhaiskasvatuksen toteuttamisen siten, että perusopetusta järjestetään molemmissa kuntataajamissa Sonkajärvellä ja Sukevalla sekä lukio-opetusta Sonkajärvellä.	Varhaiskasvatuksessa hoitomuoto toteutuu perheiden ensisijaisen tarpeen mukaan, % hakiaperheistä Päivähoitopaikan jonotusaika, päiviä	90 % • < 2 viikkoa, virikehoidossa < 4 kk	toteutuu

Tuloarviot ja määrärahat

	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos) - Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2022 / Talousarvio 2022 (Muutos)
290 Varhaiskasvatus					
TOIMINTA-TUOTOT (€)	134 300,00	0,00	134 300,00	201 639,72	150,1 %
TOIMINTAKULUT (€)	-1 736 760,00	0,00	-1 736 760,00	-1 552 489,76	89,4 %
TOIMINTAKATE (€)	-1 602 460,00	0,00	-1 602 460,00	-1 350 850,04	84,3 %
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-4 000,00	0,00	-4 000,00	-3 995,69	99,9 %
Laskennalliset tuotot (€)	17 400,00	0,00	17 400,00	16 802,38	96,6 %
Laskennalliset kulut (€)	-172 423,00	0,00	-172 423,00	-146 711,02	85,1 %
Kokonaiskustannukset (€)	-1 913 183,00	0,00	-1 913 183,00	-1 703 196,47	89,0 %
Henkilökunta (hlö)				7,20	
3 vuotta täyttäneet, lisätukea tarvitsevat tai kahdenpaikkalaiset (hlö)				6,00	
Erityistä tukea tarvitsevien osuus asiakkaista (%)				5,88	
Lapsia kotihoidon tuella (hlö)	50,00			58,00	
Varhaiskasvatuspaikat (kpl)	98,00			112,00	
Perhepäivähoitopaikat (kpl)	12,00			12,00	
0-6-vuotiaat (hlö)	130,00			160,00	
0-6-v lasten osuus väestöstä (%)	3,60			4,40	

Varhaiskasvatuk- sessa lapsia 0–6- vuotiaista (%)	80,00	74,00
Kotihoidontuki, €/lapsi (€)	1 500,00	1 491,00
Vaka: kustan- nus/lapsi (€)	10 000,00	11 356,00

Perustelut

Varhaiskasvatusta järjestettiin Sonkajärvellä vuonna 2022 kolmessa kunnallisessa päiväkodissa: Nallemuori, Nallela ja Männikkö sekä kolmessa perhepäivähoitokodissa. Esiopetusta järjestettiin Sonkajärven Yhtenäiskoulun esiopetusryhmässä. Sukevan alueen esiopetus järjestettiin kevätlukukaudella Sukevan koululla ja syyslukukauden alusta esiopetus siirrettiin Männikön päiväkotiin. Vuorohoitoa tarjottiin Nallemuorin ja Männikön päiväkodeissa.

Varhaiskasvatukseen on perustettu vuoden 2022 aikana pieniä lisäryhmiä, jotta varhaiskasvatuslain määräykset ryhmän enimmäislapsimäärästä toteutuivat. Lisäryhmät perustettiin kevätkaudelle Nallelan päiväkotiin ja toukokuusta vuoden loppuun saakka Männikön päiväkotiin.

Koronapandemia vaikutti edelleen toimintaan lisääntyneinä lasten ja henkilökunnan poissaoloina.

Ukrainan sodan alettua varhaiskasvatuksessa varauduttiin varhaiskasvatusikäisten lasten tuloon mm. valmistamalla ukrainankielistä materiaalia lasten vanhemmille ja selkeyttämällä tulkkipalvelujen käyttöä. Valtion erityisavustuksen turvin palkatun henkilön työpanosta kohdennettiin lasten varhaiskasvatuksen aloitusvaiheeseen. Ukrainalaisten lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen on ollut vähäistä.

Varhaiskasvatuslain 1.8.2022 voimaantulleen muutoksen vuoksi päätettiin uudet valtakunnalliset Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Sonkajärven kunnan varhaiskasvatussuunnitelma päivitettiin kokonaisuudessaan ja se otettiin käyttöön elokuussa 2022. Varhaiskasvatuslain muutoksen tuoma suurin uudistus oli kolmitasoisen tuen tuleminen varhaiskasvatukseen. Uudistuksen myötä henkilöstöä on koulutettu tukiasioihin sekä luotu käytäntöjä kolmitasoisen tuen hallinnollisiin asioihin.

Varhaiskasvatuksen kiertävän erityisopettajan tehtävä on ollut täyttämättä vuoden 2022 aikana. Erityisopettajanpalvelut on syyslukukaudella toteutettu ostopalveluna lisälmen kaupungilta.

Vuoden 2022 alussa Sonkajärvellä alkoi kokeilu Yhdessä aika- mallin käyttöönotosta. Yhdessä aika on monitoimijainen yhteistyömalli, jossa kunnan lapsi- ja perhetyötä tekevät kutsutaan koolle perheen kanssa yhdessä pohtimaan perheen tilannetta ja löytämään ratkaisuja.

Varhaiskasvatus on hakenut ja saanut useita valtion avustuksia vuoden 2022 aikana. Avustuksia on saatu liisähenkilöiden palkkaamiseen tukea tarvitsevien lasten hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen. Yksi avustus on suunnattu liikunnallisen toimintakulttuurin kehittämiseen sekä varhaiskasvatuksessa että koko kunnan tasolla.

Vuonna 2022 vietettiin Sonkajärven satavuotisjuhlia. Varhaiskasvatuksessa merkkivuosi huomioitiin painottamalla varhaiskasvatustoiminnassa varhaiskasvatussuunnitelman osa- aluetta ”Minä ja meidän

yhteisömme”. Juhlavuoden teema näkyi vuoden aikana järjestetyissä tapahtumissa kuten pyöräilytapahtuma ja varhaiskasvatuksen kevätjuhlat. Juhlavuoden kunniaksi varhaiskasvatus järjesti lasten valokuvanäyttelyn pääkadun varrelle sekä varhaiskasvatuksen historiasta kertovan näyttelyn liikuntahallille.

Varhaiskasvatuksessa otettiin syksyllä 2022 käyttöön laadunhallinnan ja pedagogisen toiminnan arvioinnin ja kehittämisen vuosisuunnitelma. Suunnitelma sisältää varhaiskasvatuksessa käytössä olevia laadunhallinnan menetelmiä toimintavuoteen aikataulutettuna. Suunnitelman toteutumista arvioidaan säännöllisesti. Varhaiskasvatuksen laatua arvioitiin myös keväällä 2022 järjestetyllä asiakastyytyväisyyskyselyllä. Kyselyn mukaan Sonkajärven varhaiskasvatukseen ja sen laatuun ollaan pääsääntöisesti tyytyväisiä. Kyselyn keskiarvo oli 4,41 / 5.

Varhaiskasvatuksen henkilöstö on vuoden 2022 aikana osallistunut useisiin toimintakauden painopistealueita koskeviin koulutuksiin. Koulutusta on järjestetty mm. kolmitasoiseen tukeen, lasten mielen hyvinvointiin ja tunnetaitoihin, positiiviseen pedagogiikkaan ja lasten liikuntaan liittyen.

Varhaiskasvatus on vuonna 2022 yhdessä nuoriso- ja liikuntatoimen kanssa koordinoanut Liikkuvien ihmisten Sonkajärvi - hanketta. Hankkeessa on järjestetty yhdessä paikallisten seurojen ja järjestöjen kanssa liikunnallisia tapahtumia sekä lapsille että kaikenikäisille. Hankkeessa on hankittu kirjastolle lainattavia liikuntavälineitä sekä lapsille suunnattuja yhteiskäyttövälineitä liikuntahallille. Hankkeessa on järjestetty myös lasten liikuntaan ja sen ohjaamiseen liittyvää koulutusta varhaiskasvatuksen henkilöstölle sekä urheiluseurojen toimijoille. Hankkeeseen liittyy myös Liikkuva varhaiskasvatus – ohjelman toteuttaminen.

Perheentalotoimintaa on toteutettu kunnan ja järjestöjen yhteistyönä. Perheentalo on ollut avoinna 50 kertaa. Kävijöiden määrä vaihteli vuoden aikana. Alkuvuonna kävijämäärä oli hyvin vähäinen, mutta keväällä kävijämäärä lisääntyi. Syksyn ajan kävijämäärä on ollut n. 15–20 henkilöä/ kerta. Keväällä Perheentalo oli kokeiluluontoisesti avoinna myös ilta- aikaan, mutta kokeilu lopetettiin kävijöiden puuttuessa.

Kotihoidontuen piirissä vuoden 2022 aikana oli 58 lasta ja kotihoidontuen kuntalisää sai 16 perhettä.

Varhaiskasvatuksen toiminnalliset tavoitteet toteutuivat vuonna 2022 hyvin. Tarkastuslautakunnan vuoden 2021 arviointikertomuksessa korostama varhaiskasvatuksen piiriin pääseminen varhaiskasvatuslain määräämissä aikarajoissa toteutuu Sonkajärvellä. Varhaiskasvatuslain mukainen varhaiskasvatuspaikan järjestelyaika on neljä kuukautta. Ennakoimattomissa tarpeissa, kuten huoltajan äkillinen työllistyminen, äkillinen opintojen alkaminen tai paikkakunnalle muutto, järjestelyaika on kaksi viikkoa.

Riskien arviointi:

Varhaiskasvatuksen toimintaan vaikuttavat suurimmat riskit liittyvät rekrytointihaasteisiin ja työkyvyn ylläpitämiseen. Rekrytoinnin haasteet todentuivat pitkien sijaisuuksien kohdalla kelpoisten henkilöiden puuttuessa.

Työkykyyn vaikuttavat riskit todentuivat henkilöstön kuormittumisena äkillisissä toiminnasta tai sijaisjärjestelyistä johtuvissa työaikojen ja työtehtävien muutoksissa. Nallemuorin päiväkodin terveellisyyttä ja turvallisuutta on edistetty kesän 2022 aikana suoritetulla sisäpuolen varastotilan ja piha- alueen remontilla.

2.1.5 Sukevan aluelautakunta

Tulosalue: Sukevan alueen palvelut

Kustannuspaikat: Aluehallinto, alueen kehittäminen, Sukevan asiointipiste

Tilivelvolliset: Sukevan aluelautakunta, aluesihtööri, kunnaninsinööri

Sukevan aluelautakunta turvaa ja kehittää yhteistyössä muiden lautakuntien kanssa kunnalliset lähipalvelut Sukevan alueen asukkaille sekä vahvistaa Sukevan alueen yhteisöllisyyttä.

Tavoitteet

Menes- tystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021– 2023	Toteuma 2022
Asumi- nen ja ympä- ristö	Sukevan alueen palveluiden turvaaminen ja kehittäminen	Asiointipiste-teen/kirjas-ton toiminta vastaa asiakkaiden tarpeita ja asiakkaat ovat tyytyväisiä	Asiakaspalautteet	Asiakastyytyväisyys arvosana 4	Asiakastyytyväisyys arvosana 4,5
Kunta- laisten tervey- den ja hy- vinvoin- nin edis- täminen	Sukevalla on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen	Hyvät liikunta- mahdollisuudet. Kannustetaan omaehtoiseen liikkumiseen	Liikuntatilojen käyttäjämäärät ja liikunnalliset tapahtumat. Omaehtoinen liikkuminen lisääntyy	Käyttäjämäärät kuntosali 150 /vuosi, liikuntasali 20 vuoroa/viikko, liikunnalliset tapahtumat 3/vuosi	Käyttäjämäärät 148 / vuosi, liikuntasali 21 vuoroa / viikko, liikunnallisia tapahtumia 2 / vuosi
Kunta- laisten tervey- den ja hy- vinvoin- nin edis- täminen	Paikalliset yhdistykset ja yritykset tukevat asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvässä työssä	Yhteistyöyhdistysten ja yritysten kanssa mm. tapahtumia järjestäen	Yhteistyössä järjestettyjen tapahtumien määrä	Tapahtumien määrä 3/vuosi	Tapahtumien määrät 3 kpl

Tuloarviot ja määrärahat

	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Taloussarvio 2022	Taloussarvio 2022 / Taloussarvio 2022 (Muutos)
20 Sukevan aluelautakunta					
TOIMINTATUOTOT (€)	23 750,00	0,00	23 750,00	23 696,12	99,8 %
TOIMINTAKULUT (€)	-137 490,00	0,00	-137 490,00	-96 663,08	70,3 %
TOIMINTAKATE (€)	-113 740,00	0,00	-113 740,00	-72 966,96	64,2 %

Laskennalliset tuotot (€)	62 250,00	0,00	62 250,00	41 605,21	66,8 %
Laskennalliset kulut (€)	-11 739,00	0,00	-11 739,00	-9 711,04	82,7 %
Kokonaiskustannukset (€)	-149 229,00	0,00	-149 229,00	-106 374,12	71,3 %
Asiakastytyväisyys, asiointipiste ( )	4,00				
Harjoitusvuorot, liikuntasali (kpl)	20,00			22,00	
Käyttäjät, kuntosali (hlö)	155,00			148,00	
Tapahtumat (kpl)	6,00			5,00	
Kävijät tapahtumissa (hlö)	3 500,00			3 500,00	

Perustelut

Sukevan aluelautakunta turvaa kuntalaisille Sukevan lähipalvelut ylläpitämällä asiointipisteen palvelukokonaisuutta kirjaston yhteydessä. Asiointipisteen ja kirjaston toimintaan ollaan tyytyväisiä. Asiakaskysely tehdään kahden vuoden välein. Kysely toteutettiin syksyllä 2022. Kyselyn tulos oli 4,5.

Sukevan alueen elinvoimaisuutta ja viihtyvyyttä edistetään järjestämällä tapahtumia yhteistyössä paikallisten asukkaiden, yhdistysten ja yrittäjien kanssa. Tapahtumia on järjestetty aktiivisesti vuonna 2022. Edellisen vuoden tapahtumia olivat urheilutapahtumat, iltatorit ja Lohirannan rompepäivät. Iltatoreja järjestettiin neljä kertaa kesällä ja alkusyksyllä. Nämä olivat suosittuja. Iltatorit järjestettiin Sukevan liikekeskuksen ympäristössä, jossa tilaisuuksien järjestämistä helpottaa suojakatokset ja käytettävissä olevat sisätilat. Sukevalla on useita hyviä tiloja erilaisten tilaisuuksien järjestämiseen.

Sukevan alueella on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen liikkumiseen mm. pyöräily-, kävely-, ja hiihtoreitit sekä muita retkeilykohteita ja liikuntapaikkoja. Jääalue, hiihtoladut ja muut liikuntapaikat on pidetty kunnossa.

Pankkiautomaatin toiminta palvelee alueen asukkaita ja matkailijoita.

Sukevalle saapui keväällä 2022 ukrainalaisia pakolaisia. Ukrainalaiset ovat piristäneet paikallista kyläelämää. Ukrainalaisia asuu Sukevalla noin 40–50 henkilöä.

2.1.6 Tekninen lautakunta

Tulosalue

Tekninen toimi

Kustannuspaikat:

Tekninen hallinto, kaavoitus, mittaus, paikkatieto- ja kartastopalvelut, osoitehuolto, jätehuolto, isännöinti ja muut yhteiset tehtävät, varasto ja konekeskus, kiinteistöjen hoito, kiinteistöjen kunnossapito ja rakentaminen, maa- ja metsätilat, tontit, kadut, kevyen liikenteen väylät, yksityistiet, maisemagalleriakohteet, puistot ja torit, liikunta- ja virkistysalueet, muut yleiset alueet

Tilivelvolliset:

Tekninen lautakunta, kunnaninsinööri, kunnanrakennusmestari

Tekninen toimi tuottaa kuntalaisille teknisen toimen, tilapalvelun, liikenneväylien, ympäristö- ja viheralueiden sekä liikuntapaikkojen hoitopalvelut. Palveluiden tavoitteena on edistää kuntalaisten, yritysten ja yhteisöjen edellytyksiä toimia kestävän kehityksen mukaisesti Sonkajärvellä.

Palvelutuotannon tavoitteena on turvallinen ja viihtyisä taajamarakenne ja kunnan asuinkuntastrategian tukeminen. Liikuntapaikkojen hyvällä hoidolla luodaan hyvät olosuhteet omaehtoiselle liikunnan harrastamiselle ja kannustetaan kuntalaisia liikunnallisten harrastusten pariin vauvasta vaariin. Tekninen toimi vastaa osaltaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyviin tavoitteisiin. Rutakonraitin viheralueiden hoito toteutetaan yhteistyössä kiinteistönomistajien ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa.

Menes- tystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021–2023	Toteuma 2022
Asumi- nen ja ympä- ristö	Kunnassa on monipuolinen vuokra-asunto- ja tonttitarjonta	Varmistamme vuokra-asuntojen ja tonttien määrän vastaamaan kysyntää	Vuokra-asuntojen lukumäärä Vuokra-asuntojen käyttöaste, % Vapaiden tonttien lukumäärä	57 kpl 95 % Asuntotontit: Sonkajärvi: 27 kpl Sukeva: 10 kpl Yritystontit: Sonkajärvi: 8 kpl Sukeva: 4 kpl	Vuokra-asuntojen lukumäärä 58 kpl Vuokra-asuntojen käyttöaste 81 % Vapaat asuntotontit: Sonkajärvi 27 kpl ja Sukeva 10 kpl Vapaat yritystontit: Sonkajärvi 8 kpl ja Sukeva 4 kpl
Asumi- nen ja ympä- ristö	Kuntataajamien kehittäminen Sonkajärvellä ja Sukevalla	Huolehdimme kunnan kiinteistöjen ylläpidosta vastuullisesti ja kehitämme Sonkajärven ja Sukevan kuntataajamia	Investointien toteutus infran ja rakennusten edellyttämällä kestäväällä tasolla Investointien toteutus infran ja rakennusten edellyttämällä kestäväällä tasolla, euroa/v Uusien kehittämisprojektien määrä strategiakaudella, lukumäärä	Investointien toteutus infran ja rakennusten edellyttämällä kestäväällä tasolla (2,5 milj euroa/v) 3 kehittämisprojektia/3-vuotisjakso	Investointien toteutus infran ja rakennusten edellyttämällä kestäväällä tasolla 2,8 milj. euroa / v (+0,3 milj. euroa) Kehittämisprojektien lukumäärä toteutunut

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo2021-2023	Toteuma 2022
Kunnassa on hyvät liikenneyhteydet	Huolehdimme siitä, että ihmisillä on hyvät mahdollisuudet liikkumiseen (tieverkosto ja kevytliikenne)	Kunnassa on hyvät liikenneyhteydet	Yksityistieavustusten määrä, euroa/v Katujen korjausten määrä, korjattuja katu	80 000 euroa 1 katu/2 vuotta	76 824 euroa 1 katu

Tuloarviot ja määrärahat

	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos) - Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2022 / Talousarvio 2022 (Muutos)
6010 Tekninen hallinto					
TOIMINTA-TUOTOT (€)	52 890,00	0,00	52 890,00	52 908,13	100,0 %
TOIMINTAKULUT (€)	-123 430,00	0,00	-123 430,00	-121 973,80	98,8 %
TOIMINTAKATE (€)	-70 540,00	0,00	-70 540,00	-69 065,67	97,9 %
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-1 280,00	0,00	-1 280,00	-1 279,75	100,0 %
Laskennalliset tuotot (€)	140 280,00	0,00	140 280,00	76 950,90	54,9 %
Laskennalliset kulut (€)	-76 462,00	0,00	-76 462,00	-6 605,48	8,6 %
Kokonaiskustannukset (€)	-201 172,00	0,00	-201 172,00	-129 859,03	64,6 %

	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos) - Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2022 / Talousarvio 2022 (Muutos)
6020 Maankäyttö					

TOIMINTATUOTOT (€)	200,00	0,00	200,00	9,68	4,8 %
TOIMINTAKULUT (€)	-23 800,00	0,00	-23 800,00	-7 477,50	31,4 %
TOIMINTAKATE (€)	-23 600,00	0,00	-23 600,00	-7 467,82	31,6 %
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-6 940,00	0,00	-6 940,00	-6 935,41	99,9 %
Laskennalliset kulut (€)	-1 200,00	0,00	-1 200,00	0,00	0,0 %
Kokonaiskustannukset (€)	-31 940,00	0,00	-31 940,00	-14 412,91	45,1 %

	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos) - Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2022 / Talousarvio 2022 (Muutos)
6030 Ympäristön huolto					
Koko Ympäristön huolto					
Tuotot (€)	100,00	0,00	100,00	0,00	0,0 %
Toimintakulut (€)	-9 310,00	0,00	-9 310,00	-10 798,93	116,0 %
Toimintakate (€)	-9 210,00	0,00	-9 210,00	-10 798,93	117,3 %
Netto (€)	-9 210,00	0,00	-9 210,00	-10 798,93	117,3 %
TOIMINTATUOTOT (€)	100,00	0,00	100,00	0,00	0,0 %
TOIMINTAKULUT (€)	-8 400,00	0,00	-8 400,00	-10 798,93	128,6 %
TOIMINTAKATE (€)	-8 300,00	0,00	-8 300,00	-10 798,93	130,1 %
Laskennalliset kulut (€)	-910,00	0,00	-910,00	0,00	0,0 %
Kokonaiskustannukset (€)	-9 310,00	0,00	-9 310,00	-10 798,93	116,0 %
6031 Jätehuolto					
Tuotot (€)	100,00	0,00	100,00	0,00	0,0 %
Toimintakulut (€)	-9 310,00	0,00	-9 310,00	-10 798,93	116,0 %

Toimintakate (€)	-9 210,00	0,00	-9 210,00	-10 798,93	117,3 %
Netto (€)	-9 210,00	0,00	-9 210,00	-10 798,93	117,3 %
TOIMINTATUOTOT (€)	100,00	0,00	100,00	0,00	0,0 %
TOIMINTAKULUT (€)	-8 400,00	0,00	-8 400,00	-10 798,93	128,6 %
TOIMINTAKATE (€)	-8 300,00	0,00	-8 300,00	-10 798,93	130,1 %
Laskennalliset kulut (€)	-910,00	0,00	-910,00	0,00	0,0 %
Kokonaiskustannukset (€)	-9 310,00	0,00	-9 310,00	-10 798,93	116,0 %

	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos) - Ta- lousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2022 / Ta- lousarvio 2022 (Muu- tos)
6100 Tilapalvelu					
Tuotot (€)	2 882 180,00	0,00	2 882 180,00	2 906 901,69	100,9 %
Toimintakulut (€)	-2 606 807,00	-108 000,00	-2 714 807,00	-2 808 214,88	103,4 %
Toimintakate (€)	275 373,00	-108 000,00	167 373,00	98 686,81	59,0 %
Poistot (€)	-770 440,00	0,00	-770 440,00	-808 281,37	104,9 %
Netto (€)	-495 067,00	-108 000,00	-603 067,00	-709 594,56	117,7 %
TOIMINTA- TUOTOT (€)	2 755 430,00	0,00	2 755 430,00	2 793 600,59	101,4 %
TOIMINTAKU- LUT (€)	-2 184 990,00	-108 000,00	-2 292 990,00	-2 416 483,20	105,4 %
TOIMINTAKATE (€)	570 440,00	-108 000,00	462 440,00	377 117,39	81,5 %
Poistot ja ar- vonalentumiset (€)	-770 440,00	0,00	-770 440,00	-808 281,37	104,9 %
Laskennalliset tuotot (€)	121 750,00	0,00	121 750,00	93 634,26	76,9 %
Laskennalliset kulut (€)	-421 817,00	0,00	-421 817,00	-391 731,68	92,9 %
Kokonaiskus- tannukset (€)	-3 377 247,00	-108 000,00	-3 485 247,00	-3 616 496,25	103,8 %

Rakennusten tilavuus (m ³)	119 630,00	0,00	119 630,00	118 124,00	98,7 %
Käyttöaste (%)	77,00	0,00	77,00	75,00	97,4 %
Kuntoarvio ja korjaaminen, kiinteistöä/v (kpl)	2,00	0,00	2,00	4,00	200,0 %
Kiinteistökohtaiset huoltokirjat, % kiinteistöistä (%)	90,00	0,00	90,00	90,00	100,0 %
Julkisten kiinteistöjen esteettömyystarkastukset, %/v (%)	25,00	0,00	25,00	5,00	20,0 %

	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos) - Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2022 / Talousarvio 2022 (Muutos)
6110 Tilapalvelu					
TOIMINTATUOTOT (€)	34 270,00	0,00	34 270,00	33 078,13	96,5 %
TOIMINTAKULUT (€)	-179 230,00	0,00	-179 230,00	-137 590,47	76,8 %
TOIMINTAKATE (€)	-144 960,00	0,00	-144 960,00	-104 512,34	72,1 %
Laskennalliset tuotot (€)	121 750,00	0,00	121 750,00	94 052,75	77,3 %
Laskennalliset kulut (€)	-15 947,00	0,00	-15 947,00	-9 207,25	57,7 %
Kokonaiskustannukset (€)	-195 177,00	0,00	-195 177,00	-146 797,72	75,2 %
Rakennusten tilavuus (m ³)	119 630,00	0,00	119 630,00	118 124,00	98,7 %
Käyttöaste (%)	77,00	0,00	77,00	75,00	97,4 %
Kuntoarvio ja korjaaminen, kiinteistöä/v (kpl)	2,00	0,00	2,00	4,00	200,0 %
Kiinteistökohtaiset huoltokirjat, % kiinteistöistä (%)	90,00	0,00	90,00	90,00	100,0 %
Julkisten kiinteistöjen esteettömyystarkastukset, %/v (%)	25,00	0,00	25,00	5,00	20,0 %

	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos) - Ta- lousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2022 / Ta- lousarvio 2022 (Muutos)
6120 Kiinteistöt					
Koko Kiinteistöt					
Tuotot (€)	2 654 260,00	0,00	2 654 260,00	2 687 990,39	101,3 %
Toimintakulut (€)	-2 354 690,00	-108 000,00	-2 462 690,00	-2 630 465,70	106,8 %
Toimintakate (€)	299 570,00	-108 000,00	191 570,00	57 524,69	30,0 %
Poistot (€)	-770 440,00	0,00	-770 440,00	-808 281,37	104,9 %
Netto (€)	-470 870,00	-108 000,00	-578 870,00	-750 756,68	129,7 %
TOIMINTA- TUOTOT (€)	2 654 260,00	0,00	2 654 260,00	2 688 408,88	101,3 %
TOIMINTAKU- LUT (€)	-1 955 550,00	-108 000,00	-2 063 550,00	-2 247 941,27	108,9 %
TOIMINTAKATE (€)	698 710,00	-108 000,00	590 710,00	440 467,61	74,6 %
Poistot ja arvon- alentumiset (€)	-770 440,00	0,00	-770 440,00	-808 281,37	104,9 %
Laskennalliset tuotot (€)	0,00	0,00	0,00	-418,49	
Laskennalliset kulut (€)	-399 140,00	0,00	-399 140,00	-382 524,43	95,8 %
Kokonaiskustan- nukset (€)	-3 125 130,00	-108 000,00	-3 233 130,00	-3 438 747,07	106,4 %
6121 Kiinteistöjen hoito					
Tuotot (€)	2 654 260,00	0,00	2 654 260,00	2 687 836,37	101,3 %
Toimintakulut (€)	-2 177 030,00	-108 000,00	-2 285 030,00	-2 413 440,53	105,6 %
Toimintakate (€)	477 230,00	-108 000,00	369 230,00	274 395,84	74,3 %
Netto (€)	477 230,00	-108 000,00	369 230,00	274 395,84	74,3 %
TOIMINTA- TUOTOT (€)	2 654 260,00	0,00	2 654 260,00	2 688 254,86	101,3 %
TOIMINTAKU- LUT (€)	-1 777 890,00	-108 000,00	-1 885 890,00	-2 040 365,07	108,2 %
TOIMINTAKATE (€)	876 370,00	-108 000,00	768 370,00	647 889,79	84,3 %
Laskennalliset tuotot (€)	0,00	0,00	0,00	-418,49	

Laskennalliset kulut (€)	-399 140,00	0,00	-399 140,00	-373 075,46	93,5 %
Kokonaiskustannukset (€)	-2 177 030,00	-108 000,00	-2 285 030,00	-2 413 440,53	105,6 %
Kohde: 6603 Nallemuorin päiväkot					
Tuotot (€)	85 220,00	0,00	85 220,00	86 127,46	101,1 %
Toimintakulut (€)	-83 400,00	0,00	-83 400,00	-119 612,42	143,4 %
Toimintakate (€)	1 820,00	0,00	1 820,00	-33 484,96	-1839,8 %
Netto (€)	1 820,00	0,00	1 820,00	-33 484,96	-1839,8 %
6123 Kiinteistöjen kunn.pito ja rakentaminen					
Tuotot (€)	0,00	0,00	0,00	154,02	
Toimintakulut (€)	-177 660,00	0,00	-177 660,00	-217 025,17	122,2 %
Toimintakate (€)	-177 660,00	0,00	-177 660,00	-216 871,15	122,1 %
Poistot (€)	-770 440,00	0,00	-770 440,00	-808 281,37	104,9 %
Netto (€)	-948 100,00	0,00	-948 100,00	-1 025 152,52	108,1 %
TOIMINTA-TUOTOT (€)	0,00	0,00	0,00	154,02	
TOIMINTAKULUT (€)	-177 660,00	0,00	-177 660,00	-207 576,20	116,8 %
TOIMINTAKATE (€)	-177 660,00	0,00	-177 660,00	-207 422,18	116,8 %
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-770 440,00	0,00	-770 440,00	-808 281,37	104,9 %
Laskennalliset kulut (€)	0,00	0,00	0,00	-9 448,97	
Kokonaiskustannukset (€)	-948 100,00	0,00	-948 100,00	-1 025 306,54	108,1 %

	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos) - Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2022 / Talousarvio 2022 (Muutos)
6130 Maa- ja metsäalueet					
Koko Maa- ja metsäalueet					
Tuotot (€)	66 900,00	0,00	66 900,00	72 113,58	107,8 %
Toimintakulut (€)	-56 940,00	0,00	-56 940,00	-30 951,46	54,4 %
Toimintakate (€)	9 960,00	0,00	9 960,00	41 162,12	413,3 %
Netto (€)	9 960,00	0,00	9 960,00	41 162,12	413,3 %

TOIMINTATUOTOT (€)	66 900,00	0,00	66 900,00	72 113,58	107,8 %
TOIMINTAKULUT (€)	-50 210,00	0,00	-50 210,00	-30 951,46	61,6 %
TOIMINTAKATE (€)	16 690,00	0,00	16 690,00	41 162,12	246,6 %
Laskennalliset kulut (€)	-6 730,00	0,00	-6 730,00	0,00	0,0 %
Kokonaiskustannukset (€)	-56 940,00	0,00	-56 940,00	-30 951,46	54,4 %
6131 Maa- ja metsätilat					
Tuotot (€)	64 000,00	0,00	64 000,00	56 092,01	87,6 %
Toimintakulut (€)	-53 440,00	0,00	-53 440,00	-29 294,94	54,8 %
Toimintakate (€)	10 560,00	0,00	10 560,00	26 797,07	253,8 %
Netto (€)	10 560,00	0,00	10 560,00	26 797,07	253,8 %
TOIMINTATUOTOT (€)	64 000,00	0,00	64 000,00	56 092,01	87,6 %
TOIMINTAKULUT (€)	-46 710,00	0,00	-46 710,00	-29 294,94	62,7 %
TOIMINTAKATE (€)	17 290,00	0,00	17 290,00	26 797,07	155,0 %
Laskennalliset kulut (€)	-6 730,00	0,00	-6 730,00	0,00	0,0 %
Kokonaiskustannukset (€)	-53 440,00	0,00	-53 440,00	-29 294,94	54,8 %
6133 Tontit					
Tuotot (€)	2 900,00	0,00	2 900,00	16 021,57	552,5 %
Toimintakulut (€)	-3 500,00	0,00	-3 500,00	-1 656,52	47,3 %
Toimintakate (€)	-600,00	0,00	-600,00	14 365,05	-2394,2 %
Netto (€)	-600,00	0,00	-600,00	14 365,05	-2394,2 %
TOIMINTATUOTOT (€)	2 900,00	0,00	2 900,00	16 021,57	552,5 %
TOIMINTAKULUT (€)	-3 500,00	0,00	-3 500,00	-1 656,52	47,3 %
TOIMINTAKATE (€)	-600,00	0,00	-600,00	14 365,05	-2394,2 %
Kokonaiskustannukset (€)	-3 500,00	0,00	-3 500,00	-1 656,52	47,3 %

	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos) - Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2022 / Talousarvio 2022 (Muutos)
6200 Liikenneväylät					
Tuotot (€)	13 050,00	0,00	13 050,00	15 062,62	115,4 %
Toimintakulut (€)	-346 520,00	0,00	-346 520,00	-306 311,53	88,4 %

Toimintakate (€)	-333 470,00	0,00	-333 470,00	-291 248,91	87,3 %
Poistot (€)	-123 230,00	0,00	-123 230,00	-103 427,80	83,9 %
Netto (€)	-456 700,00	0,00	-456 700,00	-394 676,71	86,4 %
TOIMINTA- TUOTOT (€)	13 050,00	0,00	13 050,00	15 062,62	115,4 %
TOIMINTAKULUT (€)	-319 000,00	0,00	-319 000,00	-287 310,60	90,1 %
TOIMINTAKATE (€)	-305 950,00	0,00	-305 950,00	-272 247,98	89,0 %
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-123 230,00	0,00	-123 230,00	-103 427,80	83,9 %
Laskennalliset kulut (€)	-27 520,00	0,00	-27 520,00	-19 000,93	69,0 %
Kokonaiskustannukset (€)	-469 750,00	0,00	-469 750,00	-409 739,33	87,2 %
Kadut, ab (km)	15,15	0,00	15,15	15,15	100,0 %
Kadut, sr (km)	5,20	0,00	5,20	5,70	109,6 %
Valaistut kadut, asfalttipintaiset (km)	15,15	0,00	15,15	15,15	100,0 %
Valaistut kadut, sorapintaiset (km)	2,10	0,00	2,10	2,35	111,9 %
Kevyen liikenteen väylät (km)	11,44	0,00	11,44	11,44	100,0 %
Liikenneturvallisuuksuunnitelman mukaisten toimenpiteiden määrä/v (kpl)	3,00	0,00	3,00	1,00	33,3 %
Uusitut katuvalaisimet/v, % Valaisimien määrästä (%)	5,00	0,00	5,00	2,00	40,0 %
Yksityistiet, pituus (km)	422,00	0,00	422,00	358,00	84,8 %
Tiekunnat (kpl)	111,00	0,00	111,00	107,00	96,4 %
Yksityisteiden perusparantamisen avustaminen (kpl)	2,00	0,00	2,00	3,00	150,0 %

	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos) - Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2022 / Talousarvio
--	------------------	--	---------------------------	------------------	--------------------------------

2022 (Muutos)

6210 Liikenneväylät

Koko Liikenneväylät

Tuotot (€)	13 050,00	0,00	13 050,00	15 062,62	115,4 %
Toimintakulut (€)	-346 520,00	0,00	-346 520,00	-306 311,53	88,4 %
Toimintakate (€)	-333 470,00	0,00	-333 470,00	-291 248,91	87,3 %
Poistot (€)	-123 230,00	0,00	-123 230,00	-103 427,80	83,9 %
Netto (€)	-456 700,00	0,00	-456 700,00	-394 676,71	86,4 %
TOIMINTATUOTOT (€)	13 050,00	0,00	13 050,00	15 062,62	115,4 %
TOIMINTAKULUT (€)	-319 000,00	0,00	-319 000,00	-287 310,60	90,1 %
TOIMINTAKATE (€)	-305 950,00	0,00	-305 950,00	-272 247,98	89,0 %
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-123 230,00	0,00	-123 230,00	-103 427,80	83,9 %
Laskennalliset kulut (€)	-27 520,00	0,00	-27 520,00	-19 000,93	69,0 %
Kokonaiskustannukset (€)	-469 750,00	0,00	-469 750,00	-409 739,33	87,2 %
Kadut, ab (km)	15,15	0,00	15,15	15,15	100,0 %
Kadut, sr (km)	5,20	0,00	5,20	5,70	109,6 %
Valaistut kadut, asfalttipintaiset (km)	15,15	0,00	15,15	15,15	100,0 %
Valaistut kadut, sorapintaiset (km)	2,10	0,00	2,10	2,35	111,9 %
Kevyen liikenteen väylät (km)	11,44	0,00	11,44	11,44	100,0 %
Liikenneturvallisuuksuunnitelman mukaisten toimenpiteiden määrä/v (kpl)	3,00	0,00	3,00	1,00	33,3 %

Uusitut katuvalaisimet/v, % Valaisimien määrästä (%)	5,00	0,00	5,00	2,00	40,0 %
Yksityistiet, pituus (km)	422,00	0,00	422,00	358,00	84,8 %
Tiekunnat (kpl)	111,00	0,00	111,00	107,00	96,4 %
Yksityisteiden perusparantamisen avustaminen (kpl)	2,00	0,00	2,00	3,00	150,0 %
6211 Kadut					
Tuotot (€)	550,00	0,00	550,00	0,00	0,0 %
Toimintakulut (€)	-203 380,00	0,00	-203 380,00	-184 306,73	90,6 %
Toimintakate (€)	-202 830,00	0,00	-202 830,00	-184 306,73	90,9 %
Poistot (€)	-90 330,00	0,00	-90 330,00	-81 738,30	90,5 %
Netto (€)	-293 160,00	0,00	-293 160,00	-266 045,03	90,8 %
TOIMINTATUOTOT (€)	550,00	0,00	550,00	0,00	0,0 %
TOIMINTAKULUT (€)	-183 700,00	0,00	-183 700,00	-165 305,80	90,0 %
TOIMINTAKATE (€)	-183 150,00	0,00	-183 150,00	-165 305,80	90,3 %
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-90 330,00	0,00	-90 330,00	-81 738,30	90,5 %
Laskennalliset kulut (€)	-19 680,00	0,00	-19 680,00	-19 000,93	96,5 %
Kokonaiskustannukset (€)	-293 710,00	0,00	-293 710,00	-266 045,03	90,6 %
Kadut, ab (km)	15,15	0,00	15,15	15,15	100,0 %
Kadut, sr (km)	5,20	0,00	5,20	5,70	109,6 %
Valaistut kadut, asfalttipintaiset (km)	15,15	0,00	15,15	15,15	100,0 %
Valaistut kadut, sorapintaiset (km)	2,10	0,00	2,10	2,35	111,9 %

Kevyen liikenteen väylät (km)	11,44	0,00	11,44	11,44	100,0 %
Liikenneturvallisuuksuunnitelman mukaisten toimenpiteiden määrä/v (kpl)	3,00	0,00	3,00	1,00	33,3 %
Uusitut katuvalaisimet/v, % Valaisimien määrästä (%)	5,00	0,00	5,00	2,00	40,0 %
6213 Kevyen liikenteen väylät					
Toimintakulut (€)	-18 690,00	0,00	-18 690,00	-17 763,24	95,0 %
Toimintakate (€)	-18 690,00	0,00	-18 690,00	-17 763,24	95,0 %
Poistot (€)	-32 900,00	0,00	-32 900,00	-21 689,50	65,9 %
Netto (€)	-51 590,00	0,00	-51 590,00	-39 452,74	76,5 %
TOIMINTAKULUT (€)	-17 400,00	0,00	-17 400,00	-17 763,24	102,1 %
TOIMINTAKATE (€)	-17 400,00	0,00	-17 400,00	-17 763,24	102,1 %
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-32 900,00	0,00	-32 900,00	-21 689,50	65,9 %
Laskennalliset kulut (€)	-1 290,00	0,00	-1 290,00	0,00	0,0 %
Kokonaiskustannukset (€)	-51 590,00	0,00	-51 590,00	-39 452,74	76,5 %
6215 Yksitystiet					
Tuotot (€)	12 500,00	0,00	12 500,00	15 062,62	120,5 %
Toimintakulut (€)	-124 450,00	0,00	-124 450,00	-104 241,56	83,8 %
Toimintakate (€)	-111 950,00	0,00	-111 950,00	-89 178,94	79,7 %
Netto (€)	-111 950,00	0,00	-111 950,00	-89 178,94	79,7 %
TOIMINTATUOTOT (€)	12 500,00	0,00	12 500,00	15 062,62	120,5 %

TOIMINTAKULUT (€)	-117 900,00	0,00	-117 900,00	-104 241,56	88,4 %
TOIMINTAKATE (€)	-105 400,00	0,00	-105 400,00	-89 178,94	84,6 %
Laskennalliset kulut (€)	-6 550,00	0,00	-6 550,00	0,00	0,0 %
Kokonaiskustannukset (€)	-124 450,00	0,00	-124 450,00	-104 241,56	83,8 %
Yksityistiet, pituus (km)	422,00	0,00	422,00	358,00	84,8 %
Tiekunnat (kpl)	111,00	0,00	111,00	107,00	96,4 %
Yksityisteiden perusparantamisen avustaminen (kpl)	2,00	0,00	2,00	3,00	150,0 %
	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos) - Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2022 / Talousarvio 2022 (Muutos)
6300 Ympäristö- ja viheralueet					
Tuotot (€)	2 050,00	0,00	2 050,00	143,34	7,0 %
Toimintakulut (€)	-199 960,00	0,00	-199 960,00	-200 302,25	100,2 %
Toimintakate (€)	-197 910,00	0,00	-197 910,00	-200 158,91	101,1 %
Poistot (€)	-75 450,00	0,00	-75 450,00	-67 705,79	89,7 %
Netto (€)	-273 360,00	0,00	-273 360,00	-267 864,70	98,0 %
TOIMINTATUOTOT (€)	2 050,00	0,00	2 050,00	143,34	7,0 %
TOIMINTAKULUT (€)	-189 930,00	0,00	-189 930,00	-180 690,25	95,1 %
TOIMINTAKATE (€)	-187 880,00	0,00	-187 880,00	-180 546,91	96,1 %
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-75 450,00	0,00	-75 450,00	-67 705,79	89,7 %
Laskennalliset kulut (€)	-10 030,00	0,00	-10 030,00	-19 612,00	195,5 %
Kokonaiskustannukset (€)	-275 410,00	0,00	-275 410,00	-268 008,04	97,3 %
Liikuntapaikkojen ja -reittien lukumäärä (lkm)	2,00	0,00	2,00	3,00	150,0 %
Alueet asukasta kohti (kpl)	0,53	0,00	0,53	0,79	150,0 %

Pururatojen pituus (km)	6,00	0,00	6,00	7,00	116,7 %
Hiihtolatujujen pituus (km)	103,00	0,00	103,00	103,00	100,0 %
Uimarantojen lukumäärä (kpl)	2,00	0,00	2,00	2,00	100,0 %
Talviuintiavannot (kpl)	1,00	0,00	1,00	1,00	100,0 %
Nurmipintaisen jalkapallokentän käyttökausi, kk/vuosi (kk)	4,00	0,00	4,00	4,00	100,0 %
Volokinpolku, ylläpito (kk/vuosi)	6,00	0,00	6,00	6,00	100,0 %
Vesistöjen kunnostus, kohteiden määrä/ 4 vuotta (lkm)	1,00	0,00	1,00	0,00	0,0 %
Puistot ja torit pinta-ala, m ² (m ²)	270 000,00	0,00	270 000,00	270 000,00	100,0 %
Toimintakulut / neliö (m ²) (€)	-0,74	0,00	-0,74	-0,74	100,2 %
Kulut / neliö (m ²) (€)	-1,02	0,00	-1,02	-0,99	97,3 %
Leikkipaikat (lkm)	5,00	0,00	5,00	5,00	100,0 %

	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos) - Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2022 / Talousarvio 2022 (Muutos)
6310 Puistot ja torit					
Koko Puistot ja torit					
Tuotot (€)	1 050,00	0,00	1 050,00	37,40	3,6 %
Toimintakulut (€)	-21 610,00	0,00	-21 610,00	-52 646,80	243,6 %
Toimintakate (€)	-20 560,00	0,00	-20 560,00	-52 609,40	255,9 %
Poistot (€)	-4 520,00	0,00	-4 520,00	-4 517,46	99,9 %
Netto (€)	-25 080,00	0,00	-25 080,00	-57 126,86	227,8 %
TOIMINTATUOTOT (€)	1 050,00	0,00	1 050,00	37,40	3,6 %
TOIMINTAKULUT (€)	-18 300,00	0,00	-18 300,00	-51 271,13	280,2 %
TOIMINTAKATE (€)	-17 250,00	0,00	-17 250,00	-51 233,73	297,0 %
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-4 520,00	0,00	-4 520,00	-4 517,46	99,9 %

Laskennalliset kulut (€)	-3 310,00	0,00	-3 310,00	-1 375,67	41,6 %
Kokonaiskustannukset (€)	-26 130,00	0,00	-26 130,00	-57 164,26	218,8 %
Pinta-ala, m ² (m ²)	270 000,00	0,00	270 000,00	270 000,00	100,0 %
Puistot ja torit pinta-ala, m ² (m ²)	270 000,00	0,00	270 000,00	270 000,00	100,0 %
Toimintakulut / neliö (m ²) (€)	-0,08	0,00	-0,08	-0,19	243,6 %
Kulut / neliö (m ²) (€)	-0,10	0,00	-0,10	-0,21	218,8 %
Leikkipaikat (lkm)	5,00	0,00	5,00	5,00	100,0 %
6311 Puistot ja torit					
Tuotot (€)	1 050,00	0,00	1 050,00	37,40	3,6 %
Toimintakulut (€)	-21 610,00	0,00	-21 610,00	-52 646,80	243,6 %
Toimintakate (€)	-20 560,00	0,00	-20 560,00	-52 609,40	255,9 %
Poistot (€)	-4 520,00	0,00	-4 520,00	-4 517,46	99,9 %
Netto (€)	-25 080,00	0,00	-25 080,00	-57 126,86	227,8 %
TOIMINTATUOTOT (€)	1 050,00	0,00	1 050,00	37,40	3,6 %
TOIMINTAKULUT (€)	-18 300,00	0,00	-18 300,00	-51 271,13	280,2 %
TOIMINTAKATE (€)	-17 250,00	0,00	-17 250,00	-51 233,73	297,0 %
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-4 520,00	0,00	-4 520,00	-4 517,46	99,9 %
Laskennalliset kulut (€)	-3 310,00	0,00	-3 310,00	-1 375,67	41,6 %
Kokonaiskustannukset (€)	-26 130,00	0,00	-26 130,00	-57 164,26	218,8 %
Pinta-ala, m ² (m ²)	270 000,00	0,00	270 000,00	270 000,00	100,0 %
Puistot ja torit pinta-ala, m ² (m ²)	270 000,00	0,00	270 000,00	270 000,00	100,0 %
Toimintakulut / neliö (m ²) (€)	-0,08	0,00	-0,08	-0,19	243,6 %
Kulut / neliö (m ²) (€)	-0,10	0,00	-0,10	-0,21	218,8 %
Leikkipaikat (lkm)	5,00	0,00	5,00	5,00	100,0 %

Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos) - Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Talinpäätös 2022	Talinpäätös 2022 / Talousarvio 2022 (Muutos)
------------------	--	---------------------------	------------------	--

6320 Muut yleiset alueet					
Koko Muut yleiset alueet					
Tuotot (€)	1 000,00	0,00	1 000,00	105,94	10,6 %
Toimintakulut (€)	-178 350,00	0,00	-178 350,00	-147 655,45	82,8 %
Toimintakate (€)	-177 350,00	0,00	-177 350,00	-147 549,51	83,2 %
Poistot (€)	-70 930,00	0,00	-70 930,00	-63 188,33	89,1 %
Netto (€)	-248 280,00	0,00	-248 280,00	-210 737,84	84,9 %
TOIMINTATUOTOT (€)	1 000,00	0,00	1 000,00	105,94	10,6 %
TOIMINTAKULUT (€)	-171 630,00	0,00	-171 630,00	-129 419,12	75,4 %
TOIMINTAKATE (€)	-170 630,00	0,00	-170 630,00	-129 313,18	75,8 %
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-70 930,00	0,00	-70 930,00	-63 188,33	89,1 %
Laskennalliset kulut (€)	-6 720,00	0,00	-6 720,00	-18 236,33	271,4 %
Kokonaiskustannukset (€)	-249 280,00	0,00	-249 280,00	-210 843,78	84,6 %
Liikuntapaikkojen ja -reittien lukumäärä (lkm)	2,00	0,00	2,00	3,00	150,0 %
Alueet asukasta kohti (kpl)	0,53	0,00	0,53	0,79	150,0 %
Pururatojen pituus (km)	6,00	0,00	6,00	7,00	116,7 %
Hiihtolatuksen pituus (km)	103,00	0,00	103,00	103,00	100,0 %
Uimarantojen lukumäärä (kpl)	2,00	0,00	2,00	2,00	100,0 %
Talviuintiavannot (kpl)	1,00	0,00	1,00	1,00	100,0 %
Nurmipintaisen jalkapallokentän käyttökausi, kk/vuosi (kk)	4,00	0,00	4,00	4,00	100,0 %
Volokinpolku, ylläpito (kk/vuosi)	6,00	0,00	6,00	6,00	100,0 %
Vesistöjen kunnostus, kohteiden määrä/ 4 vuotta (lkm)	1,00	0,00	1,00	0,00	0,0 %
6323 Liikunta- ja virkistysalueet (alk. 2016)					
Tuotot (€)	1 000,00	0,00	1 000,00	57,55	5,8 %
Toimintakulut (€)	-152 230,00	0,00	-152 230,00	-126 672,24	83,2 %
Toimintakate (€)	-151 230,00	0,00	-151 230,00	-126 614,69	83,7 %

Poistot (€)	-53 010,00	0,00	-53 010,00	-50 130,06	94,6 %
Netto (€)	-204 240,00	0,00	-204 240,00	-176 744,75	86,5 %
TOIMINTATUOTOT (€)	1 000,00	0,00	1 000,00	57,55	5,8 %
TOIMINTAKULUT (€)	-148 020,00	0,00	-148 020,00	-109 898,45	74,2 %
TOIMINTAKATE (€)	-147 020,00	0,00	-147 020,00	-109 840,90	74,7 %
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-53 010,00	0,00	-53 010,00	-50 130,06	94,6 %
Laskennalliset kulut (€)	-4 210,00	0,00	-4 210,00	-16 773,79	398,4 %
Kokonaiskustannukset (€)	-205 240,00	0,00	-205 240,00	-176 802,30	86,1 %
Liikuntapaikkojen ja reittien lukumäärä (lkm)	2,00	0,00	2,00	3,00	150,0 %
Alueet asukasta kohti (kpl)	0,53	0,00	0,53	0,79	150,0 %
Pururatojen pituus (km)	6,00	0,00	6,00	7,00	116,7 %
Hiihtolatujen pituus (km)	103,00	0,00	103,00	103,00	100,0 %
Uimarantojen lukumäärä (kpl)	2,00	0,00	2,00	2,00	100,0 %
Talviuintiavannot (kpl)	1,00	0,00	1,00	1,00	100,0 %
Nurmipintaisen jalkapallokentän käyttökausi, kk/vuosi (kk)	4,00	0,00	4,00	4,00	100,0 %
Volokinpilku, ylläpito (kk/vuosi)	6,00	0,00	6,00	6,00	100,0 %
Vesistöjen kunnostus, kohteiden määrä/ 4 vuotta (lkm)	1,00	0,00	1,00	0,00	0,0 %
6325 Muut yleiset alueet (alk. 2016)					
Tuotot (€)	0,00	0,00	0,00	48,39	
Toimintakulut (€)	-26 120,00	0,00	-26 120,00	-20 983,21	80,3 %
Toimintakate (€)	-26 120,00	0,00	-26 120,00	-20 934,82	80,1 %
Poistot (€)	-17 920,00	0,00	-17 920,00	-13 058,27	72,9 %
Netto (€)	-44 040,00	0,00	-44 040,00	-33 993,09	77,2 %
TOIMINTATUOTOT (€)	0,00	0,00	0,00	48,39	
TOIMINTAKULUT (€)	-23 610,00	0,00	-23 610,00	-19 520,67	82,7 %

TOIMINTAKATE (€)	-23 610,00	0,00	-23 610,00	-19 472,28	82,5 %
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-17 920,00	0,00	-17 920,00	-13 058,27	72,9 %
Laskennalliset kulut (€)	-2 510,00	0,00	-2 510,00	-1 462,54	58,3 %
Kokonaiskustannukset (€)	-44 040,00	0,00	-44 040,00	-34 041,48	77,3 %

Perustelut

Teknisen toimen tuottojen osuudet ovat toteutuneet lähes talousarvioennusteen mukaisesti (101,35 %) ja toimintakulut ovat toteutuneet hieman yli talousarvioennusteen (102,27 %).

Kaavoitus

Sukevan vankilan ympäristön osayleiskaavan valtuusto hyväksyi 28.6.2021 § 22. Pohjois-Savon ELY-keskus jätti osayleiskaavasta valituksen Itä-Suomen hallinto-oikeudelle 29.7.2021. Itä-Suomen hallinto-oikeus on päätöksellään 22.3.2022 kumonnut Sukevan vankilan hyväksymistä koskevan Sonkajärven kunnanvaltuuston päätöksen 28.6.2021. Suunnitelma-alueen rajausta pienennettiin ja kaavoitus käynnistettiin uudelleen kunnanhallituksen 23.5.2022 mukaisella päätöksellä. Sukevan vankilan ympäristön osayleiskaavan luonnos oli nähtävillä 12.10.-14.11.2022.

Vuoden 2022 aikana nousi esille useita tuulivoimapuistohanke-esityksiä. Kunnanhallitus on tehnyt niistä kaavoitussopimuksia ja niistä OAS-valmisteluvaiheessa ovat olleet Metsärinteen ja Kurvilanmäen tuulivoimapuistot.

Tilapalvelu

- kiinteistöjen rakennusautomaatiolla seurataan kiinteistöjen veden, lämmön ja sähkön kulutusta.
- kunnossapito perustuu kuntoarvioihin ja reaaliaikaiseen ylläpidon seurantaan
- vähäisellä käyttöasteella olevista kiinteistöistä luovutaan tai ne puretaan/myydään tehdyn selvityksen Kiinteistöraportti 2018 linjauksien mukaan

Taitotalon purkutyö valmistui tilaajalle luovutukseen heinäkuussa. Puretun rakennuksen paikalla on viheralue.

Sonkajärven terveyskeskuksen peruskorjauksen (8/2021-12/2022) urakoitsijoista tekninen lautakunta teki päätökset kokouksessaan 29.6.2021. Rakennushanke käynnistyi työmaalla syyskuussa 2021 ja peruskorjauksen 2. vaihe valmistui pääosin 31.12.2022. Terveyskeskuksen toimintojen 1-kerroksen huonetilat valmistuivat 31.12.2022 ja Pohjois-Savon Hyvinvointialue aloitti sote-palvelunsa vuoden 2023 alussa. Vaiheen 2 pohjakerroksen tilat valmistuivat 16.1.2023. Vaihe 3 käynnistyi joulukuussa purkutöillä.

Tilapalvelun osalta valmisteltiin Pohjois-Savon hyvinvointialueelle vuokrattavien tilojen kartoitukset yhdessä P-S HVA:n edustajien kanssa. Tilapalvelun puolelta valmistelua teki teknisen toimen palvelusihteri, kunnanrakennusmestari ja kunnaninsinööri. Pohjois-Savon hyvinvointialue käynnisti toiminnan sopimuksen mukaisissa vuokratiloissa 1.1.2023. Sonkajärven kunnan ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen kesken oli vuokramääräytymisistä eriävät näkemykset ja hyvinvointialueen hallituksen päätöksestä teki kunta valituksen.

Kunnan ja Servica Oy:n väliset vuokraneuvottelut Mosaiikin keittiötilojen vuokrauksesta sujuivat suunnitellun mukaan ja tilat on vuokrattu Servica Oy:lle 1.1.2023 alkaen.

Valtuuston 2018 hyväksymässä Sonkajärven kiinteistöselvityksessä esitettyjen rakennusten purkamista edellyttäviä toimenpiteitä jatketaan sekä kiinteistöjen myyntiä tehdään kun rakennus ei ole tarpeellinen kunnan käyttötarpeisiin. Ylläpitovuokria korotetaan vuosittain yleistä kustannustason nousua vastaavasti (sähkö, vesi, palkat, lämpö). Teknisen toimen hallinnon, isännöinnin ja yhteisten tehtävien sekä konekeskuksen nettomotot on vörytetty kaikille teknisen toimen kustannuspaikoille toimintamenojen suhteessa vuodesta 2020 alkaen.

Liikenneväylät

Pohjois-Savon ELY-keskuksen ja Sonkajärven kunnan yhteishanke Sukevantien (Järvenpääntien risteys - VT 5) ja Asematien perusparantaminen käynnistyi kesäkuussa 2021, valtuuston hyväksymän päätöksen 15.3.2021 § 7 mukaisella tavalla. Perusparantamistyöt valmistuivat syksyllä 2021 ja kyseiset tieosuudet ja kevyenliikenteen väylät siirtyivät lokakuussa kunnan hoitovastuulle. Tekninen lautakunta teki peruskorjatusta ja luovutusta ko. liikenneväyläosuuksista kadunpitöpäätöksen kokouksessaan 11.10.2022 § 38.

Liikenneväylien osalta yksityisteiden kunnossapitoavustusta myönnettiin 107 tiekunnalle valvonta- ja tiejaston kokouksessa yhteensä 76 824 €. Tiekuuntien yhteiskilometrimäärä oli n. 358 km.

Talvikunnossapito molempien taajamien katujen, kevyen liikenteen väylien ja kunnan kiinteistöjen piha-alueiden osalta kilpailutettiin syksyllä 2021. Kilpailutuksen teki Sansia Oy ja tekninen toimi avusti sisällön ja aluemääritysten osalta. Urakoitsijavalinnat teki Sansia Oy ja koko sopimuskausi kattaa talvikaudet 2022-2024. Sansian kilpailuttaman talvikunnossapidon ja hoitotöiden toiminnan laadun toteutumista valvotaan kunnan ja Sansia Oy:n toimesta. Sonkajärven ja Sukevan taajamien sekä Savonvirran kevyen liikenteen väylien hoidoista vastaa eri urakoitsijat. Alkutilvi oli tammikuun puolesta välistä lähtien todella luminen koko kevätkauden. Syyskaudella talvi tuli myöhään ja oli lumisuudeltaan vähäinen, mutta leuto ja vesisateinen.

Katuvalojen huoltoa tehdään katselmusten perusteella. Yksityisteiden kunnossapidon ohjaus ja neuvonta, yksityisteiden kunnossapitoavustuksiin määräraha 80.000 €. Varaudutaan ELY-keskuksen hyväksymien yksityisteiden perusparannusten avustamiseen myös kunnan osalta n. 20% hankekustannusarviosta. Määrärahaa (20.000 €) käytettiin 11.294 € vuoden 2022 aikana. Vuoden 2022 aikana valmistui Kumpumäki-Akonmäen yksityistien perusparannushanke sekä Rahonmäentien putkisillan uusiminen. Lisäksi valmistui Kainuunmäki-Pyöreen yksityistien perusparannushanke yhteistyössä Vieremän kunnan kanssa.

Ympäristö- ja viheralueet

Tekniset peruspalvelut on määritelty asemakaava-alueiden yhdyskuntapalveluihin ja kiinteistöjen ylläpito- ja palveluihin. Palvelutuotannon tavoitteena on turvallinen ja viihtyisä taajamarakenne ja kunnan asuinkuntastrategian tukeminen. Liikuntapaikkojen hyvällä hoidolla luodaan hyvät olosuhteet omaehtoiselle liikunnan harrastamiselle ja kannustetaan kuntalaisia liikunnallisten harrastusten pariin vauvasta vaariin. Tekninen toimi vastaa osaltaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyviin tavoitteisiin.

Tulosalue: Palo-, pelastus- ja suojelutyö

Kustannuspaikat: Palo- ja pelastustoimi

Tilivelvolliset: Tekninen lautakunta, rakennustarkastaja

Palo-, pelastus- ja suojelutyön tehtävistä Sonkajärvellä vastaa Kuopion kaupungin hallinnoima Pohjois-Savon pelastustoimi. Pelastuslaitoksen perustehtävänä on parantaa turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia ja niiden vaikutuksia.

Pelastuslaitoksen tehtäviin kuuluu pelastuslain 379/2011 mukaisesti sammutus- ja pelastustoiminta, onnettomuuksien ehkäisy sekä valistus ja neuvonta, ensivastetoiminta, palotarkastus, vahingontorjunta, palonsyöntutkinta, valvontatehtävät, väestön varoittaminen ja suojaaminen vaara- ja onnettomuustilanteissa. Pelastuslaitos tukee alueeseen kuuluvien kuntien valmiussuunnittelua sekä huolehtii osaltaan varautumisesta ja öljyntorjunnasta.

Tuloarviot ja määrärahat

	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos) - Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2022 / Talousarvio 2022 (Muutos)
698 Palo-, pelastus- ja suojelutyö					
TOIMINTAKULUT (€)	-425 290,00	0,00	-425 290,00	-462 280,00	108,7 %
TOIMINTAKATE (€)	-425 290,00	0,00	-425 290,00	-462 280,00	108,7 %
Kokonaiskustannukset (€)	-425 290,00	0,00	-425 290,00	-462 280,00	108,7 %
Pelastustehtävät (kpl)	120,00			117,00	
Ensivastetehtävät (kpl)	30,00			20,00	
Yksiköiden toimintavalmiusaika min/sek (min/sek)	15,00			15,00	
Yksiköiden yhteensä laskettu henkilövahvuus tehtävässä (hlö)	5,00			5,00	
Palotarkastusten valvontasuunnitelman toteutuminen - valvontakohteet A1_A8 (ei omavalvontakohteita) (kpl)	63,00			43,00	

Palotarkastusten valvontasuunnitel- man toteutuminen - hoito- ja huoltolai- tokset (kpl)	8,00	7,00
Palotarkastusten valvontasuunnitel- man toteutuminen - omavalvontakoh- teet (kpl)	250,00	197,00
Valistus- ja koulu- tustilaisuuksiin osal- listuneiden määrä (kpl)	570,00	417,00
Paloasematilojen määrä (m2)	843,00	843,00

Perustelut

Pelastuslaitos on suorittanut koronaviruspandemiasta johtuviin poikkeusoloihin mukautetun toimintasuunnitelman mukaisia tehtäviä onnettomuuksien ennaltaehkäisyissä, pelastustoiminnassa ja varautumisessa. Korona-aika on rajoittanut mm. koulutus- ja valistustilaisuuksien järjestämistä.

Ensivastetehtävät ovat vähentyneet hälytysohjeen päivityksen myötä koko alueella. Pohjois-Savon alueella on pelastustehtävien määrä vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna, kuten myös Sonkajärvellä.

Vuoden 2022 alusta Venäjä-Ukraina sota on aiheuttanut huolta kuntalaisissa. Varautumisesta on järjestetty koulustilaisuuksia ja kuntalaisia on opastettu puhelimitse.

Palo- ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy Pohjois-Savon hyvinvointialueelle 1.1.2023.

Tulosalue: Rakennusvalvonta

Kustannuspaikat: Rakennusvalvonta

Tilivelvolliset: Tekninen lautakunta, rakennustarkastaja

Rakennusvalvonnan tehtävänä on huolehtia maankäyttö- ja rakennuslain mukaisista rakennusvalvontatoimen viranomaistehtävien suorittamisesta sekä toimia rakennusvalvontaviranomaisena. Rakennusvalvonta valvoo, ohjaa ja neuvoo turvallisen, terveellisen ja kauniin kunnan rakentumista ja säilyttämistä. Rakennusvalvonta osaltaan valvoo, että rakennukset, liikenneväylät, kadut, torit ja katuaukiot sekä puistot ja oleskeluun tarkoitetut ulkotilat täyttävät hyvän kuntakuvan ja viihtyisyyden vaatimukset.

Tuulivoimapuistojen hankkeiden hallinnolliset valmistelut ovat tulleet laajasti esille ja ovat kaavoituksen osalta vaativia.

Tuloarviot ja määrärahat

	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos) - Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2022 / Talousarvio 2022 (Muutos)
695 Rakennusvalvonta					
TOIMINTA-TUOTOT (€)	26 000,00	0,00	26 000,00	20 362,98	78,3 %
TOIMINTAKULUT (€)	-107 000,00	0,00	-107 000,00	-79 946,16	74,7 %
TOIMINTAKATE (€)	-81 000,00	0,00	-81 000,00	-59 583,18	73,6 %
Laskennalliset kulut (€)	-37 332,00	0,00	-37 332,00	-30 716,39	82,3 %
Kokonaiskustannukset (€)	-144 332,00	0,00	-144 332,00	-110 662,55	76,7 %
Rakennuslupien käsittelyaika (kk)	1,00	0,00	1,00	2,00	200,0 %
Poikkeamispäätösten käsittelyaika (kk)	4,00	0,00	4,00	4,00	100,0 %
Suunnittelutarveratkaisujen käsittelyaika (kk)	3,00	0,00	3,00	3,00	100,0 %
Lupapäätökset (kpl)	100,00	0,00	100,00	68,00	68,0 %
Katselmukset (kpl)	450,00	0,00	450,00	557,00	123,8 %
Aloituskokoukset (kpl)	7,00	0,00	7,00	3,00	42,9 %

Poikkeamislupa- hakemukset/ suunnittelutarve- ratkaisu (kpl)	5,00	0,00	5,00	0,00	0,0 %
Toimintakate- (%)	25,30	0,00	25,30	23,70	93,7 %
Nettomenot/asu- kas (€)	22,70	0,00	22,70	17,80	78,4 %

Perustelut

Venäjä-Ukraina sota on osaltaan vaikuttanut rakennustarvikkeiden merkittävään hintojen nousuun ja materiaalien saanti on huomattavasti vaikeutunut. Pankkien kiristyneet lainaehdot ovat vaikeuttaneet rakentajien lainansaantia ja tehnyt mahdolliset rakentajat varovaisiksi.

Kuntalaiset ja vapaa-ajan asukkaat ovat olleet kiinnostuneita asuinympäristönsä viihtyisyyden sekä rakennusten korjausvelan korjaamisesta. Vapaa-ajanasunnoilla on vietetty aikaa enenevässä määrin ja monipaikkaisuus on lisääntynyt.

Rakentamiseen myönnettyjen lupien määrä laski vuonna 2022 hieman aikaisemmista vuosista.

Tulosalue: Vesihuoltolaitos

Kustannuspaikat: Vesilaitos, vesijohtoverkostot, puhdistamot, viemäriverkostot, jätevedenpumppaamot ja hulevesiviemärit

Tilivelvolliset: Tekninen lautakunta, kunnaninsinööri, vesihuoltomestari

Sonkajärven vesihuoltolaitos toimii teknisen lautakunnan alaisuudessa ja se on kirjanpidollisesti eriytetty ta-seyksikkö. Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on toimittaa kuntalaisille laadukasta talousvettä ja huolehtia jäteveden käsittelystä yhteisten laatuvaatimusten mukaisesti sekä kehittää alueellista vesihuoltoa kunnan alueella yli kuntarajojen.

Tuloarviot ja määrärahat

	Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos) - Talousarvio 2022	Talousarvio 2022 (Muutos)	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2022 / Talousarvio 2022 (Muutos)
650 Vesihuoltolaitos					
Koko Vesihuoltolaitos					
TOIMINTATUOTOT (€)	1 004 740,00	0,00	1 004 740,00	939 178,09	93,5 %
TOIMINTAKULUT (€)	-874 990,00	-75 000,00	-949 990,00	-930 820,10	98,0 %
TOIMINTAKATE (€)	129 750,00	-75 000,00	54 750,00	8 357,99	15,3 %
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-304 490,00	0,00	-304 490,00	-258 798,24	85,0 %
Kokonaiskustannukset (€)	-1 179 480,00	-75 000,00	-1 254 480,00	-1 189 618,34	94,8 %
Puhdas vesi (m3)	242 000,00	0,00	242 000,00	203 343,00	84,0 %
6500 Vesilaitos					
Koko Vesilaitos					
TOIMINTATUOTOT (€)	477 070,00	0,00	477 070,00	428 794,77	89,9 %
TOIMINTAKULUT (€)	-310 060,00	-75 000,00	-385 060,00	-340 211,95	88,4 %
TOIMINTAKATE (€)	167 010,00	-75 000,00	92 010,00	88 582,82	96,3 %
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-109 580,00	0,00	-109 580,00	-97 869,00	89,3 %
Kokonaiskustannukset (€)	-419 640,00	-75 000,00	-494 640,00	-438 080,95	88,6 %
Puhdas vesi (m3)	242 000,00	0,00	242 000,00	203 343,00	84,0 %

Jätevesi (m3)	126 000,00	0,00	126 000,00	87 604,00	69,5 %
Vesi- ja viemäri- liittymien toimi- tusaika enintään kk asiakkaan sito- vasta tilauksesta (kk)	2,00	0,00	2,00	2,00	100,0 %
6510 Vesilaitos					
TOIMINTA- TUOTOT (€)	477 070,00	0,00	477 070,00	428 794,77	89,9 %
TOIMINTAKULUT (€)	-310 060,00	-75 000,00	-385 060,00	-340 211,95	88,4 %
TOIMINTAKATE (€)	167 010,00	-75 000,00	92 010,00	88 582,82	96,3 %
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-109 580,00	0,00	-109 580,00	-97 869,00	89,3 %
Kokonaiskustannukset (€)	-419 640,00	-75 000,00	-494 640,00	-438 080,95	88,6 %
Puhdas vesi (m3)	242 000,00	0,00	242 000,00	203 343,00	84,0 %
Jätevesi (m3)	126 000,00	0,00	126 000,00	87 604,00	69,5 %
Vesi- ja viemäri- liittymien toimi- tusaika enintään kk asiakkaan sito- vasta tilauksesta (kk)	2,00	0,00	2,00	2,00	100,0 %
6600 Viemärlaitos					
Koko Viemärlaitos					
TOIMINTA- TUOTOT (€)	527 670,00	0,00	527 670,00	509 833,32	96,6 %
TOIMINTAKULUT (€)	-553 950,00	0,00	-553 950,00	-583 972,44	105,4 %
TOIMINTAKATE (€)	-26 280,00	0,00	-26 280,00	-74 139,12	282,1 %
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-166 560,00	0,00	-166 560,00	-138 054,59	82,9 %
Kokonaiskustannukset (€)	-720 510,00	0,00	-720 510,00	-722 027,03	100,2 %
Jätevesi (m3)	126 000,00	0,00	126 000,00	87 604,00	69,5 %
Vesi- ja viemäri- liittymien toimi- tusaika enintään kk asiakkaan sito- vasta tilauksesta (kk)	2,00	0,00	2,00	2,00	100,0 %

6610 Viemärlaitos					
TOIMINTA- TUOTOT (€)	527 670,00	0,00	527 670,00	509 833,32	96,6 %
TOIMINTAKULUT (€)	-553 950,00	0,00	-553 950,00	-583 972,44	105,4 %
TOIMINTAKATE (€)	-26 280,00	0,00	-26 280,00	-74 139,12	282,1 %
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-166 560,00	0,00	-166 560,00	-138 054,59	82,9 %
Kokonaiskustannukset (€)	-720 510,00	0,00	-720 510,00	-722 027,03	100,2 %
Jätevesi (m3)	126 000,00	0,00	126 000,00	87 604,00	69,5 %
Vesi- ja viemäri- liittymien toimittusaika enintään kk asiakkaan sitovasta tilauksesta (kk)	2,00	0,00	2,00	2,00	100,0 %
6700 Hulevesiviemärit					
Koko Hulevesiviemärit					
TOIMINTA- TUOTOT (€)	0,00	0,00	0,00	550,00	
TOIMINTAKULUT (€)	-10 980,00	0,00	-10 980,00	-6 635,71	60,4 %
TOIMINTAKATE (€)	-10 980,00	0,00	-10 980,00	-6 085,71	55,4 %
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-28 350,00	0,00	-28 350,00	-22 874,65	80,7 %
Kokonaiskustannukset (€)	-39 330,00	0,00	-39 330,00	-29 510,36	75,0 %
6710 Hulevesiviemärit					
TOIMINTA- TUOTOT (€)	0,00	0,00	0,00	550,00	
TOIMINTAKULUT (€)	-10 980,00	0,00	-10 980,00	-6 635,71	60,4 %
TOIMINTAKATE (€)	-10 980,00	0,00	-10 980,00	-6 085,71	55,4 %
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-28 350,00	0,00	-28 350,00	-22 874,65	80,7 %
Kokonaiskustannukset (€)	-39 330,00	0,00	-39 330,00	-29 510,36	75,0 %

Perustelut

Vesihuoltolaitoksen toiminnan tuotot ja toimintakulut jäivät molemmat n. 10 % alle talousarvion. Vesimaksujen säilyminen samalla tasolla kuin v. 2021 on lisännyt edelleen vesilaitoksen alijäämää v. 2022. Lisäksi veden myynti on vähentynyt kulutuksen vähentymisen myötä.

Viemärlaitoksen toimintatuotot (96,6 %) ovat lähes talousarviossa, mutta toimintakulut (105,42 %) ylittivät n. 5,5 % talousarvioon 2022 verrattuna. Viemärlaitoksen alueilla toteutettiin laajempi jätevesipumppaamojen huolto (isot pumppaamot ja pienpumppaamot), kuin aikaisempina vuosina.

Tekninen lautakunta teki alkuvuodesta esityksen kunnanhallitukselle Sonkajärven vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisestä (Kh 17.01.2022 § 8), kunnanhallitus edellytti tehtävän Sonkajärven vesiosuuskuntien organisatioselvityksen (Kh 20.6.2022 § 125) sekä Sonkajärven vesihuoltolaitoksen talousennusteen 2022 päivityksen (Kh 20.6.2022 § 126) yhdessä Ramboll Oy:n kanssa. Kunnan päättäjiille pidettiin tehdyistä selvityksistä ilta-kouluja. Valtuusto hyväksyi 14.11.2022 § 41 vesihuollon yhtiöittämisen ja perustamisasiakirjat ponnella, että yhtiö aloittaa toimintansa 1.1.2024.

Vuoden lopulla toteutui uuden vesihuoltomestarin rekrytointi. Uusi vesihuoltomestari aloitti tehtävässään 1.1.2023.

Sonkajärven kunnan vesihuoltolaitoksen perus- ja kulutusmaksujen muutokset tekninen lautakunta hyväksyi 29.12.2022 § 68. Ne astuvat voimaan 1.4.2023 alkaen. Samalla tekninen lautakunta hyväksyi vesihuoltolaitoksen palvelumaksujen tarkistukset ja ne tulevat voimaan 1.3.2023.

Ylä-Savon vesihuollon (vesi- ja jätevesihuollon) yhteistä operointia koskien kunnanhallitus päätti, että se ottaa myönteisen kannan Ylä-Savon vesihuollon operointitoiminnan käynnistämiseen laadittujen suunnitelmien mukaan (Kh 24.10.2022 § 201). Lisäksi kunnanhallitus esitti Ylä-Savon Vesi Oy:n osakaskunnille, että operointi voitaisiin aloittaa 2–3 kunnan pilotointina.

Käyttötalouden toteutumisvertailun yhdistelmä

	Ta 2022	Ta-muutos	Muutettu ta 2022	Toteutunut 2022	Poikkeama	Tot %
10 Keskusvaalilautakunta						
100 Vaalit						
Tuotot	8 000		8 000	8 713	713	
Kulut	-8 000		-8 000	-7 056	944	
Netto	0		0	1 657	1 657	
110 Tarkastustoimi						
Tuotot						
Kulut	-27 200	-5 000	-32 200	-29 677	2 523	92,2
Netto	-27 200		-32 200	-29 677	2 523	92,2
12 Kunnanhallitus ja valtuusto						
120 Yleishallinto						
Tuotot	96 120	60 000	156 120	170 437	14 317	109,2
Kulut	-1 661 550	-60 000	-1 721 550	-1 654 090	67 460	96,1
Netto	-1 565 430	0	-1 565 430	-1 483 653	81 777	94,8
160 Työllistäminen						
Tuotot	256 400		256 400	203 755	-52 645	79,5
Kulut	-819 290		-819 290	-663 396	155 894	81,0
Netto	-562 890	0	-562 890	-459 642	103 248	81,7
170 Ruokapalvelu						
Tuotot	1 263 490		1 263 490	1 204 028	-59 462	95,3
Kulut	-1 170 760		-1 170 760	-1 115 670	55 090	95,3
Netto	92 730	0	92 730	88 358	-4 372	95,3
180 Terveysten ja hyvinvoinnin edistäminen						
Kulut	-18 553 800	-724 000	-19 277 800	-20 029 756	-751 956	103,9
190 Elinkeinojen kehittämisen						
Tuotot	47 300		47 300	62 185	14 885	131,5
Kulut	-320 590		-320 590	-243 996	76 594	76,1
Netto	-273 290		-273 290	-181 811	91 479	66,5
12 Kunnanhallitus ja valtuusto yhteensä						
Tuotot	1 663 310	60 000	1 723 310	1 640 404	-82 906	95,2
Kulut	-22 525 990	-784 000	-23 309 990	-23 706 908	-396 918	101,7
Netto	-20 862 680	-724 000	-21 586 680	-22 066 504	-479 824	102,2
20 Sukevan aluelautakunta						
200 Sukevan alueen palvelut						

Tuotot	23 750		23 750	23 696	-54	99,8
Kulut	-137 490		-137 490	-96 663	40 827	70,3
Netto	-113 740		-113 740	-72 967	40 773	64,2
30 Sivistyslautakunta						
290 Varhaiskasvatus						
Tuotot	134 300		134 300	201 640	67 340	150,1
Kulut	-1 736 760		-1 736 760	-1 552 490	184 270	89,4
Netto	-1 602 460		-1 602 460	-1 350 850	251 610	84,3
300 Koulutoimi						
Tuotot	216 810		216 810	314 940	98 130	145,3
Kulut	-4 382 430		-4 382 430	-4 342 797	39 633	99,1
Netto	-4 165 620		-4 165 620	-4 027 857	137 763	96,7
350 Joukkoliikenne						
Tuotot	9 000		9 000	13 891	4 891	154,3
Kulut	-83 400		-83 400	-70 137	13 263	84,1
Netto	-74 400		-74 400	-56 246	18 154	75,6
360 Vapaa sivistystoimi						
Tuotot	90 420		90 420	103 191	12 771	114,1
Kulut	-775 140		-775 140	-792 120	-16 980	102,2
Netto	-684 720		-684 720	-688 928	-4 208	100,6
385 Nuoriso- ja liikuntatoimi						
Tuotot	45 290		45 290	45 872	582	101,3
Kulut	-408 990		-408 990	-406 041	2 949	99,3
Netto	-363 700		-363 700	-360 169	3 531	99,0
30 Sivistyslautakunta yhteensä						
Tuotot	495 820		495 820	679 534	183 714	137,1
Kulut	-7 386 720		-7 386 720	-7 163 585	223 135	97,0
Netto	-6 890 900		-6 890 900	-6 484 050	406 850	94,1
60 Tekninen lautakunta						
600 Tekninen toimi						
Tuotot	2 836 720		2 836 720	2 881 391	44 671	101,6
Kulut	-2 849 550		-2 849 550	-3 024 734	-175 184	106,1
Netto	-12 830		-12 830	-143 343	-130 513	1117,2
650 Vesihuoltolaitos						
Tuotot	1 008 740		1 008 740	939 178	-69 562	93,1
Kulut	-874 990	-75 000	-949 990	-930 820	19 170	98,0
Netto	133 750		58 750	8 358	-50 392	14,2
695 Rakennusvalvonta						
Tuotot	26 000		26 000	20 363	-5 637	78,3
Kulut	-107 000		-107 000	-79 946	27 054	74,7
Netto	-81 000		-81 000	-59 583	21 417	73,6

698 Palo-, pelastus- ja suoje- lytyö						
Kulut	-425 290		-425 290	-462 280	-36 990	108,7
60 Tekninen lautakunta yh- teensä						
Tuotot	3 871 460		3 871 460	3 840 932	-30 528	99,2
Kulut	-4 256 830		-4 331 830	-4 497 781	-165 951	103,8
Netto	-385 370		-460 370	-656 848	-196 478	142,7
KUNTA YHTEENSÄ						
Tuotot	6 062 340	60 000	6 122 340	6 193 280	70 940	101,2
Kulut	-34 342 230	-789 000	-35 206 230	-35 501 670	-295 440	100,8
Netto	-28 279 890	-729 000	-29 083 890	-29 308 390	-224 500	100,8

2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

	TA 2022	TA-muutos	TA 2022 Muutettu	Toteutunut 2022	Poikkeama	Tot. %
Toimintatulot						
Myyntitulot	2 842 370	60 000	2 902 370	2 831 983	-70 387	97,6
Maksutulot	128 720		128 720	142 320	13 600	110,6
Tuet ja avustukset	395 200		395 200	480 090	84 890	121,5
Muut toimintatulot	2 669 050		2 669 050	2 718 826	49 776	101,9
	6 035 340	60 000	6 095 340	6 173 220	77 880	101,3
Valmistus omaan käyttöön	27 000		27 000	19 667	-7 333	72,8
Toimintamenot						
Henkilöstömenot	-7 492 960	-53 000	-7 545 960	-7 365 740	180 220	97,6
Palvelujen ostot	-22 487 320	-824 000	-23 311 320	-23 600 155	-288 835	101,2
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 925 880	-35 000	-1 960 880	-2 026 632	-65 752	103,4
Avustukset	-589 500	-10 000	-599 500	-578 480	21 020	96,5
Muut toimintamenot	-1 846 570	-60 000	-1 906 570	-1 930 664	-24 094	101,3
	-34 342 230	-982 000	-35 324 230	-35 501 671	-177 441	100,5
TOIMINTAKATE	-28 279 890	-922 000	-29 201 890	-29 308 783	-106 893	100,4
Verotulot	14 205 000	1 169 000	15 374 000	14 982 696	-391 304	97,5
Valtionosuudet	16 299 000	-127 000	16 172 000	16 217 503	45 503	100,3
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotulot	2 230		2 230	8 500	6 270	381,2
Muut rahoitustulot	50 460	593 000	643 460	649 958	6 498	101,0
Korkomenot	-55 000		-55 000	-66 371	-11 371	120,7
Muut rahoitusmenot	-22 480		-22 480	-22 686	-206	100,9
VUOSIKATE	2 199 320	713 000	2 912 320	2 460 817	-451 503	84,5
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 345 360		-1 345 360	-1 309 929	35 431	97,4
Arvonalentumiset	0		0	0	0	0,0
TILIKAUDEN TULOS	853 960	713 000	1 566 960	1 150 888	-416 072	73,4
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	-135 250	-1 600 000	-1 735 250	114 753	1 850 003	-6,6
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	250 000	1 600 000	1 850 000	-200 000	-2 050 000	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	968 710	713 000	1 681 710	1 065 642	-616 068	63,4

2.3 Investointiosan toteutuminen

	Sito- vuus		TA 2022	TA- muutos	Muutettu ta 2022	Toteutunut 2022	Poikkeama	Tot. %
Kunnanhallitus								
Muut pitkävaikutteiset menot								
Osakkeet ja osuudet								
2209 Osakkeiden osto ja myynti		Menot			0	-155 500	-155 500	
		Tulot					0	
Osakkeet ja osuudet yhteensä		Menot		0	0	-155 500	-155 500	#JAKO/0!
Kunnanhallitus yhteensä		Menot		0	0	-155 500	-155 500	#JAKO/0!
		Tulot				0	0	0,0
		Yhteensä		0	0	-155 500	-155 500	#JAKO/0!
Tekninen lautakunta								
Muut pitkävaikutteiset menot								
2023 Sukevan osayleiskaavan päivitys ja täydennys		Menot	-10 000		-10 000	-11 546	-1 546	115,5
2025 Sonkajärven vedenpinnan nosto		Menot	-80 000		-80 000	-7 846	72 154	9,8
		Tulot	40 000		40 000		-40 000	
		Netto			-40 000	-7 846	32 154	19,6
2038 Sonkajärven rantarakentamisen strategian ja ohjelman laadinta		Menot	-10 000		-10 000	-2 505	7 495	25,1
4014 Sukevantien (Mt 5905 ja Vt5, uusi käännyksikaista Valtatie 5:lle		Menot	-210 000	210 000	0			
		Tulot	126 000	-126 000				
		Netto		84 000	0	0	0	#JAKO/0!
Muut pitkävaikutteiset menot	Valt	Menot	-310 000	210 000	-100 000	-21 897	78 103	21,9
		Tulot	166 000	-126 000	40 000	0	-40 000	
	Valt	Yhteensä	-144 000	84 000	-60 000	-21 897	38 103	36,5
Maa- ja vesialueet								
5990 Kiinteistöjen osto ja myynti		Menot	-10 000		-10 000		10 000	0,0
		Tulot	10 000		10 000	7 986	-2 014	79,9
	Valt	Yhteensä	0		0	7 986	7 986	
Rakennukset								
5052 Tev.keskuksenperuskorjaus	Valt	Menot	-1 638 000	0	-1 638 000	-1 834 576	-196 576	112,0
5201 Nallemuorin päiväkodin ilmastointi	Valt	Menot	-55 000	-38000	-93 000	-92 836	164	99,8

Muut rakennukset:								
5314 Sukevan päiväkotiv-kuohous ja säätötyöt		Menot	-15 000		-15 000	-13 536	1 464	90,2
5324 Koulukeskuksen wc-tilat, kiinteistöautomaation päivitys ja uusi lämmönvaihdin -kl-lämpö		Menot	-40 000		-40 000	-29 730	10 270	74,3
5409 Kangaslammen opasteet ja uusi pukuhuonerakennus		Menot	-10 000	10 000	0		0	#JAKO/0!
5506 Vanhan kirjastotalon julkisivu ja LVI-korjaus		Menot	-60 000	-85 000	-145 000	-145 912	-912	100,6
5519 Tekninen tukikohta, Taitotalon tilojen korvaavat tilat suunnitelma		Menot				-4 112	-4 112	
5542 Kirjaston iv-saneeraus		Menot	-35 000	-35 000	-70 000	-54 685	15 315	78,1
5567 Puukatsomon purku ja liikuntavälinevarastokontit (1 kpl)		Menot	-30 000	10 000	-20 000	-21 811	-1 811	109,1
5571 Jäähallin katon korjaus		Menot	0	-19 000	-19 000	-18 569	431	97,7
5572 Sj koul.siivoj. Sos.til. Sisät		Menot	0	-23 000	-23 000	-19 605	3 395	85,2
5573 Sukevan as.pist. Tilan jäädyt.		Menot	0	-12 500	-12 500	-12 471	29	99,8
6040 Sukevan vesitornin peruskorjaus		Menot			0	-11 696	-11 696	#JAKO/0!
Muut rakennukset yhteensä		Menot	-190 000	-154 500	-344 500	-332 127	12 373	96,4
		Tulot						
	Valt	Yhteensä	-190 000	-154 500	-344 500	-332 127	12 373	96,4
Rakennukset yhteensä		Menot	-1 883 000	-192 500	-2 075 500	-2 259 539	-184 039	108,9
		Tulot	0	0	0	0	0	0,0
		Yhteensä	-1 883 000	-192 500	-2 075 500	-2 259 539	-184 039	108,9
Johtoverkostot ja laitteet								
6064 Sonkajärven vesijohtoverkon runkoventtiilikaivojen rakentaminen ja sulkujen uusiminen	Valt	Menot	-45 000	-70 000	-115 000	-118 659	-3 659	103,2
6084 Vanhan heikkokuntoisen valurautavesijohtoputkiston uusiminen	Valt	Menot	-45 000	-80 000	-125 000	-127 692	-2 692	102,2
Muut johtoverkostot ja laitteet								
6106 Sonkajärven tasausaltaan sähköjärjestelmä		Menot	-30 000		-30 000	-24 065	5 935	80,2
6107 Sukevan puhdistamon automaatiovalvomon päivitys		Menot	-10 000		-10 000	-39 992	-29 992	399,9
6156 Sukevan vankilan siirtoviemäri ja jvp-saneeraus		Menot	-30 000	20 000	-10 000	-7 822	2 178	78,2
6157 Sukevan jv-verkoston vuotokorjaus		Menot	-40 000	-85 000	-125 000	-141 705	-16 705	113,4
6207 Siikalammen jv-pumpp. Pumput		Menot	-35 000		-35 000	-17 597	17 403	50,3
6212 Sonkajärvi siirtoviemäriin jv-pumppaamoiden uusiminen		Menot			0	-6 856	-6 856	#JAKO/0!
6214 Sukevan pienpumppaamojen liittäminen jv-automaatioon		Menot	-20 000	20 000	0		0	#JAKO/0!
6301 Sj.taajaman sadevesiviemäri		Menot	-50 000	40 000	-10 000	-9 760	240	97,6
Muut johtoverkostot ja laitteet yhteensä	Valt	Menot	-215 000	-5 000	-220 000	-247 797	-27 797	112,6
Johtoverkostot ja laitteet yhteensä		Menot	-305 000	-155 000	-460 000	-494 148	-34 148	107,4

Kiinteät rakenteet ja laitteet								
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet								
4006 Moottorikelkkareitti Sonkajärvi-Sukeva		Menot	-15 000		-15 000		15 000	0,0
4007 Sonkaj. liikenneturvallisuuustyöt		Menot	-15 000		-15 000	-10 832	4 168	72,2
4312 Sonkajärven torin rakentaminen		Menot	-50 000	50 000	0			
4401 Jyrkän alueen retkeilyreitistö -työll.kohde		Menot			0	-1 648	-1 648	#JAKO/0!
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä	Valt	Menot	-80 000	50 000	-30 000	-12 480	17 520	41,6
		Tulot	0	0	0	0	0	0,0
		Yhteensä	-80 000	50 000	-30 000	-12 480	17 520	41,6
Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä								
		Menot	-80 000	50 000	-30 000	-12 480	17 520	41,6
		Tulot	0	0	0	0	0	0,0
		Yhteensä	-80 000	50 000	-30 000	-12 480	17 520	41,6
Koneet ja kalusto								
Muut koneet ja kalusto								
6015 Etäluettavat mittarit		Menot	-15 000		-15 000	-13 632	1 368	90,9
Muut koneet ja kalusto yhteensä	Valt	Menot	-15 000	0	-15 000	-13 632	1 368	90,9
Koneet ja kalusto yhteensä		Menot	-15 000	0	-15 000	-13 632	1 368	90,9
Tekninen lautakunta yhteensä								
		Menot	-2 603 000	-87 500	-2 690 500	-2 801 696	-111 196	104,1
		Tulot	176 000	-126 000	50 000	7 986	-42 014	16,0
		Yhteensä	-2 427 000	-213 500	-2 640 500	-2 793 710	-153 210	105,8
INVESTOINNIT YHTEENSÄ								
		Menot	-2 603 000	-87 500	-2 690 500	-2 957 196	-266 696	109,9
		Tulot	176 000	-126 000	50 000	7 986	-42 014	16,0

2.4 Rahoitusosan toteutuminen

	TA 2022	TA- muutok- set	TA 2022 Muutettu	Toteu- tuma 2022	Poikkeama	Tot. %
Toiminta ja investoinnit						
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	2 192 690	713 000	2 905 690	2 460 818	-444 872	84,7
Tulorahoituksen korjaukset	0	0	0	2 110	2 110	#JAKO/0!
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-2 603 000	-87 500	-2 690 500	-2 957 196	-266 696	109,9
Rahoitusosuudet investointi- menoihin	166 000	-126 000	40 000	0	-40 000	0,0
Pysyvien vastaavien hyödyk- keiden luovutustulot	10 000		10 000	5 876	-4 124	58,8
Toiminta ja investoinnit, netto	-234 310	499 500	265 190	-488 392	-753 582	-184,2
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäys				-4 660	-4 660	#JAKO/0!
Antolainasaamisten vähen- nykset			0		0	#JAKO/0!
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 000 000		1 000 000		-1 000 000	0,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-759 330		-759 330	-720 236	39 094	94,9
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 000 000		1 000 000	0	-1 000 000	0,0
Vaikutus maksuvalmiuteen	1 006 360	499 500	1 505 860	-1 213 288	-2 719 148	-80,6

2.5 Yhteenvedo määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Käyttötalousoosa	Sitovuus	Ta 2022	Ta-muutos	Muutettu ta 2022	Toteutunut 2022	Poikkeama	Tot %	TP 2021
Sitovuus: toimielin netto								
Keskusvaalilautakunta								
Vaalit	S	-8 000		-8 000	-7 056	944		-14 069
Tarkastuslautakunta								
Tarkastustoimi	S	-27 200	-5 000	-32 200	-29 677	2 523	92,2	-25 851
Kunnanhallitus ja valtuusto								
Yleishallinto		-1 661 550	-60 000	-1 721 550	-1 654 090	67 460	96,1	-1 404 020
Työllistäminen		-819 290		-819 290	-663 396	155 894	81,0	-838 032
Ruokapalvelu		-1 170 760		-1 170 760	-1 115 670	55 090	95,3	-1 083 688
Terveysten ja hyvinvoinnin edistäminen		-18 553 800	-724 000	-19 277 800	-20 029 756	-751 956	103,9	-17 346 703
Elinkeinojen kehittäminen		-320 590		-320 590	-243 996	76 594	76,1	-206 141
Yhteensä	S	-22 525 990	-784 000	-23 309 990	-23 706 908	-396 918	101,7	-20 878 584
Sukevan aluelautakunta								
Sukevan alueen palvelut	S	-137 490		-137 490	-96 663	40 827	70,3	-136 403
Sivistyslautakunta								
Varhaiskasvatus		-1 736 760		-1 736 760	-1 552 490	184 270	89,4	-1 636 895
Koulutoimi		-4 382 430		-4 382 430	-4 342 797	39 633	99,1	-4 170 008
Joukkoliikenne		-83 400		-83 400	-70 137	13 263	84,1	-71 414
Vapaa sivistystoimi		-775 140		-775 140	-792 120	-16 980	102,2	-726 246
Nuoriso ja liikuntatoimi		-408 990	-10 000	-418 990	-406 041	12 949	96,9	-380 362
Yhteensä	S	-7 386 720	-10 000	-7 396 720	-7 163 585	233 135	96,8	-6 192 495
Tekninen lautakunta								
Tekninen toimi		-2 849 550	-108 000	-2 957 550	-3 024 734	-67 184	102,3	-3 267 583
Vesihuoltolaitos		-874 990	-75 000	-949 990	-930 820	19 170	98,0	-912 013
Rakennusvalvonta		-107 000		-107 000	-79 946	27 054	74,7	-96 122
Palo-, pelastus- ja suojelutyö		-425 290		-425 290	-462 280	-36 990	108,7	-408 865
Yhteensä	S	-4 256 830	-183 000	-4 439 830	-4 497 780	-57 950	101,3	-4 684 583
Toimintakate		-34 342 230	-982 000	-35 324 230	-35 501 670	-177 440	100,5	-32 724 416

Tuloslaskelmaosa	Sitovuus	Ta 2022	Ta-muutos	Muutettu ta 2022	Toteutunut 2022	Poikkeama	Tot %	TP 2021
Verotulot	S	14 205 000	1 169 000	15 374 000	14 982 696	-391 304	97,5	15 273 340
Valtionosuudet	S	16 299 000	-127 000	16 172 000	16 217 503	45 503	100,3	16 185 340
Rahoitustulot ja -menot								
Korkotulot		2 230		2 230	8 500	6 270	381,2	2 426
Muut rahoitustulot		50 460	593 000	643 460	649 958	6 498	101,0	402 051
Korkomenot		-55 000		-55 000	-66 371	-11 371	120,7	-43 793
Muut rahoitusmenot		-22 480		-22 480	-22 686	-206	100,9	-23 271
Rahoitustulot ja -menot yhteensä	S	-24 790	593 000	568 210	569 401	1 191	100,2	444 248
Yhteensä		30 479 210	1 635 000	32 114 210	31 769 600	-344 610	98,9	30 829 755
Vuosikate		-3 863 020	653 000	-3 210 020	-3 732 070	-522 050	116,3	4 538 650
Poistoeron muutos	S	-135 250	-1 600 000	-1 735 250	114 753	1 850 003	-6,6	115 901
Varausten muutos	S	250 000	1 600 000	1 850 000	-200 000	1 850 000		-2 150 000
		114 750	0	114 750	-85 247	3 700 003	-74,3	-2 034 099

	Sito- vuu- s	TA 2022	TA- muutos	Muutettu ta 2022	Toteutunut 2022	Poikkeama	Tot. %
Kunnanhallitus							
Muut pitkävaikutteiset menot							
Osakkeet ja osuudet							
2209 Osakkeiden osto ja myynti	Menot			0	-155 500	-155 500	
	Tulot					0	
Osakkeet ja osuudet yhteensä	Menot		0	0	-155 500	-155 500	#JAKO/0!
Kunnanhallitus yhteensä	Menot		0	0	-155 500	-155 500	#JAKO/0!
	Tulot				0	0	0,0
	Yhteensä		0	0	-155 500	-155 500	#JAKO/0!
Tekninen lautakunta							
Muut pitkävaikutteiset menot							
2023 Sukevan osayleiskaavan päivitys ja täydennys	Menot	-10 000		-10 000	-11 546	-1 546	115,5
2025 Sonkajärven vedenpinnan nosto	Menot	-80 000		-80 000	-7 846	72 154	9,8
	Tulot	40 000		40 000		-40 000	
	Netto			-40 000	-7 846	32 154	19,6
2038 Sonkajärven rantarakentamisen strategian ja ohjelman laadinta	Menot	-10 000		-10 000	-2 505	7 495	25,1
4014 Sukevantien (Mt 5905 ja Vt5, uusi kääntymiskaista Valtatie 5:lle	Menot	-210 000	210 000	0			
	Tulot	126 000	-126 000				
	Netto		84 000	0	0	0	#JAKO/0!
Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä	Valt Menot	-310 000	210 000	-100 000	-21 897	78 103	21,9
	Tulot	166 000	-126 000	40 000	0	-40 000	
	Valt Yhteensä	-144 000	84 000	-60 000	-21 897	38 103	36,5
Maa- ja vesialueet							
5990 Kiinteistöjen osto ja myynti	Menot	-10 000		-10 000		10 000	0,0
	Tulot	10 000		10 000	7 986	-2 014	79,9
	Valt Yhteensä	0		0	7 986	7 986	

Rakennukset								
5052								
Tev.keskuksenperuskorjaus	Valt	Menot	-1 638 000	0	-1 638 000	-1 834 576	-196 576	112,0
5201 Nallemuorin päiväkodin ilmastointi	Valt	Menot	-55 000	-38000	-93 000	-92 836	164	99,8
Muut rakennukset:								
5314 Sukevan päiväkotivi- nuohous ja säätötyöt		Menot	-15 000		-15 000	-13 536	1 464	90,2
5324 Koulukeskuksen wc- tilat, kiinteistöautomaation päivitys ja uusi lämmönvaihdin -kl-lämpö		Menot	-40 000		-40 000	-29 730	10 270	74,3
5409 Kangaslammen opasteet ja uusi pukuhuonerakennus		Menot	-10 000	10 000	0		0	#JAKO/0!
5506 Vanhan kirjastotalon julkisivu ja LVI-korjaus		Menot	-60 000	-85 000	-145 000	-145 912	-912	100,6
5519 Tekninen tukikohta, Taitotalon tilojen korvaavat tilat suunnitelma		Menot				-4 112	-4 112	
5542 Kirjaston iv-saneeraus		Menot	-35 000	-35 000	-70 000	-54 685	15 315	78,1
5567 Puukatsomon purku ja liikuntavälinevarastokontit (1 kpl)		Menot	-30 000	10 000	-20 000	-21 811	-1 811	109,1
5571 Jäähallin katon korjaus		Menot	0	-19 000	-19 000	-18 569	431	97,7
5572 Sj koul.siivoj. Sos.til. Sisät		Menot	0	-23 000	-23 000	-19 605	3 395	85,2
5573 Sukevan as.pist. Tilan jäähdyt.		Menot	0	-12 500	-12 500	-12 471	29	99,8
6040 Sukevan vesitornin peruskorjaus		Menot			0	-11 696	-11 696	#JAKO/0!
Muut rakennukset yhteensä		Menot	-190 000	-154 500	-344 500	-332 127	12 373	96,4
		Tulot						
	Valt	Yhteensä	-190 000	-154 500	-344 500	-332 127	12 373	96,4
Rakennukset yhteensä		Menot	-1 883 000	-192 500	-2 075 500	-2 259 539	-184 039	108,9
		Tulot	0	0	0	0	0	0,0
		Yhteensä	-1 883 000	-192 500	-2 075 500	-2 259 539	-184 039	108,9

Johtoverkostot ja laitteet								
6064 Sonkajärven vesijohtoverkon runkoventtiilikaivojen rakentaminen ja sulkujen uusiminen	Valt	Menot	-45 000	-70 000	-115 000	-118 659	-3 659	103,2
6084 Vanhan heikkokuntoisen valurautavesijohtoputkiston uusiminen	Valt	Menot	-45 000	-80 000	-125 000	-127 692	-2 692	102,2
Muut johtoverkostot ja laitteet								
6106 Sonkajärven tasausaltaan sähköjärjestelmä		Menot	-30 000		-30 000	-24 065	5 935	80,2
6107 Sukevan puhdistamon automaatiovalvomon päivitys		Menot	-10 000		-10 000	-39 992	-29 992	399,9
6156 Sukevan vankilan siirtoviemäri ja jvp-saneeraus		Menot	-30 000	20 000	-10 000	-7 822	2 178	78,2
6157 Sukevan jv-verkoston vuotokorjaus		Menot	-40 000	-85 000	-125 000	-141 705	-16 705	113,4
6207 Siikalammen jv-pumpp. Pumput		Menot	-35 000		-35 000	-17 597	17 403	50,3
6212 Sonkajärvi siirtoviemäriin jv-pumppaamoiden uusiminen		Menot			0	-6 856	-6 856	#JAKO/0!
6214 Sukevan pienpumppaamojen liittäminen jv-automaatioon		Menot	-20 000	20 000	0		0	#JAKO/0!
6301 Sj.taajaman sadevesiviemäri		Menot	-50 000	40 000	-10 000	-9 760	240	97,6
Muut johtoverkostot ja laitteet yhteensä								
	Valt	Menot	-215 000	-5 000	-220 000	-247 797	-27 797	112,6
Johtoverkostot ja laitteet yhteensä								
		Menot	-305 000	-155 000	-460 000	-494 148	-34 148	107,4
Kiinteät rakenteet ja laitteet								
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet								
4006 Moottorikelkkareitti Sonkajärvi-Sukeva		Menot	-15 000		-15 000		15 000	0,0
4007 Sonkaj. liikenneturvallisuustyöt		Menot	-15 000		-15 000	-10 832	4 168	72,2
4312 Sonkajärven torin rakentaminen		Menot	-50 000	50 000	0			
4401 Jyrkän alueen retkeilyreitistö -työll.kohde		Menot			0	-1 648	-1 648	#JAKO/0!
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä								
	Valt	Menot	-80 000	50 000	-30 000	-12 480	17 520	41,6
		Tulot	0	0	0	0	0	0,0
		Yhteensä	-80 000	50 000	-30 000	-12 480	17 520	41,6
Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä								
		Menot	-80 000	50 000	-30 000	-12 480	17 520	41,6
		Tulot	0	0	0	0	0	0,0
		Yhteensä	-80 000	50 000	-30 000	-12 480	17 520	41,6

Koneet ja kalusto								
Muut koneet ja kalusto								
6015 Etälueuttavat mittarit		Menot	-15 000		-15 000	-13 632	1 368	90,9
Muut koneet ja kalusto yhteensä								
	Valt	Menot	-15 000	0	-15 000	-13 632	1 368	90,9
Koneet ja kalusto yhteensä								
		Menot	-15 000	0	-15 000	-13 632	1 368	90,9
Tekninen lautakunta yhteensä								
		Menot	-2 603 000	-87 500	-2 690 500	-2 801 696	-111 196	104,1
		Tulot	176 000	-126 000	50 000	7 986	-42 014	16,0
		Yhteensä	-2 427 000	-213 500	-2 640 500	-2 793 710	-153 210	105,8
INVESTOINNIT YHTEENSÄ								
		Menot	-2 603 000	-87 500	-2 690 500	-2 957 196	-266 696	109,9
		Tulot	176 000	-126 000	50 000	7 986	-42 014	16,0
		Yhteensä	-2 427 000	-213 500	-2 640 500	-2 949 209	-308 709	111,7

Rahoitusosa	Sito- vuus	Ta 2022	Ta-muutos	Muutettu ta 2022	Toteutunut 2022	Poikkeama	Tot %	TP 2021
Antolainauksen muutokset								
Antolainasaamisten lisäykset	S							
Antolainasaamisten vähennykset	S			0	-4 660	-4 660	#JAKO/0!	8 409
Lainakannan muutokset								
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	S	1 000 000		1 000 000	0	-1 000 000	0,0	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	S	-759 330		-759 330	-720 236	39 094	94,9	-844 709
Lyhytaikaisten lainojen muutos	S	1 000 000		1 000 000	504 813	-495 187	50,5	0
Oman pääoman muutokset	S							
Vaikutus maksuvalmiuteen		1 240 670	0	1 240 670	-220 083	-1 460 753	-17,7	1 254 249
Sitovat erät yhteensä:								
Vuosikate, investoinnit ja rahoitusosa		-5 049 350	439 500	-4 609 850	-6 901 362	-2 291 512	149,7	3 107 626
Poistoeron ja varausten muutokset		114 750		114 750	114 753	3 700 003	100,0	-1 090 985
Sitovat erät yhteensä	S	-4 934 600	439 500	-4 495 100	-6 786 609	1 408 491	151,0	163 264

3 Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2022		1.1.-31.12.2021	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	2 078 895,02		2 030 473,80	
Maksutuotot	141 618,72		157 523,01	
Tuet ja avustukset	480 090,49		1 069 372,00	
Muut toimintatuotot	<u>1 127 255,11</u>	3 827 859,34	<u>1 072 905,89</u>	4 330 274,70
Valmistus omaan käyttöön		19 666,84		0,00
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-5 502 623,46		-5 384 899,93	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-1 649 356,91		-1 630 311,17	
Muut henkilösivukulut	-213 759,28		-240 708,60	
Palvelujen ostot	-22 881 979,57		-20 249 811,13	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 991 017,40		-2 005 145,36	
Avustukset	-578 479,63		-515 698,87	
Muut toimintakulut	<u>-339 092,81</u>	-33 156 309,06	<u>-319 327,78</u>	-30 345 902,84
TOIMINTAKATE		-29 308 782,88		-26 015 628,14
Verotulot		14 982 696,08		15 273 339,75
Valtionosuudet		16 217 503,00		16 185 340,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	8 500,33		2 425,87	
Muut rahoitustuotot	629 475,68		488 402,69	
Korkokulut	-66 371,15		-43 792,62	
Muut rahoituskulut	<u>-2 203,55</u>	569 401,31	<u>-2 787,90</u>	444 248,04
VUOSIKATE		2 460 817,51		5 887 299,65
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 309 928,92		-1 306 763,26	
Arvonalentumiset	0,00	-1 309 928,92	-1 853,50	-1 308 616,76
TILIKAUDEN TULOS		1 151 888,59		4 578 682,89
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		114 753,39		115 900,97
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		-200 000,00		-2 150 000,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALI- JÄÄMÄ)		<u>1 065 641,98</u>		<u>2 544 583,86</u>

3.2 Rahoituslaskelma

	<u>1.1.-31.12.2022</u>		<u>1.1.-31.12.2021</u>	
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Vuosikate	2 460 818		5 887 300	
Tulorahoituksen korjauserät	<u>2 110</u>	2 462 928	<u>-62 514</u>	5 824 785
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investointimenot	-2 957 196		-2 019 279	
Rahoitusosuudet investointimenoihin			9 899	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>5 876</u>	-2 951 320	<u>15 565</u>	-1 993 815
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		<u>-488 392</u>		<u>3 830 971</u>
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET				
Antolainasaamisten lisäykset	-4 660			
Antolainasaamisten vähennykset		<u>-4 660</u>	<u>8 409</u>	8 409
LAINAKANNAN MUUTOKSET				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-720 236		-844 709	
Lyhytaikaisten lainojen muutos		<u>-720 236</u>		<u>-844 709</u>
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET				
Toim.antojen varojen ja pääomien muutokset	4 575		5 359	
Saamisten muutos	519 452		-155 857	
Korottomien velkojen muutos	<u>1 599 155</u>	<u>2 123 182</u>	<u>89 159</u>	<u>-61 339</u>
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		<u>1 398 287</u>		<u>-897 638</u>
RAHAVAROJEN MUUTOS		909 895		2 933 332
RAHAVAROJEN MUUTOS				
Rahavarat 31.12.	5 447 740		4 537 845	
Rahavarat 1.1.	<u>4 537 845</u>	909 895	<u>1 604 513</u>	2 933 332

3.3 Tase

<u>VASTAAVAA</u>	Vuosi 2022	Vuosi 2021
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
2. Muut pitkävaikutteiset menot	98 579,13	121 422,90
	<u>98 579,13</u>	<u>121 422,90</u>
II Aineelliset hyödykkeet		
1. Maa- ja vesialueet	1 521 035,87	1 529 022,32
2. Rakennukset	15 349 086,09	15 706 539,09
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 860 486,91	3 129 942,88
4. Koneet ja kalusto	244 369,08	337 207,00
5. Muut aineelliset hyödykkeet	7 568,46	7 568,46
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	3 712 571,26	1 478 213,93
	<u>23 695 117,67</u>	<u>22 188 493,68</u>
III Sijoitukset		
1. Osakkeet ja osuudet	4 652 684,27	4 497 184,27
3. Muut lainasaamiset	74 554,66	74 554,66
4. Muut saamiset	185 426,04	180 766,04
	<u>4 912 664,97</u>	<u>4 752 504,97</u>
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
1. Valtion toimeksiannot	182 327,70	212 409,47
2. Lahjoitusrahastojen varat	359 038,99	266 122,00
	<u>541 366,69</u>	<u>478 531,47</u>
C VAIHTUVAT VASTAAVAT		
II Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
1. Myyntisaamiset	433 948,11	463 147,31
2. Lainasaamiset	7 740,00	15 160,00
3. Muut saamiset	140 652,92	208 687,12
4. Siirtosaamiset	116 986,60	531 786,05
	<u>699 327,63</u>	<u>1 218 780,48</u>
IV Rahat ja pankkisaamiset	5 447 739,77	4 537 844,71
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>35 394 795,86</u>	<u>33 297 578,21</u>

<u>VASTATTAVAA</u>	Vuosi 2022	Vuosi 2021
A OMA PÄÄOMA		
I Peruspääoma	9 933 975,02	9 933 975,02
III Muut omat rahastot	44 082,44	44 082,44
IV Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	7 953 754,73	5 409 170,87
V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 065 641,98	2 544 583,86
	<u>18 997 454,17</u>	<u>17 931 812,19</u>
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
1. Poistoero	1 428 643,14	1 543 396,53
2. Vapaaehtoiset varaukset	3 650 000,00	3 450 000,00
	<u>5 078 643,14</u>	<u>4 993 396,53</u>
C PAKOLLISET VARAUKSET		
2. Muut pakolliset varaukset	0,00	0,00
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
1. Valtion toimeksiannot	182 327,70	212 409,47
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	358 685,37	261 193,09
	<u>541 013,07</u>	<u>473 602,56</u>
E VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	6 364 242,00	6 881 428,00
3. Lainat julkisyhteisöiltä	259 822,07	306 830,59
7. Muut velat	7 749,70	7 749,70
	<u>6 631 813,77</u>	<u>7 196 008,29</u>
II Lyhytaikainen		
1. Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	517 186,00	677 186,00
3. Lainat julkisyhteisöiltä	44 724,10	40 765,86
5. Saadut ennakot	1 755,10	1 160,80
6. Ostovelat	592 570,61	636 293,78
7. Muut velat	1 552 105,18	146 226,06
8. Siirtovelat	1 437 137,82	1 201 126,14
	<u>4 145 478,81</u>	<u>2 702 758,64</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>35 394 795,86</u>	<u>33 297 578,21</u>

3.4 Konsernilaskema

Tuloslaskelma

	Vuosi 2022		Vuosi 2021	
Toimintatuotot		30 895 609		30 499 184
Toimintakulut		-60 426 631		-56 420 046
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)		21 583		18 252
Toimintakate		-29 509 439		-25 902 610
Verotulot		14 936 660		15 227 618
Valtionosuudet		17 815 626		17 705 520
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	12 399		4 265	
Muut rahoitustuotot	633 156		445 397	
Korkokulut	-165 872		-132 658	
Muut rahoituskulut	-50 939	428 745	-42 778	274 226
Vuosikate		3 671 591		7 304 754
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 441		-2 541 082	
Omistuksen eliminointierot	606			
Arvonalentumiset	-39 807	-2 481 413	-4 149	-2 545 231
Satunnaiset erät		-7 638		91 345
Tilikauden tulos		1 182 540		4 850 868
Tilinpäätössiirrot		-79		2 354
Tilikauden verot		-1 000		-547
Laskennalliset verot		-42 951		-20 842
Vähemmistöosuudet		-775		-4 587
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		1 137 735		4 827 246

Rahoituslaskelma

	Vuosi 2022		Vuosi 2021	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	3 671 591		7 304 754	
Satunnaiset erät	-7 638		91 345	
Tilikauden verot	-1 000		-547	
Tulorahoituksen korjauserät	<u>-96 819</u>	3 566 134	<u>30 343</u>	7 425 895
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-4 943 538		-4 287 778	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	6 761		43 568	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>32 978</u>	-4 903 799	<u>52 760</u>	-4 191 450
Toiminnan ja investointien rahavirta		-1 337 665		3 234 445
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-4 708		-515	
Antolainasaamisten vähennys	<u></u>	-4 708	<u></u>	-515
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 180 152		1 603 689	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 644 080		-1 743 829	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	<u>1 038 013</u>	574 085	<u>5 408</u>	-134 732
Oman pääoman muutokset		114 952		50 611
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	20 505		-19 219	
Vaihto-omaisuuden muutos	38 288		19 423	
Saamisten muutos	265 282		72 139	
Korottomien velkojen muutos	<u>1 798 918</u>	2 122 993	<u>200 328</u>	272 671
Rahoituksen rahavirta		2 807 322		188 035
Rahavarojen muutos		1 469 656		3 422 480
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	9 581 376		8 111 720	
Rahavarat 1.1.	<u>8 111 720</u>	1 469 656	<u>4 689 240</u>	3 422 480

Konsernitase

<u>VASTAAVAA</u>	Vuosi 2022	Vuosi 2021
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	154 998	176 574
Muut pitkävaikutteiset menot	135 377	160 074
Ennakkomaksut	2 520	103
	<u>292 895</u>	<u>336 751</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	1 944 512	1 952 081
Rakennukset	26 219 074	26 700 807
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 019 105	3 295 046
Koneet ja kalusto	1 080 118	1 164 506
Muut aineelliset hyödykkeet	52 207	43 727
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	5 902 592	2 772 349
	<u>38 217 608</u>	<u>35 928 517</u>
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	232 487	199 745
Muut osakkeet ja osuudet	1 140 110	964 336
Muut lainasaamiset	18 173	18 173
Muut saamiset	200 600	195 892
	<u>1 591 370</u>	<u>1 378 147</u>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	73 435	72 144
Lahjoitusrahastojen varat	402 151	298 669
Muut toimeksiannot	250 014	272 167
	<u>725 600</u>	<u>642 981</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	105 393	125 355
Muu vaihto-omaisuus	72 853	91 179
	<u>178 246</u>	<u>216 533</u>
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	0	-3 310
Muut saamiset	-6	1 027
Siirtosaamiset	189	194
	<u>183</u>	<u>-2 089</u>
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 265 371	1 090 305
Lainasaamiset	20 667	70 514
Muut saamiset	515 202	423 776
Siirtosaamiset	455 880	940 079

143

	2 257 120	2 524 674
Rahoitusarvopaperit		
Sijoituks rahamarkkinainstrum	0	219 377
Muut arvopaperit	221 552	302 345
	<u>221 552</u>	<u>521 723</u>
Rahat ja pankkisaamiset	9 359 824	7 589 997
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>52 844 399</u>	<u>49 137 233</u>

VASTATTAVAA**Vuosi 2022**   **Vuosi 2021****OMA PÄÄOMA**

Peruspääoma	9 933 975	9 933 975
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	1 655	2 845
Arvonkorotusrahasto	29 503	34 766
Muut omat rahastot	845 861	847 395
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	11 051 585	6 107 777
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 137 735	4 827 245
	<u>23 000 314</u>	<u>21 754 003</u>

VÄHEMMISTÖOSUUDET

67 612   66 823

PAKOLLISET VARAUKSET

Muut pakolliset varaukset	244 453	304 703
	<u>244 453</u>	<u>304 703</u>

TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT

Valtion toimeksiannot	74 783	73 344
Lahjoitusrahastojen pääomat	405 804	301 334
Muut toimeksiantojen pääomat	18 740	20 334
	<u>499 327</u>	<u>395 013</u>

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	17 798 369	17 964 326
Lainat julkisyhteisöiltä	435 249	521 275
Muut velat	7 750	7 750
Laskennalliset verovelat	135 566	116 507
	<u>18 376 934</u>	<u>18 609 858</u>

Lyhytaikainen

Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 489 041	1 639 169
Lainat julkisyhteisöiltä	107 587	131 392
Saadut ennakot	103 182	100 168

Ostovelat	2 472 911	1 852 094
Muut velat	1 602 863	304 953
Siirtovelat	3 827 574	3 950 391
Laskennalliset verovelat	52 600	28 667
	<hr/>	<hr/>
	10 655 758	8 006 834

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

---

52 844 399   **49 137 233**

---

4. Tilinpäätöksen liitetiedot

Liite 1 Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot kirjataan niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintahintaisena, vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta hyväksytyt poistosuunnitelman mukaisesti.

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

Kehittämismenot ja aineettomat oikeudet	Tasapoisto 5 vuotta
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto 3 vuotta
Osakehuoneistojen muutostyöt	Tasapoisto 5 vuotta
Tavanomaista suuremmat kaavoitusmenot	Tasapoisto 5 vuotta
Vesistöjen kunnostusmenot	Tasapoisto 5 vuotta
Osallistuminen muiden yhteisöjen pysyvien vastaavien hankintamenoihin	Kunnanhallitus vahvistaa tapauskohtaisesti
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto 5 vuotta
Asuin-, hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto 40 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto 20 vuotta
Muut rakennukset	Tasapoisto 30 vuotta
Vesi- ja viemäriverkot ja laitteet	Menojäännöspoisto 10 %
Sillat, laiturit ja uimalat	Menojäännöspoisto 25 %
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	Menojäännöspoisto 20 %
Atk-laitteet	Tasapoisto 3 vuotta
Keittiön koneet ja laitteet	Tasapoisto 10 vuotta
Muut koneet ja kalusto	Tasapoisto 5 vuotta

Pienet, alle 10 000 euron hyödykehankinnat on kirjattu vuosikuluiksi.

Osakkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Lainasaamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuutta ei ole merkitty taseeseen.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty tytäryhteisöt hankintamenomenetelmällä ja kuntayhtymät suhteellisesti peruspääomaosuuden mukaan. Osakkuusyhteisö on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmän mukaisesti.

Konsernin sisäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on eliminoitu vähäisiä eriä lukuun ottamatta. Sisäiset katteet ja kiinteistöverot on eliminoitu.

Kiinteistöyhtiöiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Tilikauden poiston erotus on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhtiön poistojen oikaisuksi. Edellisten tilikausien poistojen erotus on kirjattu konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta taseessa ja tilikauden yli- ja alijäämästä tuloslaskelmassa.

Kunnan ja kuntayhtymien poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty konsernitaseessa omaan pääomaan jaettuna edellisten tilikausien yli-/alijäämiin ja tilikauden yli-/alijäämiin ja niiden muutos on merkitty konsernituloslaskelmassa tilikauden tulokseen. Tytäryhteisöjen poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty konsernitaseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan sekä niiden muutos konsernituloslaskelmaan jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen.

Ammatillisen koulutuksen yksikköhintarahoitus on konsernituloslaskelmassa siirretty toimintatuotoista valtionosuuksiin.

Muutokset konsernirakenteessa

Aluekehityssäätiön (kunnan omistus 100 %, äänivalta 60 %) omistusoikeus Aluepro Oy:stä kasvoi 80,5 %:iin, osakekauppojen myötä.

Kunnan omistusosuus Pohjois-Savon liitossa on vähentynyt 1,20 %:iin (aiemmin se oli 1,23 %). Osuus muuttui Joroisen liittyttyä uudeksi jäsenkunnaksi.

Liite 2 Tuloslaskelman esittämistavan muutos

Tuloslaskelman esittämistapaa ei muutettu.

Liite 3 Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Oikaisuja edellisen tilikauden tietoihin ei ole.

Liite 4 Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilinkauden tiedot ovat vertailukelpoisia.

Liite 5 Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset

Aiempiin tilikausiin kohdistuviin tuottoihin tai kuluihin ei ole merkittäviä muutoksia.

Liite 6 Toimintatuotot

Toimintatulot tehtäväalueittain (ulkoiset tulot tuhansina euroina taloustilaston jaottelun mukaisesti)	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Yleishallinto	1	2	1	2
Sosiaali- ja terveystalvet	25134	24 190	84	7
Opetus- ja kulttuuripalvelut	1249	946	693	419
Yhdyskuntapalvelut	2001	4 214	537	2 795
Muut palvelut	2511	1 072	2513	1 107
Yhteensä	30 896	30 424	3 828	4 330

Liite 7 Verotulot

	Kunta	
	2022	2021
Kunnan tulovero	10 597 055	10 248 366
Osuus yhteisöveron tuotosta	3 338 678	3 957 957
Kiinteistövero	1 046 964	1 067 017
Verotulot yhteensä	14 982 696	15 273 340

Liite 8 Valtionosuudet

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	13 613 033	13 793 519	13 613 033	13 793 519
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	2 871 095	3 206 653	2 871 095	3 206 653
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-219 252	-102 864	-219 252	-102 864
Yksikköhintarahoitukseen perustuvat valtionosuudet	1 598 122	1 520 180		
Verotulomenetysten korvaus	2 823 722	2 494 685	2 823 722	2 494 685
Valtionosuudet yhteensä	17 815 625	17 705 520	16 217 503	16 185 340

Liite 9 Palvelujen ostot

Palvelujen ostojen erittely	Kunta	
	2022	2021
Asiakaspalvelujen ostot	19 472 620	16 841 655
Muiden palvelujen ostot	3 409 360	3 408 156
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	22 881 980	20 249 811

Liite 10 Valtuustoryhmille annetut tuet

Ei ilmoitettavaa.

Liite 11 Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista

Kirjattu liitteelle 1.

Liite 12 Selvitys olennaisista tuottoihin ja kuluihin sisältyvistä pakollisten varausten muutoksista

Tuottoihin ja kuluihin sisältyvät pakollisten varausten muutokset	Kunta	
	2022	2021
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.	114 753	115 901
Vähennys tilikaudella	114 753	115 901
Lisäys tilikaudella		
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.		

Liite 13 Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Kunta	
	2022	2021
Muut toimintatuotot		
Kiinteistön luovutusvoitto		
Muut toimintakulut		
Kiinteistön luovutustappio		52 206

Liite 14 Satunnaiset tuotot ja kulut

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Satunnaiset tuotot				
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	97 987	91 345		

Satunnaiset kulut				
Käyttöomaisuuden myyntitappiot	7 875			52 206

Liite 15 Osinkotuotot ja peruspääoman korkotuotot

Rahoitustuotot ja -kulut	Kunta	
	2022	2021
Tuotot, jotka on saatu osuuksista muissa yhteisöissä		
Osinkotuotot ja osuuspääomien korot muista yhteisöistä	593 674	402 051
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	29 702	29 702
Kuntayhtymän ylijäämän palautus		52 500
Yhteensä	623 376	484 253

Liite 16 Poistoeron muutokset

Ei ilmoitettavaa.

Liite 17 Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Ei ilmoitettavaa.

Liite 18 Arvonkorotusten periaatteet ja arvonnäätymenetelmät

Ei ilmoitettavaa.

Liite 19 Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti

Aineettomat hyödykkeet	Muut pitkä- vaikutteiset menot	Aineettomat yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	121 422,90	121 422,90
Rahoitusosuudet tilikaudella		
Siirrot erien välillä		
Tilikauden poisto	22 843,77	22 843,77
Poistamaton hankintameno 31.12.	98 579,13	98 579,13
Kirjanpitoarvo 31.12.2022	98 579,13	98 579,13

Aineelliset hyödykkeet

	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineell. hyödykkeet
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 529 022,32	15 706 539,09	3 129 942,88	337 207,00	7 568,46
Lisäykset tilikaudella		409 447,55	133 682,26	11 736,97	
Rahoitusosuudet tilikaudella					
Vähennykset tilikaudella	7 986,45	43 430,54			
Siirrot erien välillä					
Tilikauden poisto		723 470,01	403 138,23	104 574,89	
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 521 035,87	15 349 086,09	2 860 486,91	244 369,08	7 568,46
Kirjanpitoarvo 31.12.2022	1 521 035,87	15 349 086,09	2 860 486,91	244 369,08	7 568,46

	Keskeneräiset hankinnat	Aineelliset yhteensä
Hankintameno 1.1.	1 478 213,93	22 188 493,68
Lisäykset tilikaudella	2 789 958,62	3 344 825,40
Rahoitusosuudet tilikaudella		
Vähennykset tilikaudella		51 416,99
Siirrot erien välillä	-555 601,29	-555 601,29
Tilikauden poisto		1 231 183,13
Arvonlennukset		
Poistamaton hankintameno 31.12.	3 712 571,26	23 695 117,67
	1 478 213,93	22 188 493,68
Kirjanpitoarvo 31.12.2022	2 789 958,62	3 344 825,40

Sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet					
	Tytäryhteisöt	Kuntayhtymät	Osakkuusyhteisöosakkeet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	907 461,04	2 690 227,39	12 563,64	886 932,20	4 497 184,27
Arvonlennukset				155 500,00	155 500,00
Hankintameno 31.12.	907 461,04	2 690 227,39	12 563,64	1 042 432,20	4 652 684,27
Kirjanpitoarvo 31.12.2022	907 461,04	2 690 227,39	12 563,64	1 042 432,20	4 652 684,27

Laina- ja muut saamiset			
	Tytäryhteisöt	Muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	56 381,64	198 939,06	255 320,70
Lisäys tilikaudella		4 660,00	4 660,00
Vähennys tilikaudella			
Kirjanpitoarvo 31.12.2022	56 381,64	203 599,06	259 980,70

Liite 20 Tytäryhteisöjen tiedot

	Kotipaikka	Kunnan omistus-osuus %	Konsernin omistus-osuus %	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				Omasta pää-omasta	Vieraasta pää-omasta	Tilikauden tuloksesta
Sonkakoti Oy	Sonkajärvi	100	100	1 402	5 298	
Sonkajärven Virastokeskus Oy	Sonkajärvi	100	100			
Aluekehityssäätiö *	Sonkajärvi	100	100	213	80	1
<i>*josta Aluepro Oy</i>	Sonkajärvi		80,5	-8		0,6

Liite 21 Kuntayhtymien tiedot

	Kotipaikka	Kunnan omistus-osuus %	Konsernin omistus-osuus %	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				Omasta pää-omasta	Vieraasta pää-omasta	Tilikauden tuloksesta
Pohjois-Savon Liitto	Kuopio	1,20	1,20	18	10	3
Vaalijalan kuntayhtymä	Pieksämäki	2,10	2,10	540	649	24
Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ky	Kuopio	1,15	1,15	1 345	6 812	-41
Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä	Iisalmi	8,62	8,62	2 018	388	-60
Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä	Iisalmi	10,41	10,41	1 188	4251	

Liite 22 Muiden yhteisöjen tiedot

	Kotipaikka	Kunnan omistus-osuus %	Konsernin omistus-osuus %	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				Omasta pää-omasta	Vieraasta pää-omasta	Tilikauden tuloksesta
Sukevan Liikekeskus Oy	Sonkajärvi	25,78	25,78	304	2	1

Liite 23 Saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä tai muita yhteisöiltä

Lyhytaikaiset	Kunta	
	2022	2021
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	40 636	41 443
Siirtosaamiset		
Yhteensä	40 636	41 443
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä		
Myyntisaamiset	66 117	66 091
Siirtosaamiset	30 102	457 640
Yhteensä	96 219	565 174

Liite 24 Siirtosaamisiin liittyvät olennaiset erät

Lyhytaikaiset	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Siirtosaamiset				
Siirtyvät korot	26 609	26 609	29 702	29 702
Ylä-Savon SOTE kunta-yhtymän maksuosuuden palautus				392 250
Kelan korvaus henkilöstön työterveyshuollosta			38 485	36 543
Muut tulojäämät	429 271	909 773	48 800	73 291
Siirtosaamiset yhteensä	455 880	936 382	116 987	531 786
Muut saamiset				
Valtionosuussaamiset	10 737	49 617		49 617
Arvonlisäverosaamiset	129 916	159 070		159 070
Muut saamiset	374 549	218 786		
Muut saamiset yhteensä	515 202	427 473		208 687

Liite 25 Oman pääoma

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Peruspääoma	9 933 975	9 933 975	9 933 975	9 933 975
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat 1.1.	2 845	2 845		
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	-1 190			
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat 31.12.	1 665	2 845		
Arvonkorotusrahasotot 1.1.	34 766	37 766		
Vähennykset tilikaudella	-5 263			

Arvonkorotusrahasot 31.12.	29 503	34 766		
Muut omat rahastot				
Elinkeinorahaston pääoma 1.1.	44 082	44 082	44 082	44 082
Ei muutoksia tilikaudella				
Elinkeinorahaston pääoma 31.12.	44 082	44 082	44 082	44 082
Muut rahastopääomat 1.1.	803 313	1 470 753		
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	-1 534	-667 440		
Muut rahastopääomat 31.12.				
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	801 779	803 313	44 082	44 082
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1. *	11 051 585	5 436 935	7 953 755	5 409 171
Lisäykset tilikaudella		670 842		
Vähennykset tilikaudella	17 564			
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	11 034 021	6 107 777	7 953 755	5 409 171
Tilikauden yli-/alijäämä	1 137 735	4 827 245	1 065 642	2 544 584
Oma pääoma 31.12.	23 000 314	21 754 003	18 997 454	17 931 812

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät

	Kunta	
	2022	2021
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	7 953 755	5 409 171
Tilikauden ylijäämä	1 065 642	2 544 584
Kertynyt poistoero 31.12.	1 428 643	1 543 397
Vapaaehtoiset varaukset 31.12.	3 650 000	3 450 000
Kertynyt ylijäämä ja tuloksenkäsittelyerät yhteensä	14 098 040	12 947 152

Liite 26 Poistoerot

Ei ilmoitettavaa.

Liite 27 Pitkäaikaiset velat

Pitkäaikainen vieras pääoma. Velat ja velkojen osat, jotka eräänyvät viiden vuoden tai pitemmän ajan kuluttua				
	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	12 704 455	12 677 206	4 295 498	4 812 684
Lainat julkisyhteisöiltä	128 856	201 308	101 247	142 452
	12 833 311	12 878 514	4 396 745	4 955 136

Liite 28 Joukkovelkakirjalainat**Lyhytaikainen vieras pääoma**

Joukkovelkakirjalainat	Kunta	
Lyhytaikaiset	2021	2020
Kuntatodistus 2019/2020 - korko 0,20 %, kertalyhenteinen		
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	0	0

Liite 29 Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Osuus kuntayhtymän alijäämästä				
Vahingonkorvausvaraus				
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu	226 851	276 060		
Muut varaukset	17 602	28 643		
Pakolliset varaukset yhteensä	244 453	304 703	0	0

Liite 30 Velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille tai muille yhteisöille

Lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille	2022	2021
Ostovelat	462	2 281
Muut velat		1 637
Yhteensä	462	3 918
Lyhytaikaiset velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä		
Ostovelat	2528	1 005
Siirtovelat	1 407 580	
Yhteensä	1 410 108	1 005

Liite 31 Käyttötililimiitti

Käyttötililimiitti	2022	2021
Luotollisen käyttötilin limiitti 31.12.	300 000	300 000
- siitä käyttämättä oleva määrä	300 000	300 000

Liite 32 Muut velat

Ei ilmoitettavaa.

Liite 33 Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
Lyhytaikaiset siirtovelat	2022	2021	2022	2021
Palkkojen ja sivukulujen jaksotukset	2 848 962	2 566 881	687 465	687 562
Korkojaksotukset	44 952	16 198	32 159	10 282
Valtionosuusennakot	374 491	342 788	348 825	292 937
Muut menojäämät	956 918	1 024 524	368 689	210 345
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	3 925 324	3 950 391	1 437 138	1 201 126

Liite 34 Velat, joiden vakuudeksi kunta on antanut omaisuuttaan

Ei ilmoitettavaa.

Liite 35 Muihin omiin sitoumuksiin annetut vakuudet

Ei ilmoitettavaa.

Liite 36 Samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annetut vakuudet

Ei ilmoitettavaa.

Liite 37 Muut vakuudet

Ei ilmoitettavaa.

Liite 38 Vuokravastuut

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	73 053	81 016	9 588	9 588
Myöhemmin maksettavat	28 394	49 473	18 216	27 804
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut yhteensä	101 447	130 489	27 804	37 392
Toimitilojen vuokravastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	349 260	343 339	132 947	132 947
Myöhemmin maksettavat	551 488	561 191	1 116 069	1 224 954
Toimitilojen vuokravastuut yhteensä	900 748	904 530	1 249 016	1 357 901
Maa-alueiden vuokravastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	990	967		
Myöhemmin maksettavat	38 682	34 278		
Maa-alueiden vuokravastuut yhteensä	39 673	35 245		
Vuokravastuut yhteensä				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	423 303	425 322	142 535	142 535
Myöhemmin maksettavat	618 564	644 942	1 134 285	1 252 758
Vuokravastuut yhteensä	1 041 867	1 070 264	1 276 820	1 395 293
Siitä konsernin sisäiset vuokravastuut			1 116 069	1 224 954

Liite 39 Kunnan antamat vastuusitoumukset sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

Takaukset	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	0	0	5 100 000	4 770 000
Jäljellä oleva pääoma	0	0	2 869 276	2 834 082

Liite 40 Muut kunnan antamat vastuusitoumukset ja muut vastuut

Takaukset	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	1 637 400	1 637 400	1 637 400	1 637 400
Jäljellä oleva pääoma	667 500	774 405	667 500	774 405

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista	Kunta	
	2022	2021
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	28 594 225	27 156 713
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	16 536	17 789

Ympäristöluvan vakuudet	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Omasta puolesta	0	0	10 000	10 000
Muiden puolesta	0	0	0	0
Yhteensä	0	0	10 000	10 000

Liite 41 Taseen ulkopuoliset järjestelyt

Taseeseen sisältymättömät saamiset	Kunta	
	2022	2021
Aluekehityssäätiön puolesta maksetun takauksen takaisinperintä	328 800	330 600

Muut taloudelliset vastuut	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	27 416	27 416		
Arvonlisäveron palautusvastuu, kokonaismäärä	1 654 703	1 659 318	1 295 849	1 354 883
Johdannaissopimukset	1 057 277	1 156 293		
Nimellisarvot				
Markkina-arvot	40 043	-40 842		
Muut vastuut	734 949	756 631		

Työtuomioistuimessa on vireillä riita-asia varallaolon palkkauksesta Pohjois-Savon pelastuslaitoksen ja osan sen henkilöstöä kesken. Vaatimuksissa on vaadittu varallaolo luettavaksi työajaksi. Pelastuslaitoksen arvio vaatimusten yhteissummasta on noin 30 milj. euroa. Lopullista vastuun määrää ja toteutumista Sonkajärven kunnan osalta ei voi euromääräisesti arvioida vuoden 2022 tilinpäätökseen.

Liite 42 Henkilöstön lukumäärä

Henkilöstön lukumäärä toimielimittäin 31.12.2022:

	2021	2022
Kunnanhallitus ja valtuusto	43	38
Sukevan aluelautakunta	2	1

Sivistyslautakunta	89	95
Tekninen lautakunta	21	19
Kunta yhteensä	155	153

Henkilöstön lukumäärään on laskettu vakinaiset, määräaikaiset (ml. sijaiset) ja työllistetyt henkilöt. Tarkempi selvitys henkilöstöstä on annettu henkilöstökertomuksessa.

Liite 43 Taseeseen aktivoituneet henkilöstömenot

Tiedot löytyvät henkilöstökertomukselta.

Liite 44 Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut (eur):

Puolue/puolueyhdistys:	2021	2022
Keskusta	2 176	2 208
Sos.dem.työväenyhdistys Sonkajärvi	1 514	866
Perussuomalaiset	808	762
Kokoomus Sonkajärvi	226	84
Vasemmistoliitto	249	158
Ylä-Savon KD/Sonkajärvi	69	110
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	5 042	4 188

Liite 45 Tilintarkastusyhteisölle suoritettavat palkkiot

Lakisääteisen tilintarkastuksen tilikaudella 1.1.–31.12.2022 on suorittanut BDO Auditor Oy.

Tilintarkastajan palkkiot	2021	2022
• tilintarkastuspalkkiot	9 959	10 883
• tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	5 726	6 010
• muut asiantuntijapalvelut	-	225
Yhteensä	15 685	17 118

Liite 46 Kunnan olennaiset liiketoimet, joita ei ole toteutettu kaupallisin ehdoin

Ei ilmoitettavaa.

5 Eriytetyt tilinpäätökset ja muut eriytetyt laskelmat

5.1 Vesihuoltolaitoksen tilinpäätös

5.1.1 Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut

Tuloslaskelma

	<u>Vuosi 2022</u>	<u>Vuosi 2021</u>
Liikevaihto	933 069,10	1 015 443,86
Valmistus omaan käyttöön		
Liiketoiminnan muut tuotot	6 036,48	117,57
Muut tuet ja avustukset	72,51	46,57
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-310 280,49	-296 692,59
Palvelujen ostot	-441 915,69	-431 563,78
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-120 210,16	-132 028,95
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-24 526,85	-26 876,50
Muut henkilösivukulut	-4 696,92	-5 860,11
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-258 798,24	-285 745,70
Liiketoiminnan muut kulut	-29 189,99	-18 990,84
Liikealijäämä yhteensä	-250 440,25	-182 150,47
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	398,92	458,04
Korkokulut	-8 863,33	-5 429,90
Korvaus peruspääomasta	-20 482,70	-20 482,70
Muut rahoituskulut		
Alijäämä ennen varauksia	-279 387,36	-207 605,03
Poistoeron vähennys	10 328,26	11 475,84
Tilikauden alijäämä	-269 059,10	0,00

Taseyksikön tuloslaskelman tunnusluvut

Sijoitetun pääoman tuotto, %	-7,2	-5,3
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-10,7	-8,4
Voitto, %	-29,9	-20,4

Rahoituslaskelma

	<u>Vuosi 2022</u>		<u>Vuosi 2021</u>	
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Liikealijäämä	-250 440,25		-182 150,47	
Poistot ja arvonalentumiset	258 798,24		285 745,70	
Rahoitustuotot ja -kulut	<u>-28 947,11</u>	-20 589,12	<u>-25 454,56</u>	78 140,67
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investointimenot	-519 476,22		-303 579,78	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	<u></u>	-519 476,22	<u></u>	-303 579,78
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		-540 065,34		-225 439,11
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset muilta	<u></u>	0,00	<u></u>	0,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	0,00		0,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-96 733,10		-98 033,05	
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	504 797,86		347 071,93	
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta	<u>0,00</u>	408 064,76	<u>0,00</u>	249 038,88
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos muilta	55 764,83		72 302,51	
Korottomien velkojen muutos kunnalta	0,00		0,00	
Korottomien velkojen muutos muilta	<u>76 235,75</u>	132 000,58	<u>-95 902,28</u>	-23 599,77
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		540 065,34		225 439,11
RAHAVAROJEN MUUTOS		<u>0,00</u>		<u>0,00</u>
Taseyksikön rahoituslaskelman tunnusluvut				
Investointien tulo-rahoitus, %		-4,0		25,7
Laskennallinen lainanhoitokate		0,0		0,3

Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta kuvaa taseyksikön ja kunnan välisen yhdystilin muutosta.

Tase

<u>VASTAAVAA</u>	31.12.2022	31.12.2021
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
1. Muut pitkävaikutteiset menot		
II Aineelliset hyödykkeet		
1. Maa- ja vesialueet	60 298,03	60 298,03
2. Rakennukset	22 918,64	24 190,94
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 126 124,73	2 229 572,50
4. Koneet ja kalusto	88 371,00	110 907,58
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	832 140,63	444 206,00
	<u>3 129 853,03</u>	<u>2 869 175,05</u>
III Sijoitukset		
1. Osakkeet ja osuudet	321 525,00	321 525,00
4. Muut saamiset	33 370,00	33 370,00
	<u>354 895,00</u>	<u>354 895,00</u>
C VAIHTUVAT VASTAAVAT		
II Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
1. Myyntisaamiset	275 596,37	331 361,20
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>3 760 344,40</u>	<u>0,00 3 555 431,25</u>
<u>VASTATTAVAA</u>		
A OMA PÄÄOMA		
I Peruspääoma	4 096 540,68	4 096 540,68
IV Edellisten tilikausien alijäämä	-2 681 240,72	-2 485 111,53
V Tilikauden alijäämä	-269 059,10	-196 129,19
	<u>1 146 240,86</u>	<u>0,00 1 415 299,96</u>
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
1. Poistoero	92 954,33	103 282,59
E VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	927 335,00	1 026 668,00
II Lyhytaikainen		
1. Joukkovelkakirjalainat		
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	103 232,85	100 632,95
3. Lainat kunnalta	1 283 253,34	778 455,48
6. Ostovelat	109 907,26	69 336,87
7. Muut velat	72 680,28	44 405,93

8. Siirtovelat	24 740,48	17 349,47
	1 593 814,21	0,00 1 010 180,70

VASTATTAVAA YHTEENSÄ **3 760 344,40**   **0,00**   **3 555 431,25**

Taseyksikön taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, %	33	42,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	268,5	200,6
Kertynyt alijäämä, 1000 euroa	-2950	-2 681
Lainakanta 31.12., 1000 euroa	2314	1 906

Tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu						
	Sito- vuus	TA 2022	Muutettu ta 2022	Toteutunut 2022	Poikkeama	Tot. %
Toimintatulot		1 008 740	1 008 740	939 178	69 562	93,1
Toimintamenot		-874 990	-949 990	-930 820	-19 170	98,0
Toimintakate		133 750	58 750	8 358	50 393	14,2
Rahoitustulot ja -menot		-25 200	-25 200	-28 947	3 747	114,9
Muut rahoitustulot		280	280	399	-119	142,5
Korkokulut		-5 000	-5 000	-8 863	3 863	177,3
Korvaus peruspääomasta		-20 480	-20 480	-20 483	3	100,0
Muut rahoituskulut						
Vuosikate		108 550	33 550	-20 589	54 139	-61,4
Poistot ja arvonalentumiset						
Poistot		-304 490	-304 490	-258 798	-45 692	85,0
Tilikauden tulos	Valt	-195 940	-270 940	-279 387	8 447	103,1
Poistoeron muutos	Valt	10 330	10 330	10 328	2	100,0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		-185 610	-260 610	-269 059	8 449	103,2
Kokonaiskustannukset		-1 204 960	-1 279 960	-1 218 964	-60 996	95,2

Investointiosan toteutumisvertailu							
	Sito- vuus		TA 2022	Muu- tettu ta 2022	Toteutu- nut 2022	Poikkeama	Tot. %
Rakennukset	-						
6040 Sukevan vesitornin peruskorjaus		Menot	0	0	-11 696	-11 696	#JAKO/0!

Rakennukset yhteensä	Valt	Menot	0	0	-11 696	-11 696	#JAKO/0!
<u>Johtoverkostot ja laitteet</u>	-						
6064 Sonkajärven vesijoh- toverkon runkoventtiilikai- vojen rakentaminen ja sul- kujen uusiminen	Valt	Menot	-45 000	-115 000	-118 659	-3 659	103,2
6084 Vanhan heikkokun- toisen valurautavesijohto- putkiston uusiminen	Valt	Menot	-45 000	-125 000	-127 692	-2 692	102,2
6301 Sj taajaman sadeve- siviemäri	Valt	Menot	-50 000	-10 000	-9 760	240	97,6
<u>Muut johtoverkostot ja laitteet</u>	-						
6106 Sonkaj. tasausaltaan sähköjärjestelmä		Menot	-30 000	-30 000	-24 065	5 935	80,2
6107 Sukevan puhdist. pro- sessiautom.		Menot	-10 000	-10 000	-39 992	-29 992	399,9
6156 Sukevan vankilan siir- toviemäri ja jvp-saneeraus		Menot	-30 000	-10 000	-7 822	2 178	78,2
6157 Sukevan jv-verkoston vuotokorjaus		Menot	-40 000	-125 000	-141 705	-16 705	113,4
6207 Siikalammen jv.pumpp.pumput		Menot	-35 000	-35 000	-17 597	17 403	50,3
6212 Sj-lisalmi -jv-pump- paamon uu		Menot	0	0	-6 856	-6 856	#JAKO/0!
6214 Sukevan pienpump- paamoiden liittäminen jv- automaatioon		Menot	-20 000	0	0	0	0,0
Muut johtoverkostot ja laitteet yhteensä	Valt	Menot	-165 000	-210 000	-238 037	-28 037	113,4
Johtoverkostot ja laitteet yhteensä		Menot	-305 000	-460 000	-494 148	-34 148	107,4
<u>Koneet ja kalusto</u>	-						
6015 Etäluettavat mittarit		Menot	-15 000	-15 000	-13 632	-1 368	90,9
Koneet ja kalusto yh- teensä	Valt		-15 000	-15 000	-13 632	-1 368	90,9
Vesihuoltolaitos yhteensä		Menot	-320 000	-475 000	-519 476	44 476	109,4

Rahoitusosan toteutumisvertailu

Talousarviossa maksuvalmiuden muutos kuvaa vesihuoltolaitoksen taseyksi-
kön ja kunnan välisen yhdystilin muutosta.

Tilinpäätöksessä yhdistylivelan muutos esitetään lainakannan muutoksissa.

	Sitovuus	TA 2022	Muutettu ta 2022	Toteutunut 2022	Poikkeama	Tot. %
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate		108 550	33 550	-20 589	-54 139	-61,4
Investointien rahavirta						
Investointimenot		-320 000	-475 000	-519 476	-44 476	109,4
Toiminnan ja investointien rahavirta		-211 450	-441 450	-540 065	-98 615	122,3
Rahoituksen rahavirta						
Antolainasaamisten muutokset	Valt					
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	Valt				0	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	Valt	-99 340	-99 340	-96 733	2 607	97,4
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	Valt			504 798	504 813	
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta	Valt				0	
Saamisten muutokset				55 765	55 765	
Lyhytaikaisten velkojen muutokset				76 236	76 236	
Rahoituksen rahavirta		-99 340	-99 340	540 065	639 420	-543,7
Maksuvalmiuden muutos		-310 790	-540 790	0	-540 805	0,0

Vesihuollon taseyksikön sisällä laskennallisesti eriytetty hulevesiviemärointi

Tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu

	TA 2021	TA 2022	Muutettu ta 2022	Toteutunut 2022	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot				550		
Toimintamenot	-10 430	-10 980	-10 980	-6 636	-4 344	60,4
Toimintakate	-10 430	-10 980	-10 980	-6 086	-4 894	55,4
Rahoitustulot ja -menot						
Korvaus peruspääomasta	-1 000	-1 940	-1 940	-1 004	-936	51,8
Vuosikate	-11 430	-12 920	-12 920	-7 090	-5 830	54,9
Poistot ja arvonalentumiset						
Poistot	-28 350	-28 350	-28 350	-22 875	-5 475	80,7

Tilikauden tulos	-39 780	-41 270	-41 270	-29 964	-11 306	72,6
Tilikauden alijäämä	-39 780	-41 270	-41 270	-29 964	-11 306	72,6

Investointiosan toteutumis- vertailu

Johdoverkostot ja laitteet	TA 2022	Muu- tettu ta 2022	Toteu- tunut 2022	Poik- keama	Tot. %
6301 Sonkajärven taajaman sadevesiviemärin jv-eriyty	-50 000	-10 000	-9 760	-240	97,6
Menot yhteensä	-50 000	-10 000	-9 760	-240	97,6

Tase

<u>VASTAAVAA</u>	31.12.2022	31.12.2021
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
II Aineelliset hyödykkeet		
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	205 872	228 747
VASTAAVAA YHTEENSÄ	205 872	228 747
 <u>VASTATTAVAA</u>		
A OMA PÄÄOMA		
I Jäännöspääoma	401 202	394 113
IV Edellisten tilikausien alijäämä	-165 366	-127 659
V Tilikauden alijäämä	-29 964	-37 707
	205 872	228 747
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	205 872	228 747

5.1.2 Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus

Vesihuoltolaitos toimii teknisen lautakunnan alaisuudessa ja se on kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö. Valtuusto on kokouksessaan 28.9.2015 § 32 päättänyt Sonkajärven vesihuoltolaitoksen kirjanpidollisen taseyksikön perustamisesta.

Vesihuoltolaitoksen kustannuspaikat ovat vesilaitos, vesijohtoverkostot, puhdistamot, viemäriverkostot, jätevedenpumppaamot ja hulevesiviemärit.

Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on toimittaa kuntalaisille laadukasta talousvettä ja huolehtia jäteveden käsittelystä yhteisten laatuvaatimusten mukaisesti sekä kehittää alueellista vesihuoltoa kunnan alueella yli kuntarajojen.

Vesihuoltolaitoksen tavoitteet ovat:

- Laatuvaatimusten mukaisen talousveden toimitus asiakkaille ja asiakkaiden jätevesien käsittely ympäristöluohteiden mukaisesti. Vuotovesiselvityksiä täydennetään ja niiden perusteella tehdään investointiohjelma.
- Vesihuollon tehostaminen ja uusien asiakkaiden tarpeeseen vastaaminen sekä haja-asutusalueen ja taajamien lähialueen vesihuoltoalueiden selvitykset ja mahdolliset laajennukset.
- Yhdyskunnan vesihuoltovarmuuden lisääminen tukipalveluilla, seudullisella yhteistyöllä ja henkilöstöä täydennyskouluttamalla.
- Vesihuoltolaitoksen kehityssuunnitelmien mukaisesti maksuja tarkistetaan ohjelman mukaan.

Vesihuoltolaitoksella on jätevedenpumppaamoja Sonkajärvellä 38 kpl, Sukevalla 24 kpl ja Jyrkällä 7 kpl. Sukevalla on jätevedenpuhdistamo ja Jyrkällä on pienpuhdistamo. Jätevesiverkostoja on Sonkajärvellä 70728 metriä, Sukevalla 26 854 metriä ja Jyrkällä 2 140 metriä.

Sonkajärvellä on paineenkorotus- ja mittakaivoja 7 kpl, yksi vesitorni ja vesijohtoverkosta 52 010 metriä. Sukevalla mittakaivoja on 4 kpl, yksi vesitorni ja vesijohtoverkosta 99 134 metriä. Jyrkällä on mittakaivoja 2 kpl, yksi vedenottamo sekä vesijohtoverkosta 2 793 metriä.

Talousveden tuottajana Jyrkän vedenottamo lukuun ottamatta toimii tukkuvesiyhtiö Ylä-Savon Vesi Oy.

Olellaiset tapahtumat tilikaudella 2022:

Vesihuoltolaitoksen monivuotinen projekti etäluettavien mittareiden vaihtotyöstä laitoksen asiakkaiden kiinteistöihin saatiin toteutettua pääosin vuoden aikana. Asiakkaiden vesimittareista etäluettavia on n. 80 %.

Vesihuoltomestari irtisanoutui kesäkuussa ja uuden viranhaltijan rekrytointi käynnistyi heinäkuussa. Virka täytettiin 1.1.2023.

Sukevan jätevedenpuhdistamolla toteutettiin automaatio-ohjauksen logiikoiden uusinta sekä turvesuodatusaltaat tyhjennettiin ja pohjaturve uusittiin.

Sukevan runkovesilinja uusittiin (muoviputki $\varnothing$ 110 PEH/ PN10) syksyllä 800 metrin matkalta välillä Asematie – Sukevantie- Raudanjoentie. Samalta osuudelta entinen betoninen viemäri linja korjattiin sujuttamalla muoviputki $\varnothing$ 200 entisen betoniputken sisään sekä uusittiin kaikki tonttiventtiilit.

Viemäri linjoja ja -kaivoja korjattiin Kortekankaalla, Raudanjoentien varrella ja Toritiellä.

Sonkajärvellä Siikalammen jätevesipumppaamo uusittiin.

Sonkajärvi-lisalmi-siirtoviemäriin tasausaltaalla toteutettiin sähköjärjestelmän saneeraus.

Arvio tulevasta kehityksestä:

Tekninen lautakunta teki alkuvuodesta esityksen kunnanhallitukselle Sonkajärven vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisestä (Kh 17.1.2022 § 8). Kunnanhallitus edellytti tehtävän Sonkajärven vesiosuuskuntien organisatioselvityksen (Kh 20.6.2022 § 126), joka toteutettiin yhdessä Ramboll Oy:n kanssa. Kunnan päättäjille pidettiin tehdyistä selvityksistä iltakouluja. Valtuusto hyväksyi 14.11.2022 § 41 vesihuollon yhtiöittämisen ja perustamisasiakirjat ponnella, että yhtiö aloittaa toimintansa 1.1.2024.

Ylä-Savon vesihuollon (vesi- ja jätevesihuollon) yhteistä operointia koskien kunnanhallitus päätti, että se ottaa myönteisen kannan Ylä-Savon vesihuollon operointitoiminnan käynnistämiseen laadittujen

suunnitelmien mukaan (Kh 24.10.2022 § 201). Lisäksi kunnanhallitus esitti Ylä-Savon Vesi Oy:n osakaskunnille, että operointi voitaisiin aloittaa 2–3 kunnan pilotointina.

Tekninen lautakunta hyväksyi Sonkajärven kunnan vesihuoltolaitoksen perus- ja kulutusmaksujen muutokset kokouksessaan 29.12.2022 § 68. Uudet taksat astuvat voimaan 1.4.2023 alkaen. Samalla hyväksyttiin palveluhinnaston tarkistukset ja ne tulevat voimaan 1.3.2023.

Toimenpiteillä pyritään tasapainottamaan pitkään alijäämää tehneen vesihuoltolaitoksen taloudellista tilannetta ja hakemaan kustannussäästöjä.

Henkilöstö:

Vesihuoltolaitoksella on ollut yksi vesihuoltomestari ja kaksi vesihuoltoasentajaa. Asiakaspalvelun, sopimukset ja laskutuksen on hoitanut teknisen toimen palvelusihteeri (0,35 htv).

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä:

Vesilaskutusta ja asiakkaiden maksukäyttäytymisestä seurataan kuukausitasolla. Etäluettavien mittareiden vuoksi laskutus on muuttunut arviolaskutuksesta todelliseen kulutukseen perustuvaan laskutukseen. Tämä on vähentänyt suuria tasauslaskuja.

Taseyksikön talous:

Jätevesilaskutuksen vesimäärä oli 87 604 m³ (100 515 m³ v. 2021). Käyttöveden osalta laskutettu vesimäärä oli 203 343 m³ (230 258 m³ v. 2021).

Vuoden 2022 liikevaihto oli 0,933 milj. euroa (1,016 milj. euroa v. 2021). Käyttömenot olivat 0,931 milj. euroa (0,912 milj. euroa v. 2021). Alijäämää muodostui 0,279 milj. euroa.

Tilikauden tuloksen käsittely

Tuloslaskelman mukaan vesihuoltolaitoksen tilikauden alijäämä ennen varauksia on 0,279 milj. euroa. Tuloksen käsittelyä tehdään seuraavat toimenpiteet:

1. Kirjataan poistoeron vähennys (+) siirtoviemärin osalta 10 328 euroa.
2. Tilikauden alijäämä 269 059 euroa lisätään edellisten tilikausien alijäämään.

5.1.3 Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksen liitetiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperiaatteen mukaisesti.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintahintaisena, vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta hyväksytyyn poistosuunnitelman mukaisesti. Laskentaperusteet on esitetty kunnan liitetiedoissa.

Tuloslaskelman liitetiedot

Sisältää ulkoiset ja sisäiset tulot	2022	2021
Vesilaitos	428 795	482 812
Viemärlaitos	509 761	532 632
Hulevesiviemärit	550	
Yhteensä	939 106	1 015 444

Taseen liitetiedot

Pysyvät vastaavat

	Aineet- tomat hyödyk- keet	Aineelliset hyödykkeet					
		Muut pitkävai- kuttei- set me- not	Maa-alu- eet	Raken- nukset	Kiinteät ra- kenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Keskeneräi- set hankin- nat
Poistamaton hankin- tameno 1.1.	0,00	60 298,03	24 190,94	2 229 572,50	110 907,58	444 206,00	2 869 175,05
Lisäykset				119 804,62	11 736,97	507 739,25	639 280,84
Siirrot erien välillä						-119 804,62	-119 804,62
Tilikauden poistot			-1 272,30	-223 252,39	-34 273,55		-258 798,24
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	60 298,03	22 918,64	2 126 124,73	88 371,00	832 140,63	3 129 853,03

Pysyvien vastaavien sijoituksiin sisältyvät Ylä-Savon Vesi Oy:n osakkeet 321 440 euroa. Muihin pysyvien vastaavien saamisiin sisältyy palautettavia sähköverkon liittymismaksuja 33 370 euroa.

Oma pääoma

	2022	2021
Peruspääoma	4 096 541	4 096 541
Edell. tilikausien alijäämä	-2 681 241	-2 485 112
Tilikauden alijäämä	-269 059	-196 129
Oma pääoma yhteensä	1 146 241	1 415 300

Vieras pääoma

Pitkäaikainen vieras pääoma

Vesihuoltolaitoksen osuus kunnan pitkäaikaisista veloista, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

	2022	2021
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	530 003	629 336

Siirtovelat

	2022	2021
Lomapalkkavelka	12 063	15 537
Muut siirtovelat	12 677	1 812
Siirtovelat yhteensä	24 740	17 349

5.2 Markkinaehtoisen toiminnan laskelma

Tuloslaskelma

	<u>Vuosi 2022</u>	
Liikevaihto		741 145,00
Muut tuet ja avustukset		
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana		-197 460,50
Palvelujen ostot		-69 196,74
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-276 067,76	
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-68 649,01	
Muut henkilösivukulut	-10 095,18	-354 811,95
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot		-37 795,96
Liiketoiminnan muut kulut		-79 839,36
Liikelyijäämä yhteensä		2 040,49
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoituskulut		-1 795,82
Tilikauden ylijäämä		244,67

Laskelma sisältää ruokahuollon kilpailulain 30 d §:n mukaisen markkinoilla tapahtuvan toiminnan tulot ja menot.

6 Tilinpäätöksen tunnuslukujen laskentakaavat

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

$$= 100 \times \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$$

Tunnusluku osoittaa, paljonko toiminnan kuluista saadaan katetuksi palvelusuoritteiden myynti- ja maksutuloilla sekä muilla varsinaisen toiminnan tuotoilla.

Vuosikate prosenttia poistoista

$$= 100 \times \text{Vuosikate} / \text{Poistot}$$

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan pitää pätevänä vain, mikäli poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoista valtionosuudet, liittymismaksut ja muut rahoitusosuudet. Investointitaso määritellään voimassa olevasta investointisuunnitelmasta, jonka aikajänne on riittävä keskimäärän osoittamiseksi.

Vuosikate €/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Kuntakohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä. Asukasmääränä tunnusluvussa käytetään asukaslukua tilikauden lopussa.

Keskimääräistä kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kunnan koko, taajama-aste, tekniset verkostot ja toimintojen organisointi vaikuttavat vuosikatetavoitteen määrittämiseen kunnissa.

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €

Rahoituslaskelman välitulokseksi "toiminnan ja investointien rahavirta" itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta – välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investoinnit

Investointien tulorahoitus, %

$$= 100 \times \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli käyttöomaisuuden myynnillä, lainalla tai kassavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman käyttöomaisuusinvestointeja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Lainanhoito

Laskennallinen lainanhoitokate

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat kuten kuntatodistukset.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään kassavaroja. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1-2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Maksuvalmius

Kassan riittävyys (pv)

$$= 365 \text{ pv} \times \text{Kassavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$$

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyyspäivinä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla.

Kassavarat 31.12.

= *Rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset*

Kassasta maksut kootaan seuraavista tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

Tuloslaskelmasta:

Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön

Korkokulut

Muut rahoituskulut

Rahoituslaskelmasta:

Käyttöomaisuusinvestoinnit

Antolainojen lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

Taseen tunnusluvut

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

= $100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta; 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$$= 100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot koostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska käyttöomaisuuden ikä, käyttöomaisuuden arvostus tai poistomenetelmä eivät vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Suhteellinen velkaantuneisuus on koko kuntasektorilla keskimäärin n. 30 %.

Lainakanta 31.12.

$$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$$

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

Lainat €/asukas

Tunnusluku lasketaan jakamalla lainakanta 31.12. tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

$$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$$

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Se huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku saadaan jakamalla edellä mainittu määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella asukasmäärällä.

Lainasaamiset 31.12.

$$= \text{Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset}$$

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

Konsernin tunnusluvut

Omavaraisuusaste, %

$$= 100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Vähemmistöosuus} + \text{Konsernireservi}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

Koko pääoma kaavassa tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan pitää 50 %:n ylittävää omavaraisuutta. Alempi omavaraisuusaste merkitsee kunta-konsernissa merkittävää velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$$= 100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku konsernien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet konsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Konsernin lainakanta 31.12.

$$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$$

Konsernin lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

Konsernin lainat €/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla konsernin lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Konsernin lainat ja vuokravastuut 31.12.

$$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$$

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Se huomioidaan konserni-tilinpäätöksen liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Konsernin lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku saadaan jakamalla edellä mainittu määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainasaamiset 31.12.

= *Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset*

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

= $100 \times \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Tunnusluku osoittaa, paljonko toiminnan kuluista saadaan katetuksi palvelusuoritteiden myynti- ja maksutuiloilla sekä muilla varsinaisen toiminnan tuotoilla.

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 \times \text{Vuosikate} / \text{Poistot}$

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan pitää pätevänä vain, mikäli poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoista valtionosuudet, liittymismaksut ja muut rahoitusosuudet. Investointitaso määritellään voimassa olevasta investointisuunnitelmasta, jonka aikajänne on riittävä keskimäärän osoittamiseksi.

Vuosikate €/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Kuntakohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä. Asukasmääränä tunnusluvussa käytetään asukaslukua tilikauden lopussa.

Keskimääräistä kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kunnan koko, taajama-aste, tekniset verkostot ja toimintojen organisointi vaikuttavat vuosikatetavoitteen määrittämiseen kunnissa.

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €

Rahoituslaskelman välitulokseksi "toiminnan ja investointien rahavirta" itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta – välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investoinnit**Investointien tulorahoitus, %**

= $100 \times \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli käyttöomaisuuden myynnillä, lainalla tai kassavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman käyttöomaisuusinvestointeja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Lainanhoito**Laskennallinen lainanhoitokate**

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat kuten kuntatodistukset.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään kassavaroja. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1-2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Maksuvalmius**Kassan riittävyys (pv)**

= $365 \text{ pv} \times \text{Kassavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla.

Kassavarat 31.12.

= *Rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset*

Kassasta maksut kootaan seuraavista tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

Tuloslaskelmasta:

Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön

Korkokulut

Muut rahoituskulut

Rahoituslaskelmasta:

Käyttöomaisuusinvestoinnit

Antolainojen lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

Taseen tunnusluvut

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

$$= 100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta; 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$$= 100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot koostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska käyttöomaisuuden ikä, käyttöomaisuuden arvostus tai poistomenetelmä eivät vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Suhteellinen velkaantuneisuus on koko kuntasektorilla keskimäärin n. 30 %.

Lainakanta 31.12.

$$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$$

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

Lainat €/asukas

Tunnusluku lasketaan jakamalla lainakanta 31.12. tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

$$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$$

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Se huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku saadaan jakamalla edellä mainittu määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella asukasmäärällä.

Lainasaamiset 31.12.

$$= \text{Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset}$$

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

Konsernin tunnusluvut

Omavaraisuusaste, %

$$= 100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Vähemmistöosuus} + \text{Konsernireservi}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

Koko pääoma kaavassa tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan pitää 50 %:n ylittävää omavaraisuutta. Alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntakonsernissa merkittävää velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$$= 100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku konsernien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet konsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo- ja rahoituskeinoilla.

Konsernin lainakanta 31.12.

$$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$$

Konsernin lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

Konsernin lainat €/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla konsernin lainakanta tilinpäätösvoiton päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Konsernin lainat ja vuokravastuut 31.12.

$$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$$

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Se huomioidaan konsernitalinpäätöksen liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Konsernin lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku saadaan jakamalla edellä mainittu määrä tilinpäätösvoiton päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainasaamiset 31.12.

$$= \text{Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset}$$

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tositelajeista

Kirjanpitokirjat:

Päiväkirja	sähköinen arkisto
Pääkirja	sähköinen arkisto
Tilinpäätös	sidottu

Tositelajit:

Numerosarja	Koodi	Nimitys
1	ALKUSA	Alkusaldot
2	BUD	Talousarvio
3	BUDL	Talousarviomuutokset
5	BUDKS	Talousarvion käyttösuunnitelmat
10	MUIST1	Ulkoiset muistiotositteet Raindance
15	MUIRO2	Ulkoiset muistiotositteet Rondo
20	MUISIS	Sisäiset muistiotositteet Raindance
25	MUIRS2	Sisäiset muistiotositteet Rondo
30	MUIJAK	Ulkoiset jaksotustositteet
31	VYÖR	Vyörytystositteet
34	KOMTOS	Käyttöomaisuustositteet
39	KOMMUI	Muistiotositteet käyttöomaisuus
40	SISROP	Sisäiset laskut Rondo
101	PANKKI	Pankkien tiliotteet
102	PALKAT	Palkkatositteet
170	MRP17	Myyntilaskut laji 17
301	MUIJAS	Sisäiset jaksotustositteet
460	MRP46	Myyntilaskut laji 46
510	MRP51	Myyntilaskut laji 51
511	MRPMAN	Myyntireskontran manuaalisuoritukset
521	MRPVII	Myyntireskontran viitesuoritukset
531	MRPHYV	Hyvityslaskujen kuittaukset myyntireskontrassa
540	MRP54	Myyntilaskut laji 54
590	MRP59	Myyntilaskut laji 59
710	MRP71	Myyntilaskut laji 71
730	MRP73	Myyntilaskut laji 73
740	MRP74	Myyntilaskut laji 74
750	MRP75	Myyntilaskut laji 75
760	MRP76	Myyntilaskut laji 76
801	OSTOT	Ostolaskut
899	OMAKSU	Ostolaskujen maksatustositteet
991	KLALKU	Konsernin alkusaldot
992	KLYHT	Konserniyhteisöjen yhdistely
993	CLKIRJ	Konsernikirjaukset Liitetietositteet

Tilinpäätöksen allekirjoitus

SONKAJÄRVEN KUNTA

Tilinpäätöksen allekirjoitus

Sonkajärvellä 27.3.2023

SONKAJÄRVEN KUNNANHALLITUS

 Mega Pori

 Tuur Lehtinen

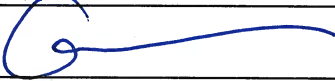

 Riitta Tammi

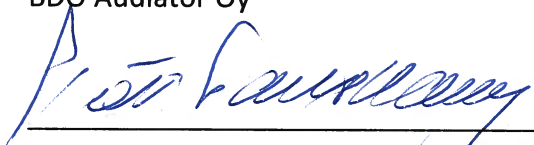

Tilintarkastusmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Sonkajärvellä 10.5.2023

BDO Audiator Oy

 BDO AUDIATOR OY
 HT, JHT

Sonkajärven kunnan henkilöstökertomus 2022

Sisällys

1 Sonkajärven kunnan henkilöstöpolitiikka ja henkilöstöohjelma	182
2 Henkilöstön määrä ja rakenne	182
Henkilöstön määrä henkilötövuosina vuonna 2022	185
Henkilöstön ikärakenne 31.12.2022	185
Ikäjohtaminen	186
Henkilöstön määrä ammattiryhmittäin 31.12.2022	186
Henkilöstön määrä sopimusaloittain 31.12.2022	186
Henkilöstö työaikamuodoittain 31.12.2022	187
Henkilöstön eläköityminen	187
Työurasuunnittelu	188
Henkilöstön vaihtuvuus	188
3 Terveellinen toimintakyky ja työhyvinvointi	188
Sairauspoissaolot (sis. myös työtapaturmista aiheutuneet sairauslomat)	188
Työtapaturmasta johtuvat poissaolot	190
Perhevapaat	190
Työsuojelu ja yhteistoiminta	190
Koulutus- ja virkistystoiminta	191
Työterveyshuolto	191
Työtyytyväisyys ja tuloksellisuus	192
4 Yli kuntarajojen ulottuva yhteistyö henkilöstöasioissa	192
5 Palkkaus ja henkilöstökustannukset	192

1 Sonkajärven kunnan henkilöstöpolitiikka ja henkilöstöohjelma

Sonkajärven kunnanhallitus on hyväksynyt 17.12.2018 Sonkajärven kunnan henkilöstöohjelman vuosille 2019–2021. Henkilöstöohjelma on kunnan henkilöstöjohtamisen väline, jonka tarkoituksena on kunnan ja kuntakonsernin johtaminen kuntastrategian mukaisesti, sekä valtuuston asettamien tavoitteiden toteuttaminen. Henkilöstöohjelmaa ei uudistettu vuodelle 2022.

Kuntastrategiassa 2022–2025 on määritelty Sonkajärven kunnan arvot:

- Sonkajärven kunnan arvot ovat avoimuus, oikeudenmukaisuus, tasa-arvo ja suvaitsevaisuus sekä yhteistyö- ja palveluhenkisyys.
- Avoimuus on aitoa vuorovaikutusta, tiedon asiallista jakamista sekä luottamukseen ja arvostukseen perustuvaa yhteistyötä.
- Oikeudenmukaisuus on toisten henkilöiden tasavertaista kohtaamista ja kohtelua, tehtävien tasapuolista jakamista sekä asioiden objektiivista valmistelua ja käsittelyä.
- Tasa-arvo ja suvaitsevaisuus käsitetään laajasti tasavertaisuutena erilaisten ihmisten kesken. Henkilöitä kohdellaan yhdenvertaisesti sukupuolesta, iästä, kulttuuritaustasta, terveydentilasta, elämäntilanteesta, poliittisesta tai ammatillisesta toiminnasta, sukupuolisesta suuntautumisesta, perhesuhteista tai muusta näihin rinnastettavasta seikasta riippumatta.
- Yhteistyö- ja palveluhenkisyys tarkoittaa aitoa ja rehellistä vuorovaikutusta henkilöiden kesken sekä tahtoa tuottaa kilpailukykyisiä kunnallisia palveluita.

Kuntastrategian 2022–2025 tavoitteisiin kuuluu menestystekijänä osaava ja motivoitunut henkilöstö. Osaava ja motivoitunut henkilöstö on vastuullinen, arvostaa työtään, vaalii omaa työkykyään ja yhteistä työviihtyvyyttä sekä kehittää ammattitaitoaan. Sonkajärven kunnan tahtotilana on olla hyvä työnantaja, joka toteuttaa henkilöstöjohtamisessa kunnan arvoja sekä kuntastrategiaa. Tavoitteena on hyvä ilmapiiri ja työyhteisö, jossa ihmisistä välitetään. Työyhteisö on turvallinen ja muutoksia johdetaan hallitusti.

Henkilöstöpolitiikan ja -ohjelman toteutumista arvioidaan vuosittain henkilöstökertomuksen avulla. Henkilöstökertomus on valmisteltu viimeisimmän lainvoimaisen henkilöstöohjelman, henkilöstöohjelma 2019–2021 pohjalta. Kuntatyönantajan on tunnettava henkilöstövoimavarat, joilla palvelut järjestetään. Henkilöstövoimavarojen ennakointi on osa strategiaa.

2 Henkilöstön määrä ja rakenne

Palvelusuhteen luonne 31.12.2022

Sonkajärven kunnan henkilöstö vuoden 2022 lopussa oli 153 henkilöä. Luvussa ovat mukana vakinaiset, määräaikaiset, sijaiset ja työllistetyt. Miehiä henkilöstöstä oli 24 %, naisia 76 %. Vastaavana ajankohtana vuonna 2021 henkilöstön määrä oli 155 henkilöä.

Henkilöstön määrä palvelusuhteen luonteen ja sukupuolen mukaan eriteltynä näkyy taulukossa 1 ja koko- ja osa-aikaisuuden mukaan taulukossa 2.

	Naiset	Miehet	Yht. 2022	Yht. 2021
Vakinainen	90	20	110	114
Määräaikainen (ei sij.)	16	11	27	20
Sijainen	8	1	9	8
Työllistetty	1	2	3	7

Oppisopimus	1	0	1	4
Sivutoimi	0	3	3	2
Yhteensä	116	37	153	155
%	76 %	24 %	100 %	100 %

Taulukko 1. Henkilöstön määrä 2021–2022 sukupuolen ja palvelussuhteen luonteen mukaan

	Kokoaikainen	Osa-aikainen	Yhteensä	%
Vakinainen	103	7	110	72 %
Määräaikainen (ei sij.)	23	4	27	18 %
Sijainen	9	0	9	6 %
Työllistetty	2	1	3	2 %
Oppisopimus	1	0	1	1 %
Sivutoimi	0	3	3	2 %
Yhteensä	138	15	153	100 %
%	90 %	10 %	100 %	

Taulukko 2. Henkilöstön määrä 31.12.2022 kokoaikaisuuden ja palvelussuhteen luonteen mukaan.

Kansalaisopiston sivutoimisia tuntiopettajia oli 31.12.2022 yhteensä 21, joista naisia 14 ja miehiä 7. Sivutoimiset henkilöt; yleishallinto henkilöstöasiantuntija, Sukevan aluelautakunta latujen hoitaja, tekninen toimi talonmies.

Henkilöstön määrä toimialueittain 31.12.2022

Henkilöstön jakautuminen eri toimi- ja tulosalueille näkyy taulukossa 3.

Toimi/tulosalue	Sisäinen luonne	Naiset	Miehet	Yhteensä	%
KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO				38	24,8 %
Yleishallinto	Vakinainen	10	1	11	
	Vakinainen osa-aik.	1	0	1	
	Määräaikainen	2	0	2	
	Sijainen	1		1	
	Sivutoiminen		1	1	
		14	2	16	
Työllistäminen/Työpaja	Vakinainen	2	1	3	
	Määräaikainen	3	0	3	
	Työllistetty	0	2	2	
	Työllistetty osa-aik.	1	0	1	
	Oppisopimus	1	0	1	
		7	3	10	
Ruokapalvelu	Vakinainen	8	0	8	
	Vakinainen osa-aik.	2	0	2	

	Sijainen	1	0	1	
		11	0	11	
Elinkeinojen kehittäminen	Määräaikainen	0	1	1	
		0	1	1	
SUKEVAN ALUELAUTAKUNTA				1	0,7 %
	Sivutoiminen	0	1	1	
		0	1	1	
SIVISTYSLAUTAKUNTA				95	62,1 %
Varhaiskasvatus	Vakinainen	23	0	23	
	Vakinainen osa-aik.	1	0	1	
	Määräaikainen (ei sij.)	4	0	4	
	Sijainen	4	0	4	
		32	0	32	
Koulutoimi	Vakinainen	31	8	39	
	Vakinainen osa-aik.	2		2	
	Määräaikainen (ei sij.)	6	5	11	
	Sijainen	2	0	2	
		41	13	54	
Vapaa sivistystoimi	Vakinainen	5	0	5	
	Määräaikainen	1	1	2	
	Sijainen	0	1	1	
		6	2	8	
Nuoriso- ja liikuntatoimi	Vakinainen	0	1	1	
		0	1	1	
TEKNINEN LAUTAKUNTA				19	12,4 %
Tekninen toimi	Vakinainen	4	6	10	
	Vakinainen osa-aik.	1	0	1	
	Määräaikainen (ei sij.)	0	3	3	
	Sivutoimi	0	1	1	
		5	10	15	
Vesihuoltolaitos	Vakinainen	0	2	2	
	Määräaikainen	0	1	1	
		0	3	3	
Rakennusvalvonta	Vakinainen	0	1	1	

		0	1	1	
KUNTA YHTEENSÄ		116	37	153	
		75,8 %	24,2 %	100,0 %	100,0 %

Taulukko 3. Henkilöstö toimi- ja tulosalueittain 31.12.2022

Henkilöstön määrä henkilötyövuosina vuonna 2022

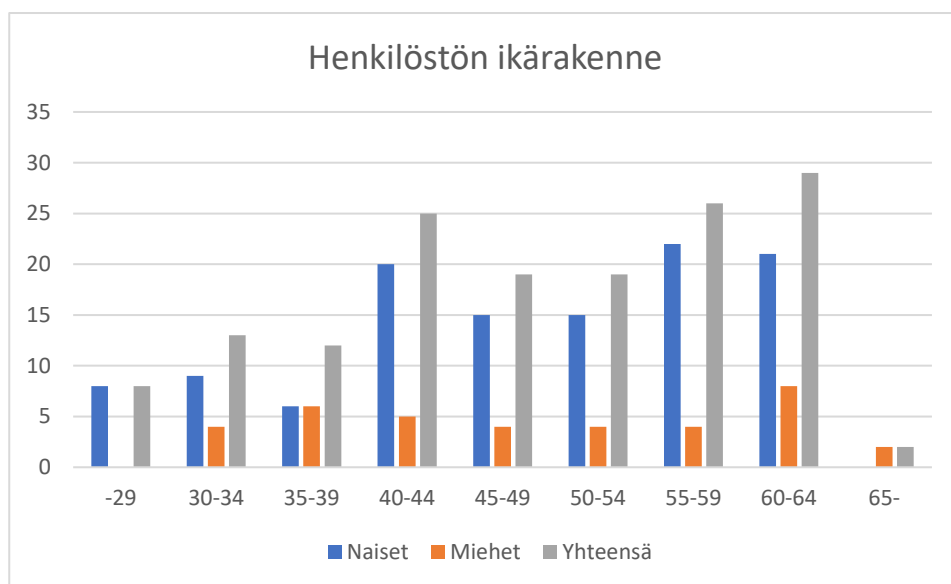
Henkilötyövuosi HTV2 = palkallisten palveluksessa olopäivien lukumäärä kalenteripäivinä/365*. (osa-aika-prosentti/100). Palkallisten palveluksessa olopäivien lukumäärään ei lasketa palkattomia keskeytyksiä.

Toimi/tulosalue	HTV2
KESKUSVAALILAUTAKUNTA Vaalit	0,04
KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO Yleishallinto Työllistäminen Ruokapalvelu Elinkeinojen kehittäminen	39,43
SUKEVAN ALUELAUTAKUNTA Sukevan alueen palvelut	1,07
SIVISTYSLAUTAKUNTA Varhaiskasvatus Koulutoimi Vapaa sivistystoimi Nuoriso- ja liikuntatoimi	85,49
TEKNINEN LAUTAKUNTA Tekninen toimi Vesihuoltolaitos Rakennusvalvonta	20,77
Kaikki yhteensä	146,80

Taulukko 4. Henkilötyövuodet toimialueittain vuonna 2022

Henkilöstön ikärakenne 31.12.2022

Koko henkilöstön (153 henkilöä) keski-ikä 31.12.2022 oli 49 vuotta.

Kaavio 1. Henkilöstön ikärakenne 31.12.2022

Ikäjohtaminen

Työyhteisötasolla on tavoitteena auttaa työntekijöitä näkemään eri-ikäisyys voimavarana herättäen avointa keskustelua ikään, elämänvaiheisiin, työntekoon ja työuraan liittyvissä kysymyksissä.

Ikäjohtamisessa on huomioitava ja havaittava eri-ikäisten ja eri elämäntilanteissa olevien tarpeet työn tekemisessä, erot tapa- ja viestintäkulttuurissa, tarpeet töiden yksilölliseen suunnitteluun sekä vaikutusmahdollisuudet omaan työhön ja työaikaan.

Henkilöstön määrä ammattiryhmittäin 31.12.2022

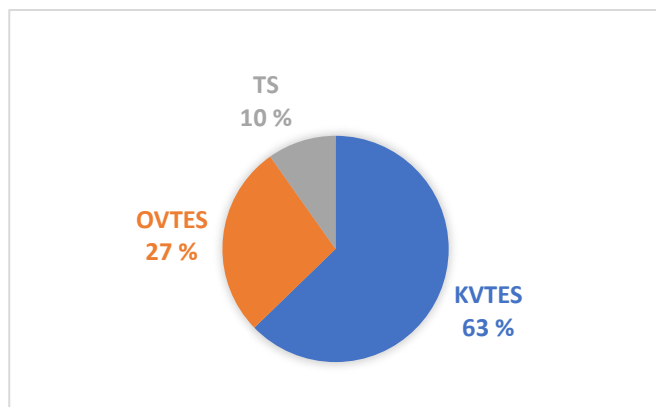
Henkilöstö yleisimpien ammattinimikkeiden mukaan 31.12.2022 näkyy taulukossa 5. Mukana on henkilöstöstä vakinaiset ja määräaikaiset.

Ammattiryhmä	2022
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	19
Koulunkäynninohjaaja, kouluavustaja	13
Luokanopettaja	11
Tuntiopettaja	11
Ravitsemistyöntekijä	9
Varhaiskasvatuksen opettaja	6

Taulukko 5. Henkilöstön määrä ammattiryhmittäin (yleisimmät) 31.12.2022

Henkilöstön määrä sopimusaloittain 31.12.2022

Vakinaisesta henkilöstöstä enemmistö, 63 %, kuului kunta-alan sopimuksista Kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen piiriin. Henkilöstön jakautuminen eri sopimusaloille on esitetty kaaviossa 2.

Kaavio 2. Henkilöstön määrä sopimusaloittain 31.12.2022

KVTES = kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus, OVTES = opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimus, TS = teknisen henkilöstön virka- ja työehtosopimus

Henkilöstö työaikamuodoittain 31.12.2022

Kunnassa käytössä olevien työaikamuotojen mukaan vakinainen ja määräaikainen henkilöstö on jakautunut seuraavasti:

Työaikamuoto	v. 2022	
	henkilöä	%
Toimistotyöaika	26	17 %
Yleistyöaika	55	36 %
Jaksotyö	6	4 %
Perhepäivähoito	3	2 %
Opetustyö	34	22 %
Päivätyö, keskim. 38,25h/vk	26	17 %
Muu työaika	3	2 %
Yhteensä	153	100 %

Taulukko 6. Henkilöstön määrä työaikamuodoittain 31.12.2022

Henkilöstön eläköityminen

Henkilöstöstä siirtyi vuonna 2022 vanhuuseläkkeelle kolme työntekijää. Eläkepoistumaprosentti vuonna 2022 oli 3,3 % vuonna 2021 eläkepoistuma oli 5,2 %.

Eläkemuoto	2022	2021
Eläketapahtumat kertomusvuonna:		
Vanhuuseläke	4	6
Osittainen varhennettu vanhuuseläke	0	1
Työkyvyttömyyseläke	1	2
Osatyökyvyttömyyseläke	1	1
Yhteensä	6	10

Taulukko 7. Henkilöstön eläketapahtumat v. 2021–2022

Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden keski-ikä vuosina 2018–2022 näkyy taulukossa 8. Vuonna 2022 vanhuuseläkkeelle siirtyneiden keski-ikä oli 64,1 vuotta.

Vuosi	2018	2019	2020	2021	2022
Keski-ikä v.	63,8	64,4	63,5	64,1	64,1

Taulukko 8. Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden keski-ikä v. 2018–2022

Eläkepoistumaa arvioidaan Kevalta saadun eläkelistan avulla. Arvioinnissa käytetään eläkkeelle jäänti ikänä ikäryhmän alinta eläkeikää. Vakituisen henkilöstön eläkepoistuma-arvio vuosina 2023–2027 on keskimäärin 4 henkilöä/vuosi. Lisäksi työkyvyttömyyseläkkeitä on vuosittain arviolta 1–2 kpl. Eläkepoistuma vuosina 2023–2027 on arviolta yhteensä 16 % vakituisesta henkilöstöstä.

Työurasuunnittelu

Työkyvyttömyysriskin omaavissa töissä tai kun työkyvyssä on havaittavissa muutoksia, mietitään vähemmän kuormittaviin töihin siirtymistä ennen kuin työkyky on ehtinyt olennaisesti alentua. Eläkeikää lähestyttäessä käsitellään eläkkeelle siirtymistä ja sen ajankohtaa. Työntekijän kanssa käytävässä kehityskeskustelussa laaditaan yksilöllinen suunnitelma, jossa huomioidaan esim. työn kehittämistarpeet (työjärjestelyt, työajat jne.), työuralla jatkaminen sekä mahdollinen osaamisen siirto.

Henkilöstön vaihtuvuus

Vuoden 2022 aikana alkaneita vakinaisia palvelussuhteita oli 7 ja päättyneitä vakinaisten palvelussuhteita 15. Vakinaisen henkilöstön lähtövaihtuvuus vuonna 2022 oli 13,6 % (2021: 11,4 %), tulovaihtuvuus oli 6,4 % (2021: 12,3 %).

Vuonna 2022 ei ole ollut uudelleen sijoitettua henkilöstöä. Uudelleen sijoitettuihin lasketaan mukaan ammatillisen kuntoutuksen uudelleen sijoitetut, tuotannollisista syistä toiseen tehtävään siirretyt, muut tehtävää vaihtaneet ja omasta toiveesta tehtävää vaihtaneet.

3 Terveystilanne toimintakyky ja työhyvinvointi

Sairauspoissaolot (sis. myös työtapaturmista aiheutuneet sairauslomot)

Henkilöstön terveydentilan tärkein seurantakeino on sairauspoissaolojen seuranta. Henkilöstöllä oli 1.1. - 31.12.2022 sairauspoissaoloja 1 898 kalenteripäivää. Vuonna 2021 sairauspoissaoloja on ollut 2 643 kalenteripäivää.

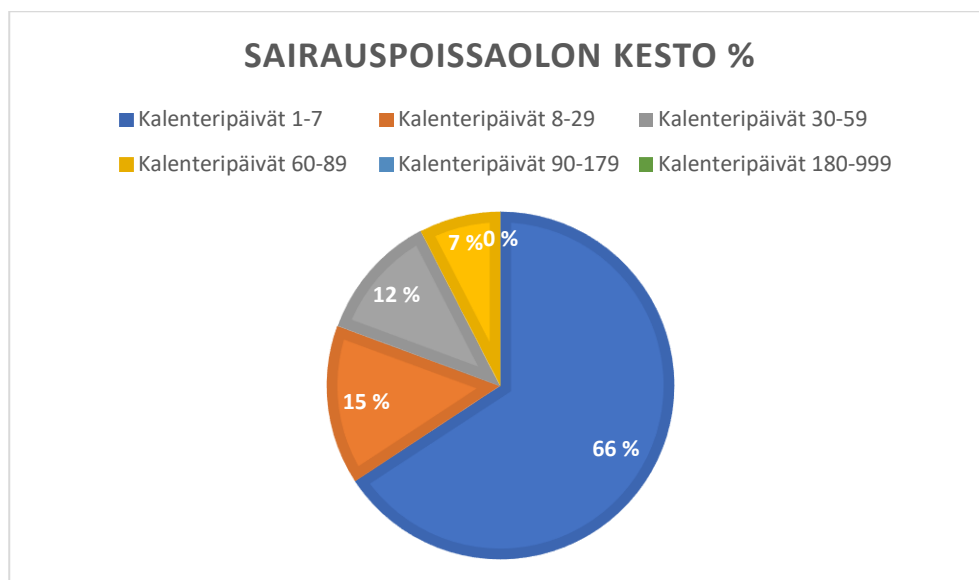
Sairauspoissaolot (kaikki yhteensä myös tapaturmat)	Palkalliset sairauspoissaolot Kalenteripäivät	Palkattomat sairauspoissaolot Kalenteripäivät
1–7 pv	1237	3
8–29 pv	279	14
30–59 pv	222	0
60–89 pv	143	0
90–179 pv	0	0

yli 180 pv	0	0
Kalenteripäivät yhteensä	1881	17
Yhteensä keskimäärin / henkilötyövuosi	12,81	0,12

	%
Sairauspoissaoloprosentti	4,78
0 päivää sairastaneet (% -osuus henkilöstöstä)	17,59

Taulukko 9. Henkilöstön sairauspoissaolojen määrä v. 2022 keston mukaan kalenteripäivinä. Sairauspoissaolojen ilmoittamista koskeva suositus on uudistunut. Tästä syystä sairauspoissaoloista ei ole vertailutaulukkoa edellisiin vuosiin.

Sairauspoissaolot ovat vuonna 2022 alentuneet 745 kalenteripäivällä vuodesta 2021. Sairauspoissaolojen väheneminen näkyy selvimmin pitkissä poissaoloissa. Pitkien sairauspoissaolojen (yli 90 päivää) osuus kaikista poissaoloista oli 0 % vuonna 2022, kun niiden osuus vuonna 2021 oli 38,5 %.

Kaavio 3. Sairauspäivien keston % -jakautuma v. 2022

Kansaneläkelaitoksen sairauspäivärahaa voidaan hakea sellaisista sairauspoissaoloista, jotka ovat kestäneet yhdenjaksoisesti sairastumispäivän lisäksi vähintään yhdeksän arkipäivää.

Vuonna 2022 oli voimassa väliaikainen lakimuutos, jonka mukaan koronatartunnan saanut voi saada tartuntatautipäivärahaa ilman tartuntatautilääkärin tekemää virallista eristämismääräystä. Tartuntatautipäivärahaan oli oikeus, jos työntekijällä oli laboratoriotestillä todettu koronatartunta ja lääkärin, sairaanhoitajan tai terveydenhoitajan antama todistus, jossa oli suositeltu työstä poissaoloa taudin leviämisriskin takia. Tartuntatautipäivärahaa maksetaan koko työstä poissaolon ajalta. Koronan vuoksi poissaoloja oli yhteensä 475 kalenteripäivää. Kela maksoi tartuntatautipäivärahaa yhteensä 42 755,10 €.

Sairauspoissaoloprosentti kalenteripäivinä oli 4,78 %. Eniten sairauspoissaoloja aiheuttavat mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt. 17,59 %:lla henkilöstöstä ei ollut lainkaan sairauspoissaolopäiviä vuonna 2022.

Työtapaturmasta johtuvat poissaolot

Poissaolot sisältävät työtapaturmista, työmatkatapaturmista ja ammattitaudeista johtuvat poissaolot. Vuonna 2022 poissaolopäiviä oli 130 kalenteripäivää (tapaturmat ja työmatkatapaturmat). Vuonna 2021 poissaolopäiviä tapaturmien vuoksi oli 27 kalenteripäivää.

	2022	2021	2020
Poissaolotapauksia (hlömäärä)	11	6	4
Poissaoloaika yhteensä, työpä	92	17	77
Keskimääräinen poissaoloaika/hlö, työpä	8	3	19
Poissaoloaika yhteensä, kalenteripäiviä	130	27	117
Keskimääräinen poissaoloaika/hlö, kalenteripäiviä	12	5	29

Taulukko 10. Työtapaturmasta johtuvat poissaolot v. 2020–2022

Perhevapaat

Perhevapaisiin kuuluvat äitiys-, isyys-, vanhempainvapaa, hoitovapaa ja tilapäinen hoitovapaa. Vanhempainpäivärahat uudistuivat ja niitä koskeva uusi laki tuli voimaan 1.8.2022. Em. päivän jälkeen alkaneet perhevapaat ovat raskaus-, erityisraskaus-, vanhempainvapaa, hoitovapaa ja tilapäinen hoitovapaa. Uudistuksen myötä vanhempainvapaata voi pitää myös osa-aikaisena.

	2022	2021
Äitiys-, isyys-, vanhempainlomalla ja hoitovapaalla, henkilöä	7	6
Työpäiviä yhteensä	369	614
Kalenteripäiviä yhteensä	539	867
Tilapäisellä palkallisella hoitovapaalla (alle 12-vuotias lapsi), henkilöä	22	19
Työpäiviä yhteensä	108	66
Kalenteripäiviä yhteensä	108	67

Taulukko 11. Perhevapaat v. 2021–2022

Työsuojelu ja yhteistoiminta

Yhteistoiminta työnantajan ja henkilöstön välillä sekä työsuojelun yhteistoiminta on yhdistetty yhteistyöryhmäksi, jonka kokoonpano on kunnanjohtaja, kaksi kunnanhallituksen edustajaa (kunnanhallitus valitsee toimikaudekseen), työsuojelupäällikkö, henkilöstöasioista vastaava, kaksi paikallisen alayhdistyksen henkilöstöedustajaa sekä tarvittaessa yksi edustaja aluetasolta, kaksi työsuojeluvalluutettua sekä työterveyshoitaja pyydettyä asiantuntijajäsenenä. Yhteistyöryhmä kokoontui kaksi kertaa vuoden 2022 aikana.

Yhteistyöryhmän tehtävänä on kunnan henkilöstön työhyvinvoinnin edistäminen mm. koordinoimalla, seuraamalla ja arvioimalla kunnassa tehtävää työhyvinvointitoimintaa. Vastuu työkykyä ylläpitävästä toiminnasta on kuitenkin kuntatyönantajalla/esimiehillä.

Kunnan henkilöstöllä oli käytettävissä viikoittainen työhyvinvointivuoro kunnan kuntosalilla. Smartumin liikunta- ja kulttuuriseteleitä annettiin 10 kpl/henkilö veloituksetta. Liikunta- ja kulttuurisetelietua käytti 89 työntekijää.

Koulutus- ja virkistystoiminta

Osaamisen ja ammattitaidon kehittämistä koskevat toimintaperiaatteet on kirjattu vuosittain tehtävään koulutussuunnitelmaan. Vuodelta 2022 työllisyysrahaston maksama koulutuskorvaus on 1395,78 euroa. Korvaus vähennetään työnantajalle määrätystä työttömyysvakuutusmaksusta.

	Palkalliset koulutuspäivät	Palkalliset koulutuspäivät	Palkattomat koulutuspäivät	Palkattomat koulutuspäivät
	Koulutuspäivät yhteensä	Koulutuspäivät /vakituisen henkilöstö	Koulutuspäivät yhteensä	Koulutuspäivät /vakituisen henkilöstö
Ammatillinen henkilöstökoulutus	140	107	0	0
Muu koulutus	6	6	0	0

Taulukko 12. Osaamisen kehittämisen koulutuspäivät v. 2022

Ensiapuvalmiuteen on viime vuosina kiinnitetty huomiota ja kannustettu henkilöstöä käymään ensiapukursseja, joiden kustannuksiin kunta on osallistunut. Vuonna 2022 osallistui EA1 kurssille kuusi henkilöä.

Kunnan henkilöstö vietti virkistysiltapäiviä kullekin ammattiryhmälle parhaiten sopivina ajankohtina syksyn aikana.

Työterveyshuolto

Työnantajan henkilöstölle kustantamat työterveyspalvelut ovat tärkeä osa työhyvinvointitoimintaa. Kuntatyönantaja hankki ennaltaehkäisevät ja lakisääteiset sekä sairaanhoidon työterveyspalvelut Pihlajalinna Terveys Oy:ltä. Työterveyshuollon kokonaiskustannukset olivat 79 542 euroa (2021: 65 903 euroa), josta KELA-korvaus on 38 484 euroa (2020: 36 543 euroa).

Terveystarkastuksia tehtiin seuraavasti:

Tarkastuksen suorittaja	Terveystarkastusten lukumäärä		
	2022	2021	2020
lääkäri ja erikoislääkäri	48	61	53
terveydenhoitaja	72	56	71
fysioterapeutti	3	6	9
psykologi	0	2	1
laboratoriotutkimukset	241	139	101
kuvantaminen	6	5	4

Taulukko 13. Terveystarkastukset ja laboratorio- ja röntgentutkimukset v. 2020–2022

Terveystarkastusten lisäksi oli yksilön neuvonta- ja ohjauskäyntejä lääkäriellä 9 kpl, terveydenhoitajalla 41 kpl, fysioterapeutilla 43 kpl ja psykologilla 14 kpl.

Sairaanhoitokäyntien määrä vuonna 2022 näkyy taulukossa 14.

Tarkastuksen suorittaja	Sairaanhoidokäyntien lukumäärä		
	2022	2021	2020
lääkäri	237	175	209
terveydenhoitaja	99	28	24
erikoislääkäri			
laboratoriotutkimukset	437	173	223
kuvantaminen	44	19	21

Taulukko 14. Sairaanhoidokäynnit ja laboratorio- ja röntgentutkimukset v. 2020–2022

Työterveyshuollon resursseja tulee jatkossa suunnata entistä enemmän ennakoivaan työhyvinvointiin, jaksamiseen ja mielenterveyteen. Vuoden 2022 alussa otettu käyttöön kolme uutta palvelu: Mielen huoli -linja, lyhytterapia sekä univalmennus. Työterveyshuollossa painotetaan myös esimiesten jaksamista.

Vuoden 2022 aikana on työterveyshuollon järjestämät työpaikkaselvitykset ja niiden yhteydessä haittojen ja vaarojen arvioinnit suoritettu seuraavissa työyksiköissä: alakoulu, työllisyyspalvelut ja perhepäivähoito. Ergonominen selvitys tehtiin kunnantalolla yleishallinnon henkilöstön näyttöpäätetisteiden osalta.

Sonkajärven kunnalla on sopimus näönhuoltopalveluista lisälmen Silmäaseman kanssa. Sopimus on voimassa toistaiseksi.

Työtyytyväisyys ja tuloksellisuus

Työtyytyväisyyttä mitataan kyselyllä joka toinen vuosi. Poikkeuksellisesti työtyytyväisyyskysely jäi toteuttamatta koronavuosina 2020–2021. Edeltävät kyselyt ovat siis vuosilta 2016, 2018 ja 2022. Vuonna 2022 toteutetun työtyytyväisyyskyselyn vastausprosentti oli 51 % (2018: 90,1 %; 2016: 92,5 %). Vastausprosentissa oli siis merkittävä pudotus. Kysymyspatteristo oli pääosin sama kuin aiempina kyselyvuosina, mutta vuonna 2022 kysely toteutettiin sähköisesti Webropol-työkalulla. Seuraavalla toteutuskertaa varten tulee pohtia keinoja vastausprosentin nostamiseen entiselle tasolle. Muutos vaikutti vastaajamäärään, ei niinkään kyselyn tuloksiin. Kunnan toiminta sai henkilöstöltä kokonaisarvosanan 7,8 (2018: 7,6; 2016: 7,8). Parhaimmat tulokset kyselyssä olivat henkilöstön työmotivaatio, henkilöstön oma-aloitteisuus, henkilöstön osaaminen, luottamus työtovereiden kanssa ja kunnan työsuojelun ja työterveydenhuollon toimivuus (8,4–8,6) Heikoimmat arvosanat kunta sai palkkauksesta, yksiköiden välisestä yhteistyöstä, kunnan julkikuvasta ja tiedottamisesta (6,2–7,1).

4 Yli kuntarajojen ulottuva yhteistyö henkilöstöasioissa

Vuoden 2017 aikana tehtiin tukipalveluselvitys talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden osalta yhteistyössä lisälmen, Kiuruveden, Vieremän ja Sonkajärven kuntien kesken. Kunnat sitoutuivat päätöksillään 2018 toimintamalliin, jossa kuntien välistä yhteistyötä talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen tuottamisen osalta syvennetään. Yhteistyösopimus hyväksyttiin tammikuussa 2019.

5 Palkkaus ja henkilöstökustannukset

Henkilöstökustannukset

Vuonna 2022 lomarahoja maksettiin 268 067 euroa (2021: 252 410 euroa) Sairauslomista ja työtapaturmista aiheutuneiden poissaolojen pelkät palkkakulut olivat yhteensä 112 999 euroa. Kansaneläkelaitoksen sairausvakuutuskorvaukset ja vakuutusyhtiön tapaturmavakuutuskorvaukset olivat yhteensä 84 374,83 e (2021: 73 925,39 euroa).

Henkilöstökulut	2022 (1000 €)	2021 (1000 €)	Muutos %
Palkat ja palkkiot	-5 419	-5 459	-0,7
Henkilöstökorvaukset	84	74	13,5
Henkilösivukulut	-1 863	-1 871	-0,4
KuEL -maksut/palkkaperusteiset	-846	-795	6,4
KuEL -maksut/eläkemenoperusteiset	-719	-734	-2
Muut työeläkemaksut	-82	-99	-17
Muut henkilösivukulut	-214	-241	-11
Henkilöstökulut yhteensä tuloslaskelmassa	-7 366	-7 256	1,5
josta henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen	20	4	400

Taulukko 15. Henkilöstökulut v. 2021–2022

Valtuuston, kunnanhallituksen ja lautakuntien kokoukset ja jäsenet vuonna 2022

Suluissa jäsenten osallistuminen kokouksiin

Valtuusto, 6 kokousta §:t 1–51

Kärkkäinen Ilpo, puheenjohtaja (5)
Luukkonen Hannele, varapuheenjohtaja (5)
Ewane Tarja (6)
Halonen Ester (3)
Heiskanen Laura (5)
Hynynen Vesa (6)
Julkunen Asko (6)
Kainulainen Helena (4)
Kainulainen Seppo (6)
Kraft Elias (6)
Kuittinen Jyri (5)
Luukkonen Eino (6)
Moisanen Arto (4)
Mykkänen Juha (2)
Niskanen Tiina (5)
Pirkkalainen Tarja (4)
Rönkkö Pirjo (6)
Savolainen Lassi (6)
Suokonautio Markku (-) 25.4.2022 saakka
Tommila Riitta (5)
Tuovinen Merja (6)
Vornanen Kari (5)

Varavaltuutettujen osallistuminen kokouksiin:

Huusko Senja (2)
Hynynen Veli (4)
Karpainen Väinö (1)
Laakkonen Teemu (4)
Moisanen Arto (1)
Partanen Usko (1)
Raatikainen Eero (2)
Tauriainen Esa (4)
Tissari Markku (3)
Väisänen Pirkko (2)

Kunnanhallituksen jäsenten osallistuminen kokouksiin:

Hynynen Veli (2)
Laakkonen Teemu (1)

Kunnanhallitus 1.1.2022 – 31.12.2022, 15 kokousta §:t 1–256

Tommila Riitta, puheenjohtaja (15)	Väisänen Pirkko (-)
Luukkonen Eino, varapuheenjohtaja (15)	Kraft Elias (-)
Hynynen Veli (15)	Julkunen Asko (1)
Laakkonen Teemu (13)	Huusko Senja (2)
Niskanen Tiina (13)	Rönkkö Pirjo (2)
Savolainen Lassi (15)	Moisanen Arto (-)
Tuovinen Merja (15)	Jansa Laura (-)

Valtuuston puheenjohtajisto:

Kärkkäinen Ilpo (13)
Luukkonen Hannele (12)

Keskusvaalilautakunta 4 kokousta §:t 1–4**Jäsenet:**

Tuovinen Erkki, puheenjohtaja (4)
Savolainen Riitta, varapuheenjohtaja (4)
Karppinen Väinö (4)
Niskanen Soile (-)
Partanen Ilpo (-)

Varajäsenet:

Tuovinen Kalevi (4)
Huttunen Asko (1)
Väisänen Sari (-)
Kauppinen Aimo (-)
Mikkonen Eila (3)

Sivistyslautakunta, 7 kokousta §:t 1–61

Suokonautio Markku, puheenjoht. (-), 25.4.2022 saakka	Raatikainen Eero (4)
Moisanen Arto, puheenjohtaja (2) 6.6.2022 alkaen	Ryhänen Osvald (1)
Moisanen Arto (4), jäsen 6.6.2022 saakka	Ryhänen Osvald (-)
Rönkkö Pirjo, varapuheenjohtaja (7)	Väisänen Mervi (-)
Heiskanen Laura (7)	Huttunen Titta (-)
Väisänen Mikko (3), 6.6.2022 alkaen	Raatikainen Eero (-)
Väisänen Pirkko (6)	Koistinen Venla (1)
Tuovinen Merja, kunnanhallituksen edustaja (6)	
Tommila Riitta, kunnanhallituksen puheenjohtaja (4)	

Sukevan aluelautakunta, 3 kokousta §:t 1–14

Mykkänen Juha, puheenjohtaja (3)	Riekkinen Arto (-)
Suokonautio Markku, varapuh.joht. (-), 25.4.2022 saakka	Vatanen Risto (1)
Tuomo Mikkola (-) varapuheenjohtaja 6.6.2022 alkaen	Vatanen Risto (1)
Kervinen Vilho (3)	Partanen Ilpo (-)
Ovaskainen Anne-Mari (1)	Siilin-Huttunen Aila (-)
Kortelainen Siiri (-), 14.2.2022 saakka	Huoman Niina (-)
Rajavaara Aino (3), 14.2.2022 alkaen	Huoman Niina (-)
Niskanen Tiina, kunnanhallituksen edustaja (3)	
Tommila Riitta, kunnanhallituksen puheenjohtaja (2)	

Tarkastuslautakunta, 9 kokousta §:t 1–59

Pirkkalainen Tarja, puheenjohtaja (9)
Kainulainen Seppo, varapuheenjohtaja (9)
Halonen Ester (9)
Leskinen Eila (9)
Tauriainen Esa (9)

Siilin-Huttunen Aila (-)
Kainulainen Arto (-)
Niskanen Elvi (-)
Suutarinen Anneli (-)
Raatikainen Eero (-)

Tekninen lautakunta, 8 kokousta §:t 1–71

Kainulainen Helena, puheenjohtaja (8)
Vornanen Kari, varapuheenjohtaja (8)
Ewane Tarja (8)
Kraft Elias (8)
Kuittinen Jyri (7)
Savolainen Lassi, kunnanhallituksen edustaja (8)
Tommila Riitta, kunnanhallituksen puheenjohtaja (3)

Huttunen Laura (-)
Kurtelius Eero (-)
Niskanen Tiina (-)
Luukkonen Eino (-)
Tissari Markku (1)

Sonkajärven kunta

Tarkastuslautakunta

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2022

Arviointikertomus vuodelta 2022

1 Tarkastuslautakunnan tehtävä, kokoonpano ja työskentely

Kunnanvaltuuston valitseman tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 § mom. 4 mukaan valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös valvoa Kuntalain 84 § 2 momentissa tarkoitettuja kunnan luottamushenkilön ja viranhaltijan sidonnaisuusilmoituksia sekä saattaa ilmoitukset edelleen valtuuston tiedoksi.

Sonkajärven kunnanvaltuusto on päätöksellään 16.8.2021 § 33 valinnut tarkastuslautakuntaan jäsenet ja varajäsenet ajalle 1.8.2021-31.5.2025 seuraavasti:

jäsen

Ester Halonen
Seppo Kainulainen
Eila Leskinen
Tarja Pirkkalainen
Esa Tauriainen

varajäsen

Elvi Niskanen
Arto Kainulainen
Anneli Suutarinen
Aila Siilin-Huttunen
Eero Raatikainen

Kunnanvaltuusto valitsi puheenjohtajaksi Tarja Pirkkalaisen ja varapuheenjohtajaksi Seppo Kainulaisen.

Kuntalain mukaisesta tilintarkastuksesta on huolehtinut tilintarkastusyhteisö BDO Audiator Oy. Vastuunalaisena tilintarkastajana on toiminut HT - ja JHT – tilintarkastaja Pentti Tanskanen ja avustavana tarkastajana Eija Susitaival. Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut Pentti Tanskanen. Tilintarkastajan poissa ollessa on lautakunnan sihteerinä toiminut Päivi Hyyryläinen ja Eila Leskinen.

Arviointia varten lautakunta on hyväksynyt toimikaudekseen arviointisuunnitelman vuosittaisine painopistealueineen ja tarkemman työohjelman kutakin vuotta varten. Vuoden 2022 arviointikertomuksen jättämisen jälkeen tarkastuslautakunta on kokoontunut yksitoista kertaa.

Lautakunta on tavannut kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen puheenjohtajat, teknisen ja sivistyslautakunnan puheenjohtajat sekä johtavia viranhaltijoita ja kuullut heiltä katsaukset elinkeino- ja muista kunnan ja kuntakonsernin ajankohtaisista asioista sekä toiminnan ja talouden toteutumisesta. Lautakunta on kuullut elinvoimatoiminnan, henkilöstöasiantuntijaa, työllisyysasioiden, teknisen toimen, henkilöstöasioiden, ruokahuollon, varhaiskasvatuksen, koulutoimen sekä Sukevan alueen vastuhenkilöitä. Lisäksi lautakunnan kuultavana ovat olleet Sonkakoti Oy:n toimitusjohtaja, Vanhus- ja vammaisneuvoston puheenjohtaja, Aluepro Oy:n talouspäällikkö, Ylä-Savon Sote-kuntayhtymän vs. hoito- ja hoivajohtaja sekä henkilöstöjärjestöjen edustajat. Arvioinnin pohjana

ovat lisäksi olleet jäsenten vuoden aikana tekemät käytännön havainnot eri lautakuntien alaisesta toiminnasta ja taloudesta sekä tilintarkastajan antamat raportit.

Tarkastuslautakunta on antanut kunnanvaltuustolle 7.9.2022 väliarviointiraportin ja kunnanhallitukselle lausunnon vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisasiasta 17.8.2022.

Arviointikertomuksen laatimista varten lautakunta on tutustunut vuoden 2022 talousarvioon, hallintoelinten päätöksiin, kunnanhallituksen allekirjoittamaan tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sekä henkilöstökertomukseen.

Tarkastuslautakunta on saanut selvitykset tilintarkastajan suorittamista tarkastuksista ja lautakunta on käsitellyt tilintarkastuskertomuksen.

Tarkastuslautakunta totesi lautakunnan jäsenten ja varajäsenten seuraavat esteellisydet:

- Tarja Pirkkalainen; Ylä-Savon Sote-kuntayhtymän valtuusto, puheenjohtajuuden perusteella ja Islab Oy:n tarkastuslautakunnan jäsenyyden perusteella
- Seppo Kainulainen; Ylä-Savon Sote-kuntayhtymän tarkastuslautakunta, jäsenyyden perusteella
- Ester Halonen; Ylä-Savon Jätehuolto Oy:n hallituksen jäsenyyden ja Riikinvoima Oy:n, yhtiökokousedustajuuden perusteella.

2. Edellisten vuosien arviointikertomusten johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi ja havainnot valtuustokaudelta

Kunnanvaltuusto on 6.6.2022 § 22 merkinnyt vuoden 2021 arviointikertomuksen tiedoksi ja pyytänyt kunnanhallitukselta selvitystä arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista lokakuun loppuun mennessä. Kunnanvaltuusto on 19.9.2022 § 27 merkinnyt tiedoksi tarkastuslautakunnan väliraportin. Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 14.11.2022 § 46 merkinnyt tiedoksi kunnanhallituksen selvityksen.

Tarkastuslautakunta toteaa, että edellisten vuosien arviointikertomuksissa esitetyt havainnot on kunnanhallitus pääosin huomionnut kunnan toimintojen ja talouden suunnittelun ja toteutuksen ohjaamisessa.

3. Arvio asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta

3.1. Kuntastrategia 2022 – 2025

Sonkajärven kuntastrategia vuosille 2022-2025 on hyväksytty kunnanvaltuustossa 2.5.2022 /11 §. Strategian tahtotilana on, että Sonkajärvi on ihmisille ja yrityksille viihtyisä, turvallinen ja elinvoimainen asuin- ja toimintaympäristö. Sonkajärvellä on yhdessä tekemisen taitoa, toki jokaisen taitoja arvostaen. Sonkajärvi tarjoaa vaihtoehdon ja mahdollisuuden asua maaseutumaisessa ja luonnonläheisessä ympäristössä, jossa palvelut ovat hyvin saatavilla. Kuntastrategiassa on esitetty tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit jokaiselle menestystekijälle ja ne ovat kaikkia toimielimiä ja tulosalueita sitovia. Tavoitteita on asetettu elinvoimaiselle kunnalle, hyvinvoivalle kuntalaiselle, seudulliselle

yhteistyölle, vahvalle ja itsenäisen kunnan taloudelle sekä osaavalle ja hyvinvoivalle henkilöstölle.

Vuoden 2022 talousarvio on tehty vanhan strategian pohjalta, joka oli hyväksytty vuosille 2017 – 2021. Vanhan strategian mukaisesti Sonkajärvellä on mahdollisuus hyvään elämään, yrittämiseen, työntekoon ja harrastuksiin. tasa-arvo sekä yhteistyö- ja palveluhenkisyys. ja harrastuksiin. Toimielimet ja tulosalueet ovat esittäneet vuoden 2022 toimintasuunnitelmissaan vanhan strategian mukaisia tavoitteita ja selvittäneet toimintakertomuksessaan niiden toteutumista.

Kunnanhallitus on toimintakertomuksessa esittänyt katsauksen kuntastrategiassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta.

Yhteenvedossa onnistumisina on mm. todettu, että

- Tasapainoisen kuntatalouden osalta strategiset tavoitteet on saavutettu hyvin
- Hyvinvointialueuudistuksen vaikutus kunnan talouteen sekä Ylä-Savon SOTE ky purkamiseen liittyvät toimet vaikuttivat toimintaan ja tulevien vuosien suunnitteluun
- Tuulivoimahankkeita nousi esiin ja niistä osa eteni jatkovalmisteluun
- Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan vaikutti ja sotaa pakenevia henkilöitä saimme myös Sukevalle. Järjestöjen ja kuntalaisten vapaaehtoinen työ edisti heidän asettumistaan tänne.
- Strategian mukainen tavoite eli kunnan omistaman kiinteistömässä vähentäminen eteni, kun Taitotalo saatiin purettua
- Omatalon toiminnan käynnistyminen
- Kuntaa palkattiin määräaikainen elinvoimakoordinaattori

Yhteenvedossa on negatiivisina asioina mm. todettu, että

- maidontuotanto väheni kunnassa 1,9 % ja naudanlihantuotanto 6,4 %
- maatalouden kannattavuus heikkeni; tuotantokustannukset nousivat jyrkästi erityisesti lannoitteiden, polttoaineiden ja sähkön hintojen noustessa
- euron tonttikauppa ei tuottanut tulosta
- koronapandemia ja epävarma turvallisuustilanne Euroopassa Ukrainan sodan myötä vaikuttavat strategisten tavoitteiden saavuttamiseen myös Sonkajärvellä.
- Väestömäärä väheni 108 henkilöä ja työpaikkojen määrä – 47 kpl eli väestöä ja työpaikkoja koskevia tavoitteita ei saavutettu.
- Ylä-Savon SOTE ky toiminta ja erikoissairaanhoidon kustannukset ylittyivät merkittävästi talousarvioon nähden.

3.2. Kunnanvaltuusto ja –hallitus

Tavoitteiden toteutuminen

Menestystekijä

Elinkeinoelämän kehittäminen

Toteuma 2022

Elinvoimakoordinaattorin

palkkaaminen

Yrittäjäkahvit

Yritysvaikutusten arviointi

Elinkeinoelämän kehittäminen	Ei muutosta (264 kpl) Maito 20,45 milj. l (-1,9%) Naudanliha 0,72 milj.kg (-6,4%)
Seutukunnallinen yhteistyö	Väestömuutos – 108 hlöä

Eduskunnan hyväksymä laki hyvinvointialueiden perustamisesta sekä niiden tehtävistä vaikutti vuoden toimintaan. Ylä-Savon SOTE ky purkamista valmisteltiin tiiviisti ja sitä koskevia päätöksiä tehtiin jo kertomusvuoden aikana. Sosiaali- ja terveystoimet yhdessä palo- ja pelastustoimen kanssa siirtyivät tämän vuoden alusta Pohjois-Savon Hyvinvointialueen toteutettaviksi. Mosaiikin keittiöhenkilökunta siirtyi kunnan palveluksesta Servica Oy:lle, jolle myös vuokrattiin Mosaiikin tilat. Muutos vaikuttaa oleellisesti ruokapalveluiden määrään kunnan omana palveluna. Ympäristöterveydenhuolto, ympäristönsuojelu ja eläinlääkäripalvelut siirtyivät tämän vuoden alusta Iisalmen kaupungin vastuulle. Purkamisen yhteydessä Ylä-Savon SOTE ky omistamat kiinteistöt myytiin Iisalmen kaupungille. Kuntayhtymän loppuselitys esitetään hyväksyttäväksi omistajakuntien valtuustoissa toukokuulla 2023.

Hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä myös näiden palveluiden rahoitus siirtyi pois kunnilta. Uudistus ei sisältänyt kunnissa olevien palvelukiinteistöjen omistajuuden siirtoa hyvinvointialueelle. Vuokratason määrittämisessä on kunnallemme eriyvä näkemys hyvinvointialueen kanssa.

Koronapandemia jatkui vuonna 2022, kuitenkin lievempänä. Helmikuulla 2022 Venäjän aloittama Ukrainan sota heitti suuren varjon. Saimme ukrainalaisia pakolaisia Sukevalle, merkittävän saapumisen valmistelutyön ja heidän täällä viihtymisen parhaaksi tekivät paikallinen SPR ja Sukevan kyläläiset sekä kuntalaiset laajemmin.

Omatalon toiminta käynnistyi vuoden aikana.

Kiinnostus tuulivoimaloiden rakentamisesta eri toimijoiden aloitteesta kunnan alueelle virisi vilkkaana. Osaa hankkeista Puolustusvoimat eivät hyväksyneet ja ne raukesivat.

Tarkastuslautakunta korostaa jokaisen luottamushenkilön, viranhaltijan ja työntekijän kunnioittamista omassa roolissaan. Yhteistyö ja rakentava keskustelu on kunnallisen demokratian perusta.

Kunnan henkilöstö on kunnan keskeinen voimavara ja tekijä. He tuottavat palvelumme.

Konserniohjaus

Kunnanhallituksen rooli omistajaohjauksessa ja konserniohjauksessa on keskeinen.

Kunnanhallitus on tiedostanut olennaiset konserniyhteisöjen riskit ja raportoinut niistä tilinpäätöksessä. Tarkastuslautakunta toteaa, että konserniohjaus toimii käytännössä riittävän hyvin.

Yleishallinto

Yleishallinnon tavoitteet ovat toteutuneet.

Yleishallinnon tehtävänä on vastata kunnan hallinnosta, talouden suunnittelusta ja seurannasta sekä kunnanvaltuuston ja –hallituksen päätösten valmistelusta ja toimeenpanosta. Kunnan kirjanpito, osto- ja myyntireskontran hoito, palkanlaskenta, henkilöstöpalvelut, ICT-palvelut, arkistonhoito ja asianhallinta sekä yhteispalvelu kuuluvat yleishallintoon. Vuoden aikana kunnan nettisivut uusittu ja otettu käyttöön uusi toiminnanohjausjärjestelmä.

Kunnan uudistetut verkkosivut saatiin syksyllä käyttöön. Uuden asianhallintajärjestelmän version käyttöönotto, tiedonhallinnan ja arkistoinnin kehittäminen vaikuttivat yleishallinnon työllistymiseen oleellisesti.

Tarkastuslautakunta esittää yleishallinnon henkilöstön riittävyyden varmistamisen tärkeäksi kohteeksi.

Yleishallinto on hoitanut tehtävänsä onnistuneesti. Tulosalue on toiminut talousarvion puitteissa.

Työllistäminen

Tavoitteiden toteutuminen

Työllistämisen tulosalue tarjoaa nuorille ja pitkäaikaistyöttömille mahdollisuuksia työllistämiseen ja työelämään tai koulutukseen sijoittumiseen. Panostamalla nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen edistetään kuntalaisten ja erityisesti nuorten hyvinvointia ja ehkäistään syrjäytymistä.

Työllisyyspalvelut siirtyvät 1.1.2025 kuntien ja kuntien perustamien työllisyysalueiden vastuulle. Kevään 2023 aikana linjataan maakunnallisesti, millaisia työllisyysalueita Pohjois-Savoön perustetaan. Perustettavalla työllisyysalueiden kokoonpanolla voi olla suuri vaikutus siihen, miten yhteistyö alueen kuntien kanssa kehittyy.

Kunnan työllistämisen toiminnallisten tavoitteiden osalta pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työllistämässä saavutettiin tavoitteet. Kuntakokeilussa tehty työ on tuottanut tulosta, useat työttömät ovat työllistyneet oman alansa töihin paikkakunnan tai lähialueen yrityksiin tai järjestöihin.

Työmarkkinatuen kuntaosuudeksi varattiin 0,200 milj. Euroa. Toteutunut kuntaosuuden summa oli 0,153 milj. Euroa. Yli 1000 pv työmarkkinatuen saajia oli 70 %. Kunta on varautunut työllistämään pitkäaikaistyöttömiä ja nuoria myös ilman valtion tukea pienentääkseen työttömyyden kustannuksia. Työttömiä työnhakijoita oli 157 henkilöä. Keskimääräinen työttömyysprosentti oli 9,9 % (2021 12,3%).

Nuorten kesätyöllistämiseen varattiin 17 000 € ja tuella työllistettiin 41 nuorta. Yksi nuorista työskenteli yrittäjänä ja muut alueen yrityksissä. Kaikille kesätyötä hakeneille nuorille saatiin kesätyöpaikka työllistämisenbudjetista käytetyllä määrärahalla vähintään kahdeksi viikoksi.

Kaikille kesätyötä hakeneille nuorille saatiin järjestettyä kesätyöpaikka.

Työllistämisen tulosalue ja työllisyyden kuntakokeilu ovat tehneet aktiivista, monialaista yhteistyötä, niin paikallisesti kuin seutukunnallisesti edistäen urasuunnittelua, työllisyyttä ja yrittäjyyttä.

Ruokapalvelut

Tavoitteiden toteutuminen

Tulosalueen tavoitteena on valmistaa ravitsevaa, terveellistä ja taloudellista ruokaa sosiaali- ja terveystoimen ja kunnan sivistystoimen yksiköihin asiakkaiden erityistarpeet huomioiden.

Hyvinvointialueuudistuksen myötä kunnan soten ruokapalvelut siirtyivät vuodenvaihteessa Servica Oy:lle. Siirtoa valmisteltiin yhteistyössä mahdollisuuksien mukaan. Henkilöstö Mosaiikin osalta siirtyi Servica Oy:n palvelukseen tämän vuoden alusta.

Tavoitteen mukaisesti on lähiruuan osuus hankinnoista 19 %. Suositusten mukaiset ruokaohjeet, kouluruokasuositus ja ikääntyneiden ruokasuositus, ovat käytössä.

Koululaisten välipalojen tarpeellisuus on hyvä selvittää Kouluruokasuosituksen 2017 mukaisesti.

Tarkastuslautakunta suosittelee uusien lähiruokamahdollisuuksien kartoittamista ja toteuttamismahdollisuuksia esimerkiksi naudan- ja sianlihan osalta. Huomioiden, että Hyvinvointialueen myötä useimmiten kunnan alueen sote-palveluissa ruokapalvelut tuottaa Servica Oy, kunnan omassa ruokapalvelussa voi korostaa entisestään lähiruuan käyttöä.

Ruokapalvelut alittivat 1,171 milj. euron määrärahan 0,055 milj. euroa.

Hyvinvointiraportti 2022

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden toimeenpano-ohjelma on otettu huomioon Hyvinvointisuunnitelmassa 2022-2025.

Koko suunnittelukauden yhteinen tavoite on: ”Ylisukupolvinen hyvinvointi, vauvasta vaariin ja mummosta muksuun”

Sen lisäksi vuosiaiheiksi on valittu seuraavat teemat, joita toivotaan eri työalojen hyödyntävän toiminnassaan sekä näiden aihealueiden kautta myös osallistavan kuntalaisia toimintaan.

Vuosi 2022: Elinympäristömme ja siinä viihtyminen (Sonkajärvi 100v) mm. kylänraitin siistiminen, viihtyisyyden lisääminen, ulkoilualueiden ja virkistysalueiden markkinointi.

Vuosi 2023: Hyvinvointityö kunnassamme. Ovatko palvelut kunnossa? Kuinka kuntalainen ne löytävät ja mitä tarvitsemme lisää?

Vuosi 2024: Luonnosta voimaa.

Vuosi 2025: Perinnetaidot ja lähiruoka

Kuntalaisten hyvinvointitavoitteen osalta huomioitava, että Perheentalon toiminta hiipui vuoden aikana. Muuten suunnitelmakauden tavoitteille saatu mittarit suunnitelmakauden ensimmäisenä vuonna.

Elämönhallinnan ja terveyden edistäminen-tavoitteen osalta on huomioitava, että koulupsykologin palveluita ei loppuvuodella ollut tarjolla. Lisäksi huomioitava, että 8 ja 9. luokkalaisista 10,9 % tupakoi päivittäin. Seurattava jatkossa onko kaikkien tavoitteiden osalta mahdollista saada luotettavia mittaustuloksia ja vertailutietoja.

Kuntalaisten omaehtoinen harrastaminen ja osallisuus- tavoitteen osalta oman kansalaisopiston toiminta ja kirjastojen palvelut saavuttavat laajasti kuntalaisiamme. Kirjastosta lainattavien eri välineiden kirjo on laaja ja sitä kautta on vaivatonta testata itselleen sopivaa lajia. Urheilu- ja liikuntaseuroille myönnetyt avustukset edistävät laajasti kuntalaisien hyvinvointia.

Turvallisuus- tavoitteen osalta asetettuja alatavoitteita seurataan.

Kuntajohto-tavoitteen osalta keskeistä on huomioida hyvinvointityö laajasti myös kunnan luottamushenkilöiden toimesta niin toimintaa suunniteltaessa, päätöksiä tehdessä kuin toiminnan arvioinnissa. Laaja hyvinvointikertomus laaditaan kerran valtuustokaudessa.

Vuoden 2022 osalta on hyvinvointityön osalta koottu yhteen niin toiminnan onnistumiset kuin kehittämiskohteet tuleville vuosille. Eri hallintokuntien tarkastuslautakunta toivoo huomioivan ne toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Raporttiin on listattu HYTE-palvelupajassa nousseet ideat vuoden aikana. Kaikille kokonaisuuksille on pohdittu myös vastuutahot kuntakonsernissa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että vv. 2017-2021 hyvinvointisuunnitelmassa esitetyt tavoitteet ovat toteutuneet pääosin suunnitellulla tavalla. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä on huomioitu kaikki kunnan ikäryhmät; lapset, nuoret, perheet ja iäkkäät ihmiset.

Vv. 2022-2025 hyvinvointisuunnitelmassa on hyvinvointitavoitteiksi esitetty ehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö, hyvä toiminta- ja työkyky, osallisuuden vahvistaminen ja turvallisuuden ehkäiseminen. Jokaiselle tavoitteelle on laadittu toimenpiteet ja asetettu mittarit. Hyvinvointisuunnitelma antaa hyvän perustan kehittää edelleen kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Kehittämistoimien määrittäminen ja vastuutaho mahdollistaa tuloksien parantamisen.

Toimenpiteet tulee ottaa huomioon myös kunnan toiminnan ja talouden suunnittelussa.

Tarkastuslautakunta esittää, että hyvinvointityön edelleen kehittämiseksi luotaisiin toimintamalli kolmannen sektorin ja vapaaehtoisten kanssa.

Osallistuvan budjetoinnin toimintamallin kehittäminen yhdessä eri järjestöjen, vanhus- ja vammaisneuvoston, kylä- ja yhdistysparlamentin sekä nuorisovaltuuston kanssa. Kuntalaisilta laajasti on hyvä tiedustella kehittämiskohteita.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

Tavoitteiden toteutuminen

Palvelut ml. ympäristöterveydenhuolto hankittiin pääosin Ylä-Savon SOTE kuntayhtymältä 31.12.2022 saakka.

Lomituspalveluja hallinnoi Iisalmen kaupunki myös Sonkajärven osalta. Lomituspalvelut ovat tärkeä maatalousyrittäjien hyvinvoinnin kannalta.

Vuoden 2021 tilastotietojen mukaan Sonkajärven sosiaali- ja terveystoimen kustannukset olivat 4.593 euroa/asukas, kun keskiarvo Pohjois-Savon kunnissa oli 4.176 euroa/asukas. Kustannus oli 417 euroa/asukas suurempi eli noin 1,5 milj. euroa.

Ero johtuu pääasiassa ikääntyneiden asumispalveluissa (tehostettu palveluasuminen), jossa Sonkajärven kustannukset olivat 1.426 euroa/asukas keskiarvon ollessa 560 euroa/asukas eli ero on noin 3,1 milj. euroa.

Terveyskeskuksen peruskorjausta toteutettiin koko vuoden ajan ja uudistetut tilat otettiin vaiheittain käyttöön.

Vuoden 2022 toimintakustannukset ylittyivät niin Ylä-Savon SOTEn kuin Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin osalta merkittävästi, yhteensä 1,4 miljoonalla eurolla. Kunnanhallitus pyysi lisäselvitykset ylityksiin johtaneista syistä. Huolestuttavaa oli, ettei näitä merkittäviä kustannusten nousuja voinut havaita vuoden raporteilta vuoden aikana. Poikkeuksellinen vuosi on jättämässä suuren ja ikävän jäljen tulevien vuosien aikana kunnan valtionosuuksiin, koska viime vuoden toteuma vaikuttaa tulevien vuosien osuuksiin.

Vanhus- ja vammaisneuvoston toiminta jatkui. Neuvosto kokee yhteistyön kunnan kanssa toimivaksi. Vanhus- ja vammaisneuvoston asema ja roolin muotoutuminen hyvinvointialueuudistuksessa on alkuvaiheessa.

Elinkeinojen kehittäminen

Tavoitteiden toteutuminen

Tulosalueen tehtävänä on yritystoiminnan ja elinkeinoelämän edellytysten ja työpaikkojen turvaaminen.

- Keväällä 2022 palkattiin kuntaan elinvoimakoordinaattori, jonka tehtävänä on edistää yrittäjyyttä, matkailua, kylien toimintaa ja elinvoimaa.
- Elinvoimakoordinaattori on tavannut yrittäjiä ja pitkäkestoisia asiakkuuksia on syntynyt arviolta 15. Yritysvaikutusten arvioinnista ei ole varmaa tietoa sillä arvioinnissa ja lomakkeiden tallentamisessa ei ole yhtenäistä käytäntöä.
- Yritysten lukumäärässä ei ole tapahtunut muutosta edellisvuoteen eikä matkailua harjoittavien yritysten lukumäärä ei ole tarkentunut.
- työpaikkoja yht. 1160 (alkutuotanto 20,8 %, jalostus 15,7 %, palvelut 63,5 %) 31.12.2020

- työpaikkaomavaraisuus 88,8 % (v. 2020)
- HAMA-ohjelma: Jyrkän erä- ja luontomatkailun kehittämishanke 85 500 €, haettu tuki 90 %. Päätös saatu 10.10.2022/Lapin Ely, hyväksytyt kokonaiskustannukset 62 500 €, avustus (90 %) 56 250 €.
- Sähköinen palveluopas yhdessä Vieremän ja Iisalmen kanssa
- Pullomuseon 1. näyttely avattu vuoden 2023 LinnanPorttiin Sukevalle
- Alupro Oy myytiin MediaBot Oy:lle 24.2.2023

Maaseutuhallinnon tehtäviä hoitaa Iisalmen kaupungin alaisuudessa toimiva yhteinen maaseutulautakunta, johon jokainen kunta on nimennyt kaksi jäsentä. Sen tehtävänä on myös maaseudun ja sen elinkeinojen kehittäminen. Maidon ja naudanlihan tuotanto laskee edellisestä vuodesta ja se vaikuttaa aluetalouteen. Kunnan peruskorjaamat eläinlääkäreiden tilat Sonkajärvellä ovat hyvät ja ajanmukaiset. Arviointivuoden aikana aloitti Sonkajärven ja Vieremän yhteinen eläintenhoitaja.

Kuntastrategian mukaan matkailuelinkeino nähdään tulevaisuuden merkittävänä elinkeinorakennetta vahvistavana tekijänä. Tavoitteena on saada mukaan kaikki matkailupalveluja tarjoavat yrittäjät. Laaja yhteistyö naapuri- ja yhteistyökuntien kanssa tukee matkailun kokonaisuuden kehittämistä. Kuntastrategia ei jalkaudu toimintakertomukseen toimiksi matkailun osalta.

Yrityksiin jalkautuminen sekä yrittäjäkahvien toimintatavan jatkaminen säännöllisesti luovat yhteistyön kehittämiseksi edelleen. Kunnan strategian mukaisesti kyläyhteistyö edellyttää toimenpiteitä.

Tulosalueen nettomenot 0,243 milj. euroa alittuivat 0,077 milj. euroa.

Kunnanhallituksen ja –valtuuston nettomenot 23,309 milj. euroa ylittyivät 0,396 milj. euroa, joka johtui lähinnä erikoissairaanhoidon ennakoitua suuremmista menoista.

3.3. Sukevan aluelautakunta

Tavoitteiden toteutuminen

Sukevan aluelautakunnalle asetut tavoitteet ovat toteutuneet suunnitellusti. Asiakkaat ovat tyytyväisiä saamaansa palveluun, joka näkyy myös syksyllä 2022 toteutetussa asiakastyytyväisyys kyselyssä arvosanalla 4,5 (2021 4,0) Tapahtumia on järjestetty aktiivisesti yhteistyössä paikallisten asukkaiden, yhdistysten ja yritysten kanssa. Iltatorit olivat suosittuja, niitä järjestettiin neljä kertaa kesällä ja alkusyksyllä.

Sukevan aluelautakunta turvaa yhteistyössä muiden lautakuntien kanssa kunnalliset lähipalvelut Sukevan alueen asukkaille sekä vahvistaa Sukevan alueen yhteisöllisyyttä. Sukevalle keväällä 2022 saapuneet ukrainalaiset ovat piristäneet kyläelämää positiivisella tavalla.

Sukevan aluelautakunta turvaa yhteistyössä muiden lautakuntien kanssa kunnalliset lähipalvelut Sukevan alueen asukkaille sekä vahvistaa Sukevan alueen yhteisöllisyyttä.

Sukevan aluelautakunnan nettomenot 0,097 milj. euroa alittuivat 0,040 milj. euroa.

3.4. Sivistyslautakunta

Yleistä

Sivistyslautakunnan eri tulosalueiden toiminnalliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet ja kokonaiskustannukset ovat alittaneet tavoitearvion.

Sivistyslautakunnan toimintakertomuksessa on esitetty tilikauden toiminta laajasti tulosalueittain. Esityksestä saa hyvän kuvan tulosalueiden toiminnasta. Tavoitteiden toteutuminen on esitetty määritetyillä mittareilla ja tunnusluvuilla riittävän hyvin.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on järjestää ja kehittää lapsille turvallisia, monipuolisia ja yksilölliselle kehitykselle ja oppimiselle myönteisiä varhaiskasvatuspalveluja yhdessä vanhempien ja muiden lapsia ja lapsiperheitä tukevien tahojen kanssa.

Varhaiskasvatusta on järjestetty Nallemuorin ja Nallelan päiväkodeissa Sonkajärvellä ja Männikön päiväkodissa Sukevalla sekä kolmessa perhepäivähoitokodissa. Esiopetusta on järjestetty yhtenäiskoulun esiopetusryhmässä ja Sukevan koululla, syksystä lähtien Männikön päiväkodissa. Lasten vuoroahoito on toiminnassa molemmissa taajamissa.

Varhaiskasvatuspaikkoja oli 112 ja perhepäivähoitopaikkoja 12. Varhaiskasvatuksessa oli 74 % 0-6-vuotiaista lapsista. Kotihoidon tuen piirissä oli 58 lasta ja kodinhoidontuen kuntalisää sai 16 perhettä.

Kunnan varhaiskasvatussuunnitelma on päivitetty ja otettu käyttöön elokuussa. Suurin uudistus siinä on ollut kolmitasoinen tuki varhaiskasvatuksessa. Uudistuksen takia henkilöstöä on koulutettu tukiasioihin luotu käytäntöjä hallinnollisiin asioihin.

Perheentalotoimintaa on järjestetty yhdessä järjestöjen kanssa. Alkuvuonna kävijämäärä on ollut vähäinen, keväästä lähtien se on kuitenkin lisääntynyt. Perheentalon kokeiluluonteisessa ilta-aikaan avoinna olossa ei ollut kävijöitä ja kokeilu on lopetettu.

Varhaiskasvatus on koordinoitu Liikkuvien ihmisten Sonkajärvi-hanketta yhdessä nuoriso- ja liikuntatoimen kanssa. Hankkeessa on järjestetty liikunnallisia tapahtumia kaikenikäisille yhdessä seurojen ja järjestöjen kanssa.

Varhaiskasvatuksen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet hyvin. Varhaiskasvatuksen piiriin pääseminen on toteutunut varhaiskasvatuslain määräämissä aikarajoissa. Keväällä toteutetun asiakaskyselyn perusteella Sonkajärven varhaiskasvatukseen ja sen laatuun ollaan varsin tyytyväisiä, kyselyn keskiarvon ollessa 4,1/5.

Varhaiskasvatuksen toiminnan riskeinä ovat henkilöstön rekrytoinnin haasteet ja työkyvyn ylläpitäminen. Pitkiin sijaisuuksiin on vaikea löytää päteviä henkilöitä. Henkilöstöä kuormittavat äkillisten tai sijaisjärjestelyjen aiheuttamat työaikojen ja työtehtävien muutokset.

Varhaiskasvatuksen kokonaiskustannukset olivat 1,552 milj. euroa ja ne alittivat talousarvion 11 %.

Koulutoimi

Perusopetuksen tehtävänä on taata kaikille kunnassa asuville lapsille tasa-puoliset ja suotuisat olosuhteet kasvuille, oppimiselle ja kehitykselle. Toisen asteen lukiokoulutuksen tarkoituksena on tarjota monipuoliset jatko-opintovalmiudet kotikunnan lukiossa. Koulut toimivat kahdessa keskuksessa, Sonkajärven koulukeskuksessa ja Sukevan koulussa. Sonkajärven keskustajaman yhtenäiskoulujärjestelmä on toiminut hyvin ja resursseja on siinä voitu käyttää tehokkaasti.

Koronapandemia on edelleen vaikuttanut koulutoimeen. Opetuksellisten tavoitteiden lisäksi toiminnan painopisteinä on ollut pandemiasta palautuminen sekä hyvinvoinnin ja vuorovaikutuksen edistäminen. Kevättalvella alkanut Ukrainan sota on edellyttänyt huomioimista ja suunnittelua.

Perusopetuksen oppilasmäärä oli 308 (v. 2021 = 324) ja lukion oppilasmäärä 42 (v. 2021 = 39). Perusopetuksen oppilaista päästötodistuksen sai 100 %. Sonkajärven perusopetuksessa ei ole ollut yhtään kouluikäistä oppilasta.

Maahanmuuttajaopetus on käynnistetty valmistavana opetuksena keväällä. Opetuksesta ovat vastanneet yläkoulun laaja-alainen erityisopettaja ja muu tukihenkilöstö. Maahanmuuttajaopetukseen on saatu hankerahoitusta. Ukrainalaisten nuorten sopeutuminen kouluuyhteisöön on sujunut hyvin.

Perusopetuksen oppilasmäärät vähenevät edelleen ja se on huomioitava kunnan tulevissa koulutoimen rakenteiden ja henkilöstön määrän strategialinjauksissa.

Sonkajärvi on ollut mukana erilaisissa kouluuyhteistyöhön liittyvissä hankkeissa, joissa on tavoitteena ollut kehittää toimintamalleja kouluviihtyvyyden ja hyvinvoinnin tukemiseksi sekä ennaltaehkäistä pitkittyneitä koulupoissaoloja.

Oppilashuolto on järjestetty Ylä-Savon SOTE-kuntayhtymän kanssa.

Koulupsykologin palvelut ovat toimineet hyvin marraskuulle asti. Sitten oppilaat ovat jääneet ilman tarvitsemiaan psykologin tutkimuksia.

Koulutsempparin/etsivän nuorisotyöntekijän tehtävä on vakinaistettu, Tehtävämalli on osoittautunut hyvin tehokkaaksi ja ennaltaehkäiseväksi toimintamuodoksi.

Koulukiusaamista on ollut yleensä varsin vähän. Alakoulun puolella sitä on esiintynyt enemmän, mutta ei kuitenkaan huolestuttavassa määrin.

Uuden oppivelvollisuuslain mukaan oppivelvollisuus pidentyi 18 vuoteen saakka. Oppivelvollisuus laajeni ja toisen asteen opinnoista tuli maksuttomia laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluville nuorille. Sonkajärvellä lakimuutos koskee kaikkia päättövaiheessa olevia nuoria ja opetuksen maksuttomuus koskee oman lukion opiskelijoita. Lakimuutos on kasvattanut koulutoimen kustannuksia. Valtio on kuitenkin kompensoinut kohonneita kustannuksia summalla, joka on sisällynyt kunnan yleiskatteelliseen valtionosuuteen. Oppivelvollisuuslain, hakeutumiselvoituksen ja jatko-opintokoulutuksen käytännön toteutuksessa on ollut haasteita. Sonkajärvi on ollutkin mukana seudullisessa ”Ohjauksen tuki”- hankkeessa, jossa hankerahoituksella on palkattu koordinaattori, joka suunnitteli ja selvitti lain edellyttämiä käytännön toimia.

Koulukuljetus on kilpailutettu ja se on toiminut lakiin perustuvien koulukuljetussäädösten mukaisesti perusopetusikäisille. Lukio-opiskelijoilla on ollut myös oikeus käyttää kuljetusta.

Toimintaan liittyvät riskit ovat liittyneet toiminnan laatuun ja rekrytointihaasteisiin. Päteviä opettajia ei ole kaikkiin paikkoihin saatu. Myös sijaisten saanti on ollut hankalaa. Kevätkaudella opettajien saatavuus on parantunut aiemmasta.

Koulutoimen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet.

Koulutoimen kokonaiskustannukset olivat 4,342 milj. euroa ja alittivat talousarvion 0,9 %.

Joukkoliikenne

Tavoitteena on järjestää kunnan alueella kattava ja kustannustehokas kuljetusverkosto yhteistyössä koulutoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kuljetusten kanssa.

Pali-liikenne on järjestetty koko kuntaa kattavana. Lisäksi on toteutettu kesäajan liikennettä Sonkajärven ja Iisalmen välillä.

Asiakastytyväisyyskyselyn perusteella Pali-liikenne on ollut riittävä ja palvelutaso hyvä.

Sonkajärven taajama-alueen Pali-liikenteen markkinointia on kehitettävä toiminnan jatkumiseksi. Se tukee vahvasti kotona-asumista.

Sonkajärvi voi järjestää joukkoliikennettä oman kuntansa alueella. Kuntien välisen joukkoliikenteen järjestäjänä toimii ELY-keskus. Vähäisen käyttäjämäärän vuoksi on joitakin markkinaehtoisen liikenteen vuoroja jäänyt pois Sonkajärvi-lisalmi väliltä.

Joukkoliikenteen kokonaiskustannukset olivat 0,070 milj. euroa ja alittivat talousarvion 15,9 %.

Kustannusten alittumiseen on vaikuttanut kuntien välisen liikenteen väheneminen.

Vapaa sivistystoimi

Tulosalueeseen kuuluvat kansalaisopisto, kirjasto ja kulttuuritoimi.

Tavoitteena on järjestää kuntalaisille kattavat kirjastopalvelut sekä mahdollisuuksia omaehtoiseen opiskeluun ja kulttuurielämyksiin.

Kansalaisopiston kurssitoiminta on toteutunut tavoitteiden mukaisesti ja kunnassa on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen opiskeluun sekä osallistua kulttuuritapahtumiin.

Koululaisille on järjestetty ”Harrastamisen Suomi”-mallin mukaisia maksuttomia kerhoja.

Kansalaisopisto on osallistunut kotiseututalon ympäristöön Sonkajärven 100-vuotisjuhluvuoden kunniaksi rakennetun Elämänkaari-taidepolun toteuttamiseen.

Kirjaston lainaus- ja tapahtumatoiminta ei aivan päässyt tavoitteisiinsa. Lainaukset jäivät tavoitteista 4,85 % ja kirjastokäynnit 2,57 %. Verkkokäynnit sen sijaan ovat ylittäneet tavoitearvion 31,8 %. Vuoden loppupuolella toteutettu pääkirjaston pilareiden palosuojamaalaus on vaikuttanut kirjastokäynteihin. Koululais- ja varhaiskasvatus ryhmät eivät ole tällöin voineet asioida kirjastossa.

Kirjastossa on aloitettu kesäkuussa Seniorikirjastotyön kehittämishanke, johon on saatu valtionavustusta 30 000 euroa. Hankkeen tarkoituksena on viedä kirjastopalveluja heille, jotka eivät itse kykene asioimaan kirjastossa.

Kulttuuritoimi oli suunnittelemassa ja toteuttamassa kunnan 100-vuotisjuhluvuoden tapahtumia ja viestintää. Kulttuuritoimi on osallistunut ja tukenut aktiivisesti yhdistyksiä ja muita toimijoita niiden järjestämissä tapahtumissa vuoden aikana.

Sonkajärven pitkäaikainen kulttuurisihteeri eläköityi heinäkuun alussa ja loppuvuoden ajan tehtävää on hoitanut määräaikainen viranhaltija.

Vapaan sivistystoimen kokonaiskustannukset olivat 0,792 milj. euroa ja ylittivät talousarvion 0,016 milj. euroa.

Nuoriso- ja liikuntatoimi

Nuorisotyön tehtävänä on järjestää nuorille mielekästä toimintaa ja tarjota mahdollisuus vapaa-ajan viettoon nuoriso- ja liikuntatiloissa.

Liikuntatoimen tehtävänä on ylläpitää kuntalaisille perusliikuntapalveluja, valvoa liikuntapaikkojen ja -alueiden olosuhteita sekä edistää kuntalaisten liikunnallista terveellistä elämäntapaa.

Nuorisotilatoimintaa sekä nuorten tapahtumia ja retkiä on järjestetty tavoitteiden mukaisesti. Katupäivystystä on ollut kesäaikaan tapahtumien aikaan ja viikonloppuisin 6 kertaa.

Nuorisotilojen kävijämäärä on Sonkajärvellä jäänyt tavoitelluista määristä, mutta Sukevalla on päästy tavoitteisiin.

Nuorisovaltuuston toiminnassa olevien henkilöiden määrä on jäänyt puoleen tavoitteesta.

Liikuntatoimi on järjestänyt erilaisia liikuntatapahtumia ja – retkiä yhdessä kunnan varhaiskasvatuksen ja paikallisten seurojen kanssa.

Liikuntatoimi on ollut mukana myös Sonkajärvellä järjestetyissä kolmissa SM-kilpailuissa (ilma-aseiden, hiihtosuunnistuksen ja junioreiden jousiammunnan SM-kilpailut).

Kuntosalille lunastettujen avainten määrä on kasvanut selvästi ja ylittänyt tavoitearvion. Maksuttomien perhevuorojen määrä on pysynyt edellisvuoden tasolla. Loppuvuodesta sivistystoimi myönsi myös seuratoiminnan ulkopuolella oleville eläkeläisten sekä toisen asteen opiskelijoiden ryhmille mahdollisuuden hakea maksuttomia sisäliikuntavuoroja.

Nuoriso- ja liikuntajärjestöjä sekä kyläyhdistyksiä on tuettu harkinnanvaraisilla avustuksilla. Seurojen toimintaa on tuettu myös tiivistämällä yhteistyötä.

Liikuntahallin iltakäytön varausprosentti on ylittänyt tavoitteen. Jäähallin vuotuisen käyttötuntimäärä ja kävijämäärä ovat sen sijaan selvästi jääneet tavoitteesta.

Jäähallin käyttötuntimäärää ja kävijämäärää voisi lisätä markkinoimalla vapaita jäähallivuoroja naapurikuntien jääurheilun harrastajille. Tämän ohella arvioitava keinoja käyttöasteen kohottamiseksi ja kesäaikaisen käytön hyödyntämiseksi.

Nuoriso- ja liikuntatoimen kokonaiskustannukset olivat 0,406 milj. euroa ja alittivat muutetun talousarvion 3,1 %.

Sivistyslautakunnan kokonaismääräraha 7,396 milj. euroa alittui 0,233 milj. euroa.

3.5. Tekninen lautakunta

Tekninen toimi

Tekninen toimi tuottaa kuntalaisille teknisen toimen, tilapalvelun, liikenneväylien, ympäristö- ja viheralueiden sekä liikuntapaikkojen hoitopalvelut.

Investointeja on toteutettu investointisuunnitelman mukaisesti.

Sonkajärven kunta toteutti mittavan, kolmivaiheisen terveyskeskuksen peruskorjauksen, jonka kokonaiskustannusarvio on 3,2 milj. euroa. Peruskorjauksen alkuperäinen kokonaiskustannusarvio oli 2,8 milj. euroa mutta kustannusarvio ylittyi noin 10 % johtuen etenemisvaiheessa ilmenneistä lisätöistä. Kokonaisuudessaan peruskorjaus valmistui huhtikuussa 2023. Uudet tilat ovat nykyaikaiset, toimivat ja laadukkaat hyvinvointialueen palveluille.

Taitotalon purku valmistui heinäkuussa 2022 ja puretun rakennuksen paikalle on tehty viheralue.

Tekniset toiminnan toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet pääosin suunnitellulla tavalla.

Liikenneväylät:

Yksityisteiden kunnossapitoavustuksen tuella on tavoitteena pitää yllä kunnan tieverkostoa ja hyviä liikenneyhteyksiä. Valvonta- ja tiejaosto myönsi yksityisteiden kunnossapitoavustusta 107 tiekunnalle yhteensä 76 824 €. (tavoitearvo 80 000 €) Tiekuuntien yhteiskilometrimäärä oli n. 358 km. Yksityisteiden avustuksien perusteita päivitettiin vuoden aikana.

Vuonna 2022 valmistui Kumpumäki-Akonmäen yksityistien perusparannushanke sekä Rahonmäentien putkisillan uusiminen. Myös Kainuumäki - Pyöreen yksityistien perusparannushanke valmistui yhteistyössä Vieremän kunnan kanssa

Talvikunnossapito molempien taajamien osalta kilpailutettiin syksyllä 2022. Kilpailutuksen teki Sansia Oy ja tekninen toimi avusti sisällön ja aluemääritysten osalta. Urakoitsijavalinnat teki Sansia Oy ja koko sopimuskausi kattaa talvikaudet 2022 - 2024. Talvikunnossapidon ja hoitotöiden toiminnan laadun toteutuksesta valvotaan kunnan ja Sansia Oy:n toimesta. Sonkajärven ja Sukevan taajamien sekä Savonvirran kevyen liikenteen väylien hoidoista vastaavat eri urakoitsijat. Alkutilvi oli tammikuun puolesta välistä lähtien todella luminen koko kevätkauden.

Katuvalojen huoltoa tehdään katselmusten perusteella.

Investoinnit

Kunnan investointipaineet ovat edelleen merkittävät. Teknisen lautakunnan valmisteleman kymmenen vuoden investointikehikon (2021–2030) mukaan

investointien nettosumma on noin 16,0 miljoonaa euroa, eli keskimäärin 1,6 miljoonaa euroa per vuosi. Sonkajärven kunnan poistotaso on noin 1,4 milj. euroa per vuosi. Investointipaine on siis suurempi kuin vuosittaiset poistot. Kunnan tulorahoitus ei tule riittämään investointeihin, vaan niitä on katettava lainalla, jolloin kunnan lainamäärä kasvaa.

Kunnan tulisi tehdä aloite Ylä-Savon muille kunnille teknisen toimen yhteistyön/työnjaon lisäämiseksi ja mahdollisesti yhteisen yhtiön perustamisesta ko. tehtävien hoitamiseksi. Aloitteessaan kunta voisi tuoda esille yhteisen energia-insinöörin viran perustamisen. Sillä voisimme varmistaa mm. tuulivoimaloihin liittyvän osaamisen parhaiden lopputulosten saavuttamiseksi sekä aurinkoon liittyviä energiaratkaisuja.

Tarkastuslautakunta suosittelee harkitsemaan, että pienten rakennushankkeiden suunnittelu ja rakennustöiden valvonta toteutettaisiin pääasiassa kunnan omana työnä.

Teknisen toimen määräraha 4,439 milj. euroa ylittyi 0,057 milj. euroa.

Tilapalvelu

Sonkajärven kunnan ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen kesken on vuokramääräytymisistä eriyvät näkemykset ja hyvinvointialueen hallituksen päätöksestä teki kunta valituksen. Kunnan ja Servica Oy:n väliset vuokraneuvottelut Mosaiikin keittiötilojen vuokrauksesta sujuivat suunnitellun mukaan ja tilat on vuokrattu Servica Oy:lle 1.1.2023 alkaen toistaiseksi.

Vuoden 2018 tehdyssä kiinteistöselvityksessä esitettyjen rakennusten purkamista edellyttäviä toimenpiteitä jatketaan sekä kiinteistöjen myyntiä tehdään, kun ne eivät ole tarpeellisia kunnan käyttötarpeisiin. Vuoden 2022 ei ollut muutoksia myynnin osalta. Peruskorjattujen rakennuksien vaihtoehtoiset käyttötavat mietittävä. Kunnan on edelleen aktivoitettava kiinteistöstrategian osalta, etenkin myytävät kiinteistöt.

Vesihuoltolaitos

Keskeisenä tavoitteena on laadukkaan talousveden toimittaminen ja jäteveden käsittelystä huolehtiminen laatuvaatimusten mukaisesti sekä kehittää alueellista vesihuoltoa kunnan alueella yli kuntarajojen.

Vesihuoltolaitoksen toiminnan tuotot ja toimintakulut jäivät molemmat n. 10 % alle talousarvion. Vesimaksu säilyi samalla tasolla kuin v. 2021 joka edelleen lisäsi vesilaitoksen alijäämää. Lisäksi veden myynti väheni kulutuksen vähentymisen myötä.

Investoinnit toteutettu pääosin investointisuunnitelman mukaisesti.

Sonkajärven vesihuoltolaitoksen suurimpia investointeja vuoden 2022 aikana olivat seuraavat:

- Vesihuoltolaitoksen monivuotinen projekti etäluettavien mittareiden vaihtotyöstä laitoksen asiakkaiden kiinteistöihin saatiin suurimmalta osin päätökseen. Vanha mittarikanta oli ollut kiinteistöissä pääosin vanhentunutta ja uusien etäluettavien vesimittareiden vaihto on ollut ajankohtainen. Asiakkaiden vesimittareista etäluettavia on n. 80 %.
- Sukevan jätevedenpuhdistamolla toteutettiin automaatio-ohjauksen logiikoiden uusinta sekä turvesuodatusaltaat tyhjennettiin ja pohjaturve uusittiin.
- Viemärlaitoksen alueilla toteutettiin laajempi jätevesipumppaamojen huolto kuin aiempina vuosina.
- Sukevan runkovesilinja uusittiin ja viemärlinja saneerattiin välillä Asematie – Sukevantie - Raudanjoentie.
- Viemärlinjoja ja -kaivoja korjattiin Kortekankaalla, Raudanjoentien varrella ja Toritiellä.
- Sonkajärvellä Siikalammen jätevesipumppaamo uusittiin.

Sukevan vankilan läheisyydessä olevan vesitornin kuntoarvio valmistui ja peruskorjaussuunnittelu aloitettu.

Tekninen lautakunta teki alkuvuodesta esityksen kunnanhallitukselle Sonkajärven vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisestä. Kunnanhallituksen kehotuksesta teetettiin ulkopuolisella Sonkajärven vesiosuuskuntien organisaatioselvitys sekä vesihuoltolaitoksen talousennuste 2022 päivityksen. Kunnanvaltuusto hyväksyi vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisen ja perustamisasiakirjat ja yhtiö aloittaa toimintansa 1.1.2024.

Vesihuoltomestari irtisanoutui ja uuden viranhaltijan rekrytointi käynnistettiin heinäkuussa 2022. Uusi vesihuoltomestari aloitti tehtävässä 1.1.2023.

Tarkastuslautakunta esittää, että kunta kiinnittää vahvasti huomiota uuden vesiyhtiön käynnistämisen valmisteluun, jotta yhtiö voi aloittaa toimintansa suunnitellusti. Valmisteluvaiheessa on kiinnitettävä huomiota myös henkilöstön tukeen ja hyvinvointiin. Naapurikuntien kanssa tehtävä yhteistyön tärkeys korostuu entisestään.

Kaavoitus:

Vuoden 2022 aikana nousi esille useita tuulivoimapuistohanke-esityksiä. Kunnanhallitus on tehnyt niistä kaavoitussopimuksia ja niistä OAS-valmisteluvaiheessa ovat olleet Metsärinteen ja Kurvilanmäen tuulivoimapuistot.

Rakennusvalvonta

Tehtävänä on huolehtia maankäyttö- ja rakennuslain mukaisista rakennusvalvontatoimen viranomaistehtävistä.

Lupien käsittely on tapahtunut tavoitellussa määräajassa. Lupapäätösten määrä 68 kpl.

Määrärahat 0,107 milj. euroa alittuivat 0,027 milj. euroa.

Palo-, pelastus- ja suojelutyö

Tehtävästä huolehtii Kuopion kaupungin hallinnoima Pohjois-Savon Pelastuslaitos.

Tarkastuslautakunta esittää, että kunnan tulee varautua niin polttoaineen kuin sähkön saannin turvaamiseen kaikissa tilanteissa. Kunnan väestönsuojien käyttökelpoisuus on varmistettava ja väestönsuojat on merkittävä ja niistä tiedotettava kuntalaisille.

Ensivastetehtävät ovat vähentyneet hälytysohjeen päivityksen myötä koko alueella. Vuonna 2022 Sonkajärvellä oli pelastustehtäviä 117 kpl ja ensivastetehtäviä 20 kpl.

Vuoden 2022 alusta Venäjä-Ukraina sota on aiheuttanut huolta kuntalaisissa. Varautumisesta on järjestetty koulutustilaisuuksia ja kuntalaisia on opastettu puhelimitse. Palo- ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy Pohjois-Savon hyvinvointialueelle 1.1.2023.

Kunnan on varauduttava varallaolokorvauksien maksuun vireillä olevan oikeusprosessin päättymiseen ja päätökseen liittyen.

Tulosalueen määrärahat 0,425 milj. euroa ylittyi 0,037 milj. euroa.

Teknisen lautakunnan 4,439 milj. euro määrärahat ylittyivät 0,057 milj. euroa.

3.6. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Käyttötalous

Alkuperäisessä talousarviossa ennakoitiin tilikauden tulokseksi 0,968 milj. euroa ja tilinpäätöksen mukaan tulos oli 1,065 milj. euroa. Tilikauden aikana kunnanvaltuusto hyväksyi lisämäärärahoja 0,982 milj. euroa sekä korotti verotuloarviota 1,169 milj. euroa ja lisäsi muita rahoitustuloja 0,593 milj. euroa. Muutetun talousarvion mukaan ylijäämäksi ennakoitiin 1,681 milj. euroa.

Vuosikate 2,460 milj. euroa aleni edellisen vuoden vuosikatteesta 5,887 milj. euroa 3,427 milj. euroa. Vuoden 2021 rahoituspohjaan sisältyi yhteensä 2,1 milj. euroa normaalista poikkeavia erä (koronatuot, harkinnanvarainen valtionavustus, osingot).

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnanvaltuusto on tilikauden aikana hyväksynyt talousarviomuutokset riittäväällä tarkkuudella. Tulosalueet eivät ylittäneet olennaisesti myönnettyjä määrärahoja.

Taseessa on kertynyttä ylijäämää 9,019 milj. euroa. Pitkäaikaista lainaa ja vuokravastuista on 8,463 milj. euroa eli 2.307 euroa/asukas, joka on Pohjois-Savon kuntien keskimääräistä, 4.666 euroa/asukas, pienempi. Konsernin lainat ja vuokravastuut ovat 5.961 euroa/asukas on Pohjois-Savon kuntien keskimääräistä, 10.275 euroa/asukas, alhaisempi.

Omavaraisuusaste 68 % on hyvä. Maksuvalmius on hyvä ja kassan riittävyys on 54 päivää.

Investoinnit

Investointeihin oli varattu talousarviomuutosten jälkeen 2,690 milj. euroa ja toteutuneet investointimenot olivat 2,957 milj. euroa. Suurin yksittäinen investointihanke oli terveyskeskuksen peruskorjaus 1,834 milj. euroa.

Investointihankkeet on toteutettu investointisuunnitelma mukaisina eikä olennaisia määrärahojen ylityksiä yksittäisten hankkeiden osalta tapahtunut.

3.7. Tytäryhtiöt

Sonkakoti Oy

Tavoitteet ja toteuma

Yhtiöllä on hallinnassaan 300 vuokra-asuntoa, joista 234 sijaitsee Sonkajärven taajamassa ja 66 Sukevan taajamassa. Asuinrakennuksia on 54 kpl. Kunta omistaa yhtiön 100 %:sti.

Yhtiön toimintaa on ohjattu ja johdettu edelleen tuloksellisesti. Keskivuokra 8,78 euroa/m²/kk on kilpailukykyinen, kunnantalon vuokra on määritetty erikseen (14,40 €/m²/kk alv 0 %). Käyttöaste on hyvä 97,1 %.

Aluekehityssätiö ja Aluepro Oy

Säätion toiminta on siirretty säätion tytäryhtiö Aluepro Oy:lle. Yhtiön toiminta on lähinnä aluekoulutuksen järjestämistä.

Säätio hallinnoi edelleen Ylä-Savon Instituuttirahastoa ja Sonkajärven tuote- ja yrityskehitysrahastoa. Aluepro Oy:n liikevaihto oli vuonna 2022 noin 0,171 milj. euroa ja tilikauden voitto oli 1 320 euroa. Vuoden 2023 alussa Aluepro Oy myyty MediaBot Oy:lle.

4. Henkilöstö

”Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö on kunnan tärkein voimavara”.

Kunnanhallitus on hyväksynyt 17.12.2018 kunnan henkilöstöohjelman vuosille 2019-2021. Henkilöstöohjelma on kunnan henkilöstöjohtamisen väline, jonka tarkoituksena on kunnan ja kuntakonsernin johtaminen kuntastrategian mukaisesti, sekä valtuuston asettamien tavoitteiden toteuttaminen. Kunnan strategiassa on henkilöstö linjattu yhdeksi keskeiseksi menestystekijäksi.

Henkilöstön määrä on 155 henkilöä, joista vakinaisia oli 138 henkilöä. Eniten henkilöstöä on sivistyslautakunnan alaisuudessa eli 95 henkilöä.

Henkilöstön keski-ikä on 49 vuotta. Vuonna 2022 jäi eläkkeelle kolme henkilöä. Eläkepoistuma-arvio vuosina 2023-2027 on keskimäärin 4 henkilöä/vuosi. Sairauspoissaolo-% on 4,78 % (v. 2021 vastaava oli 4,3 %. Sairauspoissaolopäiviä henkilöä kohden oli 12,8 päivää (vuonna 2022 oli 17,1 päivää).

Työtyytyväisyyskysely on toteutettu vuonna 2022. Kyselyn tulokset pääpiirteittäin samaa luokkaa kuin aiemmin. Miten jatkossa varmistetaan, että kyselyyn vastaaminen on tehtyä kyselyä suositumpaa?

Sairauspoissaolojen määrä oli yhteensä 1.881 kalenteripäivää, mikä on 762 kalenteripäivää vähemmän kuin edellisenä vuotena. Työterveyshuollon palvelut hankitaan Pihlajalinnan Terveys Oy:ltä.

Tiedottaminen henkilöstölle on parantunut. Tiedottamiseen tulee edelleen kiinnittää huomiota niin, että se tavoittaa koko henkilöstön. Onko kaikilla tosiasiallinen mahdollisuus käyttää tietokonetta esim. henkilöstökyselyssä?

5. Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt riskien hallinnan perusteet ja sisäisen valvonnan ohjeen. Toimintakertomuksesta ilmenee, miten riskien hallinta ja siihen liittyvä sisäinen valvonta ja konsernivalvonta on kunnassa järjestetty.

Kunnassa on hyvin tiedostettu olennaisten riskien olemassaolo. Merkittävänä riskeinä on todettu Sote-uudistus; Sote-palvelut siirtyisivät hyvinvointialueiden hoidettavaksi, jolloin palvelujen saatavuuteen liittyy riskejä. Riskinä on todettu myös kunnan väestömäärän pieneneminen ja ikääntyminen, joka heikentää kunnan rahoituspohjaa sekä henkilöstön saatavuus. Myös kunnan investointipaineet ovat merkittäviä tulevina vuosina. Investoinnit joudutaan rahoittamaan osin lainoitukselle. Riskinä on todettu myös lainamäärän kasvu, joka kaventaa kunnan taloudellista liikkumavaraa.

Riskien hallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuonna 2022. Kunnanhallitus on hyväksynyt riskienhallintaohjelman, jonka mukaan toimielimet suunnittelevat, toteuttavat, dokumentoivat ja raportoivat riskien hallintaa ja sisäistä valvontaa. Tähän liittyen käyttöön on otettu lomake riskien kartoittamisessa ja sisäisessä valvonnan toteuttamisessa.

Tilintarkastajat ovat myös tarkastaneet sisäisen valvonnan toimivuutta eri tarkastusprosessien yhteydessä.

Tarkastuslautakunta esittää, että opetustoimeen vuosittain saatavan valtion-osuuspäätöksen tarkistaisi opetustoimen johtava viranhaltija ja kunnanhallitus päättäisi hyväksyä ja tyytyä ko. päätökseen. Lisäksi tarkastuslautakunta esittää, että eri tehtävissä suoritettavat tietojen täsmäytykset tulisi dokumentoida asianmukaisesti.

Tarkastuslautakunta haluaa korostaa ja kiinnittää erityistä huomiota hankintojen valmistelussa ja toteutuksessa mm. seuraaviin seikkoihin ja esittää, että hankinnoissa tulee, rakennus-, lvi- ja sähkötyöt, lvi- ja sähkötarvikkeet ja asiantuntijapalvelut kilpailuttaa 4-vuotiskausittain - pitkäkestoisista hankinnoista laatia kirjalliset puite- tai pitkäaikaiset sopimukset

Lisäksi tarkastuslautakunta esittää, että kunnan hankintaohjeessa, kirjallista tarjousta edellyttävää, 5.000 euron alarajaa nostettaisiin 10.000 euroon.

6. Kehittämiskohteet

Tarkastuslautakunta esittää, että strategian päivittäminen uuden toimintaympäristön nopean muutoksen takia.

Kunnan henkilöstö on kunnan keskeinen voimavara ja tekijä. He tuottavat palvelumme. Yleishallinnon ja teknisen puolen henkilöstömäärä liian alhainen tarpeeseen nähden ja henkilöstön hyvinvoinnin näkökulmasta. Tarkastuslautakunta suosittelee, että kunta arvioi henkilöstön riittävyyden tarpeeseen nähden, hallintokunnittain yhdessä ja erikseen.

Kunnan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden roolitusta on hyvä pohtia, jotta valmistelun kaikissa vaiheissa voidaan luottaa mm. lähtötietojen asianmukaisuudesta.

Tarkastuslautakunta esittää, että hyvinvointityön edelleen kehittämiseksi luotaisiin toimintatapa kolmannen sektorin, vapaaehtoisten ja Hyvinvointialueen kanssa.

Perusopetuksen oppilasmäärät vähenevät ja se on huomioitava kunnan tulevis- sa koulutoimen rakenteiden ja henkilöstön määrän strategialinjauksissa.

Tarkastuslautakunta esittää, että opetustoimeen vuosittain saatavan valtion-osuuspäätöksen tarkistaisi opetustoimen johtava viranhaltija ja kunnanhallitus päättäisi hyväksyä ja tyytyä ko. päätökseen. Lisäksi tarkastuslautakunta esittää, että eri tehtävissä suoritettavat tietojen täsmäytykset tulisi dokumentoida asianmukaisesti.

Tarkastuslautakunta haluaa korostaa ja kiinnittää erityistä huomiota hankintojen valmistelussa ja toteutuksessa mm. seuraaviin seikkoihin ja esittää, että hankinnoissa tulee, rakennus-, lvi- ja sähkötyöt, lvi- ja sähkötarvikkeet ja asiantuntijapalvelut kilpailuttaa 4-vuotiskausittain - pitkäkestoisista hankinnoista laatia kirjalliset puite- tai pitkäaikaiset sopimukset.

Lisäksi tarkastuslautakunta esittää, että kunnan hankintaohjeessa, kirjallista tarjousta edellyttävää, 5.000 euron alarajaa nostettaisiin 10.000 euroon.

Kunnan tulisi tehdä aloite Ylä-Savon muille kunnille teknisen toimen yhteistyön/työnjaon lisäämiseksi ja mahdollisesti yhteisen yhtiön perustamisesta ko. tehtävien hoitamiseksi. Toisena pohdintana tarkastuslautakunta esittää seudun kuntien yhteisen toimihenkilön toimen perustamista energiaratkaisujen tukemiseksi, siten voimme varmistaa parhaan mahdollisen osaamisen sekä tehokkaan ajankäytön. Tämän ohella on hyvä huomioida, että esim. tuulivoimahankkeet ovat usein ylikunnallisia.

Vesihuoltolaitoksen taloudellinen tulos oli 269.059,10 euroa alijäämäinen. Alijäämiä on 31.12.2022 taseessa 2.950.299,82 euroa, joka vastaa yli kolmen vuoden liikevaihtoa. Vesihuoltolaitoksen pitäisi säännösten mukaan kattaa tuloillaan juoksevien kustannusten lisäksi investointimenot. Kunnanvaltuusto on päättänyt vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisestä 1.1.2024 alkaen.

Tarkastuslautakunta esittää, että kunnan tulee varautua niin polttoaineen kuin sähkönsaannin turvaamiseen kaikissa tilanteissa. Näiden ohella on pohdittava vaihtoehtoisten energialähteiden mahdollisuuksia. Kunnan väestönsuojien käyttökelpoisuus on varmistettava ja väestönsuojat on merkittävä ja niistä tiedotettava kuntalaisille.

Suosittelimme kevyemmän palveluasumisen toteuttamismuotojen kehittämistä ikäihmisille Sonkajärven ao. työryhmän ideoinnin mukaisesti. Samalla asuntojen käyttöaste nousisi. Keinoja Koivulan vetovoiman lisäämiseksi on pohdittava, jotta käyttöastetta saadaan nykyistä paremmaksi.

Henkilöstölle on hyvä luoda kannusteita, jotka innostavat osallistumaan esim. kyselyihin kehittämiskohteiden tunnistamiseksi kunnassa ja omassa työssään. Tarkastuslautakunta suosittaa pohtimaan mallia henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseksi.

Kiinteistö- ja palvelustrategioiden päivittäminen, yhteensovittaminen ja arviointi. Kiinteistöstrategiassa esitettyjen toimenpiteiden ripeä edistäminen on suotavaa ylimääräisten kustannusten välttämiseksi.

Hallintosääntö on tarpeen päivittää.

Henkilöstöohjelma on vuodelta 2018, sen päivittäminen on ajankohtaista. Lisäksi henkilöstöön liittyvän ohjeistuksen yhtenäistäminen ja varmistettava kuinka ne ovat koko henkilöstön käytettävissä.

Vuoden 2018 tehdyssä kiinteistöselvityksessä esitettyjen rakennusten purkamista edellyttäviä toimenpiteitä jatketaan sekä kiinteistöjen myyntiä tehdään, kun ne eivät ole tarpeellisia kunnan käyttötarpeisiin. Vuoden 2022 ei ollut muutoksia myynnin osalta. Peruskorjattujen rakennuksien vaihtoehtoiset käyttötavat mietittävä. Kunnan on edelleen aktivoitettava kiinteistöstrategian osalta, etenkin myytävät kiinteistöt.

Jäähallin käyttötuntimäärää ja kävijämäärää voisi lisätä markkinoimalla vapaita jäähallivuoroja naapurikuntien jääurheilun harrastajille. Tämän ohella arvioitava keinoja käyttöasteen kohottamiseksi ja kesäaikaisen käytön hyödyntämiseksi.

Tarkastuslautakunta esittää, että kunta kiinnittää vahvasti huomiota uuden vesiyhtiön käynnistämisen valmisteluun, jotta yhtiö voi aloittaa toimintansa suunnitellusti. Valmisteluvaiheessa on kiinnitettävä huomiota myös henkilöstön tukeen ja hyvinvointiin. Naapurikuntien kanssa tehtävä yhteistyön tärkeys korostuu entisestään.

Tarkastuslautakunta suosittelee harkitsemaan, että pienten rakennushankkeiden suunnittelu ja rakennustöiden valvonta toteutettaisiin pääasiassa kunnan omana työnä.

Kunnan investointien 10-vuotissuunnitelman tarkastuslautakunta suosittelee päivitettäväksi.

Tarkastuslautakunta korostaa, että kuntienvälinen yhteistyö ja sen merkitys tulevaisuudessa on keskeinen. Myös Sonkajärven tulee olla siinä aktiivinen niin johtavien viranhaltijoiden sekä keskeisten luottamushenkilöiden toimesta.

7. Onnistumiset

Työllistämisen tulosalue ja työllisyyden kuntakokeilu ovat tehneet aktiivista, monialaista yhteistyötä, niin paikallisesti kuin seutukunnallisesti edistäen urasuunnittelua, työllisyyttä ja yrittäjyyttä.

Elinvoimakoordinaattorin palkkaaminen ja hänen toiminta ulkopuolisen rahoituksen hakemiseksi on edennyt.

Kunnanhallitus on tiedostanut olennaiset konserniyhteisöjen riskit ja raportoinut niistä tilinpäätöksessä. Tarkastuslautakunta toteaa, että konserniohjaus toimii käytännössä riittävän hyvin.

Kaikkien tulosalueiden toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet pääosin suunnitellulla tavalla ja määrärahojen puitteissa.

Investointihankkeet on toteutettu investointisuunnitelman mukaisina. Olennaisia määrärahojen ylityksiä yksittäisten hankkeiden osalta ei tapahtunut.

Tiedottaminen henkilöstölle on parantunut. Tiedottamiseen tulee edelleen kiinnittää huomiota.

Yrittäjien ja kunnan välistä yhteistyötä tulee edelleen kehittää mm. julkisen hankintalain soveltamisen ja tulkinnan osalta. Tarkastuslautakunta näkee myönteisenä, että yrittäjäkahvien merkeissä yrittäjät ja kunnan edustajat kokoontuvat.

Sivistystoimi onnistui ukrainalaisten lasten ja koululaisten palveluissa, vanhempien tarpeita kunnioittaen. Erityisen hyvin he hyödyntävät mm. liikuntapalveluja Sukevalla. Järjestöjen ja vapaaehtoisten panos on korvaamattoman arvokas.

Tekninen toimi on perehtynyt mm. yksityisteiden tilanteeseen paikallisilla katselmuksilla.

Kunta on arvioinut monipuolisesti tilinpäätöksessä tulevaa kehitystä ja merkittäviä riskejä. Niiden tunnistaminen ja ennakointi on keskeistä tulevaisuuden kannalta.

Sivistystoimella on ollut laajasti toimintaa kehittäviä ja hyödyntäviä hankkeita.

Sonkajärven kunta juhli 100 vuotta. Erilaisia tapahtumia ja tilaisuuksia oli runsaasti vuoden aikana. Kuntalaiset osallistuivat niihin laajasti.

Tarkastuslautakunta kiittää kuntalaisia, kunnan viranhaltijoita ja työntekijöitä sekä luottamushenkilöitä hyvin onnistuneesta vuodesta.

Sonkajärvi 17.5.2023

Tarja Pirkkalainen

Seppo Kainulainen

Ester Halonen

Eila Leskinen

Esa Tauriainen

TILINTARKASTUSKERTOMUS 2022

Sonkajärven kunnanvaltuustolle

Olemme tarkastaneet Sonkajärven kunnan hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.-31.12.2022. Tilinpäätös sisältää kunnan taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutusvertailun ja toimintakertomuksen. Lisäksi tilinpäätökseen kuuluva konsernitilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot.

Kunnanhallituksen ja muiden tilivelvollisten velvollisuudet

Kunnanhallitus ja muut tilivelvolliset ovat vastuussa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta tilikaudella. Kunnanhallitus ja muu konsernijohto vastaavat kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta ja siitä, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja ovat toimintakertomuksessa tehneet selkoa kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisestä.

Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja vastaavat myös sisäisen valvonnan järjestämisestä ja sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Olemme tarkastaneet tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti olennaisten virheiden ja puutteiden havaitsemiseksi ja raportoimiseksi tarkastuksen tuloksina. Hallinnon tarkastuksessa olemme selvittäneet toimielinten jäsenten ja tehtäväalueiden johtavien viranhaltijoiden toiminnan lainmukaisuutta. Kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisen asianmukaisuutta olemme tarkastaneet ottaen huomioon toimintakertomuksessa niistä esitetyt selonteot. Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet ja voidaksemme lausua sisäisen valvonnan järjestämisestä mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon kunnan sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Lisäksi olemme tarkastaneet valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuutta.

Olemme tehneet tarkastuksen riittävän varmuuden saamiseksi siitä, onko hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa olemme tarkastaneet riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Tarkastuksen tulokset

Kunnan hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti.

Kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Valtionosuuksien perusteista annetut tiedot ovat oikeita.

Kunnan tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan tilikauden tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta.

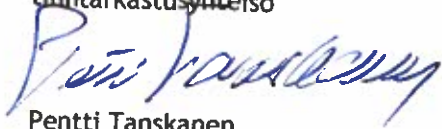
Lausunnot tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä

Esitämme tilinpäätöksen hyväksymistä.

Esitämme vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastamaltamme tilikaudelta.

Sonkajärvellä 10. toukokuuta 2023

BDO Audiator Oy
tilintarkastusyhteisö

Pentti Tanskanen
HT, JHT

SONKAJÄRVEN KUNTAKONSERNIN TULOSLASKELMA (1 000 €)

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022
Toimintatuotot	27 744	28 541	28 783	30 499	30 896
Toimintakulut	-54 601	-54 902	-54 718	-56 420	-60 427
Toimintakate	-26 831	-26 340	-25 907	-25 903	-29 509
Verotulot	12 173	12 675	13 821	15 228	14 937
Valtionosuudet	16 968	16 654	18 048	17 706	17 816
Rahoitustuotot ja -kulut	254	227	249	274	429
Vuosikate	2 562	3 216	6 211	7 305	3 672
Poistot ja arvonalentumiset	-2 622	-2 558	-2 816	-2 545	-2 481
Tilikauden tulos	332	658	3 374	4 851	1 183
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	321	638	3 354	4 827	1 138

KONSERNIN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	50,8	52	52,6	54,1	51,1
Vuosikate/poistot, %	97,4	125,7	220,5	287	1498
Vuosikate, €/asukas	644	826	1 616	1 935	1 001
Asukasmäärä vuoden lopussa	3 969	3 895	3 844	3 776	3 669

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	-2 273	-4 117	-1 084	5 433	-4 001
Investointien tulorahoitus, %	70,8	83,1	201,2	172,1	74,7
Laskennallinen lainanhoitokate		1,1	2,4	2,8	1,4
Lainanhoitokate	1,4	1,8			
Kassan riittävyys, pv	26	18	29	47	52

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022
Omavaraisuusaste, %	31	32,1	38,3	44,5	43,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	49,4	48,6	43,6	41,8	45,5
Kertynyt yli-/alijäämä (1 000 €)	1 477	2 096	5 437	10 935	12 189
Kertynyt ylijäämä/asukas (€)	372	538	1 414	2 896	3 322
Lainakanta 31.12., 1 000 €	22 305	22 395	20 391	20 256	20 830
Lainakanta 31.12., €/asukas	5 620	5 750	5 305	5 364	5 677
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1 000 €		23 401	21 416	21 326	21 872
Lainat ja vuokravastuut 31.12. €/as		6 008	5 571	5 648	5 961
Lainasaamiset, 1 000 €	18	18	18	18	18

SONKAJÄRVEN KUNNAN TULOSLASKELMA (1 000 €)

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022
Toimintatuotot	3 525	3 824	3 726	4 330	3 828
Toimintakulut	-29 853	-30 177	-30 035	-30 346	-33 156
Toimintakate	-26 303	-26 353	-26 291	-26 016	-29 309
Verotulot	12 221	12 728	13 896	15 273	14 983
Valtionosuudet	15 657	15 241	16 523	16 185	16 217
Rahoitustuotot ja -kulut	401	377	411	444	569
Vuosikate	1 976	1 993	4 539	5 887	2 461
Poistot ja arvonalentumiset	-1 291	-1 279	-1 390	-1 309	-1 310
Tilikauden tulos	684	714	3 149	4 579	1 151
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	107	430	2 058	2 545	1 066

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	11,8	12,6	12,4	14,3	11,6
Vuosikate/poistot, %	153	156	327	450	188
Vuosikate, €/asukas	498	512	1 181	1 559	671
Asukasmäärä vuoden lopussa	3 969	3 895	3 844	3 776	3 669

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	969	-1 276	1 814	7 847	6 621
Investointien tulorahoitus, %	126,5	77,3	376,5	295,3	83,2
Laskennallinen lainanhoitokate	1,5	1,5	4	5,7	2,6
Lainanhoitokate	1,5	1,9			
Kassan riittävyys, pv	12	3	18	50	54

TASEEN TUNNUSLUVUT

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022
Omavaraisuusaste, %	52,3	53,4	61,9	68,9	68
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	40,3	39,8	31,2	27,7	30,8
Kertynyt ylijäämä (1 000 €)	2 922	3 351	5 409	7 954	9 019
Kertynyt ylijäämä/asukas (€)	736	860	1 407	2 106	2 458
Lainakanta 31.12., 1 000 €	10 544	10 831	8 751	7 906	7 186
Lainakanta 31.12., €/asukas	2 656	2 781	2 277	2 094	1 959
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1 000 euroa		12 445	10 232	9 302	8 463
Lainat ja vuokravastuut 31.12., €/as		3 195	2 662	2 463	2 307
Lainasaamiset, 1 000 €	186	91	83	75	75

